

**แนวปฏิบัติในงานพิธีการ
และมารยาททางสังคม
สำหรับข้าราชการฝ่ายปกครอง**

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
អគ្គនាយកដ្ឋានប្រចាំខេត្តកណ្តាល
៤៦១៣ ភ្នំពេញ ខេត្តកណ្តាល គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

คำนำ

กรมการปกครอง มีบุคลากรในสังกัดปฏิบัติหน้าที่อยู่ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ มีบทบาทหน้าที่ที่กว้างขวางเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของข้าราชการกรมการปกครองประการหนึ่ง ก็คือ การปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมกับกาลเทศะ วัฒนธรรม ความเชื่อของผู้คนในพื้นที่นั้น ๆ จากเหตุผลดังกล่าว กรมการปกครองจึงได้จัดทำหนังสือ **แนวปฏิบัติในงานพิธีการและมารยาททางสังคมสำหรับข้าราชการฝ่ายปกครอง** เพื่อให้ข้าราชการในสังกัดได้ศึกษาและใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน โดยมีการจัดพิมพ์ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๙ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ หลักการพูดในโอกาสต่าง ๆ การปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามมารยาทสังคม ความรู้และหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีการสำคัญของศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม เป็นต้น

กรมการปกครองพิจารณาเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมการปกครอง เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ จึงได้จัดทำหนังสือ **“แนวปฏิบัติในงานพิธีการและมารยาททางสังคมสำหรับข้าราชการฝ่ายปกครอง”** อีกครั้ง โดยนำเนื้อหาสาระส่วนใหญ่มาจากคู่มือปฏิบัติงานที่จัดทำไว้ครั้งแรก และได้เพิ่มเติมหลักปฏิบัติที่เห็นว่ามีเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ข้าราชการในสังกัดได้ศึกษาและใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

กรมการปกครองหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ **แนวปฏิบัติในงานพิธีการและมารยาททางสังคมสำหรับข้าราชการฝ่ายปกครอง** จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรกรมการปกครองในการปฏิบัติตัวและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี อันจะส่งผลให้ข้าราชการกรมการปกครองได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากข้าราชการหน่วยงานอื่น และประชาชนโดยทั่วไป

(นายกฤษฎา บุญราช)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา รักษาการในตำแหน่ง

อธิบดีกรมการปกครอง

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ : การพูดและมารยาททางสังคม

การพูด.....	๖
- หลักการพูดที่ดี.....	๖
- รูปแบบของการพูด.....	๑๑
- ตัวอย่างการพูดและการกล่าวในโอกาสต่าง ๆ.....	๑๙
- ตัวอย่างการกล่าวในการดูงานต่างประเทศ.....	๒๙
มารยาททางสังคม.....	๓๕
- การแต่งกาย.....	๓๖
- มารยาทในการเข้าร่วมรับประทานอาหาร.....	๔๕
- ตัวอย่างการรับประทานอาหารประเภทต่าง ๆ (แบบสากลนิยม).....	๕๗

ส่วนที่ ๒ : พิธีการตามหลักศาสนาที่สำคัญ

ศาสนาพุทธ.....	๕๘
- การนิมนต์พระสงฆ์.....	๕๘
- การจัดสถานที่.....	๕๙
- การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร.....	๖๖
- พิธีการทางศาสนาในงานมงคล.....	๖๘
- พิธีการทางศาสนาในงานอวมงคล.....	๗๑
- การทอดกฐิน.....	๘๙
- การทอดผ้าป่า.....	๙๒
ศาสนาคริสต์.....	๙๔
- ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย.....	๙๕
- ศาสนพิธีที่สำคัญ.....	๙๖
- พิธีกรรมเฉพาะ.....	๑๐๔
- วันสำคัญทางศาสนาคริสต์.....	๑๑๔

ศาสนาอิสลาม.....	๑๑๗
- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม.....	๑๑๗
- หลักการปฏิบัติของข้าราชการในพื้นที่ที่มีชาวมุสลิม.....	๑๒๒
- หลักปฏิบัติพื้นฐาน ๕ ประการ.....	๑๓๐
- วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม.....	๑๔๐
ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีน.....	๑๔๓
- การสักการะเทวรูปในศาลเจ้า.....	๑๔๓
- เทศกาลตรุษจีน.....	๑๔๓
- งานแต่งงาน.....	๑๔๕
- งานศพ.....	๑๔๖

ส่วนที่ ๓ : การเขียนสมุดตรวจราชการ

- หลักการเขียนสมุดตรวจราชการ.....	๑๔๙
- การเขียนสมุดเยี่ยมในการดูงานต่างประเทศ.....	๑๕๓

บรรณานุกรม

ส่วนที่ ๑

การพูดและมารยาททางสังคม

การพูด

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรานั้น ตั้งแต่ลืมตาขึ้นจากที่นอนในตอนเช้า จนกระทั่งหลับตาลงบนที่นอนอีกครั้งในตอนค่ำ ต้องอาศัยการพูดประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตาม การพูดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้กิจกรรมนั้น ๆ ประสบความสำเร็จหรือสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ที่มีความสามารถในการพูดหรือเจรจาที่ดีจึงประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับจากสังคม

ข้าราชการฝ่ายปกครอง เป็นอีกผู้หนึ่งที่จะต้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้การพูดเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพจึงจำเป็นต้องรู้หลักการพูดและฝึกฝนให้สามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งจะสร้างเสน่ห์และความประทับใจแก่ผู้ฟัง สารสำคัญของหลักการพูดที่ดี พร้อมทั้งตัวอย่างการพูดในโอกาสต่าง ๆ จึงเป็นเพียงแนวทางโดยสังเขปสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับแต่ละสถานการณ์เท่านั้น

หลักการพูดที่ดี

องค์ประกอบของการพูด

ในการพูดที่ดีและประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมีองค์ประกอบความพร้อมขององค์ประกอบทางการพูดหรือการสื่อสารใน ๔ ส่วน คือ **ผู้พูด** **เนื้อหา** **ผู้ฟัง** และ **สื่อ**

ผู้พูด (Speaker or sender)

ผู้พูด กิริยาท่าทางในการแสดงออกระหว่างการพูดหรือเรียกรวม ๆ ว่า บุคลิกภาพนั้นถือเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งในการพูด ที่ผู้พูดจะต้องมีความพร้อมในการพูดแต่ละครั้ง บุคลิกภาพสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ๆ คือ

😊 บุคลิกภาพภายนอก ประกอบด้วย

- ✦ รูปร่างหน้าตา : ไม่จำเป็นต้องหล่อ หรือสวย แต่ขอให้ยิ้มแย้ม แจ่มใส สดชื่น มีชีวิตชีวา
- ✦ การแต่งกาย : สะอาด เรียบร้อย ดูดี เหมาะแก่เพศ วัย กาลเทศะ ไม่มากหรือน้อยเกินไป

- ✧ การปรากฏตัว : สวยงามสง่า กระปรีกระเปร่า ร่าเริง แจ่มใส แสดงถึงความพร้อม
- ✧ กิริยาท่าทาง : แสดงออกอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่เกะกะ วุ่นวายหรืออยู่นิ่ง ๆ หรือแสดงกิริยาซ้ำ ๆ ยืนตัวตรง ปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย มือปล่อยลงข้างลำตัว
- ✧ การสบสายตา : สบสายตาสื่อผู้ฟังทุกคนทั่วทั้งห้อง ประชุมด้วยสายตาที่จริงใจ ไม่หลบสายตาหรือจับตาเฉพาะบางคน หรือมองออกนอกห้อง
- ✧ การใช้น้ำเสียง : ใช้น้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติชัดเจน มีจังหวะจะโคน ไม่ดังเกินไป หรือค่อยเกินไป ไม่อึกอัก เอ้อ อ้า
- ✧ การใช้ถ้อยคำ ภาษา : ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา อักษร และใช้คำหรือภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง ไม่พูดเร็วหรือช้าเกินไป ตลอดจนมีการยกตัวอย่างประกอบ

😊 บุคลิกภาพภายใน ประกอบด้วย

- ✧ ความเชื่อมั่นในตนเอง : ต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะพูด สดุดมหายใจลึก ๆ ในเวลาที่รู้สึกประหม่า
- ✧ ความกระตือรือร้น : มีความเต็มใจ และพร้อมที่จะพูดทุกครั้ง
- ✧ ความรอบรู้ : ผู้มีความรู้มาก จะมีความมั่นใจ และน่าเชื่อถือจึงต้องขยันหาความรู้ตลอดเวลา
- ✧ ความคิดริเริ่ม : นำความรู้มาประยุกต์เพื่อหาวิธีการใหม่ ๆ
- ✧ การแสดงออกถึงความจริงใจ : ใส่อารมณ์และความรู้สึกเน้นหนักเบา เสียง สูง ต่ำ
- ✧ การมีความจำดี : สามารถจดจำและพูดได้โดยไม่ติดขัด หลงลืม ได้รับการเชื่อถือในข้อมูลที่พูด
- ✧ การมีอารมณ์ขัน : คนมีอารมณ์ขัน จะมีบุคลิกภาพที่เปิด สามารถสื่อสารกับผู้ฟังได้ง่าย แต่ไม่ควรขันจนกลายเป็นตลก เพราะจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

เนื้อหา หรือเนื้อเรื่อง หรือสาร (Message)

ก่อนถึงเวลาพูด ผู้พูดต้องเตรียมเนื้อหาหรือเนื้อเรื่อง (ยกเว้นได้รับการทบทวนหรือเชิญให้พูดแบบกะทันหัน) เพื่อให้การพูดดำเนินไปด้วยความราบรื่น ประทับใจผู้ฟัง และควรเลือกพูดในเรื่องที่เรามีความรู้ดีที่สุด (ถ้ามีโอกาสเลือก) สำหรับเนื้อหา ปกติโดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

❖ **คำนำหรืออารัมภบท** ประกอบด้วยคำทักทาย ซึ่งควรทักทายให้ครบทุกกลุ่มของผู้ฟัง (โดยทั่วไปไม่ควรจำแนกผู้ฟังเกิน ๓ กลุ่ม) และเป็นการเกริ่นเข้าสู่เนื้อเรื่อง เพื่อบอกแก่ผู้ฟังถึงที่มาของเรื่อง หรือบอกแก่ผู้ฟังว่าจะพูดถึงเรื่องใดบ้าง หรือเรียกร้อง กระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ ตั้งใจฟัง คำนำหรืออารัมภบท จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้การพูดในครั้งนั้น ผู้ฟังมีความตั้งใจเลื่อมใสศรัทธาหรือสนใจฟังลดน้อยลง

คำนำที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้	คำนำที่ควรหลีกเลี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ➔ ดึงดูดความสนใจ ➔ ชวนให้ติดตาม ➔ รวบรัด ➔ เร้าอารมณ์ ➔ ตรงประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ การออกตัว ✗ การขออภัย ✗ การถ่อมตัว ✗ การอ้อมค้อม

วิธีการขึ้นคำนำ มีหลายวิธี หลายแบบ ซึ่งผู้พูดควรเลือกใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่จะพูด ประกอบด้วย

❖ พูดถึงความยินดีที่ได้รับเกียรติให้มาพูด (เป็นการขึ้นต้นที่นิยมใช้กันมาก แต่ก็มีผู้ให้คำโต้แย้งว่าควรขึ้นต้นที่ดีหรือน่าสนใจกว่านี้)

❖ พูดถึงจุดสำคัญของเรื่องที่จะพูด

❖ ขึ้นต้นด้วยการตั้งคำถาม (ต้องเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่จะพูด)

❖ เล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น หรือลักษณะคล้ายการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์

❖ ยกอุทาหรณ์ (ตรงต่อเรื่องหรือนำเข้าสู่เรื่องที่จะพูดได้)

❖ พูดถึงความเป็นมาหรือสาเหตุที่พูดถึงเรื่องนี้

❖ ขึ้นต้นด้วยบทกวี วาทะของผู้มีชื่อเสียงหรือสุภาษิต

❖ ขึ้นต้นด้วยภาพหรือของจริง

❖ **เนื้อเรื่อง** การเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด จะต้องสอดคล้องกับระยะเวลาที่ได้รับมอบหมายให้พูด (โดยเตรียมเนื้อเหลือ เผื่อขาดตามสถานการณ์ด้วย)

ลำดับการดำเนินเนื้อเรื่อง

- ★ เรียงตามเหตุการณ์หรือเวลา เพื่อให้ง่ายต่อการจำ ไม่กวนจนสับสน
- ★ กล่าวถึงสถานที่จากใกล้ตัวออกไปไกลตัว หรือจากทิศเหนือลงไปทิศใต้ หรือจาก

ทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก

- ★ แบ่งเป็นหมวดหมู่ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ★ มีจุดมุ่งหมายของเรื่องเพียงเรื่องเดียว อย่ายอกเหตุผล คัดค้านกันเองในตัว
- ★ ลำดับเรื่องเบา ๆ ไว้ตอนต้น และหนักขึ้น ๆ ในตอนท้าย เพื่อสร้างความสนใจ
- ★ เรียงตามประเด็นใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม
- ★ โดยการชี้ให้เห็นถึงปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหา
- ★ แบ่งตามประเด็นที่ชี้ให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย

เนื้อเรื่องที่ดี ต้องมีการขยายความ หรือให้ความหมาย เพื่อให้เกิดความชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เช่น

- ★ การให้ความหมายหรือคำจำกัดความ
- ★ การยกตัวอย่างประกอบ
- ★ การเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย
- ★ แยกแยะให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคุณประโยชน์และโทษ
- ★ นำสุภาษิต คำพังเพย คำคม สำนวน โวหาร มาอ้างอิง
- ★ เล่าเรื่องประกอบ เพื่อให้ผู้ฟังคิดและเปรียบเทียบ
- ★ แสดงข้อมูลทางสถิติ หรือภาพประกอบ
- ★ ถามความคิดเห็นของผู้ฟัง

❖ **การสรุป** การสรุปหรือคำลงท้ายมีความสำคัญเท่า ๆ กับคำนำ เป็นการเน้นหรือชี้ให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่พูดมา และอาจจะเป็นการฝากข้อคิดให้แก่ผู้ฟัง การสรุปจึงไม่ควรจบลงเฉย ๆ โดยผู้ฟังไม่รู้ตัวหรือไม่ได้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์

การสรุปที่ดี ควรจะสั้น กระชับ กะทัดรัด ไม่เยิ่นเย้อ ได้ใจความ มีน้ำหนัก สร้างความประทับใจ ซึ่งสามารถทำได้ ดังนี้

- ◎ ย่อเรื่องที่บรรยายมาให้ผู้ฟังเห็นสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง
- ◎ ฝากให้คิดต่อเป็นการบ้าน โดยไม่ตอบปัญหาให้ชัดเจน
- ◎ ใช้สุภาษิต คำพังเพยหรือวาทะของบุคคลสำคัญที่ไพเราะมาสรุป เพื่อความประทับใจ
- ◎ ยกอุทาหรณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจ
- ◎ เปิดเผยสิ่งสำคัญที่ผูกเงื่อนไขไว้ในตอนต้น ๆ ของเนื้อเรื่องซึ่งผู้ฟังได้ติดตามรับฟังมาตามลำดับ

การวิเคราะห์ผู้ฟัง

การพูดชนิดเดียวกัน หรือเรื่องเดียวกันอาจเหมาะสมสำหรับผู้ฟังกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่เหมาะสมกับผู้ฟังอีกกลุ่มหนึ่งหรือกลุ่มอื่น ๆ จึงควรรหาข้อมูลและวิเคราะห์ผู้ฟังประกอบการพูดในแต่ละครั้ง ในประเด็นเหล่านี้

☀ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา/วัฒนธรรม สถานะ

ทางสังคมและเศรษฐกิจ จำนวนผู้ฟัง สถานที่ เวลา โอกาส/งาน ความต้องการหรือความสนใจพิเศษ ฯลฯ

สื่อ หรือสื่อดัดแปลง (Media or multimedia)

สื่อหรือสื่อดัดแปลง การพูดที่มีการใช้สื่อหรือสื่อดัดแปลงประกอบ จะทำให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ชัดเจน และสามารถเข้าใจเนื้อหาการพูดมากยิ่งขึ้น ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงการเตรียมตัวของผู้พูดอีกด้วย ผู้พูดจึงต้องศึกษาวิธีการใช้สื่อหรือสื่อดัดแปลงต่างๆ ซึ่งปัจจุบันอุปกรณ์ที่นิยมใช้คือ การนำเสนอโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หรือ Presentation ด้วยโปรแกรม Microsoft Power point

การใช้สื่อหรือสื่อดัดแปลง ควรคำนึงถึงปัจจัย หรือองค์ประกอบ ดังนี้

- ★ สถานที่ มีความพร้อมหรือมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์หรือไม่
- ★ จำนวนผู้ฟังมากหรือน้อย ถ้ามากผู้ฟังอยู่ไกลสามารถมองเห็นสื่อหรือไม่
- ★ เลือกสื่อหรือสื่อดัดแปลงที่เหมาะสมต่อการพูดในแต่ละครั้ง

รูปแบบของการพูด

การพูด หรือการสื่อสารกับผู้ฟังแบบเป็นทางการที่มีการถือปฏิบัติกันโดยทั่วไป ซึ่งข้าราชการฝ่ายปกครอง มีโอกาสเกี่ยวข้อง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมที่จะนำเสนอมีดังนี้

การบรรยายสรุป (Breifing)

การบรรยายสรุป คือ กระบวนการในการเตรียมเรื่องราวที่ยืดยาวและมีความสลับซับซ้อน นำมาจัดมาเรียบเรียงข้อเท็จจริงให้สั้นและกระชับ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบรรยายสรุป สามารถกระทำได้ทั้ง การพูด บรรยาย (คนเดียวหรือหลายคนก็ได้) หรือการเขียนบรรยายสรุป หลักสำคัญคือ ต้องพยายาม นำเสนอข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่สั้น ๆ แต่มีใจความของเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์ครบถ้วนเพียงพอ

การบรรยายสรุป มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกกล่าวให้ผู้ฟังทราบหรือเข้าใจ หรือเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้ หรือเพื่อให้ผู้ฟังพิจารณาเสนอความเห็น สนับสนุน เห็นชอบ อนุมัติ ตัดสินชี้ขาดในสิ่งที่ผู้นำเสนอต้องการ

การบรรยายสรุปที่ดี จึงควรมีสื่อทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ฟังสามารถมองเห็นภาพทำความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เช่น แผนที่ สถิติ ข้อมูล สไลด์ วิดีทัศน์ ฯลฯ และอาจแจกเอกสารประกอบด้วย

องค์ประกอบของการบรรยายสรุป

ในการบรรยายสรุปแต่ละครั้ง จะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ คือ

★ **ผู้บรรยาย** การบรรยายสรุปด้วยการพูด เป็นที่นิยมกันมากกว่าบรรยายสรุปด้วยการเขียน เพราะเป็นการสื่อสารสด ๆ สามารถใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ที่น่าสนใจต่าง ๆ ประกอบเพิ่มเติมได้ อีกทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถของผู้บรรยายด้วย ผู้บรรยายสรุปจึงควรเตรียมตัว ดังนี้

๑. การสร้างบุคลิกภาพ ได้แก่ การแต่งกายให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ พูดด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจนด้านอักขระ มีจังหวะท่าทางประกอบคำพูดที่เหมาะสม (ไม่มากหรือน้อยเกินไป) และลีลาที่โน้มน้าวจิตใจน่าเชื่อถือ

๒. การวิเคราะห์ผู้ฟัง การมีข้อมูลของผู้ฟังทำให้สามารถวางแผนการบรรยายสรุปได้ง่ายขึ้น และทำให้การนำเสนอประสบความสำเร็จ ผู้บรรยายจึงควรรู้ว่าผู้ฟังประกอบไปด้วย กลุ่มใครบ้าง มีพื้นฐาน คุณวุฒิ หน้าที่การงาน ประสบการณ์มากน้อยเพียงใด มีความต้องการและสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษหรือไม่ มีทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อในเรื่องที่จะบรรยายและเรื่องอื่น ๆ อย่างไร

๓. การใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ การบรรยายสรุปที่ดีควรมีอุปกรณ์ประกอบในการนำเสนอ ผู้บรรยายจึงต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย

๔. การเตรียมตัวทางด้านเนื้อหา ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะบรรยายล่วงหน้า เพื่อให้สามารถบรรยายได้ราบรื่น ต่อเนื่อง โดยไม่ต้องก้มลงอ่านเอกสารตลอดเวลา

★ **เนื้อหา** โดยปกติจะมีลักษณะเป็นเรื่องย่อ ไม่ยืดยาว เสนอเนื้อหาคมชัด จึงต้องมีการรวบรวม กลั่นกรอง เรียบเรียง จัดลำดับ เพื่อให้สามารถสร้างความกระจ่างชัด และสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ฟัง โดยมีข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้

๑. **วัตถุประสงค์ของการบรรยายสรุป** เพื่ออะไร

๒. **เนื้อหาสาระ** ควรครอบคลุมเรื่องใดบ้าง ประเด็นใดควรเน้น ประเด็นไหนควรกล่าวให้ละเอียด และควรมีข้อเสนอเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง

๓. **เวลา** ระยะเวลาของการบรรยายสรุปที่ยาวเกินไป หรือการบรรยายที่ยาวนานเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ จะทำให้ความสนใจของผู้ฟังลดลงช่วงระยะเวลาที่บรรยายสรุปก็มีความสำคัญ การบรรยายในช่วงเวลาพักกลางวัน จะทำให้ผู้ฟังขาดสมาธิ เนื่องจากความหิว เป็นต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจมีการทดลองเหมือนการบรรยายสรุปจริง เพื่อจับเวลา และดูความพร้อมของโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ

๔. **โครงสร้างของเนื้อหา** อาจแบ่งเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

✳ **คำนำ** เป็นการกล่าวทักทาย ต้อนรับ เกริ่นนำ และบอกผู้ฟังว่ากำลังจะพูดเรื่องอะไร

✳ **เนื้อหา** เป็นการบอกกล่าว นำเสนอเรื่องราวที่เตรียมไว้ไปตามลำดับขั้นตอน ให้ผู้ฟังรู้เรื่องที่ผู้บรรยายต้องการ ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นของเรื่องที่น่าเสนอ โดยแบ่งเป็นหัวข้อ แต่ละประเด็นมีรายละเอียดอย่างไร สิ่งที่ต้องรู้มีอะไรบ้าง พร้อมจัดลำดับให้เกิดความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน หรือหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำในเชิงลบ ทั้งนี้ ต้องพร้อมที่จะตัดทอนให้สั้นลงหรือเพิ่มเติมในรายละเอียดมากขึ้นตามสถานการณ์เฉพาะหน้าหรือเวลาที่กำหนด

✳ **สรุป** เป็นการกล่าวให้ผู้ฟังรู้ว่า ได้มีการสื่ออะไรให้ผู้ฟังไปแล้วบ้างอาจมีการเน้นย้ำในสาระสำคัญบางประการหรือเสนอปัญหา/แนวทางแก้ไขปัญหา/ขอรับการสนับสนุนในการแก้ไขปัญหา

★ **สถานที่** ควรมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

✳ บรรยากาศเอื้ออำนวย มีอุณหภูมิไม่ร้อน หรือเย็นจนเกินไป ไม่มีเสียงรบกวนหรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ดึงดูดความสนใจหรือทำให้ ผู้ฟังขาดสมาธิ

✳ โต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าฟัง

✳ แสงสว่างเพียงพอ ระบบเสียงดังฟังชัด ไม่มีเสียงสะท้อน มีไมโครโฟนเพียงพอ

✳ โสตทัศนอุปกรณ์สนับสนุนการบรรยาย

✳ พื้นที่สำหรับพักระหว่างช่วงของการบรรยาย ห้องรับรอง

✳ ห้องสุขา

✳ วัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น เวที แท่นนั่ง/ยืน บรรยาย ป้ายชื่อ ดอกไม้ประดับ

การอภิปราย (Discussion)

การอภิปราย (Discussion) เป็นการพูดจาปรึกษาหารือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อช่วยกันพิจารณาแก้ไขปัญหาในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ให้บรรลุวัตถุประสงค์ สามารถแบ่งออกเป็น

๑. การอภิปรายกลุ่ม เป็นการอภิปรายที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ และแสดงความคิดเห็น ปกติจะประกอบด้วยผู้นำอภิปราย และสมาชิก จำนวนประมาณ ๖ - ๒๐ คน

การอภิปรายกลุ่ม มีดังนี้

◎ **การอภิปรายโต๊ะกลม** ผู้อภิปรายทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น หนึ่งเรียงกันเป็นรูปวงกลม บางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องมีประธาน ก็ได้

◎ **การอภิปรายแบบสัมมนา** ผู้อภิปรายแต่ละคนจะไปศึกษาหาข้อเท็จจริงแล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยปกติจะมีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาบรรยายก่อนที่ผู้อภิปรายแต่ละคน จะร่วมกันพิจารณา และเสนอความคิดเห็นของงาน

◎ **การอภิปรายแบบระดมสมอง** เป็นการอภิปรายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ร่วมประชุมได้มากที่สุด เพื่อเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา โดยมีเลขานุการทำหน้าที่จดบันทึกไว้ แล้วเลือกข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ที่สุดในการแก้ไขปัญหา

๒. การอภิปรายกับผู้ฟัง เป็นการอภิปรายที่มีผู้อภิปรายเป็นผู้พูดฝ่ายหนึ่งและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ฟัง ผู้อภิปรายต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่อภิปราย เมื่ออภิปรายจบ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ถามปัญหาหรือร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น

การอภิปรายกับผู้ฟัง มีดังนี้

- **การอภิปรายเป็นคณะ** เป็นการอภิปรายที่นิยมที่สุด มีผู้ร่วมอภิปราย จำนวน ๓ - ๕ คน มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผู้ดำเนินการอภิปรายจะกล่าวแนะนำผู้อภิปรายทั้งหมด แล้วจึงให้ผู้อภิปรายแต่ละคนพูดแสดงความคิดเห็น การอภิปรายแบบนี้ผู้ฟังจะได้ฟังความคิดเห็นจากผู้อภิปราย ทำให้เกิดความรู้ ความคิด ที่กว้างขวางและสามารถร่วมอภิปรายหรือซักถามได้

- การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ผู้อภิปรายแต่ละคนจะเป็นผู้ชำนาญแต่ละด้าน ประมาณ ๒ - ๕ คน ซึ่งมีประธานหนึ่งคนเป็นผู้ดำเนินการแนะนำเรื่องที่จะพูด และเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ฟัง เมื่อผู้อภิปรายทุกคนได้บรรยายจบแล้ว จะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมอย่างอิสระในการซักถาม ปรีक्षाหาหรือแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแก่ผู้อภิปรายและที่ประชุม การอภิปรายแบบนี้นิยมใช้ในวงการศึกษาการ

การอภิปรายที่ดี ควรจะมีบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้การอภิปรายดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ มีการจำกัดขอบเขตแยกประเด็นจุดมุ่งหมายความเหมาะสมของเนื้อหา รักษาเวลาและสรุปผลของการอภิปราย ผู้นำในการอภิปรายควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ✿ มีความรู้ และเรื่องราวในการอภิปราย
- ✿ มีความรู้ชำนาญในการทำหน้าที่ มีความสามารถในการตั้งคำถาม ขยายความของคำถาม และคำตอบให้ชัดเจน
- ✿ มีความเข้าใจในพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ฟัง
- ✿ มีทักษะและปฏิภาณไหวพริบในการพูดและแก้ไขปัญหา
- ✿ มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดี

การทำหน้าที่ของผู้ดำเนินการและวิธีดำเนินการอภิปราย

๑. ทำหน้าที่เป็นพิธีกร กล่าวปฏิสันถารกับผู้ฟังแจ้งโอกาส และสาเหตุที่ได้นำปัญหาหรือเรื่องขึ้นมาอภิปราย

๒. แนะนำผู้ร่วมอภิปราย เช่น ชื่อ ตำแหน่ง ผลงานเด่น ๆ และความสามารถที่เหมาะสมกับการอภิปราย

๓. เชิญผู้อภิปรายแต่ละคนพูดแสดงความคิดเห็นและข้อเท็จจริง

๔. สร้างบรรยากาศที่ดีในการอภิปราย

๕. สรุปผลของการอภิปรายทั้งหมด และอาจให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพิ่มเติม ตลอดจนกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมอภิปรายทั้งหมด และกล่าวปิดการอภิปราย

การบรรยาย (Lecture)

การบรรยาย (Lecture) การบรรยายเป็นการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งไปสู่ผู้ฟัง อันมีลักษณะการพูดที่โน้มน้าวให้ผู้ฟังเห็นด้วยกับหลักวิชาการ หรือแนวคิดของผู้บรรยายก่อน

การบรรยาย ควรเตรียมตัวตามหลักการพูดทั่วไป คือ

- ✧ การหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาระที่จะบรรยาย
- ✧ จัดระเบียบความคิดให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ของความเข้าใจ เพื่อเสนอต่อผู้ฟังไม่ให้เกิดความสับสน หรือซ้ำซ้อนวาทวน
- ✧ จัดทำโครงร่างของเรื่องที่จะบรรยาย ทั้งคำนำ เนื้อเรื่อง และ คำสรุป

เทคนิคในการบรรยาย

การบรรยายแต่ละครั้ง หรือผู้บรรยายแต่ละคนจะมีเทคนิคในการบรรยายที่แตกต่างกันออกไป ตามแนวทางของแต่ละท่าน ในที่นี้ขอยกตัวอย่างแนวทางการบรรยายของ ดร.จิตรจันทน์ สุภาพ มาเป็นตัวอย่าง คือ

๑. **การกำหนดประเด็นการบรรยาย** หมายความว่า ในการบรรยายแต่ละครั้งจะกำหนดประเด็นไว้สักกี่ประเด็น เช่น

✧ การกล่าวนำหรืออารัมภบท เป็นการกล่าวถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับเรื่องที่จะบรรยายนั้น ก่อนเป็นการปูพื้นฐาน เพื่อสร้างความสำคัญ หรือกระตุ้นผู้ฟังให้สนใจ ในขั้นนี้ยังไม่กล่าวถึงหลักการหรือสาระที่จะบรรยาย

✧ กำหนดความหมาย หรือคำจำกัดความของเรื่องที่จะบรรยาย เพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย หรือขอบเขตของการบรรยายว่าแคบหรือกว้าง ลึกเพียงใด จะได้ไม่ออกนอกแนวทางการบรรยาย

✧ กำหนดหลักการหรือหัวข้อใหญ่ ๆ ว่ามีกี่หัวข้อ

✧ บรรยายความจากหลักใหญ่ ๆ หรือทฤษฎีไปสู่หลักย่อย

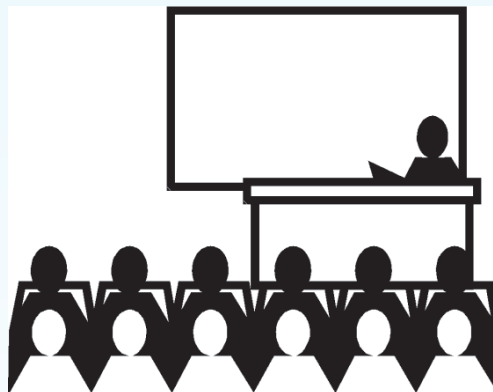
✧ อธิบายหลักย่อยโดยการขยายความให้ละเอียดยิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง อุปมา อุปไมย อุทาหรณ์ ตัวเลข สถิติ ฯลฯ

✧ ก่อนจะจบการบรรยาย จะต้องมีการสรุปหรือทบทวนคำบรรยาย เท่าที่คิดว่าจะเป็นหลักการสำคัญ ๆ หรือข้อที่นำประทับใจผู้ฟัง

๒. แนวทางการบรรยาย

- * สำรวมในการใช้คำสรรพนาม ในความหมายที่เมื่อใช้แล้ว ไม่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่า เป็นการแบ่งชั้น วรรณะ
- * หลีกเลี่ยงการพูดทำนองสั่งสอนหรืออบรมทั้งถ้อยคำและอาการ
- * ไม่เน้นหลักการหรือทฤษฎีของผู้บรรยายว่าดีที่สุด หรือถูกต้องที่สุด ปล่อยให้ผู้ฟังใช้วิจารณญาณด้วยตนเองว่าถูกต้องดีหรือไม่
- * ไม่พูดเชิงบังคับหรือสร้างมาตรการว่าต้องอย่างนี้ ต้องอย่างนั้น
- * ไม่ใช่ใช้ถ้อยคำสำนวนเชิงท้าทายให้ซักถามหรือทำพิสุจน์
- * อธิบายด้วยข้อความหรือประโยคสั้น ๆ เข้าใจง่าย ๆ หรือเลี่ยงการใช้ประโยคยาว ๆ
- * เน้นหรือย้ำสาระสำคัญให้เด่นชัด ส่วนที่เป็นเพียงส่วนประกอบ ให้พูดผ่านไปด้วยความเร็ว
- * บรรยายด้วยถ้อยคำประเภทที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความคิด และความรู้สึก รวมทั้งการตัดสินใจเองว่าดีหรือไม่ ควรปฏิบัติตามหรือไม่
- * หลีกเลี่ยงการบรรยายด้วยอาการเครียด หรือกระด้าง
- * ระมัดระวังใช้เสียงเน้นหรือย้ำที่ไม่ใช่การกระแทกเสียง
- * แทรกอารมณ์ขันตามจังหวะอันควร (ไม่ควรเกินร้อยละ ๒๐ ของการพูดทั้งหมด)

พิธีกร (Announcer)

การทำหน้าที่พิธีกร (Announcer) พิธีกรเป็นผู้ทำหน้าที่บอกกล่าว ประกาศ แจ้งหรือกล่าวแก่ และเป็นผู้ดำเนินการในพิธี หรือผู้ดำเนินรายการ พิธีกรต้องทำหน้าที่ให้เป็นไปตามพิธีการให้เสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์และถูกต้องตามพิธีการนั้น ๆ

ลักษณะทั่วไปของพิธีกร

- * เป็นผู้นำทางด้านพิธีการโดยเฉพาะ
- * เป็นผู้ทำหน้าที่กำกับรายการภาคพิธีการ
- * เป็นผู้พูดคนแรกและคนสุดท้ายของพิธีการ

การเตรียมการของพิธีกร

□ จัดลำดับพิธีการ กรณีที่งานใดได้จัดทำรายการหรือกำหนดการหรือสูจิบัตรไว้แล้ว พิธีกรก็ทำหน้าที่ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ แต่หากมิได้จัดทำไว้ พิธีกรจะต้องทำหน้าที่พิเศษในการจัดลำดับขั้นตอนของพิธีการด้วย ซึ่งในการทำหน้าที่พิธีกรแต่ละงานมีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ พิธีกรจะต้องจัดลำดับว่าจะต้องดำเนินการอะไร ก่อน - หลัง โดยผู้ใดบ้าง เป็นต้น

□ การทำความเข้าใจในรายการ การทำหน้าที่พิธีกรในงาน ซึ่งได้กำหนดรายการไว้แล้วนั้น จะต้องสอบถามเจ้าภาพหรือเจ้าของงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนอีกครั้ง จะได้สามารถทำหน้าที่ได้ตรงตามความต้องการของเจ้าภาพหรือเจ้าของงาน

□ สังเกต วิเคราะห์บรรยากาศและบุคคลที่มาร่วมงาน บรรยากาศและผู้ร่วมงาน จะมีความแตกต่างกันในแต่ละงาน หากได้สังเกตบุคคลที่มาร่วมงานจะทำให้การทำหน้าที่พิธีกรมีความสอดคล้อง ราบรื่น

□ ทำความรู้จักกับบุคคลในงาน ก่อนทำหน้าที่พิธีกร ควรทำความรู้จัก ทักทายบุคคลที่มาร่วมงาน เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคย เป็นกันเอง และไม่ประหม่า เมื่อปฏิบัติหน้าที่บนเวที

□ ประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการทำหน้าที่พิธีกรจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายจึงจำเป็นต้องมีการติดต่อบุคคลเหล่านี้เป็นการล่วงหน้าก่อนถึงเวลาปฏิบัติหน้าที่จริง เช่น ติดต่อแจ้งบุคคลที่ได้รับเชิญให้เป็นประธานในพิธีได้ทราบล่วงหน้าว่า จะเชิญท่านตอนไหน ทำอะไรบ้าง หรือขอทราบประวัติหากพิธีกรต้องแนะนำประวัติก่อนเชิญขึ้นเวที ติดต่อแจ้งผู้ควบคุมวงดนตรี เพื่อนัดหมายช่วงเวลาในการเริ่มบรรเลงหรือหยุดบรรเลงเพลง หรือบรรเลงเพลงใดในช่วงตอนไหน

❑ ประสานงานเพื่อให้เกิดความพร้อม ก่อนทำหน้าที่พิธีกรอย่างเป็นทางการ พิธีกรควรประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพร้อมและสามารถดำเนินรายการตามพิธีการโดยไม่สะดุด หรือติดขัดในขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งจนเสร็จพิธี

❑ ควบคุมเวลา เวลาของการดำเนินการในพิธีเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พิธีการที่มีกำหนดการหรือจัดทำสูจิบัตรไว้แล้ว พิธีกรจะต้องควบคุมให้เป็นไปตามรายการ หากมีรายการใดลดหรือเพิ่มเติมจะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างเหมาะสม

❑ ติดตามรายการ ขณะที่ดำเนินการตามพิธีการตามขั้นตอนต่าง ๆ พิธีกรจะต้อง ติดตามรับฟังรับชมด้วยความสนใจ หากมีขั้นตอนหรือรายการใดขาดตกบกพร่อง พิธีกรจะได้แก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์หรือให้มีบรรยากาศดีขึ้น

❑ กำหนดการซักถาม ในกิจกรรมที่เป็นทางวิชาการ พิธีกรต้องกำหนดมาตรการในการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสอบถามด้วยวิธีใด เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยพิธีกรจะต้องหารือกับผู้บรรยายเสียก่อน

❑ ยิ้มแย้ม แจ่มใส พิธีกรต้องยิ้มแย้ม มีอารมณ์ร่าเริง สดใส ตลอดเวลา

❑ สุขุม เยือกเย็น บางครั้งการปฏิบัติหน้าที่ที่พิธีกรอาจไม่ราบรื่น เนื่องจากถูกตีรวน โห่ฮา หรือแซวด้วยถ้อยคำรุนแรง หยาดคาย พิธีกรจึงต้องสุขุม เยือกเย็น ควบคุมอารมณ์ตลอดเวลา

❑ การขอบคุณ พิธีกรต้องกล่าวขอบคุณผู้เป็นประธานในพิธี ผู้บรรยาย หรือคณะบุคคลที่นำรายการมาแสดงในงาน ขณะกล่าวขอบคุณจะต้องมองไปยังผู้รับการขอบคุณเท่านั้น โดยเน้นถึงความประทับใจในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น คำบรรยาย การแสดง ทั้งนี้เป็นการกล่าวขอบคุณในนามเจ้าภาพ หรือผู้ฟัง ผู้ชม หรือผู้มาร่วมชุมนุมกัน

❑ การแนะนำตัวบุคคล ในพิธีการต่าง ๆ พิธีกรจะต้องทำหน้าที่แนะนำบุคคลที่ได้รับเชิญมาบรรยาย หรือผู้มีเกียรติที่มาร่วมรายการ ให้ที่ประชุมได้รู้จัก การแนะนำที่ดี จะทำให้บรรยากาศดีด้วย ซึ่งมีแนวทางในการแนะนำ ดังนี้

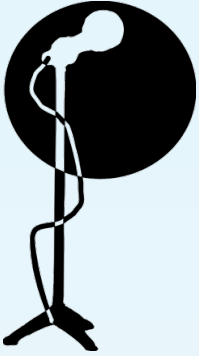

การแนะนำตัวบุคคล...

- ❖ ผู้พูดหรือผู้แสดงมีความสำคัญและยากที่จะเชิญมาได้โดยง่าย
- ❖ เรื่องที่จะพูดหรือแสดงกับผู้พูดมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกันอย่างไร
- ❖ แนะนำวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน ประสบการณ์ ความสำเร็จหรือ ผลงานเด่น ๆ
- ❖ แนะนำการพูดหรือการแสดงว่ามีแนวทางการพูดหรือการแสดงอย่างไร
- ❖ แนะนำชื่อ - ชื่อสกุลผู้พูด หรือผู้แสดงและเชิญพูดหรือเชิญแสดง

ตัวอย่าง การพูดและการกล่าวในโอกาสต่าง ๆ

การกล่าวเชิญชวนดื่มถวายพระพร

การกล่าวเชิญชวนดื่มถวายพระพร สำนักพระราชวังมีคำแนะนำว่า การเชิญชวนดื่มถวายพระพรเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นการแสดงออกซึ่งความปรารถนาดีและจงรักภักดีประการหนึ่ง ทุกคนจึงย่อมมีสิทธิที่จะกระทำได้ เป็นการแสดงออกแต่ก็ควรระมัดระวังให้การได้เป็นไปโดยควรแก่เกียรติยศ กล่าวคือ ถ้าจะให้มีการเชิญชวนดื่มถวายพระพรก็ควรเชิญชวนดื่มเฉพาะในงานที่จัดขึ้นเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นงานที่มีเกียรติและบรรดาผู้ไปในงานแต่งกายสุภาพ

ตัวอย่างที่ ๑

“ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษทั้งหลาย ในโอกาสอันเป็นมงคลฤกษ์นี้ ผมใคร่ขอเชิญท่านทั้งหลายได้ยกแก้วขึ้นเพื่อร่วมกันถวายพระพร แต่องค์พระประมุขของชาติ ขอให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ จงทรงพระเจริญ ไชโย ไชโย ไชโย”

ตัวอย่างที่ ๒

“ท่านเจ้าภาพ ท่านผู้มีเกียรติ ตลอดจนญาติมิตรที่เคารพทุกท่าน งานในวันนี้จัดขึ้นใกล้กับวันวาระวันเฉลิมพระชนมพรรษาขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจะเวียนมาครบรอบอีกวาระหนึ่ง ในอีก...วัน ข้าพเจ้าจึงเห็นเป็นโอกาสอันควรที่จะเชิญชวนทุกท่านที่มาในงานวันนี้จงร่วมจิตร่วมใจกันดื่มถวายพระพรแต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเป็นที่รักยิ่งของปวงชนชาวไทย ขอให้พระองค์จงทรงพระเกษมสำราญมีพระชนมายุยืนนาน ไชโย ไชโย ไชโย”

ข้อสังเกต :

สำหรับงานเลี้ยงฉลองสมรสพระราชทานนั้น เมื่อจบการดื่มถวายพระพรแล้ว ประธานในพิธี**ไม่ควร**กล่าวคำให้โอวาทตามคำเชิญของเจ้าภาพ เพราะคู่สมรสได้รับพระราชทานพระบรมราโชวาท และรับพระราชทานพรเรียบร้อยแล้ว ประธานในพิธีควรยกเหตุผลดังกล่าวนี้ ชี้แจงให้แก่ผู้มีเกียรติรับทราบ แล้วจึงเชิญชวนแขกผู้มีเกียรติดื่มถวายพรให้แก่คู่สมรสแทน

การกล่าวเนื่องในงานประเพณี หรือเทศกาลสำคัญต่างๆ

สำหรับการกล่าวเนื่องในงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญต่าง ๆ มีแนวทางการกล่าว ประกอบด้วย

- ❖ ยินดีที่ได้รับเกียรติให้มาเป็นประธาน
- ❖ กล่าวถึงความสำคัญ ความเป็นมาของงานประเพณีดังกล่าว
- ❖ อวยพรให้ผู้ร่วมงานมีความสุข หรือได้รับอันสิมผลบุญจากการร่วมประเพณีดังกล่าว
- ❖ ขอบขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดงาน
- ❖ กล่าวเปิดงาน

ตัวอย่าง (การกล่าวเปิดงานประเพณีวันสงกรานต์)

ท่านผู้มีเกียรติ พี่น้องประชาชนชาวอำเภอ (ระบุชื่ออำเภอ) ที่เคารพรักทุกท่าน

กระผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้รับเกียรติให้มาเป็นประธานในพิธีเปิดงานประเพณีวันสงกรานต์ในวันนี้

เนื่องในวันสงกรานต์ ซึ่งเคยเป็นวันปีใหม่ของไทยเราก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงการนับวันปีใหม่ให้เป็นแบบสากลและปัจจุบันยังได้เป็นวันครอบครัวแห่งชาติอีกด้วย กระผมและคณะข้าราชการจึงขออำนวยการให้พี่น้องชาวอำเภอ (ระบุชื่ออำเภอ) และสมาชิกของครอบครัวของทุกท่าน จงมีความสุข ความเจริญ ทั้งการอาชีพการเรียนและการงาน วันสงกรานต์ตามตำนานนั้น นางเทพธิดาบุตรทั้งเจ็ดแห่งท้าวทิลพรหมหรือที่เรียกว่านางสงกรานต์ ได้ผลัดเวรกันมาเชิญพระเศียรท้าวทิลพรหมออกแห่ประทักษิณเขาพระสุเมรุทุกปี ซึ่งนับเป็นวันสงกรานต์อันเป็นความกตัญญูทวดที่มีต่อบิดาของนาง ของไทยเราก็มีประเพณีสงกรานต์น้ำพระพุทธรูปและรดน้ำดำหัวแก่ผู้ใหญ่ในครอบครัวและชุมชน อันเป็นวันที่ผู้ใหญ่ผู้สูงอายุจะได้ชื่นใจ พวกเราก็ได้ความสะอาดในใจจากการสงกรานต์น้ำพระพุทธรูปและความอึมเอบในความสุขและความชื่นใจของผู้ใหญ่

กระผมจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านทุกครอบครัวจะได้รับแต่สิริมงคลสดใสทั้งกาย และใจ และขอให้ทุกท่านได้ช่วยกันบำรุง (ระบุชื่ออำเภอ) ของเราให้มีมีความสุขสดใสในทุกที่ ทุกถิ่น ทุกสถานหากเป็นการดียิ่งก็ขอให้ทุกครอบครัวได้ปลูกต้นไม้ปลูต้นไม้ในบ้านของเรา เพราะความสวยงามแห่งดอกไม้และต้นไม้จะทำให้เราสดชื่นและช่วยลดมลพิษต่าง ๆ ให้หมดไปได้

ในปีนี้อต้องขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ช่วยกันจัดงานสงกรานต์ และมีผู้มาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ขอให้ทุกท่านได้มีความสุขรื่นเริงสนุกสนานกันให้เต็มที่

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้วกระผมขอเปิดงานสงกรานต์ของอำเภอ.....ณ บัดนี้

การกล่าวอวยพรคู่สมรส

ในการกล่าวอวยพรคู่สมรส มีแนวทางการกล่าวอวยพร ประกอบด้วย

- ♥ ความสัมพันธ์ของผู้กล่าวอวยพรกับคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- ♥ แสดงความยินดีที่ทั้งคู่ได้สมรสกัน
- ♥ ให้คติธรรมในการครองชีวิตคู่
- ♥ ให้คำอวยพร

ตัวอย่าง

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพรักทุกท่าน

คู่สมรสฝ่ายหญิงเป็นข้าราชการในบังคับบัญชาของผมมานานหลายปี ซึ่งผมให้ความรัก ความเอ็นดู ประดุจลูกหลาน นอกจากจะมีรูปร่าง หน้าตางดงาม มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นคนที่น่ารัก สุภาพ อ่อนน้อม มีฝีมือในด้านการบ้าน การเรือน นับได้ว่า เป็นกุลสตรีที่งามพร้อม ทั้งเรือนใจ เรือนกายและเรือนนอน สำหรับคู่สมรสฝ่ายชายนั้น ทราบว่า เป็นผู้ที่มีความขอดทน ตั้งใจประกอบสัมมาอาชีพจนประสบความสำเร็จ มีอนาคตที่ก้าวหน้า สดใส รุ่งเรือง จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่ง ที่ทั้งคู่ได้สมรสกันในวันนี้

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรดดลบันดาลและประทานพรให้คู่สมรสมีความสุข ความสำเร็จสมหวังในชีวิตครอบครัว มีกุลบุตร มีกุลธิดา ที่น่ารักตลอดไป

การกล่าวอวยพรวันคล้ายวันเกิด

การกล่าวอวยพรในงานวันคล้ายวันเกิดนั้น มีแนวทางในการกล่าวประกอบด้วย

- 🎁 กล่าวถึง ความสำคัญของวันเกิด
- 🎁 คุณงามความดี และความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าของเจ้าของวันคล้ายวันเกิด
- 🎁 มอบคำอวยพร

ตัวอย่าง

“วันเอ๋ยวันนี้ เป็นวันที่สำคัญกว่าวันไหน
วันพรุ่งนี้ มะรืนนี้ดีอย่างไร ก็ยังไม่สำคัญเท่าวันนี้”

เรียน.....

วันคล้ายวันเกิดที่เวียนมาบรรจบครบอีกวาระหนึ่งนี้ทำให้เราได้ระลึกถึงพระคุณอย่างสูงสุดหาที่เปรียบมิได้ของบิดา - มารดา ที่ให้กำเนิดชีวิตเรามาบนโลกกลม ๆ ใบนี้นี้ พร้อมทั้งเลี้ยงดูทะนุถนอม ส่งเสียจนจบการศึกษา คุณ (ระบุชื่อ/ตำแหน่ง เจ้าของวันคล้ายวันเกิด) เป็นผู้หนึ่งที่ถึงพร้อมด้วย อามิสบูชา และปฏิบัติบูชาต่อผู้มีพระคุณทั้งสองอย่างต่อเนื่องตลอดมา ด้วยการเป็นบุตรที่ดี มีความกตัญญู เลี้ยงดูบิดามารดาประพฤติดี ประพฤติชอบ ขยันขันแข็งประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม พวกเราทั้งหลาย ณ ที่นี้ จึงพร้อมใจกันแสดงความรักความชื่นชมยินดีในความ สุข ความสำเร็จของคุณ (ระบุชื่อ/ตำแหน่ง เจ้าของวันคล้ายวันเกิด) และครอบครัว

ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายบันดาลและประทานพรให้คุณ (ระบุชื่อ/ตำแหน่ง เจ้าของวันคล้ายวันเกิด) และครอบครัว มีความสุขด้วยจตุรพิธพรชัย อายุ วรรณะ สุขะ พละ จงทุกประการ

การกล่าวอวยพรขึ้นบ้านใหม่

สำหรับการกล่าวอวยพรขึ้นบ้านใหม่มีแนวทางการกล่าวอวยพร ประกอบด้วย

- * กล่าวแสดงความรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้ขึ้นมากล่าวอวยพร
- * ความสัมพันธ์ของผู้พูดกับเจ้าของงาน
- * ความสำเร็จของครอบครัวที่มีบ้านอาศัย
- * ความขยันหมั่นเพียรของเจ้าบ้าน
- * อวยพรให้ประสบความสำเร็จ

ตัวอย่าง

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ

ผมยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้รับเกียรติให้เป็นผู้กล่าวคำอวยพรแทนท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ในวันนี้ ครอบครัวของคุณ (ระบุชื่อ/ตำแหน่ง เจ้าของบ้าน) กับครอบครัวของผมรู้จักกันมานานเกือบสิบปี ในฐานะเพื่อนร่วมงานกัน ผมจึงได้รับทราบถึงความขยันหมั่นเพียร ความวิริยะอุตสาหะ ในการประกอบอาชีพและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการทำงานอดิเรก เพื่อหารายได้เสริม เพียงระยะเวลาไม่กี่ปีในการรวบรวมเก็บหอมรอมริบก็สามารถสร้างฐานะของตนจนมีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคงในวันนี้

บ้าน เป็น ๑ ในปัจจัย ๔ ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต บ้านทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกอบอุ่น มั่นคงภาคภูมิใจในความสำเร็จของตน บ้านจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่โตมโหฬารเพียงใดก็ตาม จะไม่มีความหมายอันใดเลยถ้าสมาชิกภายในบ้านปราศจากซึ่งความรักความสัมพันธ์อันอบอุ่นที่มอบให้แก่กัน

ผมจึงขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โปรดดลบันดาลประทานพรให้ครอบครัวคุณ (ระบุชื่อ/ตำแหน่ง ของเจ้าบ้าน) มีความสุข ความก้าวหน้า ในบ้านอันเป็นวิมานทองหลังนี้ตลอดไป

การกล่าวคำอำล้าย้ายไปดำรงตำแหน่งใหม่

คำกล่าวอำล้าย้ายไปดำรงตำแหน่งใหม่นั้น มีแนวทางการกล่าว ประกอบด้วย

☞ ชมเชย ยกย่องผลงานที่ทำไว้

☞ กล่าวถึงความสัมพันธ์อันดี ความรัก ความอาลัยของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ย้ายไปที่มีมาและจะมีอยู่ตลอดเวลา

☞ อวยพรให้มีความสุข เจริญก้าวหน้าและเดินทางโดยสวัสดิภาพ

☞ ความคาดหวังที่จะได้ร่วมงานกันอีกในอนาคต

ตัวอย่าง

เรียน

ตลอดระยะเวลาที่ท่าน (ระบุชื่อ/ตำแหน่งผู้ย้ายไปดำรงตำแหน่งใหม่) ดำรงตำแหน่ง และปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่นี่ เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนและยอมรับกันว่าท่านเป็นผู้ที่ขยันขันแข็ง หนักเอาเบาสู้ มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญได้หลายประการ จนทำให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์เป็นเยี่ยม ทำงานร่วมกับทุกคนได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ท่านได้รับความรัก ความเมตตาจากผู้บังคับบัญชาและความเคารพจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน อีกทั้งยังได้รับการกล่าวขวัญและยอมรับจากประชาชนโดยทั่วกัน

การย้ายไปดำรงตำแหน่งใหม่ที่สูงขึ้นกว่าเดิมของท่านในครั้งนี้ นำมาซึ่งความปลื้มปิติของพวกเราทุกคน ที่คนดี มีความรู้ ความสามารถเช่นท่านได้รับความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่รู้สึกใจหายเสียดายอาลัยอย่างยิ่งและคงระลึกถึงท่านตลอดไป ดังคำว่า “อยู่ให้ทุกคนรัก จากกันด้วยความอาลัย ย้ายไปให้ระลึกถึง” ในโอกาสที่ท่าน (ระบุชื่อ/ตำแหน่งผู้ย้ายไปดำรงตำแหน่งใหม่) ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ที่สูงขึ้นในครั้งนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ท่านและครอบครัว ประสบแต่ความสุข ความเจริญก้าวหน้า มีพลาณามัยที่สมบูรณ์ เดินทางไปรับตำแหน่งใหม่โดยสวัสดิภาพ และหวังว่าท่านจะกลับมาปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดนี้ อีกครั้งในตำแหน่งที่สูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป

Goodbye

การกล่าวเนื่องในโอกาสรับตำแหน่งใหม่

การกล่าวในโอกาสงานรับตำแหน่งใหม่ มีแนวทางการกล่าว ประกอบด้วย

- ๑ รู้สึกดีใจที่มารับตำแหน่งในพื้นที่/หน่วยงาน แห่งนี้
- ๑ ให้คำมั่นสัญญาจะตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด
- ๑ ขอบขอบคุณข้าราชการและประชาชนที่มาต้อนรับ
- ๑ อวยพรให้ทุกคนมีความสุข

ตัวอย่าง

ท่านหัวหน้าส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนข้าราชการและพี่น้องประชาชนที่รักและเคารพ

วันนี้เป็นวันที่ผมและครอบครัวรู้สึกดีใจและปราบปลื้มใจเป็นที่สุดจนชั่วชีวิตนี้ผมก็เชื่อว่า ผมจะไม่มีวันลืมเลือนเพราะที่นี่คืออำเภอแรก และวันนี้ก็เป็นวันแรกที่ผมเดินทางมาดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ผมจึงขอให้คำมั่นสัญญาต่อหน้าเพื่อนข้าราชการและพี่น้องประชาชน ณ ที่นี้ว่า

“ผมจะตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนายอำเภอโดยยึดถือความบริสุทธิ์ ยุติธรรม จริงจัง จริงใจ เพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชนและเพื่อนข้าราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถผมจะปฏิบัติหน้าที่ยึดถือเกียรติยศมากกว่าผลประโยชน์”

ท้ายที่สุด ผมและครอบครัวขอขอบพระคุณเพื่อนข้าราชการและพี่น้องประชาชนที่ได้แสดงน้ำใจมาให้การต้อนรับในวันนี้ จึงขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านนับถือ จงดลบันดาลประทานพรให้ท่านและครอบครัวประสบแต่ความสุข ความเจริญ คิดสิ่งใดจงได้สมปรารถนาและเดินทางกลับสู่ภูมิลำเนาโดยสวัสดิภาพ

การกล่าวในโอกาสงานเลี้ยงเกษียณอายุราชการ

การกล่าวในโอกาสงานเลี้ยงเกษียณอายุราชการ มีแนวทางการกล่าว ประกอบด้วย

- 🚫 เกริ่นถึงธรรมชาติของชีวิตการรับราชการ
- 🚫 กล่าวถึงความสัมพันธ์ และความทรงจำดี ๆ
- 🚫 ยกย่องคุณงามความดีของผู้เกษียณ รู้สึกเสียดายที่เกษียณ
- 🚫 ขอให้คุณงามความดีที่ได้กระทำมา ส่งผลให้ผู้เกษียณมีความสุขตลอดไป

ตัวอย่าง

ท่านสมาชิกสภาจังหวัด เพื่อนข้าราชการและผู้มีเกียรติที่เคารพรัก

มีสัจธรรมอยู่ข้อหนึ่งว่า “สรรพสิ่งในโลกนี้ ล้วนเป็นอนิจจัง” เมื่อมีเกิดย่อมมีดับ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีจุดเริ่มต้นย่อมมีจุดสิ้นสุด เฉกเช่นเดียวกันกับชีวิตข้าราชการซึ่งมีวันเริ่มต้นชีวิตข้าราชการย่อมมีวันสิ้นสุดจากชีวิตข้าราชการ หรือที่เราเรียกกันว่า “เกษียณอายุราชการ”

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้คำอธิบายคำว่า “เกษียณ” หมายถึง สิ้นไป หมดไป ครบกำหนด ดังนั้น เกษียณอายุราชการ หมายความว่าครบกำหนดอายุราชการ ผมมีความรู้สึก ๒ อย่าง ในขณะเดียวกันต่อผู้ที่เกษียณอายุคือ ความรู้สึกดีใจและเสียดาย ที่ว่าดีใจเพราะว่า หนึ่ง ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่พ้นผ่านอุปสรรคขวากหนามต่าง ๆ นานา มาตลอดอายุราชการ ๓๐ - ๔๐ ปี จนมาถึงวันนี้โดยไม่ถูกไล่ออก ปลดออกเสียก่อน ดีใจประการที่สอง คือท่านไม่ต้องกังวลกักขังกับปัญหาต่าง ๆ จากหน้าที่การงานไม่ต้องกังวลว่าวันพรุ่งนี้ วันรุ่งขึ้นจะมีประชาชนเดินขบวนหรือไม่ ไม่ต้องกังวลว่าผู้บังคับบัญชาจะตำหนิติเตียนดุตำต่อไปท่านจะมีเวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมที่ตนเองอยากทำส่วนความรู้สึกเสียดายท่านที่เกษียณอายุก็เพราะว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ อีกทั้งยังมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง ยังทำประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติได้อีกมาก โดยส่วนตัวผมเห็นว่าทุกท่านที่เกษียณอายุราชการเป็นปูชนียบุคคลที่ควรแก่การเคารพนับถือเพราะท่านทั้งหลายนั้นได้สั่งสมทั้งความรู้และประสบการณ์อันมีค่าต่อการพัฒนาประเทศชาติอันเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลัง ดังนั้นหากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมขอได้โปรดให้ข้อเสนอแนะและสั่งสอนด้วย

ในโอกาสนี้ ผมขอให้ผลบุญกุศลและคุณงามความดีที่ท่านได้ทำจงส่งผลให้ท่าน เจริญด้วยจตุรพิธพร ทั้ง ๔ ประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดไป

การกล่าวคำไว้อาลัยผู้เสียชีวิต

สำหรับคำกล่าวไว้อาลัยผู้เสียชีวิต มีแนวทางการกล่าว ประกอบด้วย

- ยกย่อง คุณงามความดีที่กระทำมาตลอดชีวิตของผู้เสียชีวิต
- ให้เกียรติและเป็นกันเองแก่ครอบครัวของผู้เสียชีวิต
- เชิญชวนให้มีการยืนไว้อาลัย

ตัวอย่าง

ท่านผู้มีเกียรติ ที่เคารพรักทุกท่านครับ

ผมรู้สึกเศร้าและเสียใจอย่างยิ่ง ต่อการจากไปของ ท่าน (ระบุชื่อ/ตำแหน่งผู้เสียชีวิต) การจากไปอย่างไม่มีวันกลับ นับเป็นการสูญเสียและนำมาซึ่งความเศร้าโศกเสียใจต่อครอบครัว ญาติมิตร ตลอดจนทุกท่าน ณ ที่นี้

ท่าน (ระบุชื่อ/ตำแหน่งผู้เสียชีวิต) เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมาก ดังจะเห็นได้จากรางวัลต่าง ๆ จำนวนมากมายที่ท่านได้รับมาตลอดชีวิตการทำงานของท่าน

ท่านเป็นบุคคลที่ได้ประกอบคุณงามความดี ช่วยเหลือสังคมโดยรวมเสมอมามิได้ขาด จึงได้รับการยกย่องและได้รับเลือกเป็นตัวแทนของชุมชนแห่งนี้ หลายตำแหน่งด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติตั้งมั่นอยู่ในศีล ในธรรม ประกอบกิจกรรมที่เป็นบุญ เป็นกุศลมิได้ว่างเว้น

ผลงานที่ปรากฏของท่านดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ จึงทำให้ท่านเป็นที่รักและเคารพของพวกเราทุกคน แม้ท่านได้จากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับตามกฎหมายแห่งธรรมชาติ แต่คุณงามความดีของท่าน จะสถิตติดตรึงอยู่ในความทรงจำของพวกเราทั้งหลายตลอดไปชั่วกาลนาน

ในโอกาสนี้ ผมขอเรียนเชิญท่านผู้มีเกียรติทุกท่านได้โปรดกรุณายืนขึ้น เพื่อไว้อาลัยแก่ท่าน สัก ๑ นาทีครับ... ขอขอบคุณครับ

การกล่าวอวยพรวันขึ้นปีใหม่

ในการอวยพรวันขึ้นปีใหม่นี้มีแนวทางการกล่าว ประกอบด้วย

- ◎ ความสำคัญของวันขึ้นปีใหม่
- ◎ ให้ข้อคิดในการดำรงชีวิต
- ◎ ขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
- ◎ กล่าวคำอวยพร

ตัวอย่าง

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน

วันนี้เป็นอีกวันหนึ่งที่โลกของเราโคจรรอบดวงอาทิตย์มาครบ ๑ รอบ และคงเป็นเช่นนี้อีกต่อไปอีกชั่วกาลนาน แต่ชีวิตคนเราไม่สามารถยืนหยัดอยู่กับโลกใบนี้ได้ตลอดไป วันขึ้นปีใหม่จึงเป็นวันมงคลที่เราจะได้เริ่มต้น ด้วยการตั้งสติทบทวนว่าในรอบ ๓๖๕ วันที่ผ่านมานั้น ได้ประพฤติอยู่ในศีล ในธรรม ตามสมควรแก่สถานะบุคคลที่เป็นพ่อแม่ เป็นลูก เป็นข้าราชการ ฯลฯ ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามบทบาทที่แตกต่างกันออกไปเล็กน้อย ถูกรับผิดชอบหรือไม่ หากมีบางประการยังบกพร่องอยู่ ก็ควรถือโอกาสนี้ตั้งมั่นพัฒนาปรับปรุงประกอบกรรมดี มีจิตใจอันเป็นกุศล บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ขอขอบคุณทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสังสรรค์ เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่วันนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ

สวัสดิ์ปีใหม่ให้พ้นทุกข์
ปีใหม่นี้ดีได้ตั้งใจภาวนา

ประสบสุขสมมาตราบรรณา
ทุกทิวาราตรีมีสุขเอย ... สวัสดิ์ครับ

ตัวอย่างการกล่าวในการดำเนินงานต่างประเทศ

การกล่าวขอบคุณการบรรยายสรุป

Thank you so much for your informative briefing and warm welcome reception. We enjoyed ourselves immensely. And felt very much indebted to you all.

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงสำหรับการสรุปคำบรรยายด้วยความประทับใจเป็นอย่างยิ่งพวกเราล้วนมีความสุขและรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณของท่านเสมอ

Thank you for a very dear and concise briefing on..... I am sure that all members of the visiting group will agree with me that what you are doing here is of great benefit and contribution to the development of your national security. Information and briefing for our’s (Organization) Improvement back home. Undoubtedly, Your innovation and development deserve great admiration.

ขอขอบคุณสำหรับการสรุปคำบรรยายที่ชัดเจนและกระชับ...ผมเชื่อว่าทุกคนที่เป็นสมาชิกของคณะพวกเราที่มาศึกษาดูงานมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสิ่งที่ท่านได้ให้แก่เราเป็นคุณประโยชน์และสร้างสรรค์ต่อระบบการพัฒนา รักษาความมั่นคงแห่งชาติของท่านข้อมูลและสรุปคำบรรยายต่อหน่วยงาน (ระบุชื่อหน่วยงาน) ของเราจะต้องมีการได้พัฒนาเมื่อพวกเรากลับไปยังประเทศไม่เป็นที่สงสัยว่านวัตกรรมและการพัฒนาของท่านมีคุณค่าต่อการชื่นชมอย่างยิ่ง

การกล่าวขอบคุณข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มาต้อนรับคณะดูงาน

Your Excellency and officials of...

On behalf of the(Organization) of Thailand. I appreciate very much the opportunity of courtesy call on you. One the purposes of our visit is to promote better understanding between my country and yours. This purpose has been successfully achieved.

During our stay in your beautiful, in search of the measures taken to foster the health and prosperity of your people, We learned all of the tings as the itinerary permitted. We found some of those interesting achievements which can be applied to the development of Thailand in one way or the other.

As a token of our sincere appreciation for your gracious hospitality and a memento of our visit, please accept this plaque.

Thank you.

เรียนท่าน.....

ในฐานะตัวแทนของ (ระบุชื่อหน่วยงาน) แห่งประเทศไทยกระผมมีความรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ในโอกาสที่ได้รับจากท่าน วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการได้มาศึกษาดูงานของพวกเรา ก็เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี ระหว่างประเทศของท่านและของเราซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้บรรลุผลเรียบร้อยแล้ว

ในระหว่างที่พวกเราได้พำนักอยู่ในประเทศที่ช่างงดงามได้ค้นพบถึงความสมบูรณ์พูนสุขและความมั่งคั่งของพลเมืองของท่าน พวกเราได้เรียนรู้ทุกสิ่งที่สามารถเข้าถึงได้เราพบว่าสิ่งที่พวกเราสนใจได้สำเร็จลง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับประเทศไทยของเราไม่ประการใดก็ประการหนึ่ง

ขอกล่าวคำชื่นชมด้วยความซาบซึ้งประทับใจเป็นอย่างยิ่ง สำหรับมิตรไมตรีอันอบอุ่นของท่าน ในตลอดเวลาของการศึกษาดูงาน

ขอขอบพระคุณ

การกล่าวขอบคุณหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกในการดูงาน

.....and Gentlemen,

On occasion of the....(Organization) of Thailand visiting your country, I would like at the outset, to express our sincere appreciation for the warm welcome, Which impressed all of us. Your gracious hospitality makes us feel like we are among brothers of close family.

Students of the.....(Organization) of Thailand study not only within their own country but also in other countries and vital regions of the world for the examination of world environment, And, of course, our visit to other countries will foster closer relationship as well as better cooperation and understanding. Now, our visit to your country has come to an end.

We are very happy to say that we have seen and learned all that we expected. Our prime objective of a closer relationship has been achieved. Nothing is more important than this. So what else do we regret to leave our friends, together with the thought that we are relieving your officials of a burden. Of course we are greatly indebted to those hard - working and competent officials. This gathering marks the completion of our very successful visit and it is my pleasant duty to pay tribute to those who have made it so.

May I reiterate my sincere appreciation for the gracious hospitality that will be long in our memory.

เรียนและท่านผู้มีเกียรติ

ในโอกาสที่ (ระบุชื่อหน่วยงาน) แห่งประเทศไทยได้มาเยี่ยมชมประเทศของท่านกระผมมีความรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่งต่อการได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นของท่านการที่พวกเราได้รับการเอาใจใส่ที่ดีทำให้พวกเราที่มีความรู้สึกว่าเป็นพี่น้องในครอบครัวที่สนิทสนมกัน

คณะนักเรียนของ (ระบุชื่อหน่วยงาน) แห่งประเทศไทยได้มาศึกษาไม่เพียงแต่ในประเทศของเราเองเท่านั้น แต่ได้มาศึกษาในประเทศอื่น ๆ ด้วย และในดินแดนอื่น ๆ ของโลกด้วยและเป็นที่แน่นอนว่าการมาเยี่ยมชมประเทศของท่านจะทำให้ความสัมพันธ์ของประเทศเราทั้งสองมีความสัมพันธ์ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและการเดินทางมาของพวกเราได้ถึงเวลาสิ้นสุดลงแล้ว

พวกเราล้วนมีความสุขที่ได้เห็นและเรียนรู้ทุกสิ่งตามที่เราได้คาดหวัง วัตถุประสงค์แรกคือความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดได้บรรลุผลแล้วไม่มีสิ่งใดที่จะสำคัญมากไปกว่านั้นแต่ช่างน่าเสียใจยิ่งที่เราจำเป็นต้องจากกันพวกเรา รู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณของท่านอย่างยิ่งท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้รวมกันเป็นความสมบูรณ์ในความสำเร็จผลของการศึกษาดูงานและเป็นความประทับใจเป็นอย่างยิ่งต่อสิ่งที่พวกเราได้รับ

ขอแสดงความชื่นชมเป็นอย่างยิ่งต่อการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีและจะอยู่ในความทรงจำของเราตลอดไป

การกล่าวขอบคุณการจัดเลี้ยงต้อนรับคณะดูงาน

.....(The Host), Ladies and Gentlemen,

I was tendered the honour of saying a few words, May I say at the Outset that it is a great pleasure to be here at the sumptuous gathering this evening. It is both pleasant and exciting; the room is full of guests (both military And civilian) in honour of the(Visiting group.)

During our visit, we have had many opportunities to observe the development which your country has made, especially in the field of.....and.....

Now back to our gathering here tonight. Everything is perfect : a beautiful place and delicious food, and at - home atmosphere, although we are far away from home.

Such an atmosphere allow us ample opportunities to become acquainted with the guests, and enables us to exchange constructive ideas and views while meeting others.

We do want to thank you for the invitation to attend the party tonight for the many courtesies extended to us during our visit, and for your Warm welcome just a few minutes ago. Thank you very much.

(แขก).....ท่านสุภาพสตรีและท่านสุภาพบุรุษครับ

ผมรู้สึกเป็นเกียรติที่จะขอกล่าวอะไรบางอย่าง ผมมีความรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาอยู่ด้วยกัน ณ คำคีนี่เป็นทั้งความพึงพอใจและตื่นเต้น ในห้องที่เต็มไปด้วยแขกผู้มีเกียรติ (ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน) ของกลุ่ม (ผู้มาศึกษาดูงาน)

ในระหว่างการศึกษาดูงานผมมีโอกาสเป็นอย่างมากที่ได้เห็นการพัฒนาของประเทศของท่าน โดยเฉพาะในด้าน.....และ.....เรามีความรู้สึกประทับใจในหลายโครงการที่มีความสนใจซึ่งได้ส่งเสริมให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุข

กลับมาสู่งานเลี้ยงในคำคีนี่ ทุก ๆ อย่างมีความเพียบพร้อมเป็นสถานที่ที่สวยงามและอาหารเอร็ดอร่อย และเป็นบรรยากาศเสมือนบ้านของพวกเรา แม้ว่าพวกเราจะจากบ้านมายังแดนไกล

บรรยากาศเช่นนี้ทำให้พวกเราได้มีโอกาสที่จะได้สนทนาสนทนกันกับท่านผู้มีเกียรติ ทำให้เราได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นการสร้างสรรค์และทรงชนะต่าง ๆ ในระหว่างการประชุม

พวกเราขอบคุณที่ได้รับเชิญเข้าร่วมงานเลี้ยงในคำคีนี่ สำหรับในหลาย ๆ สถานที่ที่เปิดโอกาสให้เราเข้าศึกษาดูงานและสำหรับการต้อนรับอันอบอุ่นของท่านในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณครับ

การกล่าวขอบคุณที่ได้รับของที่ระลึก

.....We are fortunate in visiting your country. During our visit we have received constant help and cooperation from your officials. Here again. We refer to the meaningful and symbolic gift (plaque) which you can be sure that we cherish and keep as a lasting memento of your country.

Thank you

พวกเราโชคดีที่ได้เดินทางมายังประเทศของท่าน ในระหว่างศึกษาดูงานเราได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากคณะเจ้าหน้าที่ของท่านเป็นอย่างดี พวกเราอยากที่จะกล่าวถึงของที่ระลึกอันมีความหมายที่ได้รับจากท่านว่าจะเป็นของที่ระลึกที่มีคุณค่า และอยู่ในความทรงจำ และนึกถึงประเทศของท่านอีกยาวนาน

มารยาททางสังคม

มารยาท หรือ มรรยาท หมายถึง กิริยา วาจา ที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อย เป็นกติกาสมาชิกโดยรวมของสังคมยอมรับ และให้คุณค่าต่อการกระทำใด ๆ อันจะมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เห็นว่าเป็นการกระทำที่สามารถปฏิบัติได้ มีความเหมาะสม ดึงงาม เช่น มารยาทไทย หมายถึง มารยาทที่คนในสังคมไทยยอมรับและถือว่าเป็นการเหมาะสมที่จะประพฤติปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ ได้ ตลอดจนเป็นแนวทางหรือแบบแผนความประพฤติของบุคคลที่ยอมรับและถือว่าเป็นข้อพึงปฏิบัติในระดับประเทศ บางครั้งหมายถึง การกระทำที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมและวัฒนธรรมของสังคม

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว คือ **มารยาททางสังคมของไทย** ที่เป็นสังคมหนึ่งในระบบสังคมโลก ที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสาร และเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม โดยช่องทางหนึ่งช่องทางใด สมาชิกของสังคมไทยเราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และยอมรับข้อพึงปฏิบัติระดับประเทศ ที่นานาสังคมยอมรับ เรียกว่า **มารยาทสากล** ซึ่งมีการกำหนดลักษณะของการประพฤติปฏิบัติต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างเป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นแบบเดียวกันในทุก ๆ สังคม

ในการศึกษารวบรวม เพื่อจัดทำเอกสารฉบับนี้ เพื่อต้องการที่จะให้ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในเรื่องที่เป็นมารยาททางสังคมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติในโอกาสหรือวาระหนึ่ง ๆ อันเป็นเรื่องสากลนิยมเป็นประการหลัก เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานที่จำเป็นจะต้องเข้าสังคม หรือสมาคมกับกลุ่มคนในสังคมต่าง ๆ กันอยู่บ่อยครั้ง แต่จะไม่กล่าวล้วงไปถึงมารยาททางสังคมทั้งหลายที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง หรือในเรื่องที่ทราบเป็นการทั่วไปอยู่เดิมแล้ว

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะนำเสนอเนื้อหาในเรื่องของมารยาททางสังคม เฉพาะเรื่องการร่วมรับประทานอาหารตามแบบสากลนิยม และการแต่งกายที่จะเป็นการเสริมสร้างต่อบุคลิกภาพในการเข้าสมาคมได้อย่างเหมาะสม จึงจำแนกหัวข้อในการศึกษาออกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

- ๘๖ การแต่งกาย
- ๘๖ มารยาทในการร่วมรับประทานอาหารตามแบบสากลนิยม
- ๘๖ มารยาทในโต๊ะอาหารที่ควรปฏิบัติ/ไม่ควรปฏิบัติ

มารยาททางสังคมที่บุคคลแสดงออกในกาลเทศะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตามหลักจิตวิทยาถือว่าเป็นส่วนเสริมสร้างให้บุคคลท่านนั้น เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี เนื่องจากมารยาทเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของบุคลิกภาพส่วนในหลักปฏิบัติทั่วไป บุคคลที่เป็นผู้มีมารยาททางสังคมจะเป็นบุคคลที่คนรักใคร่ มีเสน่ห์ เป็นที่ยอมรับและมีผู้ให้ความเคารพนับถือในสังคม

การแต่งกาย

การแต่งกายเป็นเครื่องแสดงออกถึงบุคลิกภาพที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนมากที่สุด โดยสามารถสื่อให้บุคคลอื่นที่พบเห็นโดยทั่วไปทราบถึง อนุนิสัย รสนิยม ฐานะความเป็นอยู่ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงานของบุคคลท่านั้น ๆ รวมทั้งสามารถแสดงให้ทราบถึงเชื้อชาติ และวัฒนธรรมอีกด้วย

หลักการแต่งกายดี (Dressing)

ดร. สันทัด ศะศิวิณิช กล่าวว่า การแต่งกายดี จะต้องคำนึงถึงหลักการ ต่อไปนี้

๑. แต่งกายให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง

การแต่งกายให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง คือ การแต่งกายที่มีรูปลักษณ์เฉพาะตัว และมีความเหมาะสมแก่บุคลิกภาพของตนเอง พึงเว้นจากการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม อาทิ

- คนท้วม ไม่ควรสวมเสื้อผ้าสีฉูดฉาด หรือที่เป็นดอกดวงโต หรือมีลวดลายทางขวาง ที่มีแถบสีขนาดกว้างใหญ่ เพราะจะทำให้ดูเหมือนรูปร่างขยายออกทางขวาง

- ผู้ที่มีรูปร่างผอมบาง พึงเว้นเสื้อผ้าที่มีสีเข้มทึบ เช่น สีดำ สีน้ำเงินเข้ม สีเทาเข้ม ฯลฯ และเว้นจากการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าลายสีเป็นทางลง และมีแถบลายสีกว้างใหญ่ เพราะจะยิ่งดูรูปร่างผอมชะลูดมากขึ้น

- ผู้มีรูปร่างเตี้ยต้องเว้นการใช้เสื้อผ้าที่มีลายขวาง แต่ต้องใช้เสื้อผ้าที่มีสีอ่อนและมีลายแถบเป็นทางลง เพื่อให้ดูเหมือนรูปร่างที่สูงขึ้น หากเป็นผู้ที่มีรูปร่างเตี้ยเล็ก ควรจะหลีกเลี่ยงการใส่รองเท้าที่พื้นและสันสูง (ส้นตึก) ซึ่งผู้สวมอาจมีความรู้สึกว่าเป็นการเพิ่มความสูงให้แก่ตนเอง เพราะจะดูไม่สมส่วน เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นผู้มีรูปร่างสูงใหญ่หรือเตี้ยเล็ก ก็จะมีรูปร่างที่สมส่วนตามธรรมชาติอยู่แล้ว หากเพิ่มส่วนสูงด้วยรองเท้าส้นตึก จะทำให้รูปร่างขาดสมดุล

วิธีการแต่งกายให้เหมาะแก่รูปร่าง จึงควรพิจารณาเลือกใช้รูปแบบและสีสันของเสื้อผ้าอย่างมีความเข้าใจ และนำมาปรับใช้ปกปิดส่วนที่บกพร่องของรูปร่าง ให้เกิดความพอเหมาะพอดี มีความสง่างามและเป็นตัวของตัวเอง

๒. แต่งกายด้วยความเข้าใจในปรัชญาแห่งการแต่งกาย

ปรัชญาในการแต่งกาย เป็นหลักการพื้นฐานสำหรับพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการแต่งกายของบุคคลให้ดูดีและมีความเหมาะสมแก่ตนเองในสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งบุคคลจะต้องพิจารณาสำรวจแล้ว จึงเริ่มการพัฒนาปรับปรุงการแต่งกายของตนเอง เพื่อให้มีลักษณะส่งเสริมส่วนดีปกปิดส่วนด้อย และดูดีในสายตาของผู้อื่น อย่างมีศิลปะ คือ เรียบร้อย นุ่มนวล ไม่ดูเป็นการเจาะจง หรือเห็นได้อย่างชัดเจนจนเกินงาม

ปรัชญาในการแต่งกาย ประกอบด้วยเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

✿ **ความสะอาด** หมายถึง ความสะอาดของเครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งที่ต้องให้ความใส่ใจที่จะดูแลรักษาให้ได้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะสวมใส่ชุดใด ในโอกาสใด

✿ **ความสุภาพเรียบร้อย** เป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน จากภาพรวมที่บุคคลใช้สายตาในการพิจารณาการแต่งกายในคราวหนึ่ง ๆ ถึงเสื้อผ้าที่สวมใส่ มีรูปแบบ สี สัน ลวดลาย การตัดเย็บที่ประณีต และมีการประดับเครื่องประดับอย่างเหมาะสม ไม่มากเกินไปและมีสีสันสอดคล้องกับเสื้อผ้า ทั้งหมดรวมถึงความเรียบร้อยของร่างกาย ทรงผมไม่รุงรังหรือปล่อยให้ยาวเกินสมควร

✿ **ความประณีต** เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนมากกว่าความเรียบร้อยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการแต่งกายของทั้งบุรุษและสตรี เนื่องจากเครื่องแต่งกายทุกชิ้นสามารถสะท้อนให้ทราบถึงความประณีตได้เสมอ อาทิ บุรุษแม้ว่าเครื่องประดับจะน้อยกว่าของสตรี แต่เพียงสวมเสื้อและผูกเน็คไทควรต้องเลือกใช้สีที่เหมาะสม ผูกปมที่เหมาะสมแก่ใบหน้าและปกเสื้อ และผูกให้ยาวพอเหมาะพอดี ใช้ที่หนีบเน็คไทหรือเข็มกลัดเน็คไทอย่างถูกวิธี ย่อมแสดงถึงความประณีต ส่วนสตรีควรใช้เสื้อผ้าที่มีสีสันไม่ฉูดฉาด และเลือกใช้สีที่สอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ ๒ สี มีลักษณะเป็นเอกรงค์ (Monochrome) เช่น ใช้สีน้ำตาลประกอบสีเขียว (หากใช้สีหนึ่งคิดเป็นน้ำหนักร้อยละ ๓๐ อีกสีหนึ่งควรมีน้ำหนักร้อยละ ๗๐) คือ “เข้ากัน (Match) ไปกันได้เพราะมี

ความกลมกลืนกันของสี หรือหากจะสวมใส่เครื่องประดับประเภทอัญมณี ซึ่งมีสีสันต่าง ๆ ตามธรรมชาตินั้นก็ควรเลือกให้มีสีที่สอดคล้องกับสีของเสื้อผ้าที่สวมใส่ในโอกาสนั้น ๆ

✿ **การมีรสนิยมดี** หมายความว่า ในเรื่องของเครื่องแต่งกายนี้แต่งอย่างไรที่จะทำให้รูปกายของตนดูดีที่สุดใน และเมื่อประกอบกับเครื่องแต่งกายแล้ว เกิดเป็นภาพรวมที่ดูดีมีคุณค่า และประโยชน์ใช้สอย ความคุ้มค่า โดยไม่ขึ้นอยู่กับยี่ห้อและราคาของเสื้อผ้าเครื่องประดับที่ใช้

✿ **ความเหมาะสม** เนื่องจากการแต่งกายเป็นเรื่องของการเลือกใช้เครื่องแต่งกายของแต่ละบุคคลให้มีความเหมาะสมกับบุคลิก สภาพ สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้น ๆ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องโดยความเหมาะสมของการแต่งกาย เป็นคุณค่าที่สมาชิกในสังคมส่วนใหญ่ให้การยอมรับเป็นบรรทัดฐาน (Norm) หรือเป็นมาตรฐาน (Standardized) ไม่ใช่เรื่องของสมัยนิยม (Fashion) เป็นหลักเท่านั้น แต่ต้องรู้จักและเข้าใจเลือกใช้สิ่งที่ตั้งนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบุคลิกของตนเอง **ความเหมาะสมในการแต่งกาย ควรต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้**

๑) เหมาะสมแก่เพศ

เพศชาย ควรแต่งกายให้ดูทึบ เข้ม ขรึม หนักแน่น เรียบแต่งามสง่า ควรระวังการเลือกใช้สีการแต่งกายของชาย เครื่องประดับจำพวกอัญมณีประเภทที่มีความแวววาวระยิบระยับควรใช้ให้น้อยที่สุด ซึ่งตามหลักสากลแต่เดิม ถือว่า เครื่องประดับจำพวกอัญมณีสำหรับชายมีได้เพียงชิ้นเดียว คือ นาฬิกาพก หรือนาฬิกาข้อมือ แต่ปัจจุบันพบว่า การแต่งกายของชายมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงและนิยมที่จะสวมเครื่องประดับมากขึ้น อย่างไรก็ตามควรยึดหลักการของการแต่งกาย และใช้เครื่องประดับให้ดูดีมากกว่าการใช้ หรือประดับมากเกินไป

เพศหญิง ความงามของเรือนร่างและลักษณะของความเป็น

หญิง ถือเป็นความงามตามธรรมชาติที่เหนือสิ่งอื่นใด การแต่งกายให้งาม จึงต้องแสดงออกให้ปรากฏความงามของรูปลักษณะเรือนร่างของตน ให้พอเหมาะพอดี คือ แต่งกายให้เห็นรูปทรงของความเป็นหญิง แต่ไม่เน้นสัดส่วน เพราะจะเป็นการไม่สุภาพควรให้ความสำคัญต่อลักษณะของความอ่อนหวาน สวยสด งดงามอย่างเป็นธรรมชาติ ให้สวยงามสง่าเป็นประการหลักการประดับเครื่องประดับ เครื่องอัญมณี สามารถใช้ได้มากกว่าชาย แต่ตามปกติ ควรประดับไม่เกิน ๕ แห่ง ต่อการแต่งกายแต่ละครั้ง โดย ต่างหู ๑ คู่ ถือเป็น ๑ แห่ง (สตรีที่แต่งกายเป็นมักให้ความสำคัญกับการใช้ต่างหู เพราะ จะเป็นเครื่องเชิดชูให้ใบหน้าดูงามขึ้นได้มาก) หากสวมแหวน ถือว่า แหวนในแต่ละนิ้ว เป็น ๑ แห่งเสมอ (สวม ๓ นิ้ว นับเป็น ๓ แห่ง)

๒) เหมาะสมแก่วัย

การแต่งกายให้เหมาะสมแก่วัย เป็นข้อควรคำนึงเสมอว่า เด็กควรแต่งกายอย่างไร วัยรุ่นการแต่งกายย่อมจะเปลี่ยนไปเป็นอีกแบบหนึ่ง และเมื่อเป็นผู้ใหญ่การแต่งกายก็จะต้องเปลี่ยนไป หรือเมื่ออยู่ในฐานะผู้อาวุโสทั้งโดยสถานะ ตำแหน่ง และอายุ ก็ตาม ต้องแต่งให้มีความเหมาะสมกับวัยของตน

๓) เหมาะสมแก่กาละ

“กาละ คือ เวลา การแต่งกายต้องเหมาะสมแก่ภูมิอากาศ ฤดูกาล และวันเวลา จำแนกออกตามเพศ โดยชายและหญิง มีหลักการแต่งกายให้เหมาะสมแก่กาละ ต่างกัน ดังนี้

ในการแต่งกายตามหลักสากลนิยมของบุรุษ คือ แต่งกายตามมาตรฐานของชายยุโรป ซึ่งอยู่ในเขตภูมิอากาศหนาวเย็น ถือว่า สีของเครื่องแต่งกายต้องเหมาะสมตามหลักฤดูกาล โดยในฤดูร้อนจะแต่งกายชุดสากลสีอ่อน (Lounge Suit) แต่หากต้องออกงานเวลากลางคืน จะแต่งกายชุดสากลสีเข้มเสมอ แต่ในฤดูหนาวจะแต่งกายชุดสากลสีเข้ม (Dark Suit) ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน สำหรับ สีเข้ม ตามหลักการแต่งกายแบบสากลนิยมนี้จะมีอยู่เพียง ๓ สี ได้แก่ สีดำ สีน้ำเงินเข้ม สีเทาเข้ม (สีถ่าน) (ส่วนสีน้ำตาลเข้มนั้น ไม่ว่าจะเข้มเพียงไรไม่ถือว่าเป็นสีเข้ม) แต่ในสังคมไทย เนื่องจากเป็นประเทศที่อยู่ในเขตร้อนชื้น ภูมิอากาศจึงไม่มีความแตกต่างกันมากในแต่ละฤดู การแต่งกายชุดสากลจึงเป็นเหตุผลในทางพิธีการเท่านั้น จึงควรใช้ชุดสากลสีเข้มเป็นหลัก

มาตรฐานการแต่งกายตามกาละของสตรี ถือเอาเกณฑ์ของชายกระโปรงเป็นสำคัญ คือเวลาปกติชายกระโปรงของสตรีจะยาวประมาณเข่า แล้วจึงยาวลงเรื่อย ๆ ตามเวลาดังนั้น ชุดที่แต่งกายไปร่วมงานในตอนบ่าย กระโปรงของหญิงจะยาวประมาณครึ่งหน้าแข้ง ส่วนชุดราตรีที่ใช้สำหรับรับรองงานกลางคืนตามธรรมเนียมสากล (ตะวันตก) จะยาวกรอมเท้า แต่กรณีของสังคมไทยชุดราตรีที่ใช้สำหรับใช้ออกงานกลางคืนนั้น ไม่จำเป็นจะต้องยาวกรอมเท้าเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแบบของชุดเสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้ประกอบเป็นประการสำคัญ

๔) เหมาะสมแก่เทศะ

การแต่งกายให้เหมาะสมแก่สถานที่ ซึ่งจะไปร่วมงาน โดยต้องพิจารณาถึง ทั้งรูปแบบและสีของเครื่องแต่งกายที่มีความเหมาะสมแก่สถานที่ อาทิ การแต่งกายไปในศาสนสถาน ซึ่งเป็นสถานที่ที่พึงเคารพ (วัด, โบสถ์) ของศาสนาต่าง ๆ หากเป็นวัดในศาสนาพุทธ จะนิยมแต่งกายชุดขาว ส่วนการเข้าไปโบสถ์ของศาสนาคริสต์ มักนิยมแต่งกายชุดดำ หรือ หากสตรีแต่งกายชุดยาวไปเดินตามหาดทรายชายทะเล หรือแต่งชุดว่ายน้ำไปเดินตามสถานที่ทั่วไป ย่อมไม่เหมาะสมแก่เทศะ

๕) เหมาะสมแก่พิธีการ

ความเหมาะสมแก่พิธีการนี้เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป คือ เมื่อจะไปร่วมงานพิธีใดควรจะแต่งกายอย่างไร เช่น การไปงานศพ ควรแต่งกายชุดไว้ทุกข์ ซึ่งในข้อเท็จจริงตามประเพณีไทยเดิมไม่ได้ถือว่าการตายเป็นเรื่องเศร้าโศก จึงไม่มีสีสำหรับแต่งกายไว้ทุกข์ แต่เมื่อภายหลังได้รับวัฒนธรรมการแต่งกายไว้ทุกข์ของตะวันตกมาปฏิบัติ ปัจจุบันจึงยอมรับและถือเป็นเรื่องมาตรฐานแล้วว่า ในการไปงานศพจะต้องแต่งกายชุดไว้ทุกข์ (สีดำ) และในทางตรงกันข้ามหากต้องไปร่วมงานฉลองมงคลสมรส ย่อมไม่ควรแต่งกายสีดำ หรือดูเหมือนกับชุดไว้ทุกข์ แต่ตามวัฒนธรรมตะวันตกนั้นถือว่าการแต่งกายปกตินั้นถือว่าการแต่งกายปกติ ไม่ถือว่าเป็นชุดไว้ทุกข์ เนื่องจากตามธรรมเนียมตะวันตกในการแต่งกายไว้ทุกข์ สตรีจะต้องมีชายโปรงคลุมหน้า สวมถุงมือบางสีดำและถุงน่องสีดำ หากเป็นบุรุษ ต้องผูกเน็คไทและสวมแขนทุกข์คาด แต่ด้วยความเข้าใจและความรู้สึกของคนไทยโดยทั่วไป เพียงแต่เห็นว่าเป็นชุดดำนั้น ถือเป็นการแต่งกายชุดไว้ทุกข์แล้ว การแต่งกายเหมาะสมจึงต้องคำนึงถึงความรู้สึกและความเชื่อของคนทั่วไปเป็นข้อสำคัญด้วย ส่วนในงานสังคมที่มีการออกบัตร หรือหนังสือเรียนเชิญให้ไปร่วมงาน ได้มีการกำหนดการแต่งกายระบุไว้ในบัตรเชิญหรือหนังสือนั้น ๆ อย่างไม่ควรต้องแต่งกายตามที่ได้กำหนดไว้เสมอ ซึ่งโดยปกติแล้วบัตรและหนังสือเรียนเชิญจะกำหนดการแต่งกายเฉพาะฝ่ายบุรุษ เท่านั้นไม่กำหนดกฎเกณฑ์การแต่งกายของสตรี ทั้งนี้ เนื่องมาจากความเชื่อสากลอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าสตรีนั้นแต่งกายเป็น (เมื่อกำหนดให้ชายแต่งกายอย่างไร หญิงจะรู้เสมอว่าตนต้องแต่งกายอย่างไร)

๖) เหมาะสมแก่บรรยากาศ

ควรต้องคำนึงถึงบรรยากาศของงานที่จะต้องไปร่วมงานไว้ก่อน หากท่านใดแต่งกายชุดสากล หรือสวมเสื้อนอกไปร่วมงานสงกรานต์ ท่านจะสามารถรู้สึกได้เองว่าไม่เหมาะสมแก่บรรยากาศอย่างไร เพราะฉะนั้น การแต่งกายที่เหมาะสมแก่บรรยากาศจึงเป็นการแต่งกายที่สอดคล้องกับผู้คนส่วนใหญ่ที่อยู่ในงานนั้นๆ อย่างไม่แปลกแยก คือ หุรหุราเกินไป หรือด้อยเกินไป อันเป็นข้อคิดที่ไม่ควรจมองข้ามในเรื่องของการแต่งกายให้เกิดความเหมาะสมในแง่

๓) เหมาะสมแก่สถานะ ตำแหน่งหน้าที่ และวิชาชีพ

การแต่งกายเป็นเครื่องแสดงให้บุคคลอื่นทราบถึงสถานะ ตำแหน่งหน้าที่ และวิชาชีพได้ ดังนั้น การแต่งกายที่มีความเหมาะสมจะสามารถบ่งบอกถึงความหมาย คุณค่า และความมีเกียรติมีศักดิ์ศรี โดยผู้แต่งกายจะต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้มีความเหมาะสม เช่น การแต่งเครื่องแบบของข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ และทหาร ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ แบบแผนที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยในหนังสือคู่มือการจัดงานพระราชพิธี รัฐพิธี และงานพิธีของข้าราชการ ฝ่ายปกครอง ซึ่งกรมการปกครองได้จัดทำและเผยแพร่ เมื่อปี ๒๕๔๔ และกล่าวในรายละเอียดไว้แล้ว ในที่นี้จึงจะไม่อธิบายซ้ำ

๓. การแต่งกายตามแบบมาตรฐานสากล

ในปัจจุบันสังคมไทยยอมรับการแต่งกายตามแบบสากลเป็นมาตรฐานกันโดยทั่วไป อันถือว่าเป็นเครื่องแต่งกายที่สุภาพ โดยแบบแผนในการแต่งกายแบบสากลจะกำหนดมาตรฐานสำหรับชายขึ้นไว้อย่างเคร่งครัด ส่วนสตรีนั้นไม่ได้กำหนด จึงมีเสรีภาพอย่างกว้างขวางในการเลือกใช้เครื่องแต่งกายตามใจชอบ ทั้งรูปแบบและสีสันเพียงแต่รักษารูปแบบและถือความสุภาพไว้ ดังนั้น ในการแต่งกายตามแบบสากลนั้นหลักการที่สำคัญที่สุด คือ การพิจารณาถึงหลักความเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามแบบแผน ซึ่งเครื่องแต่งกายตามแบบมาตรฐานสากลที่ควรทราบนั้นมีรูปแบบและวิธีใช้ ดังนี้

➤ เครื่องแต่งกายสำหรับงานที่ไม่เป็นแบบพิธี (Informal)

๑) เครื่องแต่งกายสำหรับเวลากลางวัน

บุรุษ ใช้เครื่องแต่งกายชุดสากลเวลากลางวัน (Lounge suit) มีลักษณะเป็นเครื่องแต่งกายชุดสากลสีอ่อนที่ใช้ในโอกาสทั่วไปในเวลากลางวัน (ก่อนเวลา ๑๘.๐๐ น.) ที่ไม่เป็นแบบพิธีเคร่งครัดเหมาะสำหรับใช้ในฤดูร้อนของประเทศที่มีอุณหภูมิอากาศหนาว แต่ในประเทศร้อนแบบประเทศไทย สามารถใช้ชุดสากลในเวลากลางวันนี้ได้ทุกฤดูกาล บางครั้งเรียกว่า “Lounge suit” หรือ “Business lounge suit” นิยมตัดเย็บด้วยผ้าสีอ่อน เช่น สีน้ำตาลอ่อน สีเทาอ่อน และสีอ่อนอื่น ๆ ที่สุภาพและเหมาะสม หรือจะใช้สีเข้ม สีดำ ก็ถือว่าสุภาพดี โดยเครื่องแต่งกายชุดสากลเวลากลางวันนี้ มีองค์ประกอบ คือ

ว่าสุภาพดี โดยเครื่องแต่งกายชุดสากลเวลากลางวันนี้ มีองค์ประกอบ คือ

๒) เสื้อนอก (Jacket) มีการตัดเย็บด้วยผ้าชนิดและสีเดียวกับผ้าที่ตัดกางเกง นิยมใช้ผ้าสีพื้นหรือหากใช้ผ้าลายเป็นทางลง ควรใช้ผ้าที่มีลายเส้นเล็ก ๆ เป็นทางลงตามยาว ผ้าต้องเป็นสีและลายเดียวกับกางเกง เสื้อนอกจะเป็นแบบกระดุมแถวเดียว (Single breasted หรือ Single lapel) หรือแบบกระดุมสองแถว (Double breasted หรือ Double lapels) โดยเลือกสีกระดุมเข้ากับสีเสื้อ ไม่ใช่กระดุมโลหะแวววาว กระเป๋าช้างเป็นแบบกระเป๋าจะจะมีฝาปิดซ่อนฝากระเป๋าคือได้ กระเป๋านมมีเฉพาะด้านซ้ายเป็นแบบกระเป๋าจะ

ข้อสังเกต : หากกระเป๋าช้างเป็นแบบกระเป๋าด้านเดียว เรียกว่า British cut หากเป็นกระเป๋าด้านตรง
เข้ารูปแบบหนูน้อยเล็กน้อย เรียกว่า American cut หากไม่เข้ารูปและไม่หนูน้อยเล็กน้อย เรียกว่า American sack

๒. กางเกงขายาวแบบมาตรฐาน ไม่พับปลายขา ถ้าใช้ผ้ามีลายเป็นทางควรเป็น
ลายทางเล็ก ๆ ตัดกางเกงให้ลายผ้าเป็นทางลงตามยาวแบบเดียวกับเสื้อนอก

๓. เสื้อกั๊ก (Waistcoat) ใช้ผ้าเหมือนกับผ้าที่ใช้ตัดเสื้อนอก
ผ่าอกตลอด กระดุม ๕ เม็ด เวลาสวมจะขัดกระดุม ๕ เม็ด หรือปลดเม็ดกลางสุดท้ายตาม
ความนิยมก็ได้ นิยมใช้ในเมืองหนาว ถือว่ามีความสุภาพ แต่เมืองร้อน เช่น ประเทศไทย
ไม่นิยมสวม

๔. เสื้อเชิ้ต แบบผ่าอกตลอด เมื่อใช้ประกอบกับเครื่อง
แต่งกายชุดสากลนิยม ใช้แบบแขนยาวโดยให้ปลายแขนยาวพ้นแขนเสื้อนอกออกมาประมาณ
๑ เซนติเมตร สีขาวเป็นสีมาตรฐาน หรือจะใช้สีเรียบอ่อนจาง ที่เข้ากันได้กับเสื้อนอก
(Jacket) แต่ควรเว้นสีจุดด่าง หรือที่เป็นลายดอก ถือว่าเป็นการไม่สุภาพ

๕. ผ้าผูกคอ (Neck tie หรือ Bow tie) นิยมใช้เน็คไทใหม่
ที่มีสีและลายเรียบเข้ากับสีเสื้อและกางเกง โดยสีเข้มมักเป็นที่นิยมมากกว่าสีอ่อน ไม่ควรใช้
สีจุดด่าง และควรเลือกขนาดที่เหมาะสมกับรูปร่างและบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ และควรใช้แบบผูกจริง เนื่องจาก
แบบผูกสำเร็จนั้น แม้ว่าจะดูเรียบร้อยแต่มีความกระด้างไม่เป็นธรรมชาติ

๖. ผ้าเช็ดหน้าปักกระเป๋านของเสื้อนอก สามารถจะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้ แต่หาก
จะใช้ต้องใช้ขนาดเล็กลงกว่าขนาดที่ใช้งานธรรมดา และใช้สีที่เข้าหรือเป็นชุดกับเน็คไท เมื่อใช้ปักกระเป๋าต้องคลี่ออก
เสียก่อนแล้วสอดลงในกระเป๋าโดยปล่อยให้ผ้าผืนซ้อนตามแต่จะเป็นไปตามธรรมชาติ

๗. ถุงเท้า (Socks) ควรใช้ผ้าสีเข้มเป็นหลัก สีดำสามารถใช้ได้ทุกโอกาส

๘. รองเท้า ควรใช้แบบหุ้มส้น สีดำ เนื่องจากสามารถใช้กับ
เครื่องแต่งกายได้ทุกสี หรือสีน้ำตาลเข้ม สีเทาเข้มที่เข้ากันได้กับสีชุด โดยรองเท้าที่ใช้ในงานที่เป็น
แบบพิธีควรเป็นรองเท้านั่งมันสีดำ แบบผูกเชือก

๙. หมวก นิยมใช้ในเมืองหนาว เพราะอากาศเย็น สำหรับ
ประเทศไทยไม่นิยมสวมหมวก

สตรี เครื่องแต่งกายในเวลากลางวัน ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์
ที่ตายตัวแน่นอนเหมือนเครื่องแต่งกายของบุรุษ แต่ควรต้องพิจารณาถึงการแต่งกายให้มีความเหมาะสม
กับบุคลิกภาพของตน รวมทั้งแต่งกายตามโอกาส สถานะ ตำแหน่งหน้าที่ และวิชาชีพด้วย
เครื่องแต่งกายชุดกลางวันที่เหมาะสมกับสตรีพึงยึดหลักของความสั้นยาวของกระโปรงตามที่
กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยชุดของสตรีในเวลากลางวันตั้งแต่เช้าจรดบ่ายนิยมใช้กระโปรงสั้นประมาณเข่า
คอเสื้อไม่กว้างจนเกินไป ประดับเครื่องอัญมณีพองาม (ไม่ควรเกิน ๕ แห่ง) ชุดเสื้อผ้าถ้าจะมี

ลวดลายปักกระยิบระยับได้บ้างเล็กน้อย

๒) เสื้อนอกสำหรับหมุดคณะ (Blazer) หรือเสื้อเบลเซอร์ เป็นเสื้อนอกแบบหนึ่ง จะตัดเย็บด้วยผ้าสีเข้ม สีเทาเข้ม หรือดำ ใช้กระเปาะปกจากข้างนอก (ไม่ใช่กระเปาะแบบเจาะ) กระเปาะบนอกซ้าย นิยมปักด้วยไหม เป็นเครื่องหมายสถาบัน สโมสร สมาคม หรือหมุดคณะ เช่น นักศึกษา นักกีฬา เป็นต้น โดยจะใช้ กระดุมโลหะ (เงิน ทอง หรือโลหะอื่น ๆ) ซึ่งอาจมีเครื่องหมายสัญลักษณ์ของสถาบัน เช่นเดียวกับที่กระเปาะเสื้อ จะตัดเป็นแบบเสื้อกระดุมแถวเดียว (Single lapel) หรือกระดุมสองแถว (Double lapels) ก็ได้ใช้กับกางเกงขายาว สีเทาเข้ม สามารถใช้ได้กับทั้งชายและหญิง ในต่างประเทศส่วนมากเป็น เครื่องแบบนักเรียน นักศึกษาใช้สวมใน โอกาสต่าง ๆ ที่ไม่มีลักษณะเป็นงานพิธีการ ส่วนใหญ่มักใช้ในงานพบปะสังสรรค์ หรือการกีฬา หรือในงานสังคมที่จัด อย่างล่ำลึง อาทิ งานกีฬา (เสื้อสามารถ) งานแสดงสินค้า งานเลี้ยงอย่างเป็นทางการ งานเลี้ยงแบบปิกนิกแต่โดย หลักการแต่งกายแบบสากลแล้ว ไม่ถือว่า “เบลเซอร์” (Blazer) เป็นชุดสากล ทั้งนี้ เนื่องจากกระดุมทองที่ใช้แทน กระดุมสีเข้ากับเสื้อนั่นเอง ที่ทำให้เบลเซอร์หมดสภาพของเสื้อชุดสากลไป ดังนั้นจึงไม่ควรที่จะใช้เสื้อหรือชุดเบลเซอร์ สวมใส่ไปร่วมในงานสังคมที่เป็นแบบพิธี

๒) เครื่องแต่งกายสำหรับเวลากลางคืน

เมื่อได้รับเชิญไปในงานสังคมซึ่งมีกำหนดเวลาหลัง ๑๘.๐๐ น. การแต่งกาย ที่เหมาะสมจะต้องเป็นการแต่งกายชุดสากลสำหรับเวลากลางคืนเสมอ เช่น ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ (Dinner) ซึ่งแม้ว่า ได้แจ้งกำหนดการในบัตรเชิญ และให้แต่งกายแบบ Informal ซึ่งแปลตามตัวว่า “ไม่เป็นแบบพิธีการ” ก็ตามแต่ ในทางปฏิบัตินั้น เป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่างานใดที่ออกบัตรเชิญ ถือว่าเป็นงานแบบพิธีการทั้งสิ้น โดยในทางปฏิบัติ ส่วนที่เป็นพิธีการอาจจะไม่ได้เป็นที่เคร่งครัดนัก แต่ในเรื่องของการแต่งกายและกิริยามารยาท คงต้องปฏิบัติ เสมือนกับเป็นงานแบบพิธีการทุกประการ

บุรุษ การแต่งกายชุดสากลสำหรับเวลากลางคืน จะใช้เครื่องแต่งกายชุดสากล สีเข้ม หรือ Dark suit ซึ่งมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแต่งกายชุดสากลสีอ่อน (Lounge suit) ทุกประการ หากแต่มีสีเข้ม หมายถึง สีที่อยู่ในกลุ่มสีเย็น (Cold tone) คือ สีดำ สีกรมท่า (สีน้ำเงินเข้ม) และสีเทาเข้มเท่านั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น สำหรับข้อกำหนดที่จะแต่งกายด้วยชุดสากลสีเข้มนี้จะสวมเสื้อกั๊กด้วยหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ หากเป็นประเทศที่อยู่ในเขตภูมิอากาศหนาว การแต่งชุดสากลสีเข้มจะนิยมสวมเสื้อกั๊ก ด้วยจึงสามารถเรียกเครื่องแต่งกายชุดสากลสีเข้มได้อีกชื่อหนึ่งว่า สูทสามชิ้น ถือว่าเป็นการสุภาพ แต่ไม่เป็นที่นิยม ในประเทศไทย โดยเมื่อแต่งกายด้วยชุดสากลสีเข้ม ผ้าเช็ดหน้าที่ใช้ปักกระเปาะเสื้อนอกของชุดในงานกลางคืนจะนิยม ใช้สีขาว เข้ากับชุดเน็คไท สวมรองเท้านั่งสีดำมัน แบบผูกเชือก ไม่ควรใช้สีอื่น และถึงแม้ว่า เครื่องแต่งกาย ชุดสากลสีเข้มจะเป็นชุดสำหรับไปร่วมงานในเวลา กลางคืนก็ตาม แต่หากจะใช้สวมใส่ไปงานในเวลา กลางวัน หรือในโอกาสอื่นๆ ยังได้รับการยอมรับ และถือว่าเป็นการสุภาพ มีความเหมาะสมกับ สถานะและวิชาชีพทั้งหลาย โดยทั่วกัน

สตรี ในการ แต่งกายไปในงานสังคมใด ๆ ที่ได้รับเชิญอย่างเป็นทางการ

แบบพิธี หรืองานเลี้ยงในเวลากลางคืน เป็นต้น ควรแต่งกายด้วยชุดที่เรียกว่า เดรสส์ (Dress) เป็นชุดยาวติดกัน หรือถึงแม้จะเป็นเสื้อกับกระโปรงต่างสีกัน ตัดเย็บแบบเรียบง่าย แต่ควรพิจารณาให้สวยงามและเรียบร้อยกว่าปกติ ที่ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงาน ดังนี้

งานค็อกเทล (Cocktail) สุภาพสตรี ผู้ไปร่วมงานควรพิจารณาการแต่งกายด้วยชุดค็อกเทล (Cocktail dress) คือ ชุดเสื้อกระโปรงติดกันยาว หรือเสื้อแยกส่วนกับกระโปรงยาว (Blouse and long skirt) พร้อมทั้งสวมถุงมือ แต่ในกรณีของประเทศไทย เนื่องจากมีอากาศร้อน จึงนิยมใช้ชุดกระโปรงสั้นมากกว่า และไม่นิยมใช้ถุงมือ นอกจากในงานที่หรูหราหรือเป็นพิธีการอย่างยิ่ง อีกทั้งการสวมรองเท้า ควรใช้สีเดียวกับกระเป๋าถือขนาดใหญ่ (Pouch) ที่เข้ากับสีของชุดที่สวมใส่

งานเลี้ยงอาหารค่ำ (Dinner) การแต่งกายที่เหมาะสมของสตรี คือ เสื้อชุดกระโปรงยาวคลุมข้อเท้า และมีเครื่องประดับมากขึ้นกว่าชุดกลางวัน อาจมีการปักเลื่อมหรือด้นให้มีความสวยงามเป็นพิเศษ และควรถือกระเป๋าขนาดเล็ก (Purse) เพื่อบรรจุเพียงของใช้ สำคัญเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น ไม่นิยมกระเป๋าขนาดใหญ่ (Pouch) เข้าร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำแบบพิธีการ เพราะกระเป๋าขนาดใหญ่ถือไม่สะดวกและเกะกะ

➤ เครื่องแต่งกายสากลสำหรับเวลากลางคืนที่เป็นแบบพิธีการ (Formal)

บุรุษ ให้ใช้เครื่องแต่งกายชุดราตรีสีโมสร เรียกว่า Black tie ในงานเลี้ยงที่เป็นแบบพิธีการ หรือเมื่อได้รับเชิญไปในงานเลี้ยงอาหารค่ำที่จัดอย่างเป็นทางการ งานพิธีการอื่นที่จัดในเวลากลางคืน ทั้งที่เป็นงานของทางราชการและงานสังคมของเอกชน โดยเจ้าภาพจะออกบัตรเชิญแจ้งกำหนดเครื่องแต่งกายว่า Black tie ซึ่งผู้ได้รับเชิญต้องปฏิบัติตาม และถือเป็นหลักมาตรฐานสากล ที่จะไม่กำหนดให้ใช้เครื่องแต่งกายชุดนี้ ในงานที่จัดในเวลากลางวันก่อน ๑๘.๐๐ น.

ข้อสังเกต : เครื่องแต่งกายชุดราตรีสีโมสร (Black tie) มีชื่อเรียกอื่นอีก อาทิ Dinner jacket หรือ Tuxedo หรือ Smoking jacket และในงานเลี้ยงอาหารค่ำแบบพิธีการที่จัดในประเทศหรือท้องถิ่นที่มีอากาศร้อน หรือที่จัดในเรือเดินสมุทร หรือเรือยอชท์ นิยมใช้เสื้อ Jacket สีขาว แทนเสื้อ Jacket สีดำ โดยระบุไว้ในบัตรเชิญอย่างชัดเจน คือ Black Tie (Write jacket)

เครื่องแต่งกายชุด Black tie มืองค์ประกอบ ดังนี้

เสื้อนอก (Dinner Jacket) ใช้ผ้าสักหลาดค่อนข้างบาง สีดำ หรือ สีน้ำเงินแก่ (Midnight blue) กระดุมเม็ดเดียว นิยมปกเดี่ยว (Single breast) ปกเสื้ออมไม่มีหยัก (ปกคอบัว) หุ้มตัวนพแพรหรือผ้าไหมมันสีดำที่กระดุมเสื้อนอกทุกเม็ด ทั้งที่ปก ตรงแนวเอว และที่ข้อมือ ต้องหุ้มตัวนพแพร หรือผ้าไหมสีดำอย่างเดียวกับที่หุ้มปก ขอบกระเป๋า ทั้งกระเป๋าล่าง และกระเป๋าด้าน ต้องหุ้มนพแพรเช่นเดียวกับปกเสื้อ

✘ เสื้อนอกขาว (White Dinner Jacket) สำหรับฤดูร้อนที่คุณภาพดี สีขาว

ตัดแบบเดียวกับเสื้อนอกสีดำ (Dinner Jacket) แต่ปกไม่หุ้มแพรเหมือนเสื้อนอกสีดำ ปกใช้ผ้าเหมือนตัวเสื้อ เสื้อนอกขาวสำหรับชุดราตรี มีลักษณะคล้ายเสื้อนอกธรรมดาทุกประการ ยกเว้น ปกเสื้อซึ่งเป็นปกคอมมไม่มีหยัก และมีกระดุมตรงแนวเอวเพียงเม็ดเดียวเท่านั้น

✘ กางเกง ตัดเย็บด้วยผ้าสักหลาดสีดำ หรือสีน้ำเงินเข้ม (Midnight Blue)

เป็นผ้าชนิดและสีเดียวกับเสื้อนอกไม่พันปลายขา มีแถบแพร เลี่ยมสีดำ หรือแถบดินไหมถักสีดำ ติดตามแนวตะเข็บข้างขา กางเกงด้านนอกทั้งด้านซ้ายและด้านขวา จากเอวถึงปลายขา

✘ เสื้อเชิ้ต นิยมเสื้อเชิ้ต สีขาว ออกติเกล็ด หรือมีระบาย ลูกไม้ที่สาบอก

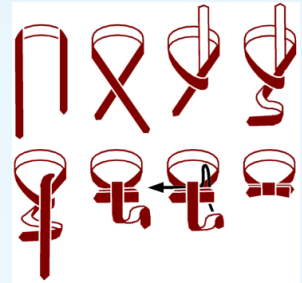
แขนยาวปลายแขนพับ (Double cuffs) ปกแข็งแบบปีกนก (Wing collar) หรือปกแบบผีเสื้อ (Butterfly collar) ปกแบบนี้ข้อมือเสื้อไม่ต้องพับแต่ต้องลงแบ่งแข็งรีดเรียบ

✘ กระดุมเสื้อเชิ้ต (Studs) กระดุมอกเสื้อเป็นดุม (สองหัว) ขนาดเล็ก ทำด้วย

ทองคำขาวหรือมุก หรืออัญมณีสีเข้ม ที่เข้าชุดกับกระดุมข้อมือ (Cuff links)

✘ ผ้าพันคอ (Bow tie) โบว์หูกระต่ายสีดำ

ไม่นิยมชนิดผูกสำเร็จ เพราะมีลักษณะกระด้างดูไม่มีชีวิตชีวา ในบางโอกาส ถ้าใช้เสื้อนอกสีขาวอาจใช้ Bow tie สีแดงเข้ม (Maroon) หรือสีน้ำเงินเข้ม (Midnight blue) แต่ต้องเป็นสีเดียวกับผ้าคาดเอว (Cummerbund)

✘ ผ้าคาดเอว (Cummerbund) เป็นผ้าแพร

สีดำ หรือสีแดงเข้ม หรือสีน้ำเงินเข้ม ที่เป็นสีเดียวกับโบว์หูกระต่าย หากเป็นประเทศที่มีภูมิอากาศหนาวนิยมสวมเสื้อกั๊กแทน แต่โดยทั่วไปนิยมใช้ผ้าคาดเอว

✘ ถุงเท้า (Socks) ใช้ชนิดที่ทำจากไหม หรือไนลอนบางสีดำ หรือเทาเข้ม

เข้ากับกางเกง

✘ รองเท้า ให้ใช้รองเท้าหนังดำขัดมัน

✘ ผ้าเช็ดหน้า นิยมใช้ผ้าลินินสีขาว

✘ ดอกไม้สำหรับปักปกเสื้อนอก (Boutonniere) นิยมใช้ดอกคาร์เนชันแท้

สีแดงหรือสีขาว หากไม่มีสามารถใช้ดอกพุทธรักษา (Gardenia) แทนได้ แต่ห้ามใช้ดอกไม้ประดิษฐ์เป็นอันขาด

สตรี ในการไปงานเลี้ยงอาหารค่ำ ให้แต่งกายชุด Dinner dress ซึ่งจะเป็นชุดยาว

หรือสั้นก็ได้ แต่ควรต้องพิจารณาให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมกับบรรยากาศของงานแต่ละงาน ในงานพิธีการที่เป็นราชการของไทย นิยมแต่งกายเสื้อชุดไทยแบบพระราชานิยม ซึ่งมีช่ินยาวเหมาะสมจะสวมใส่ไปงานในเวลา กลางคืนอยู่แล้ว

ข้อสังเกต : หากสุภาพสตรีท่านใดได้รับเชิญไปงานกลางคืน ซึ่งจัดให้มีการลีลาศ (บอลรูม) ย่อมไม่เหมาะสมที่จะแต่งกายด้วยชุดไทยแบบพระราชานิยม เนื่องจากผ้าช่ินนั้นแคบ จึงไม่สะดวกสำหรับการลีลาศในบางจังหวะ ซึ่งเป็นข้อพิจารณาที่ควรใช้ประกอบการตัดสินใจในการแต่งกายไปร่วมในงานสังคมนั้น ๆ ด้วย

มารยาทในการเข้าร่วมรับประทานอาหาร

อาหารค่ำและถือว่าเป็นงานเลี้ยงอาหารที่ใช้เวลามากที่สุด

สำหรับการเข้าร่วมรับประทานอาหาร หรืองานเลี้ยงรับรองต่าง ๆ นั้น ล้วนมีวัตถุประสงค์ คือการให้ความสุขสำราญแก่ผู้ที่เจ้าภาพได้เชิญมาร่วมงาน อันถือเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ในงานเลี้ยงแต่ละประเภทมีความสำคัญและความต้องการแบบพิธีมากน้อยแตกต่างกัน ในวาระและสถานการณ์ที่มีความเหมาะสมงานเลี้ยงที่มีแบบแผนมากที่สุดทั้งตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก และวัฒนธรรมไทย คือ การเลี้ยง

รูปแบบของการเลี้ยงอาหารค่ำในงานสังคม

☞ **งานเลี้ยงอาหารค่ำแบบบุฟเฟต์ (Buffet)** ซึ่งมีลักษณะเป็นงานที่มีแบบพิธีที่สะดวก สบายและง่ายที่สุด แต่คงต้องคำนึงถึงมารยาทอย่างเคร่งครัดด้วย

☞ **งานเลี้ยงรับรอง หรือ Afternoon Reception** ซึ่งนิยมจัดในโอกาสสำคัญ เช่น ในงานวันชาติ งานเฉลิมฉลองโอกาสสำคัญ ที่ถือว่าเป็นงานเกียรติยศที่เหมาะสมสำหรับงานที่เชิญแขกเป็นจำนวนมาก

☞ **งานเลี้ยงอาหารค่ำแบบไทย** แม้ว่าจะนำอุปกรณ์ของทางตะวันตกมาใช้ คือ ช้อนและส้อม แต่วิธีการในการรับประทานอาหารด้วยช้อนและส้อมนี้ ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยเอง

☞ **งานเลี้ยงอาหารค่ำแบบสากล (Seated dinner)** ซึ่งถือกันว่าเป็นงานเลี้ยงที่มีความสำคัญเคร่งครัด มีความเป็นพิธีการมากที่สุด ถือเป็นงานที่เป็นการให้เกียรติสูงสุด และเป็นงานที่จะต้องออกบัตรเชิญ (แบบเป็นพิธี)

☞ **งานเลี้ยงอาหารค่ำแบบจีน (Chinese cuisine)** ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบัน ทั้งที่เป็นแบบดั้งเดิม คือ การรับประทานอาหารแบบเต็มชุดบนโต๊ะจัดเลี้ยงทรงกลม โดยมีพ่อครัวหรือภัตตาคารเป็นผู้ให้บริการอาหารจีน นิยมจัดในงานเลี้ยงขนาดใหญ่ (เชิญแขกเป็นจำนวนมาก ๆ) มีการเสิร์ฟอาหารเป็นจาน ๆ ตามรายการอาหารที่แจ้งไว้ตามลำดับ คือ อาหารว่าง (อาหารจานแรก) อาหารคาว และอาหารหวาน (เสิร์ฟเป็นจานสุดท้าย) รวม ๘ - ๑๐ รายการ เรียกว่า “โต๊ะจีน” และที่เป็นแบบประยุกต์ อาทิ การจัดเลี้ยงอาหารบนโต๊ะทรงกลม แต่เสิร์ฟด้วยอาหารไทย หรืออาหารชนิดอื่น ๆ ตามแต่เจ้าภาพจะเห็นสมควร

ในการศึกษารวบรวมครั้งนี้ คณะผู้จัดทำจะนำเสนอเฉพาะรูปแบบในการร่วมรับประทานอาหารตามแบบสากลนิยม และการร่วมงานเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีน รวมทั้งมารยาทในโต๊ะอาหารที่ควรทราบ เท่านั้น

งานเลี้ยงอาหารตามแบบสากลนิยม

หลักการอันเป็นข้อปฏิบัติที่จะต้องคำนึงถึงในการร่วมงานเลี้ยงอาหารตามแบบสากลนิยม ดังนี้

- ❖ การจัดที่นั่งตามลำดับอาวุโสในโต๊ะอาหาร
- ❖ หลักปฏิบัติในการไปงานเลี้ยงอาหารตามแบบพิธี
- ❖ การใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ บนโต๊ะอาหารในการร่วมรับประทานอาหาร
- ❖ มารยาทในโต๊ะอาหาร

การจัดที่นั่งตามลำดับอาวุโสในโต๊ะอาหาร

ในการจัดที่นั่งในโต๊ะอาหาร สำหรับงานเลี้ยงอาหารตามแบบสากล ทั้งที่เป็นแบบพิธีและที่ไม่เป็นแบบพิธี มีหลักการที่ควรพิจารณา คือ

๑. ในงานพิธีการที่มีการออกบัตรเชิญ มักมีความนิยมเชิญแขกผู้มีเกียรติชายและหญิงจำนวนเท่าๆ กัน เพื่อสามารถจัดที่นั่งสำหรับหญิงและชาย สลับกันได้ครบพอดี

๒. ห้ามจัดที่นั่งให้หญิงนั่งติดท้ายโต๊ะ

๓. ไม่ควรจัดที่นั่งให้คู่สมรสนั่งตรงข้ามกัน ยกเว้นเฉพาะกรณีที่คุณสมรสนั้นเป็นเจ้าภาพของงาน

๔. ไม่ควรจัดที่นั่งให้คู่สมรสนั่งติดกัน

๕. การจัดที่นั่งของเจ้าภาพ (Host) มีข้อพิจารณาพิเศษ โดยหากเป็นเจ้าภาพท่านเดียว ควรนั่งหัวโต๊ะหรือกลางโต๊ะ แต่หากเป็นเจ้าภาพคู่ เช่น เจ้าภาพและคู่สมรส ให้เจ้าภาพชาย (Host) นั่งหัวโต๊ะ เจ้าภาพหญิง (Hostess) นั่งท้ายโต๊ะ หรือหากจัดให้นั่งกลางโต๊ะ พึงให้นั่งตรงข้ามกัน

๖. ที่นั่งของแขกเกียรติยศ มีหลักการจัดกรณีของงานมีเจ้าภาพคู่ คือ แขกเกียรติยศหญิง จะจัดให้นั่งชิดทางเบื้องขวาของเจ้าภาพชาย หากเชิญแขกเกียรติยศชาย ควรจัดให้นั่งชิดทางเบื้องขวาของเจ้าภาพหญิงจากนั้นจะจัดให้แขกหญิงที่อาวุโสรองจากแขกเกียรติยศ นั่งชิดทางซ้ายของเจ้าภาพชาย และให้แขกชายที่อาวุโสรองจากแขกเกียรติยศนั่งทางด้านซ้ายของเจ้าภาพหญิง ส่วนในกรณีที่งานเลี้ยงนั้นมีเจ้าภาพเดียวจะจัดให้แขกเกียรติยศหรือแขกที่มีอาวุโสสูงสุดนั่งตรงข้าม ในฐานะเป็นเจ้าภาพร่วมของงาน (Co - host)

ข้อสังเกต : การพิจารณาลำดับอาวุโสของแขกที่มีเกียรติที่เจ้าภาพเชิญมาร่วมงานนั้น พึงต้องคำนึงถึงสถานะด้านต่าง ๆ ของแขกทุก ๆ คน ประกอบกัน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่การงาน อาชีพ ตลอดจนสถานะอันเป็นที่ยอมรับทางสังคม ฯลฯ

๗. จัดทำแผนผังที่นั่งในงานเลี้ยงแบบนั่งโต๊ะ เพื่อให้แขกผู้มาร่วมงานได้ทราบล่วงหน้า จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างมากในการจัดเลี้ยงอาหารค่ำที่เป็นแบบพิธี และมีแขกที่ได้รับเชิญเป็นจำนวนมาก

ตัวอย่างการจัดที่นั่งในโต๊ะอาหารตามลำดับอาวุโส

โต๊ะรูปอักษร I

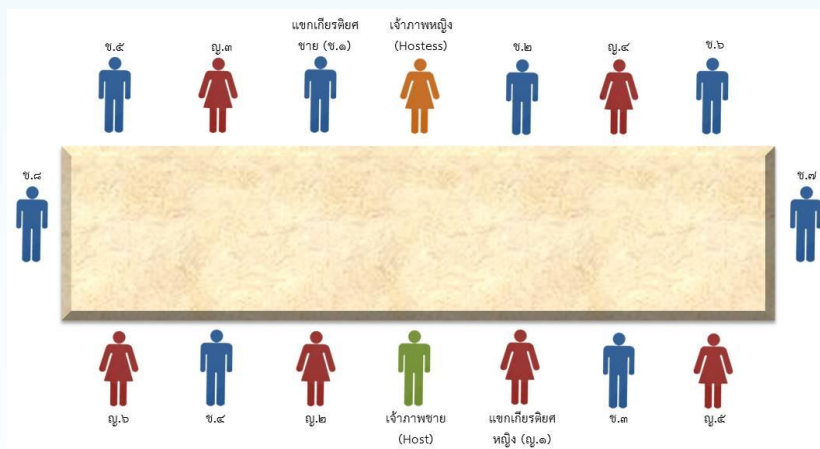
แบบที่ ๑ เจ้าภาพหญิงและเจ้าภาพชายนั่งในตำแหน่งหัวโต๊ะและท้ายโต๊ะ

ในการจัดที่นั่งตามหลักการที่กล่าวมาข้างต้น เจ้าภาพจะเชิญแขกชายหญิง จำนวนเท่ากัน เมื่อรวมตัวเจ้าภาพชายและหญิงแล้ว จะได้จำนวนผู้ร่วมโต๊ะทั้งหมดจากนั้นหารด้วย ๔ ซึ่งจะลงตัวหรือไม่นั้นไม่ใช่ประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ แต่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องแขกหญิงนั่งปิดท้ายโต๊ะ จะได้ฝั่งที่นั่งของผู้มาร่วมงาน ดังนี้

แบบที่ ๒ การจัดให้เจ้าภาพหญิงและเจ้าภาพชายนั่งกลางโต๊ะ ตรงข้ามกัน

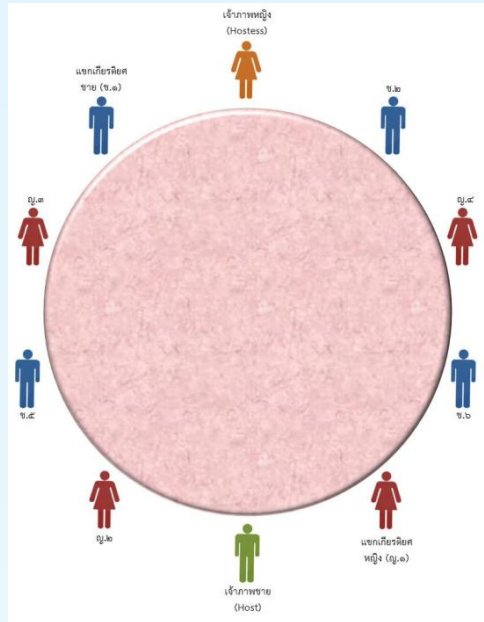
ในการจัดลักษณะเช่นนี้ แม้ว่าจะเชิญแขกผู้มีเกียรติชายหญิงจำนวนเท่ากัน และรวมเจ้าภาพแล้ว หารด้วย ๔ ยังคงพบว่า จะมีแขกหญิง ๒ ท่าน นั่งปิดท้ายโต๊ะ จึงจำเป็นต้องจัดที่นั่งให้แขกชายอีก ๒ ท่าน มานั่งที่หัวโต๊ะและท้ายโต๊ะ จะได้ฝั่งที่นั่งในงานเลี้ยง คือ

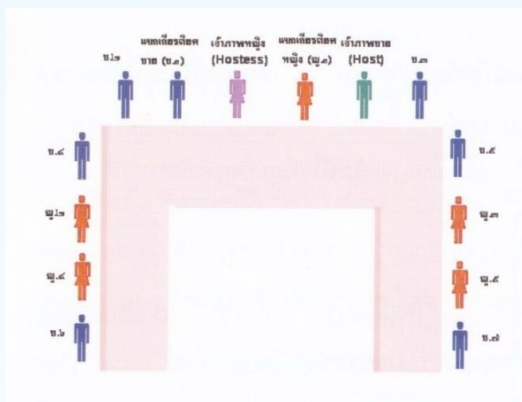
โต๊ะกลม

ในงานเลี้ยงอาหารที่มีผู้ร่วมโต๊ะ ๖ - ๑๐ คนต่อโต๊ะ หรือในงานเลี้ยง ที่มีการเชิญแขกจำนวนมาก แต่มีลักษณะการจัดเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีน ซึ่งจะมีการจัดโต๊ะกลมที่มีความเหมาะสมในการสร้างบรรยากาศในงานเลี้ยงที่มีความเป็นกันเอง และสามารถจัดความรู้สึกในเรื่องของการนั่งทำโต๊ะของแขกที่ได้รับเชิญมาร่วมงานได้เป็นอย่างดี และเป็นการทำงานที่จะดำเนินการสนทนาระหว่างกันได้อย่างทั่วถึง แม้ว่าจะคงหลักของการจัดที่นั่งตามลำดับอาวุโสไว้ก็ตาม ดังผังการจัดที่นั่งต่อไปนี้

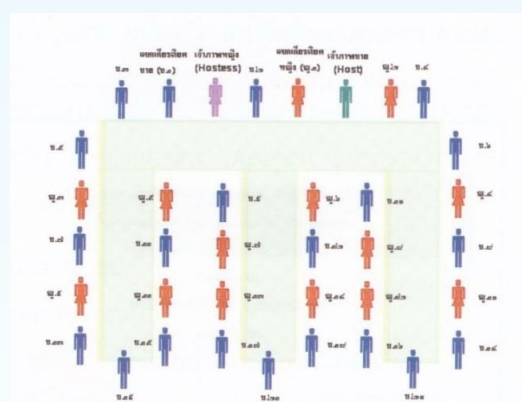

โต๊ะอาหารรูปแบบอื่น ๆ

สำหรับโต๊ะอาหารที่จัดในงานเลี้ยงอาหารนั้น สามารถจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ตามแต่วัตถุประสงค์ของการจัดงานเลี้ยงอาหารนั้น ๆ อาทิ การจัดโต๊ะเป็นรูปตัวอักษร U ซึ่งจะนิยมจัดในงานเลี้ยงสำคัญที่อาจจัดให้มีการแสดงบนเวที หรือในพื้นที่ว่างระหว่างโต๊ะอาหาร หรือในการจัดเป็นรูปตัวอักษร E ในกรณีที่เป็นงานเลี้ยงอาหารค่ำในงานสำคัญ และมีการเชิญแขกจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นการให้เกียรติบุคคลระดับสูง และแขกผู้มีเกียรติสามารถจะร่วมโต๊ะในงานเลี้ยงอาหารกับเจ้าภาพได้เหมือนกัน

ตัวอย่างการจัดที่นั่งบนโต๊ะอาหารรูปตัว U

ตัวอย่างการจัดที่นั่งบนโต๊ะอาหารรูปตัว E

หลักปฏิบัติในการไปงานเลี้ยงอาหารตามแบบพิธี

การปฏิบัติตัวสำหรับการไปในงานเลี้ยงอย่างเป็นทางการเป็นแบบพิธี หรือในงานเลี้ยงอาหารค่านั้น นอกเหนือจากเรื่องของการแต่งกายให้มีความเหมาะสมแล้ว ยังมีข้อกำหนดที่สำคัญ ซึ่งควรพิจารณาถึง ดังต่อไปนี้

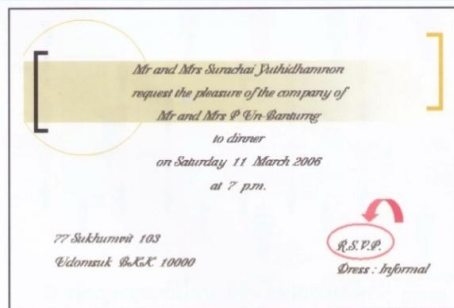
๑. เวลา (Timing)

ในบัตรเชิญจะระบุเวลาเพื่อไว้ก่อนล่วงหน้าประมาณครึ่งชั่วโมง เพื่อที่ผู้ที่ได้รับเชิญมาร่วมงานจะได้มาถึงก่อนเวลาเริ่มงาน และมีเวลาสำหรับการจัดเตรียมให้แขกเข้านั่งตามโต๊ะ ซึ่งได้มีการจัดที่นั่งตามลำดับอาวุโส ดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี ก่กล่าวคือ หากบัตรเชิญระบุเวลา “๑๘.๐๐ นาฬิกา เชิญร่วมรับประทานอาหาร...” แสดงว่าเวลาในการเริ่มเข้าโต๊ะของแขกผู้มีเกียรติ คือ เวลา ๑๘.๓๐ นาฬิกา เป็นต้น

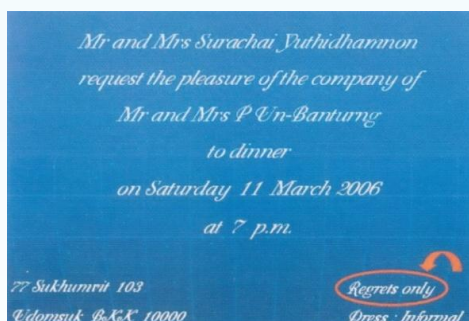
สำหรับฝ่ายของผู้ที่ได้รับเชิญมาร่วมงาน ควรเผื่อเวลาสำหรับการเดินทาง และควรมาถึงก่อนเวลาเริ่มงานตามที่บัตรเชิญระบุไว้เช่นกัน จะได้มีความสะดวกและไม่เร่งรีบจนเกินไป คือ **อย่างช้าที่สุดควรมาถึงสถานที่จัดงานก่อนถึงเวลาเข้านั่งโต๊ะอย่างน้อย ๑๐ นาที**

๒. การเชิญ (Invitations)

การออกบัตรเชิญ ควรส่งถึงแขกเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน เพื่อจะได้มีเวลาให้แขกตอบและสามารถเชิญแขกเพิ่มได้ในกรณีจำเป็น ส่วนผู้ได้รับเชิญภายหลังจากได้รับบัตรเชิญแล้ว ควรอ่านกำหนดการต่าง ๆ แล้วพิจารณาตอบกลับตามที่บัตรเชิญได้แจ้งวิธีการไว้ (ส่วนใหญ่จะพิมพ์ไว้ที่มุมบัตรด้านขวา) ดังนี้

☀ กำหนดว่า “R, S, V, P” (คำเต็มในภาษาฝรั่งเศส คือ “répondez s'il vous plait” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า please reply) หมายถึง **ให้ตอบกลับไม่ว่าจะไปร่วมงานหรือไม่** ซึ่งในกรณีนี้ผู้ได้รับเชิญควรต้องตอบกลับภายใน ๒๔ ชั่วโมง

☀ กำหนดว่า “Regrets Only” หมายความว่า **ถ้ารับเชิญไม่ต้องตอบกลับ** ถ้ากรณีที่ได้รับเชิญไม่ได้ให้ตอบขัดข้องด้วย

๓. การเข้าห้องรับประทานอาหาร

ในงานเลี้ยงแบบพิธีการ การเดินเข้าห้องอาหาร เจ้าภาพหญิงจะเดินกับแขกเกียรติยศชาย นำแขกผู้มีเกียรติท่านอื่น ๆ เข้าสู่ห้องรับประทานอาหาร ซึ่งถ้าเดินเข้าเป็นคู่ ให้ผู้ชายเดินทางซ้ายของผู้หญิง หากเดินเรียงเดี่ยว ให้ผู้ชายเดินตามหลังผู้หญิงที่เป็นคู่สนทนาของตน โดยเจ้าภาพชายและแขกเกียรติยศหญิง จะเดินเข้าห้องรับประทานอาหารเป็นคู่สุดท้าย เมื่อถึงที่นั่งซึ่งจัดไว้ให้ผู้ชายปฏิบัติหน้าที่สุภาพบุรุษ โดยเลื่อนเก้าอี้ให้หญิงที่นั่งทางขวามือของตน และเป็นคู่สนทนาของหญิงนั้น ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในโอกาสต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังถือเป็นมารยาทและการสร้างบรรยากาศที่ดีในการรับประทานอาหารร่วมกัน จึงควรชวนแขกที่นั่งชิดกับตนสนทนากันบ้างอย่างเป็นธรรมชาติ

๔. รายการอาหาร (The menu)

ในงานเลี้ยงอาหารที่เป็นแบบพิธี ตามหลักสากลนิยมนั้น จะมีรายการอาหารอย่างน้อย ๓ รายการ หรือระหว่าง ๓ - ๖ รายการ อันประกอบด้วย

- อาหารเรียกน้ำย่อย (อาหารจานแรก) เช่น ซุป หรืออาหารว่างอย่างใดอย่างหนึ่ง
- อาหารจานหลัก (Main course)
- ของหวาน หรือผลไม้

โดยพนักงานบริการจะเป็นผู้นำมาเสิร์ฟ เป็นงาน ๆ ทีละรายการตามลำดับ พร้อมเครื่องดื่มประกอบอาหารแต่ละประเภท คือ สุราชนิดต่าง ๆ (Liqueurs) ซึ่งใช้เป็นสุราก่อนอาหาร (Aperitif) และสุราหลังอาหาร (Digestive) สำหรับเครื่องดื่มประเภทไวน์ (Wines) จะนำมาใช้เป็นเครื่องดื่มพร้อมอาหาร ดังนี้

- 🍷 ไวน์เชอรี หรือ มาเดอีรา ใช้ดื่มในขณะรับประทานอาหาร ซุป
- 🍷 ไวน์ขาวที่มีรสหวาน ใช้ดื่มในขณะรับประทานอาหารทะเล
- 🍷 ไวน์ขาวไม่มีรสหวาน หรือไวน์สีชมพู

เหมาะสำหรับดื่มขณะรับประทานอาหารได้ทุกประเภท

- 🍷 ไวน์แดง สำหรับดื่มในขณะรับประทานอาหารเนื้อที่มีสีแดงและนกป่า

- 🍷 พอร์ตไวน์ แชมเปญ หรือไวน์ขาวชนิดหวาน ใช้ดื่มเมื่อรับประทานอาหารของหวาน

การใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ บนโต๊ะอาหารในการร่วมรับประทานอาหาร

การรับประทานอาหารตามแบบสากลนิยม สิ่งที่เรามักไม่ค่อยเคย คือ การใช้อุปกรณ์ และเครื่องใช้ต่าง ๆ บนโต๊ะอาหาร ซึ่งย่อมมิใช่เรื่องแปลก เพราะไม่ใช่เรื่องที่มีมักจะกระทำเป็นปกติวิสัย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงหลักการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ที่มีการจัดวางอย่างเป็นแบบแผน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าสมาคม สังคมในระดับสากลได้อย่างถูกต้อง มีความเหมาะสม อันมีสาระสำคัญ คือ

การจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ในการจัดเลี้ยง (Equipment)

ในการจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารอย่างเป็นแบบพิธี มีความนิยมที่จะใช้รูปแบบของการจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ สำหรับรายการอาหารแบบ Table d'hôte ประกอบด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนี้

❑ **จานอาหาร (Show plate)** สำหรับจานหลัก วางไว้ระหว่าง ส้อมและมีด พร้อมผ้าเช็ดมือสี่เหลี่ยมจัตุรัส (Napkins) ขนาด ๕๐ เซนติเมตร นิยมพับ เป็นรูปทรงต่าง ๆ แล้ววางไว้ตรงกลางของจานอาหาร (ก)

❑ **จานขนมปัง (Bread plate)** จะวางอยู่ด้านนอกสุดทางด้านซ้ายมือ แต่หากมีจานเคียงอื่นเพิ่ม เช่น จานสลัด จานขนมปังจะเลื่อนขึ้นไปวางไว้บนมุมด้านซ้าย เหนือชุดส้อม อาจมีมีดขนาดเล็ก (Butter knife) วางไว้บนขอบจานด้านใดด้านหนึ่ง ไว้ใช้สำหรับตัดและทานเนยบนขนมปัง ส่วนใหญ่มีกัลเล่ร์พร้อมกับชุป เป็นอาหารเรียกน้ำย่อย

❑ **ชุดอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร** ในงานสำคัญมักใช้อุปกรณ์ที่ทำมาจาก (Silver) โดยทางด้านซ้าย

ของจานอาหารจะวางส้อม ส่วนทางด้านขวาจะใช้วางมีดและช้อน การหยิบใช้จะต้องเริ่มจากชุดที่อยู่ด้านนอกสุด เข้ามาสู่ชุดที่อยู่ด้านในสุด จากภาพประกอบจะใช้ช้อนซุป (Soup spoon) (๑) ที่อยู่ด้านขวาสุดก่อนสำหรับอาหารเรียกน้ำย่อย ซึ่งเป็นอาหารจานแรก ลำดับถัดมาใช้เป็นคู่ คือ ส้อมและมีด (๒) ของอาหารประเภทของว่าง (อเด็พหรืออองแร่) ซึ่งโดยปกติอาจมีเฉพาะอาหารเรียกน้ำย่อย หรือของว่างอย่างใดอย่างหนึ่งในรายการอาหารเท่านั้น จากนั้นชุดอุปกรณ์คู่ที่ใกล้จานอาหารเข้ามา (ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีด (๓) จะมีรูปร่างลักษณะเฉพาะไม่เหมือนมีดเล่มอื่นที่อยู่ในชุดเดียวกัน) เป็นส้อมและมีด (๓) ที่ใช้กับอาหารจานปลา จากนั้นจะเป็นอาหารจานหลัก (Main course) ใช้กับส้อมและมีด (๔)

สำหรับช้อนส้อม (๕) และมีด (๖) ใช้กับของหวาน จะมีขนาดเล็กกว่าชุดอุปกรณ์ที่วางด้านข้างของจานอาหาร และนิยมที่จะวางไว้เหนือจานอาหาร

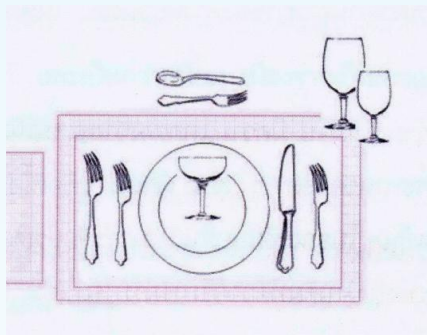

☐ **ชุดแก้วเครื่องดื่ม (Glasses)** ซึ่งมีหลายใบและหลายขนาด วางเรียงเป็นแถวตามลำดับการบริการอาหารที่เข้าสู่ชุดกับเครื่องดื่มนั้น ๆ หรือจัดเรียงเพื่อความสวยงาม ซึ่งในงานเลี้ยงอาหารแบบพิธีจะนิยมใช้แก้วชนิด Stemmed glasses (แก้วก้าน) ทั้งหมด สำหรับการใช้งานให้สังเกตขนาดของแก้วโดยแก้วน้ำดื่ม (Water goblet) (ข) จะมีขนาดใหญ่มากที่สุด ถัดมาจะเป็นแก้วสำหรับไวน์ขาว และไวน์แดง (ค และ ง) ซึ่งมีรูปทรงคล้ายกัน แต่แก้วสำหรับไวน์ขาว (White wine glass) (ค) ซึ่งใช้ดื่มประกอบอาหารจานปลา จะมีขนาดย่อมกว่าเล็กน้อย ส่วนแก้วใบที่เล็กที่สุด (จ) เป็นแก้วเฉพาะใช้กับ Liqueur ชนิดต่าง ๆ สำหรับการดื่มหลังอาหาร

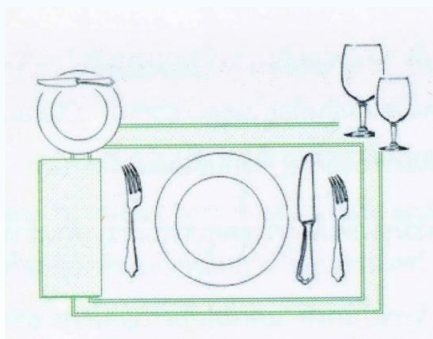
ตัวอย่างการจัดวางของอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ บนโต๊ะอาหารแบบสากลนิยม

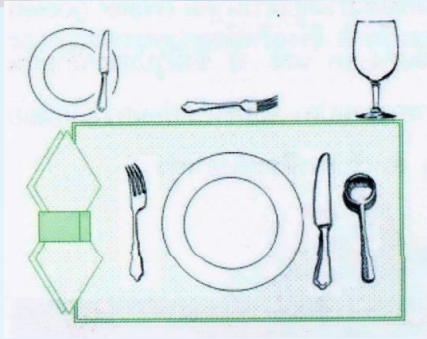
← การจัดวางอุปกรณ์บนโต๊ะอาหาร สำหรับงานเลี้ยงอาหารค่ำแบบพิธี ประกอบด้วยอาหารจัดเลี้ยง ๕ อย่าง คือ ซุป ปลา เนื้อ สลัดและของหวาน เสิร์ฟไวน์ ๒ ชนิด และมีสุราหลังอาหาร

← การจัดวางอุปกรณ์บนโต๊ะอาหาร สำหรับงานเลี้ยงอาหารค่ำที่จัดอย่างไม่เป็นแบบพิธี ประกอบด้วยอาหารจัดเลี้ยง ๔ อย่าง คือ อาหารว่าง จานหลัก สลัดและของหวาน เสิร์ฟไวน์ ๒ ชนิด

← การจัดวางอุปกรณ์บนโต๊ะอาหาร สำหรับงานเลี้ยงอาหารกลางวันที่จัดอย่างเป็นแบบพิธี ประกอบด้วยอาหารจัดเลี้ยง ๒ อย่าง คือ อาหารเรียกน้ำย่อยและจานหลัก เสิร์ฟขนมปัง และไวน์ ๑ ชนิด

← การจัดวางอุปกรณ์บนโต๊ะอาหาร สำหรับงานเลี้ยงอาหารกลางวันที่ดีอย่างไม่เป็นแบบพิธี ประกอบด้วย อาหารจัดเลี้ยง ๓ อย่าง คือ ซุป จานหลัก และของหวาน เสิร์ฟขนมปัง ไม่เสิร์ฟไวน์

งานเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีน

ประเพณีจีนถือว่า การให้ของขวัญของกำนัลใด ไม่ว่าจะมีค่ามากแค่ไหนก็ไม่มีคุณค่าเท่ากับการเลี้ยงที่เจ้าภาพจัดขึ้นด้วยอหฺยาศัยไมตรี การเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีนนี้เป็นที่นิยมมากในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งมีการ ผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน ผ่านทางคนไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ในประเทศไทยเรา โดยคนจีนนั้นมิ่วีถีการดำเนินชีวิตที่ต้องคำนึงถึงเรื่องของ “ปากท้อง” เป็นสำคัญ วัฒนธรรมและธรรมเนียมของคนจีน จึงจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของการอยู่เกือบตลอดเวลาหรือเกือบทั้งชีวิต อันมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมในเรื่องการรับประทานอาหารของทางตะวันตก ในหลายประการ ดังนี้

๑. พื้นฐานในเรื่องอาหารการกินตามธรรมเนียมจีน มีความแตกต่างจากธรรมเนียมและความนิยมแบบตะวันตก คือ การรับประทานอาหารของสด ๆ เช่น ผักสด หรือเนื้อสัตว์ที่มีการปรุงแบบค่อนข้างดิบ ครึ่งสุก เป็นต้น ในขณะที่แบบจีนนิยมการรับประทานอาหารของสุก เช่น ผักต้ม หรือเนื้อที่ปรุงสำเร็จมาอย่างสุกเต็มที่ด้วยวิธีการต่าง ๆ (ต้ม นึ่ง ผัด ทอดฯ)

๒. ทางตะวันตกนิยมอาหารที่เสิร์ฟเป็นชิ้นใหญ่ ๆ อาทิ เนื้อทั้งก้อน ไก่ทั้งตัว แล้วจึงมาหั่นที่โต๊ะอาหาร ดังนั้น อุปกรณ์ที่จำเป็นบนโต๊ะอาหารแบบสากล จึงเป็นมีดกับส้อม แต่แบบจีน ถือว่าการหั่นหรือตัดอาหารจะต้องกระทำอย่างเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ในห้องครัว

๓. อุปกรณ์เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารนั้นย่อมมีความแตกต่างกัน ในการรับประทานอาหารแบบสากล (แบบตะวันตก) มีเครื่องใช้คือ มีด ช้อน ส้อม ประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อให้เหมาะกับอาหารแต่ละประเภท ส่วนอาหารจีน และชาวจีน ใช้เพียงไม้ไผ่เหลา หรือตะเกียบเพียงคู่เดียวในการรับประทานอาหารทุกชนิด และในการรับประทานอาหาร

แบบจีนนั้นถือว่าการไม่สุภาพที่จะใช้มีดตัดอาหารในโต๊ะอาหาร เนื่องจากเป็นการแสดงถึงความไม่พร้อมในการปรุงอาหาร และยังเป็นการไม่ปลอดภัยที่มีเครื่องใช้ที่แหลมคมบนโต๊ะอาหารด้วย

๔. การรับประทานอาหารแบบโต๊ะจีนมีพิธีการในโต๊ะอาหารน้อย จึงมีลักษณะและบรรยากาศในการร่วมรับประทานอาหารที่มีความเป็นกันเอง ไม่อึดอัด หรือจะต้องคอยระมัดระวังในเรื่องขั้นตอนการรับประทานอาหารไม่มีความกังวลในเรื่องของการเลือกใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพราะไม่สลับซับซ้อนเหมือนการรับประทานอาหารแบบสากลนิยม ตลอดจนองค์ประกอบของการจัดที่นั่งแบบโต๊ะกลมในงานเลี้ยงอาหารแบบจีนนี้ ทำให้ผู้ร่วมรับประทานอาหารหันหน้าเข้าหากันทุกคน การสนทนาจึงเกิดขึ้นได้ง่าย และสามารถดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ

๕. การรับประทานอาหารแบบสากลนิยม ใช้ช้อนในการรับประทานซूप แต่ในการรับประทานอาหารแบบจีนการจะยกถ้วยขึ้นดื่มอย่างมีเสียงดัง หรือเกิดเสียงดังเนื่องจากการรับประทานอาหารถือว่าเป็นเรื่องปกติ และเป็นความนิยม เนื่องจากเป็นการแสดงให้เห็นว่าอาหารที่เจ้าภาพจัดมาเลี้ยงนั้นมีรสชาติดี อร่อยถูกปากผู้ร่วมรับประทานอาหาร

๖. ชาวจีนเชื่อว่าอาหารทุกมื้อควรมีนิมิตหมายอันดี เช่น อาหารประเภทปลา หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ หรือเส้นหมี่ทุกประเภท หมายถึง ความยืนยาวของอายุ ในขณะที่ชาลาเปาทอดไส้ถั่วกวน แสดงถึงความรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่น ฯลฯ

มารยาทในโต๊ะอาหาร

๑. งานเลี้ยงอาหารตามแบบสากลนิยม

พึงหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นข้อห้าม ซึ่งไม่ควรปฏิบัติ ในขณะที่ร่วมรับประทานอาหารในงานเลี้ยง
ข้อควรปฏิบัติในการร่วมรับประทานอาหาร มีดังนี้

✘ พุดในขณะมีอาหารอยู่เต็มปาก (ถือว่าไม่สุภาพ และเป็นข้อไม่ควรประพฤติของการ
รับประทานอาหารทั่ว ๆ ไปด้วย)

✘ รับประทานอาหารเร็วเกินไป (เป็นการไม่สำรวม)

✘ สูบบุหรี่บนโต๊ะอาหาร

✘ รับประทานอาหารช้าเกินไป เนื่องจากในการรับประทานอาหารในงานเลี้ยง แบบพิธีนั้น พนักงานจะ
เริ่มถอนจานได้ เฉพาะกรณีที่สมาชิกในโต๊ะทุกท่านรับประทานอาหารเสร็จจึงจะนำจานใหม่มาเสิร์ฟ ดังนั้น การรับประทานอาหาร
ที่ช้าเกินไป จะทำให้สมาชิกที่ร่วมโต๊ะท่านอื่น ๆ ต้องรอ จึงควรสังเกตผู้ร่วมรับประทานอาหารท่านอื่น ๆ
ในขณะที่รับประทานอาหารด้วย

✘ ส่งเสียงใด ๆ ที่เป็นการรบกวนบรรยากาศในการรับประทานอาหาร เช่น การเรอ การขาก การจาม
หากจำเป็นก็ควรกระทำอย่างเป็นการมิดชิด (ใช้ผ้าเช็ดปากปิด เป็นต้น) และขออภัยกับบุคคลที่นั่งใกล้เคียงด้วย

✘ คำว่าแก้วไวน์ ในขณะที่มีไวน์อยู่ในแก้ว ถือว่าเป็นการแสดงความก้าวร้าว

✘ ใช้มือหยิบหรือจับอาหาร

✘ ใช้มีดจิ้มอาหารเข้าปากรับประทาน

✘ ลุกออกจากโต๊ะอาหารแบบเป็นทางการก่อนเสร็จงาน ยกเว้น
เป็นกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรขอโทษผู้ที่นั่งข้างเคียงก่อน
แล้วลุกออกไปอย่างเงียบ ๆ และหากเป็นเจ้าของงานเลี้ยงท่านจะไม่สามารถ
ลุกจากโต๊ะได้เลย เนื่องจากเจ้าภาพลุกขึ้นแขกทุกคนต้องลุกขึ้นด้วย

✘ ตำหนิในความบกพร่องของงานเลี้ยงแก่เจ้าภาพ หรือแขกอื่น ๆ ในขณะนั้นไม่ว่าท่านจะมี
ความสนิทสนมกับเจ้าภาพ หรือแขกท่านนั้น ๆ เพียงใด

✓ เมื่อเข้าโต๊ะอาหาร ควรนั่งอย่างสงบเรียบร้อยแล้ว ให้คลี่ผ้าเช็ดมือ
(Napkin) ที่พับวางไว้บนจานหลัก หรือที่จัดวางไว้ทางด้านซ้ายของจานหลัก มาแบ่งครึ่ง
พับทบสองด้านเข้าหากัน เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจากนั้นหันด้านสองชายทบเข้าหาตัว วาง
บนตักให้เรียบร้อย โดยใช้ด้านในของผืนผ้าที่พับอยู่ข้างบนไว้สำหรับซับปาก ซึ่งด้านล่างจะ
ช่วยรองไว้มิให้มีรอยเปื้อนเลอะลงบนเสื่อผ้าของผู้ใช้ เมื่อมองจากด้านบน จะไม่เห็นรอย
เปื้อนที่อยู่ด้านใน หากจะต้องลุกจากโต๊ะในระหว่างมีอาหาร (กรณีที่จำเป็นอย่างยิ่ง)
ให้พับผ้าเช็ดมือไว้หลวม ๆ วางไว้ด้านซ้ายของจานอาหาร เช่นเดียวกับ เมื่อเสร็จสิ้นการ
รับประทานอาหารให้พับแบบหลวม ๆ แล้ววางคืนไว้ด้านซ้าย หรือตรงกลางบนโต๊ะให้
เรียบร้อย

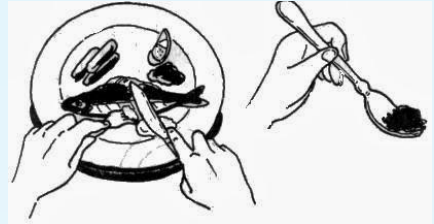
- ✓ ควรสนทนากับผู้ที่นั่งข้างเคียง ทั้งสองข้างอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เนื่องจากการสนทนากับแขกข้างหนึ่งข้างเดียว โดยไม่สนทนากับแขกที่นั่งอยู่อีกข้างหนึ่งตลอดเวลา นั้น เป็นการเสียมารยาทอย่างมาก
- ✓ พนักงานบริการจะนำอาหารมาบริการ (เสิร์ฟ) จากทางด้านซ้ายมือของผู้รับประทาน และจะถอนออกทางขวามือเสมอ เมื่ออาหารถูกนำมาเสิร์ฟควรกล่าวขอบคุณ แต่เมื่อถอนจานออกไปไม่ต้องขอบคุณ
- ✓ ขณะรับประทานอาหารควรต้องไม่ทำให้แขกท่านอื่น ๆ รู้สึกว่าท่านกำลังรับประทานอาหารอยู่ในเวลานั้น ควรรับประทานด้วยความสำรวม และมีความเรียบร้อย
- ✓ การดื่มเหล้าหรือไวน์ประกอบอาหารแต่ละชนิดนั้น ควรดื่มทีละน้อย ไม่ดื่มรวดเดียวจนหมด และพึงระมัดระวัง ไม่ให้ดื่มจนเกิดอาการมึนเมาเป็นอันขาด เป็นการเสียบุคลิกภาพ
- ✓ หากไม่แน่ใจเรื่องของการใช้เครื่องมือบนโต๊ะอาหาร สิ่งใดใช้กับอาหารอะไร ควรสังเกตจากผู้ร่วมโต๊ะอาหารท่านอื่น ๆ
- ✓ กรณีอาหารที่นำมาบริการนั้น เป็นอาหารที่ท่านรับประทานไม่ได้ ท่านสามารถปฏิเสธได้ถึงแม้ว่าโดยปกติการปฏิเสธอาหารจะเป็นการไม่สุภาพ แต่เพื่อเป็นการรักษามารยาทและมิตรภาพที่มีต่อเจ้าภาพ ควรตักอาหารเล็กน้อย หรือเฉพาะที่สามารถจะรับประทานได้ หรือหากท่านทราบรายการอาหารก่อน เช่น กรณีของการเลี้ยงอาหารที่เป็นแบบพิธี จะมีการแสดงรายการอาหารให้ผู้รับเชิญทราบก่อน ในขณะที่เริ่มนั่งโต๊ะอาหาร ให้แจ้งกับพนักงานบริการ เพื่อขอเปลี่ยนอาหารเป็นการล่วงหน้าก่อนก็เป็นเหมาะสม
- ✓ ในการปฏิเสธเครื่องดื่ม ท่านสามารถปฏิเสธโดยตรง หรือยกมือขึ้นใช้นิ้วแตะปากแก้วไวน์ขณะที่พนักงานกำลังจะรินไวน์ หรือปล่อยให้พนักงานรินไวน์ประมาณ $\frac{1}{3}$ ของแก้ว แล้วจึงยกนิ้วขึ้นแตะขอบแก้ว พนักงานจะทราบว่าเราไม่ดื่ม รวมทั้งการปฏิเสธสุราที่กระทำได้ไม่เป็นการเสียมารยาทแต่อย่างใด
- ✓ ในกรณีที่อุบัติเหตุหรือความผิดพลาดด้วยเหตุใดก็ตาม ในระหว่างการร่วมรับประทานอาหาร ควรต้องถือหลักสำคัญที่จะไม่ทำให้งานเลี้ยงนั้นหยุดชะงัก หรือเสียบรรยากาศ ควรแก้ไขปัญหานั้นอย่างสงบเรียบร้อย แล้วกล่าวขอโทษเจ้าภาพสั้น ๆ เพียงครั้งเดียว เป็นการพอเพียงแล้ว
- ✓ เมื่องานเลิก ควรสังเกตบรรยากาศของงานไม่ควรรีบลาเจ้าภาพในขณะที่งานกำลังดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน แต่ไม่ควรอยู่ตึกเกินไป เมื่อแขกลากลับเจ้าภาพจะต้องตามไปส่งที่ประตูบ้าน แขกควรขอบคุณเจ้าภาพก่อนลากลับ และควรต้องมีหนังสือกล่าวแสดงความขอบคุณ โดยส่งไปถึงเจ้าภาพในภายหลัง หรือหากมีความสนิทกันมาก อาจใช้วิธีโทรศัพท์แทนได้

ตัวอย่างการรับประทานอาหารประเภทต่าง ๆ (แบบสากลนิยม)

▶ ซุป (Soup) ใช้ช้อนซุปในการรับประทาน โดยวิธีตักออกจากตัว ตีมน้ำซุปจากข้างช้อน เมื่อรับประทานเสร็จ ให้วางช้อนลงบนจานรอง

▶ ขนมปัง (Bread) ให้ใช้นิ้วบิดขนมปังเป็นชิ้น พอคำใช้มีดทาเนยป้ายทานเป็นคำ ๆ ไป ไม่ควรใช้มีดตัดขนมปัง และอย่ายกขนมปังขึ้นกัด ไม่ใช้มีดจิ้มขนมปังขึ้นรับประทาน ไม่ผ่าขนมปังเป็นครึ่งซีกแล้วทาแยมไว้ข้างหน้าทั้งหมด

▶ เนื้อ หมู ปลา หรือไก่ ควรใช้ส้อมและมีดตัดรับประทานทีละชิ้น

▶ สลัด โดยปกติใช้ส้อมในการรับประทานอาหารเพียงอย่างเดียว แต่หากจำเป็นจะใช้มีดร่วมกับส้อมในการรับประทานอาหารสลัดก็ได้

▶ กาแฟ เวลาดื่มจะต้องถือจานรองถ้วยด้วยมือซ้าย จับหูด้วยมือขวา และยกขึ้นดื่ม โดยช้อนกาแฟนั้นต้องวางอยู่ในจานรอง ไม่ควรดื่มกาแฟในขณะที่มีช้อนกาแฟอยู่ในถ้วย

๒. งานเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีน

ในการร่วมรับประทานอาหารแบบโต๊ะจีน มีข้อห้ามบางประการ ดังนี้

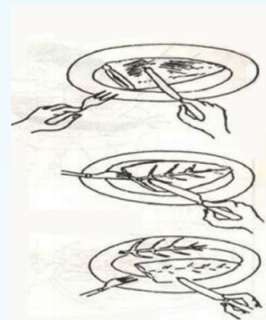
✘ **อย่าคาย** หรือทิ้งเศษอาหารบนโต๊ะหรือที่พื้น ควรจะทิ้งแอบไว้ข้างจาน หรือถ้วยชามที่จัดมาเฉพาะ

✘ **อย่าตัดอาหาร** จำพวกหมี่ในงานวันเกิด

✘ **อย่ากระแทก** ปลายตะเกียบบนโต๊ะจนเกิดเสียง

✘ **อย่ากลับปลา** ทั้งตัวเมื่อทานเนื้อด้านหนึ่งหมดแล้วในขณะที่มีชาวเรือร่วมโต๊ะอยู่ด้วย

✘ **อย่าดูด** ตะเกียบ

ส่วนที่ ๒

พิธีการตามหลักศาสนาที่สำคัญ

ศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติไทย โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย จึงมีกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนิกชน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย จึงจำเป็นที่ประชาชนชาวไทยทุกคนจะต้องเรียนรู้ถึงพิธีการต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง และสามารถจะนำมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ทั้งในฐานะที่เป็นผู้จัดการพิธี พิธีกร หรือการไปร่วมเป็นเกียรติในพิธี ตลอดจนการให้คำปรึกษาแก่ประชาชนโดยทั่วไป ถึงกิจกรรม พิธีการ ลำดับขั้นตอนในวาระโอกาสแต่ละงานพิธี ทั้งที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน

การนิมนต์พระสงฆ์

ในการนิมนต์พระสงฆ์นั้น เป็นธรรมเนียมมาแต่สมัยโบราณ โดยสามารถจะนิมนต์ด้วยคำพูดหรือวาจาได้ แต่จำเป็นที่พุทธศาสนิกชนพึงทราบถึงหลักปฏิบัติอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเป็นทางการในเรื่องของการนิมนต์พระสงฆ์ในงานหรือพิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสม คือ การทำหนังสือนิมนต์ เพื่อแจ้งความประสงค์กำหนดการ หรือรายการต่างๆ ของงานให้พระสงฆ์ท่านทราบ โดยมีตัวอย่างของการทำหนังสือนิมนต์พระ (ใบฎีกา) ดังนี้

ตัวอย่างใบฎีกานิมนต์พระ

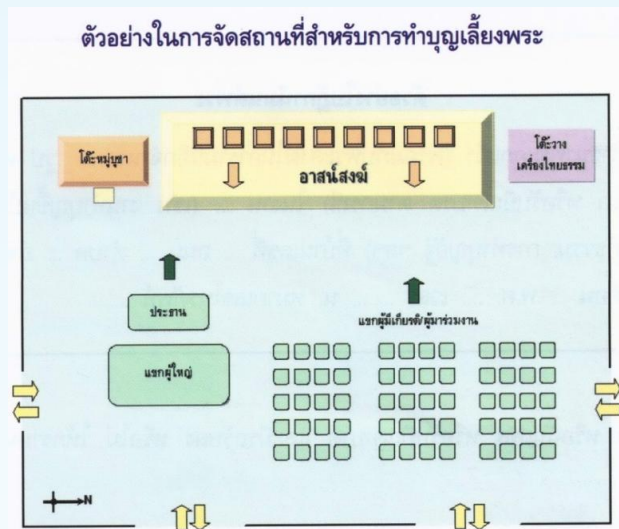
ขอกราบอาราธนาพระคุณเจ้า (พร้อมกับพระสงฆ์ในอารามนี้อีกจำนวน ... รูป เจริญพระพุทธมนต์ หรือสวดมนต์เทศนา หรือรับบิณฑบาต ตามกรณี) ในงาน ... (เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่, พิธีมงคลสมรส, การสวดอภิธรรม, การทำบุญอุทิศ ฯลฯ) ที่บ้านเลขที่ ... ถนน ... ตำบล ... อำเภอ ... จังหวัด ... กำหนดวันที่ ... เดือน ... พ.ศ. ... เวลา น. หมายเลขโทรศัพท์

(ซึ่งถ้าจะนิมนต์ฉันเช้า หรือฉันเพล หรือรับบิณฑบาต และมีรถรับส่ง หรือไม่ ให้กราบนมัสการท่านทราบด้วยในใบฎีกาฉบับนั้น)

ข้อสังเกต : จำนวนรูปของพระสงฆ์ที่นิมนต์นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะงาน หรือประเภทของงาน หากเป็นงานพิธีมงคล ไม่กำหนดจำนวนข้างมาก แต่นิยมกำหนดข้างน้อยไว้โดยเกณฑ์ คือ ไม่ต่ำกว่า ๕ รูป มักนิมนต์พระสงฆ์เป็นจำนวนคี่ (๕ , ๗ , ๙ , ... รูป) เพราะถือเหมือนอย่างว่าการทำบุญครั้งนี้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานแบบเดียวกับครั้งพุทธกาล โดยตั้งพระพุทธรูปไว้ข้างหน้าแถวพระสงฆ์ เมื่อนับจำนวนรวมกับพระสงฆ์เป็นจำนวนคู่ หากเป็นงานอวมงคล เช่น การสวดอภิธรรม (งานศพ) จะนิมนต์พระสงฆ์เป็นเลขคู่ (๔ รูป) เป็นต้น เว้นแต่ในงานมงคลสมรสมักนิมนต์พระสงฆ์จำนวนคู่ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ ให้ทั้งฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาวนิมนต์พระมาจำนวนเท่า ๆ กัน เมื่อมารวมกันจึงเป็นจำนวนคู่ หรือในพิธีหลวงในปัจจุบันมักอาราธนาพระสงฆ์เป็นจำนวนคู่ แต่ทั้งนี้ มิใช่หลักการที่แน่นอน หากเป็นเรื่องของความนิยมเท่านั้น

การจัดสถานที่

ในงานและพิธีการจัดให้มีพิธีสงฆ์ หรือได้นิมนต์พระสงฆ์มาร่วมและเป็นผู้ทำพิธี เพื่อความเป็นสิริมงคล นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมสถานที่สำหรับรับรองท่านไว้อย่างเหมาะสมตามสมควร โดยคำนึงถึงสิ่งสำคัญ ดังต่อไปนี้

ประการแรก

เมื่อเลือกห้องหรือสถานที่ที่จะประกอบพิธีกรรมได้แล้ว ควรจัดการทำความสะอาดให้เรียบร้อย และจัดเตรียมที่ตั้งโตะพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา “โตะบูชา” อันประกอบด้วย โตะรอง ๑ เครื่องบูชา ๑ ซึ่งในปัจจุบันนิยมจัดเป็น “โตะหมู่บูชา” มีเป็นหมู่ ๕ หมู่ ๗ และหมู่ ๙ ซึ่งถ้าไม่สามารถจัดหาโตะหมู่ได้ จะใช้ตั้งหรือโตะอื่นที่สมควร โดยไม่สูงหรือต่ำเกินไปนัก จัดเป็นโตะหมู่บูชาในพิธีก็ได้ ซึ่งการใช้โตะอื่นแทนนี้ มีหลักสำคัญอยู่อย่างหนึ่งว่าโตะหรือตั้งนั้นต้องใช้ผ้าขาวปูพื้นก่อน หากไม่มีและ

จำเป็นจะต้องใช้ผ้าสีต้องเป็นผ้าสะอาดและยังมิได้ใช้การอย่างอื่นมาเป็นเหมาะสมที่สุด ผ้าอื่นถ้าแสดงลักษณะชัดว่าเป็นผ้าถุงแล้วไม่สมควรอย่างยิ่ง และควรหาตั้งเล็กหรือโตะเล็ก ๆ อีกตัวหนึ่งตั้งซ้อนบนเป็นที่ตั้งพระพุทธรูป หากสถานที่อ่าววย ควรจัดหน้าโตะหมู่บูชาให้พระประธานหันหน้าไปทางด้านทิศตะวันออก ทางเดียวกับพระสงฆ์ แต่หากมีข้อจำกัดเรื่องสถานที่ย่อมจะสามารถหันหน้าพระประธานไปทางทิศเหนือหรือทิศใต้ก็ได้ แต่ควรงดเว้นทิศตะวันตกไว้ แต่หากว่าสถานที่จำกัดและเป็นกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ ก็หันไปทางทิศตะวันตกได้ ไม่ถือเป็นข้อห้าม กล่าวคือให้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละสถานที่ที่จะอ่าววยให้ประดิษฐานได้อย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงไร

การจัดโต๊ะหมู่บูชา

การบำเพ็ญบุญ หรือพิธีบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา สิ่งจำเป็นและสำคัญในพิธีที่จะขาดไม่ได้ก็คือ ที่บูชาพระรัตนตรัยหรือโต๊ะหมู่บูชา ซึ่งประเพณีในการจัดโต๊ะหมู่บูชานั้น ถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งซึ่งนิยมปฏิบัติกันมาแต่ครั้งสมัยรัชกาลที่ ๓ - ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

โต๊ะหมู่บูชา คือ โต๊ะสำหรับบูชา ที่จัดไว้เป็นชุด หรือเป็นหมู่ เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมาและเครื่องสำหรับสักการบูชาพระพุทธรูปองค์นั้น ได้แก่ ดอกไม้ ธูป เทียน และพานพุ่ม ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงโต๊ะเดี่ยวสี่เหลี่ยมสี่ขาเท่านั้น ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาการมาเป็นโต๊ะหมู่ ซึ่งมีอยู่หลายประเภท หลายหมู่ด้วยกันมีชื่อเรียกตามจำนวนโต๊ะของโต๊ะชุดนั้น ๆ ได้แก่ โต๊ะหมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๗ และหมู่ ๙ ที่นิยมใช้มากในปัจจุบัน คือ โต๊ะหมู่ ๗ และหมู่ ๙ ทั้งไว้สำหรับประกอบงานพิธี และใช้เป็นที่สักการบูชาในบ้านเรือนของประชาชนทั่วไป สำหรับการตั้งเครื่องบูชาบนโต๊ะหมู่บูชานั้น โดยทั่วไปประกอบด้วย พระพุทธรูป ๑ องค์ แจกันดอกไม้ ๑ คู่ เชิงเทียน ๑ คู่ กระจกธูป ๑ ที่ ก็พอเพียงสามารถใช้ประกอบพิธีได้

ตัวอย่างและวิธีการจัดตั้งโต๊ะหมู่

การจัดตั้งโต๊ะหมู่ ๗

๑. โต๊ะตัวที่สูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน ๑ ตัว ให้ตั้งหรือวางไว้หลังสุด ตรงกลางของฐานสี่เหลี่ยมสำหรับตั้งพระประธาน
๒. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับสองรองลงมา จำนวน ๒ ตัว ให้วางหลังสุดทั้งสองข้างให้ชิดติดกับโต๊ะตัวแรก
๓. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับสาม จำนวน ๑ ตัว ให้วางตรงกลาง ถัดจากตัวที่หนึ่งมาข้างหน้า
๔. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับสี่ จำนวน ๒ ตัว ให้วางชิดติดกับโต๊ะตัวที่สูง อันดับ ๓ ทั้งสองข้าง
๕. โต๊ะตัวสูงเป็นอันดับห้า จำนวน ๑ ตัว ให้วางตรงกลาง ถัดจากตัวที่สูงอันดับ ๓ มาข้างหน้า

การจัดตั้งโต๊ะหมู่ ๙

๑. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับหนึ่ง ให้วางไว้หลังสุด ตรงกลาง
๒. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับสอง จำนวน ๒ ตัว ให้วางชิดติดโต๊ะตัวที่สูงที่สุด ทั้งสองข้าง
๓. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับสาม จำนวน ๓ ตัว ให้วางชิดติดกับโต๊ะตัวที่สูงอันดับสองทั้ง ๒ ข้าง และอีก ๑ ตัว ให้วางตรงกลางข้างหน้าตัวที่สูงอันดับหนึ่ง
๔. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับที่สี่ จำนวน ๒ ตัว ให้วางข้างหน้าและติดกับโต๊ะตัวที่สูงอันดับสองและอันดับสามทั้งสองข้าง
๕. โต๊ะตัวที่สูงเป็นอันดับห้า จำนวน ๑ ตัว ให้วางตรงกลางข้างหน้าสุดจากนั้นให้จัดตั้งเครื่องบูชาบนโต๊ะหมู่บูชาประกอบด้วย

- พระพุทธรูป ๑ องค์
- แจกัน ๑ - ๒ คู่ (ขึ้นอยู่กับชนิดของโต๊ะหมู่บูชา)
- พานดอกไม้ ๓ - ๕ พาน (สำหรับโต๊ะหมู่ ๗) และพานดอกไม้ ๕ - ๗ พาน สำหรับโต๊ะหมู่ ๙ หรือจะจัดเป็นพุ่มดอกไม้บูชาแทนก็ได้
- เชิงเทียน ๑ คู่ ถ้าเป็นพิธีการ หรือในงานสำคัญใช้ ๕ คู่
- กระจ่างรูป ๑ ที่

ข้อสังเกต :

▶▶ การจัดเครื่องบูชาประเภทพุ่มเงินและพุ่มทองโดยปกติ จะใช้สำหรับเป็นเครื่องสักการะแด่พระมหากษัตริย์ เช่น พระบรมรูปฯ พระบรมฉายาลักษณ์ฯ พระบรมสาทิสลักษณ์ฯ เป็นต้น สามารถจัดในรูปแบบของโต๊ะหมู่บูชาได้เช่นกัน

▶▶ ปัจจุบันพบว่ามีความนิยมที่จะจัดเครื่องบูชาบนโต๊ะหมู่ด้วยพุ่มเงินและพุ่มทอง ร่วมกับพานดอกไม้สด โดยสามารถเพิ่มเติมพุ่มเงินจำนวน ๑ คู่ ให้ใช้วางแทนพานดอกไม้ทางเบื้องขวาของพระพุทธรูป ด้วยพุ่มทอง แล้ววางพุ่มเงินทางเบื้องซ้าย หรือจะจัดวางไว้ด้านหน้าของ พานดอกไม้ก็สามารถทำได้

ประการที่สอง การวางด้ายสายสิญจน์ในการประกอบพิธีมงคลนี้ เป็นความเชื่อความศรัทธาที่สืบเนื่องมาจากสมัยโบราณ พวกพราหมณ์ ถือว่า สายสิญจน์เป็นตัวเชื่อม หรือสะพานถ่ายพลังปราณหรือมนต์จากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง ทั้งไม่เป็นการขัดพระธรรมวินัย จึงอนุโลมให้ใช้ในการประกอบพิธีทำบุญหรือในงานมงคลทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการแสดงเขตให้ทราบโดยทั่วกันว่า ภายในวงสายสิญจน์นี้ คือ เขตพุทธรักษา

ธรรมรักษา และสังฆรักษา เป็นการป้องกันเสนียดจัญไรและภูติผีปีศาจไม่ให้เข้ามาใกล้กราย ด้ายสายสิญจน์ที่จะโยง ควรให้พระสงฆ์ท่านทำการอธิฐานจิต เพื่อความเป็นสิริมงคล ในการโยงมักต้องมีผู้ช่วยหรือลูกมือคอยรับ - ส่ง และในการโยง หรือวงสายสิญจน์นี้มีหลักเกณฑ์ คือ ถ้าเป็นบ้านมีรั้วรอบปิดห้องรอบรั้ว ถ้าไม่มีรั้วรอบ หรือมีแต่กว้างเกินไป หรือมีอาคารและสิ่งปลูกสร้างอื่นที่ไม่เกี่ยวกับพิธีอยู่ร่วมในรั้วด้วยก็ให้วางเฉพาะอาคารพิธีโดยรอบ ถ้าเจ้าภาพไม่ต้องการวงสายสิญจน์รอบรั้วบ้านหรือรอบอาคารที่ตนประกอบพิธีทำบุญ จะวงสายสิญจน์ที่ฐานพระพุทธรูปบนโต๊ะบูชาเท่านั้น แล้วโยงมาที่ภาชนะสำหรับทำน้ำมนต์ก็ได้ การโยงสายสิญจน์จากฐานพระพุทธรูปมายังภาชนะน้ำมนต์ ควรโยงหลบเพื่อไม่ให้ต้องข้ามสายสิญจน์ในเวลาจุดธูปเทียน เมื่อวงที่ภาชนะสำหรับทำน้ำมนต์แล้ว พึงวางกลุ่มด้ายสายสิญจน์ไว้บนพานสำหรับรองสายสิญจน์ ซึ่งอยู่ทางหัวอาสนะสงฆ์ใกล้ภาชนะสำหรับทำน้ำมนต์ และควรจัดพานไว้อีกหนึ่ง ที่วางที่ท้ายแถวพระสงฆ์ สำหรับวางสายสิญจน์ที่โยงผ่านพระสงฆ์ขณะเจริญพระพุทธมนต์ ในการวงสายสิญจน์ ถือหลักวงจากซ้ายไปขวาของ สถานที่หรือวัตถุ กล่าวโดยง่าย คือ ทิศทางตามเข็มนาฬิกา และควรต้องกระทำด้วยความเคารพ มีสติ และกระทำด้วยความระมัดระวัง มิให้สายสิญจน์ขาด หรือหลุดมือตกลงพื้น

ประการที่สาม การเชิญพระพุทธรูปมาตั้งบนที่บูชา เป็นกิจพึงกระทำเมื่อใกล้ถึงกำหนดเวลาประกอบพิธีพระพุทธรูปนั้นจะเป็นพระอะไรก็ได้แล้วแต่จะหาได้ ขอให้เชิญพระพุทธรูปเท่านั้น ไม่ใช่พระเครื่องซึ่งเล็กมากไม่เหมาะแก่พิธี พระพุทธรูปถ้ามีวัตถุครอบอยู่ควรเอาออกแล้วตั้งเฉพาะองค์เท่านั้น และที่องค์พระไม่สมควรจะนำสิ่งใดมาประดับ เช่น พวงมาลัย หรือดอกไม้ เป็นต้น ควรให้องค์พระเด่น เป็นสำคัญ เว้นแต่ที่ฐานพระจะใช้พวงมาลัยวงรอบฐาน กลับดูงามดีไม่มีข้อห้าม ดอกไม้บูชาพึงจัดในที่เหมาะสม ตามแบบโต๊ะหมู่บูชาที่กล่าวมาแล้ว สำหรับองค์พระพุทธรูปที่อาราธนามาตั้งเป็นที่สักการบูชาในพิธี หากมีหมอมองด้วยธูลี พึงเช็ดให้สะอาดหรือสรงน้ำเสียก่อน ถ้าเป็นพระพุทธรูปชนิดขัด หากมีหมอมองตามสภาพ พึงขัดให้ผุดผ่อง เพื่อเป็นเครื่องเพิ่มศรัทธาให้ยิ่งขึ้น ก่อนที่จะยกพระพุทธรูปจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งก็ดี ในขณะที่วางพระพุทธรูปลง ณ ที่บูชาที่ดี ควรจะน้อมไหว้ก่อนยก หรือน้อมไหว้เมื่อวางลงแล้วเป็นอย่างน้อย ถ้าถึงกราบได้เป็นนงนพมา

ประการที่สี่ การจัดพื้นที่สำหรับปูลาดอาสนะสำหรับพระสงฆ์ โดยจะจัดไว้ด้านซ้ายของพระพุทธรูปหรือด้านขวามือของเราถ้าหันหน้าเข้าหาพระประธาน ในการจัดปูลาดอาสนะสงฆ์นั้น จะต้องให้อยู่ในระดับต่ำกว่าโต๊ะหมู่บูชาเสมอ โดยเฉพาะพระพุทธรูป จะต้องอยู่ระดับเหนือกว่าพระสงฆ์เสมอ โดยพระสงฆ์นั้นจะต้องหันหน้าไปทางเดียวกันกับพระพุทธรูป อาสนะนั้นต้องจัดให้พอเพียงกับจำนวนพระสงฆ์ที่นิมนต์มา ถ้าจะให้เหมาะสม

สวยงามก็ควรจะมีหมอนพิงคู่กับอาสนะด้วย เครื่องรับรองพระสงฆ์จะต้องเตรียมให้พร้อม อาทิ กระโถน ขวดน้ำ แก้วน้ำ เป็นต้น ถ้าหากสถานที่สะดวก ไม่ควรจัดให้ท่านนั่งชิดกันจนเกินไป จะได้ไม่อึดอัดการที่จะจัดอาสนะ ปลูกัดให้พระสงฆ์นั่งเป็นที่ ๆ นั้น จุดประสงค์สำคัญก็คือ เพื่อให้พระสงฆ์นั่งในระดับที่สูงกว่าประชาชนที่มาร่วมงานทั่วไป โดยเฉพาะสตรีเพศจะนั่งบนที่ลาดเสมอกันพระสงฆ์ เป็นสิ่งที่ไม่ควร การจัดอาสนะก็ให้จัดปูเป็นแถวยาวทางด้านซ้ายของพระประธาน พระสงฆ์รูปที่อาวุโส นั่งชิดติดกับโต๊ะหมู่บูชา เรียงเป็นแถวถัดกันมาตามลำดับ นั่นคือ ถ้าพระสงฆ์นั่งบนอาสนะยกสูง เจ้าภาพและแขกนั่งเก้าอี้ได้แต่เก้าอี้ต้องไม่สูงกว่าอาสนะ หากพระสงฆ์นั่งอาสนะต่ำ ธรรมดา เจ้าภาพและแขกอื่นต้องนั่งกับพื้น เป็นต้น

ประการที่ห้า การตั้งภาชนะสำหรับน้ำมนต์ ควรเตรียมภาชนะก่อน ถ้าไม่มีครอบน้ำมนต์ซึ่งเป็นของสำหรับใส่น้ำมนต์โดยเฉพาะ จะใช้บาตรของพระหรือขันน้ำพานรองแทนก็ได้ แต่ขันต้องไม่ใช่ขันเงินหรือทองคำ เพราะเงินและทองเป็นวัตถุไม่ควรแก่การจับต้องของพระ อันเป็นข้อห้ามตามพระวินัยเมื่อเตรียมภาชนะที่สมควรแล้ว ถัดไปก็หาน้ำสะอาดใส่ภาชนะ ห้ามไม่ให้ใช้น้ำฝน ทั้งนี้เห็นจะเป็นด้วยถือว่าน้ำที่จะศักดิ์สิทธิ์ขึ้นได้ต้องมาจากธรณีส่วน น้ำฝนมาจากอากาศจึงไม่นิยม น้ำที่ใส่ควรใส่แต่เพียงก่อนภาชนะเท่านั้น ควรหาใบเงินใบทอง ใส่ลงไปด้วยแต่เพียงสังฆเปลเล็กน้อย หรือจะใส่ดอกบัวแทนก็ได้ แต่ดอกไม้อื่นไม่ควร ต้องมีเทียนน้ำมนต์อีกหนึ่งเล่ม ควรเป็นเทียนขี้ผึ้งแท้ ขนาดหนัก ๑ บาทเป็นอย่างต่ำ ติดที่ปากบาตรหรือขอบขัน หรือบนยอดจุฬามณีครอบน้ำมนต์ไม่ต้องจุด เมื่อเตรียมเสร็จแล้วนำไปวางไว้ทางหน้าโต๊ะบูชา ให้ค่อนมาทางอาสนะพระสงฆ์ ใกล้กับพระสงฆ์รูปที่เป็นประธาน เพื่อจะได้สามารถหยดเทียนน้ำมนต์ในขณะที่สวดมนต์ได้สะดวก

การรับรองพระสงฆ์

ในการรับรองพระสงฆ์ ควรดำเนินการตามสมควรแก่ฐานะภาวะด้วยวัตถุธรรมและคุณธรรม ดังคำอธิบายของท่านพระครูอุดมพิทยากรได้แสดงไว้ว่า

เมื่อพระท่านมาถึงบ้าน หรือสถานที่ที่พิธีนั้นแล้ว ควรรับรองท่านด้วยมารยาทอภัยยศอันดี ด้วยใบหน้าอันมีไมตรียิ้มแย้มแจ่มใสและพอใจ นิมนต์พระให้ท่านนั่งในที่อันสมควรซึ่งได้จัดเตรียมไว้

- นำของรับรองมาถวายท่าน เช่น น้ำดื่ม น้ำชา น้ำปานะ เป็นต้น
- เจ้าภาพควรมานั่งสนทนากับพระท่านด้วย ไม่ควรปล่อยให้ท่านนั่งอยู่โดยลำพัง
- ในการนั่งสนทนากับพระท่านนั้น ถ้าเป็นไปได้เราควรเว้นที่ ๖ สถาน ดังต่อไปนี้ คือ

๑) ไม่นั่งตรงหน้า	๒) ไม่นั่งข้างหลัง
๓) ไม่นั่งใกล้นัก	๔) ไม่นั่งไกลนัก
๕) ไม่นั่งสูงกว่า	๖) ไม่นั่งเหนือลม

การจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์

ภัตตาหารที่จัดถวายแด่พระสงฆ์ จะต้องเป็นอาหารที่สมควรแก่สมณะจะพึงฉันเท่านั้น พึงงดเว้นอาหารที่ต้องห้ามสำหรับพระภิกษุ คือ อาหารที่พระฉันแล้วผิดพุทธบัญญัติเป็นอาบัติ หรืออาหารที่เป็น “อกัปปิยะ” (อาหารที่สมณะไม่ควรบริโภค) ได้แก่ อาหารที่ปรุงจากเนื้อ ๑๐ ชนิด ดังนี้

๑) เนื้อมนุษย์	๒) เนื้อช้าง
๓) เนื้อม้า	๔) เนื้อสุนัข
๕) เนื้องู	๖) เนื้อสิงโต
๗) เนื้อเสือโคร่ง	๘) เนื้อเสือเหลือง
๙) เนื้อหมี	๑๐) เนื้อเสือดาว

ส่วนเนื้อนอกจากนี้ไม่ห้าม แต่ห้ามฉันทของดิบที่ยังไม่สุก หรืออาหารที่ปรุงด้วยเนื้อที่เขาฆ่าเป็นการเฉพาเจาะจง เช่น ฆ่าปลา ฆ่าไก่ เป็นต้น เพื่อทำอาหารถวายแก่พระภิกษุสามเณรโดยตรง แต่ถ้าพระภิกษุสามเณรที่รับพระเคนทานไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน และไม่ได้สงสัยว่า เขาฆ่าเพื่อเป็นการเฉพาเจาะจงแก่ตนแล้วนั้น ย่อมสามารถฉันได้ รวมถึงผลไม้ที่มีเมล็ดอาจเพาะปลูกขึ้นได้ เช่น เงาะ ลำไย และเห็ดที่ปลูกได้ เช่น เห็ดอก มัน เหง้า นั้น อนุญาตให้บุคคลที่ไม่ใช่ภิกษุ ทำให้ “กบปียะ” (ของที่พึงฉันได้) จึงถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ได้ไม่เป็นอาบัติ

การถวายของแด่พระสงฆ์

การให้ของแด่พระสงฆ์ หรือ “การประเคน” มีความหมายเฉพาะในทางพุทธศาสนา หมายถึง “การยกของถวายให้กับพระด้วยมือ ด้วยอาการที่เคารพ” ซึ่งของที่ถวายนั้นสมควรแก่สมณะบริโภค ไม่เป็นของที่ผิดพุทธบัญญัติ ซึ่งมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

สำหรับชาย พึงนั่งคุกเข่า หรือยืนตามความเหมาะสมแก่สถานที่ คือ ถ้าพระนั่งเก้าอี้ พึงยืน ถ้าพระท่านนั่งกับพื้น พึงนั่งคุกเข่า ยกสิ่งของนั้นด้วยมือทั้งสอง น้อมสิ่งของนั้นเข้าไปใกล้พระผู้รับพระเคนยกให้พ้นจากพื้น ส่งถวายถึงมือพระผู้รับพระเคน ถ้าสิ่งของนั้นมีหลายถ้วยจัดมาถวายองค์ละถ้วย ไม่นิยมถวายด้วยการให้พระรับทั้งหมด แต่ให้พระท่านยกเองทีละถ้วย เมื่อถวายเสร็จแล้ว พึงไหว้หรือกราบด้วยการแสดงความเคารพทุกครั้ง

สำหรับหญิง พึงยืนหรือนั่งพับเพียบตามความเหมาะสมแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว จึงยกสิ่งของนั้นด้วยมือทั้งสองน้อมเข้าไปใกล้พระผู้รับพระเคนพอสมควร วางบนผ้า (ผ้ากราบ) ที่พระทอดรับพระเคนนั้น จะส่งถวายถึงมือพระแบบชายถวายไม่ได้ และระวางรอให้พระจับชายผ้าที่ทอดรับพระเคนนั้นเสียก่อน จึงวางสิ่งของที่จะพระเคนลงบนผืนผ้า นั้น เมื่อถวายเสร็จแล้ว พึงไหว้หรือกราบเป็นการแสดงความเคารพทุกครั้ง

ข้อควรระวัง คือ สิ่งของที่พระเคนแล้วนั้น ห้ามขรवासไปจับต้องหากขรवासไปจับต้องถือว่าเป็นการขาดพระเคน ต้องพระเคนสิ่งของนั้นเสียใหม่ จึงจะไม่เกิดโทษแก่พระสงฆ์

ลักษณะของการพระเคนของถวายพระสงฆ์ที่ถูกต้อง มีอยู่ ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ของที่พระเคนนั้นต้องไม่ใหญ่โต หรือหนักเกินไป พอคนขนาดปานกลางยกคนเดียวได้ และต้องสามารถยกของนั้นให้พ้นจากพื้นของนั้นวางอยู่สูงพอประมาณ (กล่าวว่างสูงประมาณแมวลอดได้)

๒. ผู้พระเคนต้องเข้ามาในหัตถบาส คือ ผู้พระเคนต้องอยู่ห่างจากพระผู้รับพระเคนประมาณ ๑ ศอก เป็นอย่างมาก

๓. ผู้พระเคนน้อมสิ่งของนั้นเข้ามาให้ด้วยอาการแสดงความเคารพ

๔. กริยาที่น้อมสิ่งของเข้าถวายนั้นจะส่งด้วยมือก็ได้ หรือจะส่งด้วยกายก็ได้ เช่น การใช้ทัพพีตักข้าวถวาย

๕. พระสงฆ์ผู้รับพระเคน จะรับด้วยมือก็ได้ หรือรับด้วยของเนื่องด้วยกายก็ได้ เช่น การใช้ผ้ากราบถอดรับ หรือการใช้บาตรรับก็ได้

การถวายจตุปัจจัยแด่พระสงฆ์

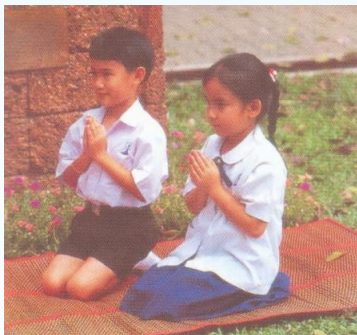
เนื่องด้วยปัจจุบันในการทำบุญทำกุศลของพุทธศาสนิกชน หรือในงานพิธีต่าง ๆ มีความนิยมที่จะถวายจตุปัจจัย (เงิน) ให้แด่พระสงฆ์ เพื่อเป็นการส่งเสริม ทำนุบำรุงพระศาสนา ในโอกาสทั้งหลาย ฉะนั้นหากเป็นการถูกต้องตามพระวินัยที่พระสงฆ์ต้องยึดถือปฏิบัติแล้วนั้น เจ้าภาพจะต้องทำใบปวารณาถวาย เนื่องจาก พระวินัย

บัญญัติห้ามมิให้พระสงฆ์รับเงินทองโดยตรง จึงต้องใช้ใบปวารณา หรือเอกสารแจ้งข้อมูลจำนวนเงินที่ถวายให้พระสงฆ์แทน ส่วนจตุปัจจัย (เงิน) นั้นจะมอบให้กับ ไวยาวัจกร (ผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดตามที่พระคุณเจ้ามอบหมาย) หรือกับ ปิยการก (ผู้ปฏิบัติภิกษุในเรื่องปัจจัย ๔ ได้แก่ จีวร อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค) หรือศิษย์ของพระคุณเจ้ารูปนั้น

การแสดงความเคารพพระสงฆ์

การแสดงความเคารพส่วนใหญ่ คือ การแสดงออกทางกาย ที่ต้องการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าตนมีความนับถือด้วยกายและใจ ต่อพระที่ควรแก่การแสดงความเคารพ ได้แก่ พระพุทธรูป หรือ ปุชนิยัตถุพระ-สถูปเจดีย์ พระภิกษุสามเณรผู้ทรงเพศอุดม ซึ่งในการศึกษารวบรวมเอกสารฉบับนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะการแสดง ความเคารพต่อพระสงฆ์ใน ๓ วิธี คือ

๑. การประนมมือ

การประนมมือ หรือ การ “ทำอัญชลี” ในภาษาบาลี คือ การ กระพุ่มมือทั้งสองประนมให้ฝ่ามือทั้งสองประกบกัน นิ้วทุกนิ้วของมือทั้งสอง แนบชิดตรงกัน ไม่มีเหลื่อมล้ำกว่ากัน หรือกางให้ห่างตั้งกระพุ่มมือที่ประนม ด้วยอาการนี้ไว้ในระหว่างอก ให้ตั้งตรงขึ้นข้างบน มีลักษณะคล้ายดอกบัวตูม แนบศอกทั้งสองข้างชิดชายโครงไม่ให้กางห่างออกไป เป็นการแสดงความเคารพในเวลาสวดมนต์ หรือ ฟังพระสวด และฟังเทศน์ฟังธรรม แสดงอาภัพ

กริยาอย่างเดียวกันทั้งชายและหญิง เรียกว่า “ประนมมือ”

๒. การไหว้

ไหว้ หรือ “นมัสการ” คือ กิริยาอาการยกมือที่ประนมขึ้น พร้อมกับก้มศีรษะลงเล็กน้อย ให้มือประนมจรดหน้าผาก นิ้วหัวแม่มือทั้งสองอยู่ระหว่างคิ้ว ใช้สำหรับแสดงความเคารพพระในขณะนั่งเก้าอี้หรือยืนอยู่ไม่เข้มนั่งราบกับพื้น แสดงกริยาอย่างเดียวกันทั้งชายและหญิง

๓. การกราบ

กราบ หรือ “อภิวาท” คือ การแสดงอาการนุ่งคุกเข่าแล้วโน้มตัวก้มลงกับพื้นโดยให้หน้าผาก ฝ่ามือ และเข่า จรดพื้น เรียกว่า เบญจางคประดิษฐ์ หรือ กราบทั้งองค์ ๕ ประกอบด้วย หน้าผาก ๑ ฝ่ามือ ๒ เข่า ๒ จรดพื้น โดยเมื่อ เข่าทั้งสองจรดพื้นแล้ว ประนมมือไหว้ แล้วหมอบลงทอดฝ่ามือทั้งสองที่พื้น แหวกช่องระหว่างฝ่ามือที่วางราบนั้นให้ห่างกันเล็กน้อย ก้มศีรษะลงตรงช่องนั้นให้หน้าผากจรดพื้น ซึ่งชายและหญิงปฏิบัติแตกต่างกัน ดังนี้

สำหรับชาย คุกเข่าตั้งฝ่าเท้าชัน ใช้นิ้วเท้าเท่านั้นพยยันพื้นนั่งทับลงบนสันเท้าทั้งคู่ที่ชันขึ้น ผายเข่าทั้งสองออกเล็กน้อยให้ได้ฉากเป็นรูปสามเหลี่ยม ประนมมือ เรียกว่า นั่งท่าพรหม เวลากราบจึงยกมือขึ้นไหว้แล้วโน้มตัวก้มลงปล่อยมือให้ทอดลงกับพื้น ให้ศอกต่อกันกับเข่าตรงกันทั้งสองข้าง ให้หน้าผากจรดพื้นระหว่างฝ่ามือทั้งสองข้าง และต้องระวังอย่าให้ก้นยกขึ้นเป็นอันขาด

สำหรับหญิง คุกเข่าราบ เขยียดฝ่าเท้าราบไปทางหลัง ให้ปลายเท้าทั้งสองทับกันเพียงเล็กน้อย แล้วนั่งทับลงบนฝ่าเท้าทั้งสองนั้นให้ราบกับพื้น ให้เข่าทั้งสองชิดกัน ประนมมือ เรียกว่านั่งนิ้ว ท่าเทพธิดาขณะกราบให้ยกมือประนมขึ้นไหว้ แล้วก้มตัวลง ทอดมือทั้งสองลงกับพื้น ข้อศอกพับทั้งสองข้าง ขนาบหัวเข่าทั้งสองไว้ แล้วก้มลงให้หน้าผากจรดพื้นระหว่างฝ่ามือทั้งสอง ระวังกะฝ่ามือให้พอดี และอย่าให้ก้นยกขึ้นเป็นอันขาด

การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร

การอาราธนา คือ การเชื่อเชิญพระสงฆ์ในพิธีให้ศีล ให้แสดงธรรม หรือให้สวดพระปริตร อันเป็นธรรมเนียมสงฆ์แต่ดั้งเดิมที่พุทธศาสนิกชนจะต้องอาราธนา ก่อน พระสงฆ์จึงจะประกอบพิธีกรรมนั้นๆ การอาราธนาเป็นธรรมเนียมถือปฏิบัติใน ๓ กรณีนี้เท่านั้น

วิธีอาราธนา ถ้าพระสงฆ์นั่งบนอาสนะยกสูงเจ้าภาพและแขกนั่งเก้าอี้ ผู้อาราธนาเข้าไปยืน หรือนั่งเก้าอี้หรือนั่งคุกเข่า ระหว่างเจ้าภาพกับแถวพระสงฆ์ ให้อยู่ห่างจากแถวพระสงฆ์พอสมควรหันหน้าไปทางโต๊ะที่บูชา ประนมมือไหว้พระพุทธรูปก่อน แล้วยืนประนมมือตั้งตัวตรงกล่าวคำอาราธนาตามแบบที่ต้องการ ถ้าพระสงฆ์นั่งอาสนะต่ำธรรมดา เจ้าภาพและแขกอื่นให้นั่งกับพื้น ผู้อาราธนาต้องเข้าไปนั่งคุกเข่าต่อหน้าแถวพระสงฆ์องค์ผู้เป็นประธาน กราบพระที่โต๊ะบูชา ๓ ครั้งก่อน แล้วประนมมือตั้งตัวตรง กล่าวคำอาราธนาที่ต้องการ คือ

พิธีสวดมนต์เย็น อาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร

พิธีเลี้ยงพระ อาราธนาศีล

พิธีถวายทานทุกอย่าง อาราธนาศีล

พิธีเทศน์ ถ้าเทศน์ต่อจากสวดมนต์ ตอนสวดมนต์ไม่ต้องอาราธนาศีล เริ่มต้นด้วยอาราธนาพระปริตร แล้วอาราธนาศีล ตอนพระขึ้นเทศน์ รับศีลแล้วอาราธนาธรรมต่อแต่ถ้าสวดมนต์กับเทศน์ไม่ต่อเนื่องกันถือว่าเป็นคนละพิธี ตอนสวดมนต์ก็อาราธนาตามแบบพิธีสวดมนต์เย็นที่กล่าวมาแล้ว ตอนเทศน์ก็เริ่มต้นด้วยอาราธนาศีลก่อน จนรับศีลแล้วจึงอาราธนาธรรม

การกรวดน้ำ และแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศล

ภายหลังเมื่อได้มีการทำบุญให้ทานบำเพ็ญกุศล อาทิ การถวายสังฆทาน ถวายอาหารบิณฑบาต ถวายทาน เป็นต้น ควรต้องกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล และแผ่เมตตาให้แก่ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวง

คำกรวดน้ำที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบันมีทั้งแบบสั้น และแบบยาว ส่วนวิธีกรวดน้ำนั้นนิยมกระทำกันมาแต่โบราณกาล เริ่มจากการเตรียมน้ำสะอาดใส่ภาชนะไว้พอสมควร มักจะเป็น คนโท ขวดน้ำ ขนาดเล็ก แก้วน้ำ ชันน้ำ อย่างไม่อย่างหนึ่ง เมื่อพระสงฆ์ท่านเริ่มอนุโมทนาว่า “ยถา... ให้เริ่มกรวดน้ำ โดยตั้งจิตอธิษฐานนึกอุทิศส่วนบุญมือขวาจับภาชนะน้ำริน ใช้มือซ้ายประคอง จนพระท่านว่า ยถา จบ จึงเทน้ำให้หมดพร้อมกัน ซึ่งการหลั่งน้ำที่กรวดนี้ หากหลังบนพื้นดินควรหลั่งลงในที่สะอาดหมดจด หากอยู่บนเรือหรือสถานที่ที่มีไข้พื้นดินต้องหาภาชนะอื่นที่สมควร เช่น ถาด หรือขัน รองรับน้ำกรวดไว้ เสร็จพิธีจึงนำไปเทลงพื้นดินตรงที่สะอาด อันเป็นอุบายที่แสดงให้ทราบถึงความสะอาดและความบริสุทธิ์ผ่องแผ้วของจิตใจที่เกิดจากการทำบุญ ทำกุศลในครั้งนั้น โดยมีน้ำที่กรวดเป็นสักขีพยานว่าได้กระทำด้วยจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์อย่างแท้จริง ทั้งแผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายและต่อตนเอง ให้ได้รับผลบุญอันเป็นกุศลจากการทำบุญ ซึ่งเป็นการปลูกฝังจิตใจให้มีความรัก (เมตตา) ต่อผู้อื่น ส่งผลให้เป็นบุคคลที่รู้จักคุณค่าของ “การให้” และเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน

คำกรวดน้ำแบบสั้น

“อิหังเม ญาติีนัง โทตุ สุขิตา โหนตุ ญาติะโย มีความหมายว่า “ขอบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเถิด ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เถิด”

สำหรับคำกรวดน้ำแบบยาว อาจารย์อารี วิชาชัย กล่าวว่า “คำกรวดน้ำแบบยาวนั้นมีอยู่หลายบทหลายสูตรด้วยกัน ส่วนในเอกสารของกรมการศาสนา กล่าวว่า คำกรวดน้ำบทนี้เป็นคำกรวดน้ำแบบย่อ เรียกว่า “คาถาติโลกวิชัย”

พิธีกรรมทางศาสนาในงานมงคล

พิธีเจริญพระพุทธมนต์

พิธีเจริญพระพุทธมนต์ เป็นพิธีสงฆ์ที่เกี่ยวข้องในงานมงคล พิธีกรรมในการที่พระสงฆ์ตามจำนวนนิยม ซึ่งเจ้าภาพฝ่ายฆราวาสได้อาราธนาให้ประกอบพิธีร่วมกันสาธยายมนต์ ทั้งทางคาถาพุทธภาสิต หรือจากพระสูตร หรือจากมนต์ของเกจิอาจารย์เป็นธรรมเนียมบ้าง ตามควรแก่พิธีนั้น ๆ สำหรับระเบียบพิธีอันเป็นงานมงคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยเรื่องการฉลองและเรื่องต้องการสิริมงคล และงานมงคลที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและการดำเนินชีวิตปกติประจำวันของประชาชน อันเข้าทำนองคลองธรรม ได้แก่ งานฉลองพระบวชใหม่ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญในพิธีมงคลสมรส งานทำบุญอายุ งานทำบุญเอาฤกษ์ชัยมงคล และงานทำบุญต้อนาม เป็นต้น บางครั้งสามารถเรียกตามความเข้าใจโดยทั่ว ๆ ไปว่า การทำบุญเลี้ยงพระ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อตัวอย่างงานมงคลบางกรณีที่เป็นประเพณีของชาวพุทธที่ควรทราบต่อไป ส่วนในพิธีเจริญพระพุทธมนต์นี้มีบทพระพุทธมนต์ที่ใช้ในงานมงคลต่าง ๆ ที่ใช้กันเป็นแบบแผน ดังต่อไปนี้

๑) เจ็ดตำนาน	๒) สิบสองตำนาน
๓) ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร	๔) มหาสมยสูตร
๕) โภขฌกสูตร	๖) คิริमानนทสูตร
๗) มหาสติปัฏฐานสูตร	๘) ชยมงคลคาถา
๙) คาถาจตุเทียนชัย และคาถาดับเทียนชัย	

โดยในแต่ละพิธีกรรมจะมีการเจริญพระพุทธมนต์แตกต่างกันไปในแต่ละบทพระพุทธมนต์ ซึ่งจะไม่ขอกล่าวถึงรายละเอียดในการศึกษารวบรวมครั้งนี้ ให้ทราบเป็นข้อมูลอย่างกว้าง ๆ ไว้ว่า ในแต่ละพิธีกรรมที่เป็นงานมงคลพิธีแล้วนั้น พระสงฆ์จะมีการเจริญพระพุทธมนต์โดยบทเจ็ดตำนานเป็นเบื้องต้น อันประกอบด้วยพระสูตรคาถาและหัวข้อพุทธภาสิต บรรดาที่มีอนุภาพในทางแนะนำและป้องกันสรรพภัยพิบัติ รวมเรียกว่า “พระปริตร” ซึ่งในปัจจุบันนี้นิยมใช้กันใน ๓ แบบ คือ แบบเต็ม แบบย่อ และแบบลัด ซึ่งการเจริญพระพุทธมนต์เจ็ดตำนานที่กล่าวนี้ หากเป็นแบบเต็ม จะใช้เวลานับแต่เริ่มพิธีจนจบประมาณชั่วโมงครึ่ง ถึง ๒ ชั่วโมงแต่หากเวลาไม่อำนวย และเป็นงานทำบุญปกติจะเจริญพระพุทธมนต์เจ็ดตำนานแบบย่อจะใช้เวลาตั้งแต่เริ่มจนจบประมาณ ๓๐ ถึง ๔๕ นาที หรือไม่เกิน ๓๐ นาที สำหรับในงานที่จัดให้มีการเจริญพระพุทธมนต์ก่อนฉันเช้า หรือฉันเพล จึงมีเวลาไม่มากนัก การเจริญพระพุทธมนต์บทเจ็ดตำนานนี้ จะเป็นแบบลัด เพื่อให้เหมาะสมแก่เวลาที่จำกัด โดยจะใช้เวลาเพียง ๒๐ นาทีเป็นอย่างมาก

ในพิธีเจริญพระพุทธมนต์โดยทั่วไป นอกเหนือจากการจัดเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมแล้วมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบพิธี ได้แก่

- พระพุทธรูปสำหรับประดิษฐานบนโต๊ะหมู่บูชา
- กระจ่างรูป เเชิงเทียนบูชา เเชิงเทียนชนวน แจกันใส่ดอกไม้ พานพุ่ม (เครื่องสักการะ)

- ที่กรวดน้ำ และน้ำสำหรับใส่ที่กรวดน้ำ
- เครื่องรับรองพระสงฆ์ และเครื่องภัตตาหาร (กรณีหากมีการถวายภัตตาหารด้วย ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในเรื่องพิธีทำบุญเลี้ยงพระต่อไป)
- รูป เทียนบูชา เทียนชนวน เชื้อสำหรับทำธูปเทียนให้ติดไฟง่าย (น้ำมันผสมเทียนขี้ผึ้ง ,ยาหม่อง
- ไม้ขีด หรือไฟแช็ก สำลีสสำหรับพันปลายธูป เทปกาวยใส กรรไกรเล็ก มีดเล็ก
- โต๊ะวางข้าวพระพุทธรูป ผ้าขาว (ควรปูผ้าขาวบนโต๊ะก่อนวางอาหาร)
- ธรรมมาสน์ (หากจัดให้มีเทศน์) พัดรอง เชิงเทียนส่องธรรม เครื่องทองน้อย
- โต๊ะสำหรับตั้งเชิงเทียนส่องธรรม เครื่องทองน้อย
- สายสัญญาณ พานรองสายสัญญาณ ๒ ใบ
- ชั้นน้ำมนต์ และน้ำสะอาดสำหรับใส่ชั้นน้ำมนต์
- เทียนสำหรับจุดทำน้ำมนต์ (ควรเป็นเทียนขี้ผึ้งแท้ ขนาดหนัก ๑ บาท)
- ที่พรมน้ำมนต์ (ถ้ามีเก้าอี้หรือสิ่งอื่น) พร้อมพานรอง
- เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์ ซึ่งในพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ควรตั้งไว้ใน ๓ ตำแหน่ง คือ
 - จุดที่ ๑ ด้านหน้าพระประธานสงฆ์
 - จุดที่ ๒ ด้านหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๓
 - จุดที่ ๓ ด้านท้ายหรือระหว่างที่นั่งของผู้ร่วมงานและอาสนะสงฆ์ สำหรับพิธีกรใช้นำการอาราธนาฯ

การดำเนินงาน :

พิธีเจริญพระพุทธมนต์ กระทำขึ้นเพื่อให้เกิดความอุ่นใจ ความสบายใจ ความเป็นสิริมงคลแก่บุคคลในโอกาสต่าง ๆ เป็นการทั่วไป มีลำดับขั้นตอนพอสรุปได้ คือ

๑) ประธานหรือเจ้าภาพในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

๒) อาราธนาศีล รับศีล

๓) อาราธนาพระปริตร พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

๔) จุดเทียนทำน้ำมนต์ พระสงฆ์ทำน้ำพระพุทธมนต์

๕) หากมีการถวายภัตตาหารแต่พระสงฆ์ ให้จัดตามศรัทธาและมีความเหมาะสม พระสงฆ์กระทำภัตกิจ

๖) ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม

๗) พระสงฆ์อนุโมทนา จากนั้นประธานหรือเจ้าภาพกรวดน้ำ รับพร

๘) พระสงฆ์พรมน้ำพระพุทธมนต์ หรือปิดทอง เติมป้าย ผูกผ้าสีตามแต่รายละเอียดของแต่ละพิธีนั้น ๆ

ข้อสังเกต :

หากในพิธีจัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนาด้วย มักนิยมจัดให้มีพิธีแสดงพระธรรมเทศนาก่อนการเจริญพระพุทธมนต์ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- ๑) พระสงฆ์องค์แสดงธรรมนั้น ๓ อาสนะสงฆ์
- ๒) ประธานจุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย
- ๓) จุดเทียนส่องธรรม จุดธูปเทียน เครื่องทองน้อย
- ๔) นิมนต์พระสงฆ์ขึ้นธรรมมาสน์ เชิญเทียนส่องธรรมไปตั้ง
- ๕) อาราธนาศีล รับศีล อาราธนาธรรม
- ๖) พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา จบแล้วอนุโมทนาบนธรรมมาสน์ หรือหากมีพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์รับเทศน์ด้วย ให้สวดรับเทศน์ก่อน โดยรับพระสงฆ์ลงจากธรรมมาสน์มานั่งยังอาสนะก่อน
- ๗) เมื่อสวดรับเทศน์จบแล้ว จึงถวายเครื่องกัณฑ์เทศน์ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม แล้วพระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ รับพร เป็นอันเสร็จพิธีแสดงพระธรรมเทศนา หรือหากเป็นพระคุณเจ้าคณะเดียวกันกับที่เจ้าภาพนิมนต์มาเจริญพระพุทธมนต์ให้อาราธนาพระปริตรต่อเลยก็สามารถกระทำได้ พระสงฆ์จึงดำเนินพิธีเจริญพระพุทธมนต์ต่อไป จนเสร็จพิธีเจริญพระพุทธมนต์ แล้วจึงอนุโมทนา และกรวดน้ำในคราวเดียวกันได้

การทำบุญเลี้ยงพระพุทธศาสนิกชนนิยมปฏิบัติ มีแนวทางการปฏิบัติกันอยู่ ๒ วิธี คือ

- ❁ การนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เย็นที่บ้านหรือสถานที่ประกอบพิธี พอวันรุ่งขึ้นตอนเช้า ก็นิมนต์พระสงฆ์คณะเดียวกันกับคราวเจริญพระพุทธมนต์เย็นนั้นมาฉันเช้าหรือฉันเพล เรียกว่า “สวดมนต์เย็นฉันเช้า”
- ❁ การนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และฉันเช้า หรือฉันเพล แล้วแต่ความประสงค์ของเจ้าภาพหรือทายก ภายในวันเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า “สวดมนต์ฉันเพล” หรือ “ทำบุญเลี้ยงพระเพล”

การทำบุญเลี้ยงพระสำหรับงานมงคล มีภารกิจโดยสรุปที่เจ้าภาพจะต้องจัดหาและเตรียมดังต่อไปนี้

การดำเนินการ :

- ๑) เมื่อพระสงฆ์มาถึงสถานที่จัดงานแล้วคอยล้างเท้าและเช็ดเท้าก่อนที่จะเข้ายังอาสนะที่จัดไว้
- ๒) ประเคนเครื่องรับรอง น้ำดื่มร้อนเย็น หรือน้ำปานะ
- ๓) เมื่อถึงเวลาแล้ว ประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ๔) เมื่อกราบพระรัตนตรัย ๓ ครั้งแล้วกล่าวคำอาราธนาศีล และรับเบญจศีลจากพระคุณเจ้า
- ๕) เมื่อรับศีลเสร็จแล้ว อาราธนาพระปริตรต่อ

เสร็จแล้วนั่งพับเพียบ ฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

๖) จุดเทียนทำน้ำมนต์ เมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดว่า “นะโม อะระหะโต” ให้พิธีกรจุดเทียนชนวนส่งให้ประธานผู้เป็นฆราวาส แล้วเชิญประธานจุดเทียนทำน้ำมนต์ เมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดว่า “อเสวนา” พระสงฆ์ทำน้ำพระพุทธมนต์

๗) เมื่อพระเจริญพระพุทธมนต์แล้วเสร็จ จัดที่ฉันและภัตตาหารคาวหวาน พิธีกรกล่าวนำถวายข้าวพระพุทธและถวายสังฆทาน จากนั้นเชิญเจ้าภาพประเคน ภัตตาหาร

๘) เมื่อพระฉันเรียบร้อยแล้ว ถวายเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา

๙) เจ้าภาพหรือประธานในพิธีกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล รับพร พระสงฆ์พรมน้ำพระพุทธมนต์ เสร็จพิธี

พิธีการทางศาสนาในงานอวมงคล

พิธีเกี่ยวข้องกับงานศพ

เป็นพิธีการทำบุญที่เกี่ยวข้องกับความตาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออุทิศส่วนกุศลที่บำเพ็ญในการทำบุญนี้ให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว มีสิ่งของที่จำเป็นจะต้องเตรียม ดังนี้

เตรียมการ :

- ดอกไม้ รูป เทียน เครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย
- ผ้าภูษาโยง ถ้าเป็นชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปต้องเตรียมผ้าขาวกว้างประมาณ ๑๐ หรือ ๑๒ นิ้วอีก ๑ ผืน
- เครื่องทองน้อย ๑ - ๒ ที่
- ตู้อบพระอภิธรรม
- เครื่องกระเบมุก หรือใช้เชิงเทียน กระจกรูป และแจกันดอกไม้ ๑ คู่แทน ในกรณีที่ไม่มี

ข้อสังเกต :

ก่อนการประกอบพิธีทำบุญ เมื่อศพมาถึงสถานที่ประกอบพิธี สิ่งแรกที่จะต้องกระทำ คือ การรดน้ำศพ ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องจัดเตรียมและดำเนินการ ดังนี้

๑. เตียงสำหรับตั้งศพ สำหรับให้ผู้ที่มีส่วนร่วมพิธีได้รดน้ำศพ (อันถือเป็นการขอขมาลาโทษให้พ้นจากเวรกรรมที่มีต่อกัน และความกตัญญูตเวทีของบุตรหลานที่มีต่อผู้วายชนม์ด้วย)

๒. การจัดเตียงตั้งศพ นิยมตั้งไว้ด้านซ้ายของโตะหมู่บูชาพระรัตนตรัย และจัดตั้งโตะหมู่บูชาพระพุทธไว้ด้านบนของศิระษะ

๓. จัดให้ด้านมือขวาของศพออกมาอยู่ด้านนอก เพื่อให้ผู้ที่มาเคารพศพได้รดน้ำได้สะดวก (ห้ามมิให้ผู้ใดเดินผ่านทางด้านศิระษะของศพ เนื่องจากการแสดงกิริยาที่ไม่เคารพต่อศพ)

๔. ควรจัดร่างศพให้นอนหงายเหยียดยาว จัดมือขวาให้เหยียดออกห่างจากตัวเล็กน้อย โดยให้หงายแบมือออกเพื่อคอยรับการรดน้ำ

๕. ใช้ผ้าห่มแพรคลุมตลอดร่างศพ โดยเปิดหน้าและมือขวาไว้เท่านั้น

๖. เตรียมชั้นน้ำขนาดใหญ่ตั้งไว้คอยรับน้ำรดศพที่ผู้มาร่วมพิธีรดน้ำศพ
๗. เตรียมน้ำอบน้ำหอมผสมน้ำไว้อีกชั้นหนึ่งพร้อมทั้งภาชนะเล็กๆ เพื่อให้บุตรหลานได้ตักมอบให้แก่ผู้มาร่วมพิธีรดน้ำศพได้รดน้ำศพ
๘. เจ้าภาพจุดเครื่องบูชาที่เตรียมไว้ที่ด้านศีรษะศพ เพื่อเป็นการสักการบูชาพระรัตนตรัยก่อน แล้วจึงเริ่มทำการรดน้ำศพ
๙. บุตรหลานและวงศาคณาญาติจะเป็นผู้รดน้ำศพก่อนแล้วจึงเชิญแขกผู้มาร่วมพิธีรดน้ำศพ
๑๐. เมื่อผู้มาร่วมพิธีแสดงความเคารพศพด้วยการรดน้ำหมดแล้ว
๑๑. เจ้าภาพเชิญผู้อาวุโส หรือผู้ที่เคารพนับถือเป็นประธานในพิธีรดน้ำพระราชทานศพ (กรณีได้รับพระราชทานน้ำอาบศพ) เป็นท่านสุดท้าย

ลำดับถัดมา เจ้าภาพจะต้องพิจารณาและจัดสถานที่ตั้งศพ เพื่อประกอบพิธีทำบุญบำเพ็ญกุศลตามประเพณี และถูกต้องตามหลักศาสนา ซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้ประกอบด้วย

๑. สถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย เป็นไปตามหลักการจัดสถานที่เช่นเดียวกับการทำบุญในงานมงคล
๒. ที่ตั้งอาสนะสงฆ์ สำหรับนั่งสวดพระพุทธมนต์ หรือสวดพระอภิธรรม เป็นต้น
๓. สถานที่ตั้งศพ
๔. สถานที่ตั้งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (ที่ผู้วายชนม์ได้รับพระราชทาน)
๕. สถานที่ตั้งรูปถ่ายของผู้วายชนม์
๖. สถานที่ตั้งพวงหรีดที่มีผู้นำมาแสดงความอาลัยต่อผู้วายชนม์
๗. สถานที่ตั้งเครื่องไทยธรรมถวายพระสงฆ์ และอุปกรณ์เครื่องใช้ในพิธีศพ

ในการจัดสถานที่นั้น เป็นไปตามหลักการจัดสถานที่ในการทำบุญและประกอบพิธีการทางศาสนา หากรายละเอียดแตกต่างกันในเรื่องของการตั้งศพ ซึ่งมีหลักและแนวทางการดำเนินการ คือ

๑. การตั้งศพ ให้ตั้งศีรษะของศพไปทางโต๊ะหมู่บูชาพระพุทธรูป โดยควรตั้งให้ต่ำกว่าโต๊ะหมู่บูชาพระพุทธรูปเล็กน้อย

๒. ควรเว้นระยะห่างโดยรอบให้พอเดินได้ เพื่อสะดวกต่อการนำพวงหรีดที่มีผู้นำมาแสดงความอาลัยแขวนได้โดยสะดวก และควรตั้งศพไว้ในที่ที่สามารถเข้าไปแสดงความเคารพศพได้สะดวก

๓. เพื่อความสวยงามและเรียบร้อยควรจะมีการชิงผ้ามา幔ไว้ด้านหลังที่ตั้งศพ

๔. ถ้าผู้วายชนม์ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้นำเครื่องราชฯ ติดกับหมอนรองใส่พานนำมาตั้งไว้ข้างหน้าที่ตั้งศพ

๕. รูปถ่ายของผู้วายชนม์ควรมีขนาดใหญ่พอสมควร ให้ตั้งไว้ทางด้านปลายเท้าหรือด้านศีรษะของศพก็ได้ แต่ได้ควรตั้งไว้ตรงกลางหน้าที่ตั้งศพ

๖. ด้านหน้าสุดของที่ตั้งศพ ควรมีโต๊ะสำหรับตั้งเครื่องทองน้อย ถ้าไม่มีจะใช้เชิงเทียนกับกระถางรูปแทนก็ได้ เพื่อสำหรับจุดก่อนพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม ส่วนของผู้ที่เคารพนับถือที่มาร่วมงานให้จุดธูปแสดงความเคารพหรือขอขมา ควรจัดกระถางรูปเทียนขนาดใหญ่ตั้งไว้พร้อมตะเกียงดวงเล็ก ๑ ที่ พร้อมจัดเตรียมโต๊ะรองกราบ หรือหมอนรองกราบไว้ ๑ ที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาจุดธูปแสดงความเคารพ สำหรับรายละเอียดและขั้นตอนพิธีการจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไป

คำแนะนำ : สำหรับผู้ไปร่วมพิธีศพ เมื่อไปถึงควรเข้าไปพบเจ้าภาพเพื่อแสดงความอาลัยแก่ผู้วายชนม์ แล้วจึงเข้าไปในงานเพื่อกราบพระพุทธรูปที่โต๊ะหมู่บูชา ถือเป็นกราบพระรัตนตรัย ควรก้มลงกราบแบมือ (๓ ครั้ง) คือ กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ จากนั้นจึงจุดธูปแสดงความเคารพต่อผู้วายชนม์ โดยหากผู้วายชนม์เป็นพระภิกษุสงฆ์ผู้มรณภาพให้กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ แต่ในกรณีผู้วายชนม์เป็นบุคคลทั่วไป ให้กราบเช่นเดียวกับ การกราบบุคคลทั่วไป คือ กราบไม่แบมือ (๑ ครั้ง) ยกเว้นเฉพาะกรณีที่ผู้วายชนม์นั้นเป็นบิดา มารดาของผู้แสดงความเคารพศพ ตามคติไทยที่ว่า “บิดามารดาเป็นพระอรหันต์ของลูก” ดังนั้น บุตรย่อมจะกราบท่านด้วยท่าเบญจางคประดิษฐ์ได้เสมอ

พิธีสวดพระพุทธรมณฑ์

พิธีสวดพระพุทธรมณฑ์ เป็นพิธีสงฆ์ในงานอวมงคล คือ พิธีการที่เจ้าภาพมีความประสงค์ที่จัดการทำบุญเช่นเดียวกับพิธีสงฆ์ในงานมงคล หากมีความแตกต่างกันในเรื่องของการทำบุญหน้าศพ คือ มีศพตั้งอยู่ในบริเวณพิธีด้วย ไม่ต้องวางสายสิญจน์ และไม่ต้องตั้งน้ำมันต์ หรือจะไม่มีศพตั้งอยู่ในพิธีก็ได้ และถ้าจะวางสายสิญจน์เพื่อทำบุญบ้านไปในตัวด้วยก็ได้ และแม้จะตั้งน้ำมันต์ด้วยก็ได้มีข้อห้ามแต่อย่างใด ซึ่งพิธีสวดพระพุทธรมณฑ์นี้มี ๒ ประเภทหลัก คือ

▶▶ งานทำบุญหน้าศพ

▶▶ งานทำบุญอัฐิ

โดยแต่ละประเภทยังจำแนกลักษณะงานทำบุญนั้นออกไปอีก คือ

งานทำบุญหน้าศพ หมายความว่า ทำในขณะที่ศพยังอยู่ ยังมีได้ปลงด้วยวิธีฌาปนกิจที่นิยมทำกันทั่วไปมี ๔ ลักษณะ ได้แก่

๑. **ทำบุญ ๗ วันแรกนับแต่วันมรณะ** มีลักษณะเป็นงานทำบุญที่จัดให้มีการเรียนเชิญผู้มีเกียรติอื่นให้มาร่วมทำบุญได้ เรียกว่า “ทักษิณานุสรณ์” ก็ได้ หรือเรียกโดยทั่วไปว่า “งานทำบุญสัตตมวาร”

๒. **ทำบุญทุก ๆ ๗ วัน**อื่น ก่อนครบ ๕๐ วัน หรือครบ ๑๐๐ วัน มักนิยมทำเป็นการภายในไม่เชิญแขก เรียกว่า “ทักษิณานุประทาน”

๓. **ทำบุญ ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน** เป็นงานทำบุญที่มีการเชิญแขกผู้มีเกียรติให้มาร่วมทำบุญได้อีกวาระหนึ่ง

๔. **ทำบุญเปิดศพก่อนปลง** คือ เป็นการทำหน้าที่ปลงศพนั่นเอง อาจทำเป็นการภายในก็ได้ แล้วเชิญแขกผู้มีเกียรติให้มาร่วมในงานปลง ซึ่งดำเนินการสืบเนื่องกันนั้น โดยงานทำบุญนี้จะจัดที่บ้าน หรือที่วัดก็ได้แล้วแต่เจ้าภาพจะเห็นสมควร ซึ่งในปัจจุบันมักดำเนินการที่วัด เดิมบางบ้านตั้งศพไว้ที่บ้านก่อนปลงศพ จึงจัดให้มีงานทำบุญเปิดศพขึ้นที่บ้าน เป็นคราวแรกก่อน แล้วจึงนำศพไปวัดในวันปลง คือ เมื่อนำศพไปวัดแล้วประกอบพิธีฌาปนกิจตามประเพณี โดยไม่ต้องตั้งศพที่วัดอีก แต่ปัจจุบันมักมีการตั้งศพและเก็บศพไว้ที่วัดเมื่อกำหนดการปลงศพ หรือจัดให้มีพิธีฌาปนกิจ จึงจัดงานทำบุญที่วัดแล้วฌาปนกิจต่อเนื่องกัน ซึ่งงานทำบุญเปิดศพนี้ จะดำเนินการเป็นงาน ๒ วัน คือ มีการสวดพระพุทธรูปหนึ่งวัน รุ่งขึ้นจัดให้มีพิธีเลี้ยงพระ และฌาปนกิจศพในเวลาบ่ายหรือเย็นวันนั้นก็จะได้ทำเป็นงานวันเดียว โดยเริ่มต้นตอนเช้าทำพิธีสวดพระพุทธรูปแล้วเลี้ยงพระ บ่ายหรือเย็นนำศพไปทำการฌาปนกิจเสร็จลงในวันเดียวก็ได้ ในงานทำบุญนี้นิยมจัดให้มีพระธรรมเทศนา สวดมาติกาบังสุกุล และสวดพระอภิธรรมด้วย ตามแต่ศรัทธาเป็นสำคัญ

ในการทำบุญหน้าศพทุกลักษณะ มีข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ถ้ามีการแสดงพระธรรมเทศนาต่อจากพิธีสวดพระพุทธรูป หมายความว่า พอสวดมนต์จบก็มีเทศน์ เช่นนี้ ในพิธีสวดพระพุทธรูป ฝ่ายเจ้าภาพไม่ต้องอาราธนาศีลนำก่อน พอจุดธูปเทียนหน้าพระและหน้าศพเสร็จก็อาราธนาพระปริตร แล้วพระสงฆ์ดำเนินพิธีสวดพระพุทธรูป การรับศีลไปประกอบพิธีเทศน์หลังสวดมนต์จบ แต่ถ้าจะรับศีลทั้ง ๒ วาระอาราธนาศีลทั้งก่อนพระสวดมนต์ และก่อนพระเทศน์ด้วย ท่านไม่ห้ามหากแต่เห็นว่าเป็นการฟุ่มเฟือยเกินไปเท่านั้น

สำหรับงานทำบุญอัฐิ เป็นงานทำบุญหลังจากการปลงศพแล้ว นิยมทำกันอยู่ ๓ ลักษณะ คือ

๑) **ทำบุญฉลองธาตุ** ต่อจากวันฌาปนกิจเสร็จแล้วเป็นการทำบุญในบ้าน เมื่อเก็บอัฐิแล้วนำมาไว้ในบ้าน หรือจะทำในสถานที่บรรจุอัฐิธาตุ สำหรับผู้ที่เตรียมที่บรรจุไว้ก่อนแล้วก็ได้

๒) **ทำบุญ ๗ วัน** หลังจากฌาปนกิจ คือ ปลงศพแล้ว

๓) **ทำบุญอุทิศให้ผู้มรณะในรอบปี** คือ ทำในวันคล้ายวันมรณะที่เวียนมาบรรจบในรอบปี บางท่านไม่ทำในวันมรณะครบรอบปีดังกล่าว แต่นำไปรวมทำในวันเทศกาลของปี เช่น วันสารท วันตรุษสงกรานต์ ก็มีคงเรียกว่า ทำบุญอุทิศให้ผู้มรณะในรอบปีเช่นกัน

การสวดพระอภิธรรม

การสวดพระอภิธรรม เป็นพิธีการอย่างหนึ่งของการทำบุญเกี่ยวกับศพ โดยเมื่อมีมรณกรรมเกิดขึ้น จนถึงวันปลงศพด้วยวิธีฌาปนกิจ เพื่อความเป็นสิริมงคล พิธีการสวดพระอภิธรรมนี้มี ๒ แบบ ได้แก่

▶▶ สวดประจายามหน้าศพ

▶▶ สวดหน้าไฟ

ซึ่งมีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

การสวดพระอภิธรรมหน้าศพ นิยมจัดให้มีขึ้นในสถานที่ตั้งศพ ตั้งแต่วันถึงมรณกรรมของศพนั้น เป็นพิธีในตอนกลางคืนวันที่ศพถึงมรณกรรม เจ้าภาพอาจยังเตรียมการทำบุญอื่นใดไม่ทัน ในตอนค่ำวันนั้นก็รื้อนวยด้วยการตระเตรียมต่างๆ ศพอาจถูกทอดทิ้งไว้ต่างหากให้เป็นที่ว่าเหว่ จึงนิยมจัดให้มีพิธีสวดพระอภิธรรมหน้าศพขึ้น เพื่อให้มีพระสงฆ์มาประจำอยู่หน้าศพ แม้ในระหว่างทำบุญหน้าศพตามวาระต่างๆ เช่น ๗ วัน ๕๐ วัน เป็นต้น ถ้าจัดทำเป็นงาน ๒ วัน หลังจากพระสงฆ์สวดพระพุทธรูปเย็นกลับไปแล้ว ตอนค่ำก็มักว่าเหว่เพราะงานศพไม่เหมือนงานมงคลอื่นๆ ซึ่งมีการครีกครื้นอยู่ในตัว จึงนิยมมีพิธีสวดพระอภิธรรมในตอนค่ำคืนดังกล่าว การสวดพระอภิธรรมหน้าศพนี้บางแห่งนิยมจัดนิมนต์พระมาสวดเป็นประจำๆ ละยาม สวดตลอดรุ่ง ๔ ยาม ก็นิมนต์พระ ๔ รูป สวดต่อกันหรือบางแห่งสวดแต่ในยามต้น คือเพียง ๔ หุ่่ม หรือ ๒๒ นาฬิกา อย่างมากไม่เกิน ๒ ยาม หรือเที่ยงคืน เพราะฉะนั้น การสวดพระอภิธรรมหน้าศพในกรณีดังกล่าว จึงเรียกได้ว่าเป็น “การสวดอภิธรรมประจำยาม” มีขั้นตอน ดังนี้

๑. เจ้าภาพเตรียมจัดอาสนะสงฆ์สำหรับนั่งสวด ๔ รูป ไว้หน้าศพด้านใดด้านหนึ่งของบริเวณที่ตั้งแล้วแต่จะเหมาะสม มีตู้พระธรรมซึ่งสามารถยืมได้จากวัดทั่วไป ๑ ตู้ ตั้งหน้าอาสนะพระสวดในที่กึ่งกลางระหว่างรูปที่ ๒ กับรูปที่ ๓ ตั้งที่บูชาหน้าตู้พระธรรมออกมา ๑ ที่ ประกอบด้วยพานดอกไม้ตั้งกลางชิดตู้พระธรรม สองข้างพานตั้งแจกันดอกไม้สองข้างกระถางรูปตั้งเชิงเทียน ๑ คู่ ตรงกับแจกัน มีเทียนและรูป ๓ ดอก ปักไว้พร้อม

๒. นิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระอภิธรรม จะสำหรับเดี่ยวหรือหลายสำหรับแล้วแต่ศรัทธาโดยเสด็จต่อเจ้าอาวาส ให้จัดให้ตามความประสงค์ และตามกำหนดเวลา

๓. เมื่อพระสงฆ์และคณะมาถึงยังสถานที่ประกอบพิธี ท่านจักเข้าประจำอาสนะที่จัดไว้ พร้อมตาลปัตรทุกรูป เมื่อได้เวลาประกอบพิธีให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) เจ้าภาพจุดธูปเทียนหน้าโต๊ะหมู่บูชา จุดธูปเทียนที่บูชาตู้พระธรรม และจุดเครื่องทองน้อยหน้าศพตามลำดับ และเข้านั่งประจำที่

๒) อาราธนาศีล (พระสงฆ์ให้ศีล)

๓) อาราธนาธรรม (พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม โดยพระสงฆ์ทุกรูปตั้งตาลปัตรแล้วเริ่มสวด เมื่อจบบท จะมีการหยุดพักช่วงเวลาหนึ่งในแต่ละบท เมื่อจบบทที่สอง หรือสาม หรือทั้งสี่จบในคราวเดียว เจ้าภาพอาจจัดให้มีการเลี้ยงอาหารว่างด้วยก็ได้)

๔) เมื่อสวดครบรอบสุดท้าย เจ้าภาพถวายจตุปัจจัยไทยธรรม

๕) ลาดผ้าภูษาโยง หรือสายโยง จากอาสนะของพระสงฆ์รูปแรกถึงรูปสุดท้าย

๖) นำผ้าบังสุกุลวางให้ตรงกับอาสนะพระสงฆ์ ประธานหรือเจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุล จากนั้นกลับไปนั่งประจำที่ พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล

๗) เจ้าภาพกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้วายชนม์ พระสงฆ์ท่านรับ “สัพพัตถิโย” (อนุโมทนา) เจ้าภาพกรวดน้ำหมด ฟังนั่งประนมมือรับพรพระสงฆ์ เสร็จพิธี

สำหรับการสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ เป็นการสวดที่จัดให้มีขึ้นในวันฌาปนกิจ (วันเผาศพ) ซึ่งจัดให้มีขึ้นตอนพิธีการอย่างเดียวกันกับการสวดพระอภิธรรมประจำยาม แต่มีความแตกต่างกันในบริเวณฌาปนสถานส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยถือพิธีฌาปนกิจศพเป็นสำคัญ หรือแต่ศรัทธาของเจ้าภาพจะเห็นว่าเหมาะสม

การบรรจุศพ

การบรรจุศพ คือ การเก็บศพไว้ก่อนเพื่อรอความพร้อมในการจัดพิธีฌาปนกิจ หรือจัดงานพิธีพระราชทานเพลิงศพ มีแนวทางในการปฏิบัติใน ๒ กรณี คือ

▶▶ การบรรจุศพ เมื่อได้บำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมครบ ๓ คืน

▶▶ การบรรจุศพ เมื่อได้บำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมครบ ๗ คืน

เจ้าภาพจะติดต่อและทำความเข้าใจกับทางวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องถึงกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ที่จะประกอบพิธีบรรจุศพล่วงหน้าไว้ก่อน เพื่อความสะดวกและเรียบร้อย สำหรับสถานที่ในการบรรจุศพนั้น ได้แก่

▶▶ สถานที่ตั้งบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพ

▶▶ สุสานของวัดที่ทางวัดกำหนดให้เป็นสถานบรรจุศพ

▶▶ สุสานของมูลนิธิ สมาคม ที่ตั้งอยู่นอกวัด

การเตรียมการ : อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นในการบรรจุศพ

๑. ผ้าไตร หรือผ้าสำหรับใช้ทอดให้พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลก่อนที่จะบรรจุศพอย่างน้อย ๑ ผืน

๒. ก้อนดินเล็ก ๆ ห่อด้วยผ้าสีดำและผ้าสีขาว เตรียมไว้ให้พอเพียงกับจำนวนผู้ร่วมพิธี (คนละ ๑ ก้อน)

๓. ดอกไม้สด (นิยมใช้ดอกกุหลาบ) เตรียมไว้ให้พอเพียงกับจำนวนผู้ร่วมพิธี (คนละ ๑ ดอก)

๔. ฐูปหอม เตรียมไว้ให้พอเพียงกับจำนวนผู้ร่วมพิธี (คนละ ๑ ดอก)

๕. กระถางรูป (ขนาดใหญ่) สำหรับให้ผู้ที่มีาร่วมพิธีบรรจุศพใช้ปักฐูปเพื่อเคารพศพ

การดำเนินการ :

การปฏิบัติในกรณีของการบรรจุศพ ณ ศาลาสวดพระอภิธรรมศพนั้น สามารถกระทำได้โดยสืบเนื่องจากพิธีสวดพระอภิธรรม หรือจะเว้นห้วงระยะเวลาในวันถัดไป ไม่เป็นข้อห้าม ซึ่งหากดำเนินการต่อเนื่องกันภายหลังพิธีสวดพระอภิธรรมแล้ว ให้นิมนต์พระสงฆ์ จำนวน ๕ รูป เป็นอย่างน้อยสวดมาติกา และบังสุกุล โดยลาดผ้าภูษาโยง เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุล พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล และอนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล ให้ผู้วายชนม์แล้ว จึงเริ่มพิธีการบรรจุศพ ดังนี้

๑. ประธานหรือเจ้าภาพเริ่มบรรจุกุศปเป็นท่านแรก ด้วยการวางก้อนดินและดอกไม้สด ณ สถานที่บรรจุกุศปนั้น
๒. จุดธูปประนมมืออธิษฐานขอให้ผู้วายชนม์จงอยู่เป็นสุข แล้วปักธูปไว้ ณ กระจ่างสำหรับปักธูป
๓. ผู้ร่วมพิธีท่านอื่น กระทำเช่นเดียวกันต่อจากประธาน จนเสร็จสิ้นทุกคน เป็นอันเสร็จพิธี

สำหรับกรณีการบรรจุกุศปไว้ สุสาน หรือที่มูลนิธิ สมาคม มีแนวทางปฏิบัติ ภายหลังจากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม เรียบร้อยแล้ว และนิมนต์พระสงฆ์ จำนวน ๕ รูป เป็นอย่างน้อย สวดมาติกา จบแล้วถวายเครื่องไทยธรรม (ถ้ามี) ลาดผ้าภูษาโยง เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุล พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล และอนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล ให้แก่ผู้วายชนม์แล้ว จึงเริ่มพิธีการบรรจุกุศป ดังต่อไปนี้

๑. จัดขบวนอัญเชิญศพไปตั้ง ณ สถานที่ที่จะบรรจุกุศปดังกล่าว (สุสาน หรือมูลนิธิ สมาคม) ซึ่งในขบวนนั้นประกอบด้วย

- นิมนต์พระสงฆ์ ๑ รูป นำศพ
- เครื่องทองน้อย
- รูปถ่าย
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ (ถ้ามี)
- หีบศพ
- ผู้มาร่วมพิธีบรรจุกุศป

๒. เมื่อขบวนเดินทางถึงสถานที่บรรจุกุศป ให้เชิญศพตั้งยังสถานที่บรรจุกุศป

๓. เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุลที่ข้างหีบศพ

๔. นิมนต์พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล

๕. เจ้าภาพหรือประธานประกอบพิธีบรรจุกุศป โดยวางก้อนดิน ๑ ก้อน ดอกไม้สด ๑ ดอก และจุดธูป ๑ ดอก ประนมมืออธิษฐานในใจ เพื่อเป็นการไว้อาลัยแก่ผู้วายชนม์ แล้วปักธูปในกระจ่างธูปซึ่งเตรียมไว้เป็นเสร็จพิธี

พิธีฌาปนกิจ

การจัดพิธีฌาปนกิจตามหลักพระพุทธศาสนานิยมดำเนินการใน ๒ ลักษณะ ดังนี้

▶▶ การจัดพิธีฌาปนกิจหลังจากที่มีการสวดพระอภิธรรมครบวันตามที่เจ้าภาพกำหนด

▶▶ การจัดพิธีฌาปนกิจ โดยการนำศพบรรจุไว้และรอโอกาสที่จะทำพิธีฌาปนกิจ เมื่อมีความพร้อมหรือกำหนดให้มีขึ้นในภายหลัง

กรณีการจัดพิธีฌาปนกิจหลังจากที่มีการสวดพระอภิธรรมครบวันตามที่เจ้าภาพกำหนด

ในพิธีฌาปนกิจโดยทั่วไป มักจัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนาและสวดมาติกา บังสุกุล ในภาคบ่ายก่อนที่จะเคลื่อนศพไปตั้งยังฌาปนสถาน หรือเมรุตามควรแก่ฐานะของเจ้าภาพ โดยจัดขบวนเช่นเดียวกับการเคลื่อนศพไปทำการบรรจุ ซึ่งในขบวนจะประกอบด้วย

๑. พระสงฆ์นำศพ ๑ รูป
๒. เครื่องทองน้อย
๓. รูปถ่าย
๔. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ (ถ้ามี)
๕. หีบศพ
๖. ผู้มาร่วมในขบวนเชิญศพไปตั้งยังฌาปนสถาน

เมื่อขบวนเชิญศพมาถึงฌาปนสถานหรือเมรุก่อนที่จะเชิญศพซึ่งไปตั้งบนจิตกาธาน ให้นำศพเวียนเมรุหรือฌาปนสถาน ๓ รอบ โดยเวียนไปทางซ้ายหรือทวนเข็มนาฬิกา แล้วจึงนำศพขึ้นตั้งบนจิตกาธาน จากนั้นให้เตรียมการประชุมเพลิง ดังนี้

การเตรียมการ :

๑. นิมนต์พระสงฆ์ที่จะพิจารณาผ้าบังสุกุล
๒. ผู้ที่เจ้าภาพจะเชิญขึ้นทอดผ้าบังสุกุลบนเมรุ
๓. ผู้ที่จะเชิญผ้าไตรหรือสบงให้ผู้ที่จะทอดผ้า
๔. ผู้ที่จะถวายพัตรอง และนำพระสงฆ์ขึ้นพิจารณาผ้าบังสุกุล
๕. ผู้ที่จัดเตรียมดอกไม้จันทร์
๖. ผู้ที่จะมอบของที่ระลึก
๗. พิธีกร

การดำเนินการ :

เมื่อเชิญศพไปตั้งยังจิตกาธานหรือเมรุแล้ว จะต้องปฏิบัติในการประชุมเพลิง มีแนวทางปฏิบัติ ก่อนที่ประธานในพิธีจะมาถึง โดยเจ้าภาพจะเรียนเชิญผู้ที่มาเป็นเกียรติ หรือผู้ที่เจ้าภาพมีความเคารพนับถือขึ้นทอดผ้าบังสุกุลให้แล้วเสร็จเสียก่อน เมื่อประธานมาถึงยังสถานที่ประกอบพิธี จึงเริ่มดำเนินการตามขั้นตอน คือ

๑. เจ้าภาพต้อนรับประธาน แล้วเรียนเชิญให้ท่านนั่งในที่ซึ่งจัดเตรียมไว้
๒. พิธีกรอ่านประวัติของผู้วายชนม์ เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณ
๓. เรียนเชิญผู้เข้าร่วมพิธีฌาปนกิจยืนไว้อาลัยให้แก่ผู้วายชนม์ประมาณ ๑ นาที
๔. เจ้าภาพจะเรียนเชิญประธานขึ้นทอดผ้าบังสุกุลที่หีบศพ และเป็นประธานจุดไฟประชุมเพลิงศพ
๕. นิมนต์พระสงฆ์ขึ้นพิจารณาผ้าบังสุกุล

๖. ทำการประชุมเพลิง ซึ่งในปัจจุบันมักจัดให้มีการ “เผาหลอก” คือ ประธานวางดอกไม้จันทน์ที่เจ้าภาพจัดไว้ให้ ต่อด้วยผู้มาร่วมงานขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์จนครบแล้ว เจ้าหน้าที่ของทางวัดหรือฌาปนสถาน จะเปิดหีบที่บรรจุศพให้ญาติโยมทอดอาลัยก่อน บ้างมีการชำระศพ หรือล้างหน้าศพด้วยน้ำมะพร้าว แล้วปิดหีบลงหรือคว่ำหน้าศพ นำเข้าเตาเผา หรือเรียกว่า “เผาจริง” ระหว่างนั้นพระสงฆ์ที่เจ้าภาพนิมนต์ไว้ จำนวน ๔ รูปจะสวดพระอภิธรรม หรือ “สวดหน้าไฟ” ไปพร้อม ๆ กับประธานจุดไฟประชุมเพลิง ญาติและผู้มาร่วมพิธีนำดอกไม้จันทน์ใส่เข้าในกองเพลิง เป็นอันเสร็จพิธีฌาปนกิจและประชุมเพลิง

กรณีการจัดพิธีฌาปนกิจศพ และการประชุมเพลิงศพ โดยการนำศพที่บรรจุไว้ประกอบพิธี มีแนวทางการปฏิบัติ คือ

๑. เชิญศพออกมาตั้งยังศาลาประกอบพิธี และมีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม ๑ คืน
 ๒. วันรุ่งขึ้น นิมนต์พระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์ ถวายภัตตาหาร พิจารณาผ้าบังสุกุล มีพระธรรมเทศนา พระสงฆ์สวดมาติกา บังสุกุล
 ๓. จัดขบวนเชิญศพไปตั้งยังฌาปนสถาน หรือเมรุ เช่นเดียวกับพิธีฌาปนกิจศพที่สืบเนื่องจากพิธีสวดพระอภิธรรม โดยมีขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินพิธีการเช่นที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น
- สำหรับพิธีพระราชทานเพลิงศพ ให้จัดลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกันกับพิธีฌาปนกิจและการประชุมเพลิง แต่ต้องเพิ่มเติมในส่วนของการจัดเตรียมผู้อ่านหมายรับสั่ง ประวัติผู้วายชนม์ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งแนวทางการปฏิบัติจะได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

แนวทางการปฏิบัติพิธีการต่าง ๆ ในฐานะแทนพระองค์

สำหรับบุคคลผู้ที่เจ้าภาพเชิญให้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ ได้แก่

๑. ผู้แทนพระองค์ หมายถึง บุคคลที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพิธีนั้น ๆ
๒. ผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ หมายถึง ผู้ที่เจ้าภาพเชิญให้ประกอบพิธีในกรณีที่มีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดแทนพระองค์ ซึ่งได้แก่ พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป หรือผู้อาวุโสสูงสุดในงานนั้น ข้อควรสังเกต คือ ควรเชิญผู้อาวุโสที่แต่งเครื่องแบบ แม้จะอาวุโสน้อย หรือยศต่ำกว่าผู้ที่ไม่ได้แต่งเครื่องแบบ และย้ายยศเท่ากัน แต่งเครื่องแบบทั้ง ๒ ท่าน ก็ให้เชิญผู้ที่อาวุโสที่สุด ให้ประกอบพิธี ดังต่อไปนี้

พิธีพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ

ขั้นตอนการขอพระราชทานน้ำหลวง อาบศพ

๑. เจ้าภาพ หรือทายาท จะต้องจัดดอกไม้กระหว ๑ กระหว รูปไม้ระกำ ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม มีพานรองพร้อม
๒. ไปกราบถวายบังคมลาพร้อมด้วยหนังสือกราบบังคมทูลลา โดยติดต่อกองพระราชพิธี สำนักพระราชวังบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พร้อมทั้งนำใบมรณบัตร และหลักฐานที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับไปแสดงแก่เจ้าหน้าที่เพื่อการจัดชั้นของเครื่องเกียรติยศประกอบศพได้ถูกต้อง ส่วนพระสงฆ์สมณศักดิ์ไม่ต้องมีดอกไม้ รูป เทียน เป็นหน้าที่ของกรมการศาสนาแจ้งการมรณภาพ และขอพระราชทาน

ตัวอย่างหนังสือกราบบังคมทูลลา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ดอกรัษฎาเทียรของข้าพระพุทธเจ้า.....(ชื่อผู้ถึงแก่กรรม).....

ราชอิสริยาภรณ์.....อายุ.....ปี ข้าราชการ.....ชั้น.....

สังกัด.....

ขอพระราชทานกราบถวายบังคมลา.....ด้วยโรค.....

ที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเดชะ

หมายเหตุ : หนังสือกราบบังคมทูลลา นี้ ไม่ต้องลงนามท้ายหนังสือ

การดำเนินการ :

๑. เมื่อถึงกำหนดประกอบพิธีพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ ผู้แทนพระองค์ หรือผู้ทำหน้าที่ในฐานะแทนพระองค์ หรือ พนักงานพระราชพิธีเชิญน้ำอาบศพพระราชทานน้ำขมิ้น และน้ำหอม ออกจากพระบรมมหาราชวังไปยังสถานประกอบพิธี

๒. เจ้าภาพตั้งแถวรอรับน้ำพระราชทานที่หน้าศาลาพิธี

๓. พนักงานพระราชพิธีเชิญน้ำพระราชทานลงจากรถยนต์ และเชิญไปยังที่ตั้งเตียงรดน้ำศพแล้ววางที่ตั้งเตียงรดน้ำศพ (ด้านศีรษะ) พนักงานพระราชทานพิธีค้ำบัลลังก์

๔. เจ้าภาพเชิญผู้เป็นประธาน หรือผู้แทนพระองค์ หรือผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ในการพระราชทานน้ำในการทรงศพ หรืออาบศพ มาที่หน้าเตียง ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับถวายค่านับ ๑ ครั้ง

๕. เจ้าภาพอาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประคองศีรษะศพขึ้น (โดยสอดท่อนแขนซ้อนบริเวณบ่าของศพ) ให้ประธานหรือผู้แทนพระองค์, หรือผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์จะหยิบโกนน้ำเปล่าจากพนักงานพระราชพิธีฯ รดที่ทรงอกของศพเหมือนอาบน้ำ แล้วจึงหยิบขวดน้ำขมิ้น ขวดน้ำอบไทย รดที่ทรงอกของศพตามลำดับ (ในระยะเกิน ๕๐ กิโลเมตร พนักงานพระราชพิธีจะเชิญน้ำพระราชทานเฉพาะขวดน้ำอบและขวดน้ำขมิ้นไป โดยไม่มีโกนน้ำเปล่าให้รดเฉพาะน้ำอบและน้ำขมิ้น ๒ อย่างเท่านั้น)

๖. ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ถวายค่านับ ๑ ครั้ง เป็นเสร็จพิธี

ข้อสังเกต :

๑. วิธีปฏิบัติในการถวายความเคารพนั้น จะถวายความเคารพโดยหันไปในทิศทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ หรือโดยการพนมมือถวายความเคารพก่อนรับของพระราชทานเพื่อประกอบพิธีนั้นก็ได้
๒. วิธีปฏิบัติในพิธีพระราชทานน้ำหลวงอาบศพนี้ ผู้แทนพระองค์หรือผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ จะรดน้ำหลวงอาบศพพระราชทานเป็นลำดับสุดท้ายในพิธี

พิธีจุดไฟหลวงพระราชทานเพลิง

ผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ รับกระทงข้าวตอกดอกไม้ ไปวางเป็นการขมาศพ ถ้าเป็นทหารเป่าแตร นอนแล้วจึงจุดไฟหลวง โดยถวายความเคารพในทิศทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ก่อนและหลัง ประกอบพิธีด้วย

คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับพระราชทานน้ำหลวง เพลิงหลวง และหีบเพลิง ต้องมีตำแหน่ง ชั้น และ ยศ ดังต่อไปนี้

๑. พระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไป
๒. พระราชวงศ์ ตั้งแต่ชั้น “หม่อมเจ้า” ขึ้นไป
๓. ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
๔. ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ขึ้นไป
๕. ข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ยศชั้นร้อยตรี ขึ้นไป
๖. พนักงานเทศบาลตรี ขึ้นไป
๗. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตั้งแต่ “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย” (บ.ม.) ขึ้นไป
๘. ผู้มีเกียรติที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “จุลจอมเกล้า” (จ.จ.) หรือ “ตราสืบตระกูล” (ต.จ.) ขึ้นไป
๙. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญ “รัตนภรณ์” รัชกาลปัจจุบัน
๑๐. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาว่ารัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล ที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง
๑๑. รัฐมนตรี ถึงแก่อนิจกรรมในขณะดำรงตำแหน่ง
๑๒. ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นกรณีพิเศษ

สำหรับการขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษนั้น กำหนดให้ผู้ที่สมควรจะได้รับการพิจารณา ในการขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษ ควรอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. พระสงฆ์ที่พระราชาคณะพิจารณาขอพระราชทานให้
๒. ผู้ที่อยู่ในราชสกุล ชั้นหม่อมราชวงศ์และหม่อมหลวง
๓. พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับสูง

๔. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ เหรียญกล้าหาญและเหรียญชัยสมรภูมิ
๕. ผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ เช่น ศิลปินแห่งชาติ นักกีฬาระดับชาติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกสภาผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออดีตสมาชิกสภาเทศบาล
๖. ผู้ที่ทำความดี เช่น บริจาคเพื่อการกุศลคิดเป็นมูลค่า ไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท บริจาคร่างกาย หรืออวัยวะ
๗. บิดามารดาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับ ๖ หรือเทียบเท่าขึ้นไป
๘. บิดามารดาของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “ตรีตาภรณ์ช้างเผือก” (ต.ช.) ขึ้นไป
๙. บิดามารดาของพระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไป

หมายเหตุ : บุคคลผู้ทำลายชีพตนเองไม่พระราชทานเพลิงศพและเครื่องประกอบเกียรติยศ

ขั้นตอนการขอพระราชทานเพลิงศพ

๑. การขอพระราชทานเพลิงศพ

กรณีผู้ถึงแก่กรรมเป็นผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานตามที่เจ้าภาพ หรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพ จะต้องทำหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ถึงแก่กรรม โดยระบุ

- ▶▶ ชื่อ ตำแหน่ง ชั้น ยศ ของผู้ถึงแก่กรรม
- ▶▶ ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด
- ▶▶ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อะไรบ้าง
- ▶▶ มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพอย่างไรบ้าง
- ▶▶ ประกอบการฃาปนกิจศพที่วัดไหน จังหวัดไหน วันและเวลาใด

สำหรับการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ ให้เจ้าภาพ หรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษ ต้องทำหนังสือถึงเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

- ▶▶ ชื่อ ตำแหน่ง ชั้น ยศ ของผู้ถึงแก่กรรม
- ▶▶ ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด
- ▶▶ ระบุคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ หรือคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์การ

พิจารณาการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

- ▶▶ ระบุ วัน เวลา สถานที่ที่จะประกอบการฃาปนกิจ
- ▶▶ นำหลักฐานประกอบในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษทั้งต้นฉบับ และสำเนาแนบ

กับหนังสือมาแสดง ดังนี้

- ใบมรณบัตร ของผู้ถึงแก่กรรม
- ทะเบียนบ้านของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม
- บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวข้าราชการของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม

- หนังสือรับรองจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ โบราณมณฑล บัตร ใบประกาศเหรียญกล้าหาญ หรือเหรียญชัยสมรภูมิ

๒. ติดต่อวัดเพื่อเตรียมการพระราชทานเพลิงศพ

ในการขอพระราชทานเพลิงศพนี้ กำหนดวันจะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ พระราชพิธีฉัตรมงคล และตามประเพณีนิยม (ไม่มีการเผาศพในวันศุกร์)

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานเพลิง ถ้าจะพระราชทานเพลิงศพในต่างจังหวัด ยกเว้นปริมณฑลใกล้กรุงเทพฯ ทางสำนักพระราชวังจะได้จัดหีบเพลิงให้กระทรวงเจ้าสังกัดรับส่งไปพระราชทานเพลิง

กรณีพระราชทานเพลิงในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลใกล้กรุงเทพฯ ในระยะทางไม่เกิน ๕๐ กิโลเมตร สำนักพระราชวังจะจัดเจ้าพนักงานเชิญเพลิงหลวงไปพระราชทาน โดยรถยนต์หลวง ทั้งนี้เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ในการพระราชทานเพลิงศพ

ในส่วนของเครื่องประกอบเกียรติยศ ได้แก่ หีบ โกศ ฉัตรตั้ง นั้น ทางสำนักพระราชวังจะได้เชิญไปประกอบ และแต่งตั้งไว้มีกำหนดเพียง ๗ วัน เมื่อพ้นไปแล้ว เจ้าภาพหรือทายาทยังไม่กำหนดพระราชทานเพลิง ถ้าทางราชการมีความจำเป็นก็จะถอนส่วนประกอบของหีบโกศไปใช้ในราชการต่อไป

การเตรียมการ :

ในการจัดเตรียมโดยทั่วไปเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการเตรียมการจัดพิธีฌาปนกิจ แต่พึงเพิ่มเติมในการเตรียมการสำหรับพิธีพระราชทานเพลิง ดังนี้

๑. จัดโต๊ะหมู่ตัวสูง ๑ ตัว ปูผ้าขาว ตั้งด้านศีรษะของศพที่ตั้งบนจิตกาธานไว้แล้ว สำหรับวางเครื่องขมาศพและวางโคมไฟหลวง

๒. จัดโคมไฟสำหรับต่อเลี้ยงเพลิงพระราชทานจากพนักงานพระราชพิธีนำไปรักษาไว้

๓. ในกรณีพระราชทานเพลิงศพ โดยการเชิญเพลิงของพนักงานพระราชพิธี เจ้าภาพควรติดต่อประสานงานกับพนักงานพระราชพิธี เพื่อเป็นการยืนยันก่อนวันพระราชทานเพลิงศพ ๑ วัน

กรณีการพระราชทานเพลิงศพในเขตกรุงเทพมหานครและรัศมี ๕๐ กิโลเมตร

๑. พนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานออกจากพระบรมมหาราชวัง
๒. เจ้าภาพตั้งแถวรอรับเพลิงหลวงพระราชทานตามความเหมาะสมกับสถานที่
๓. พนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงเดินทางมาถึงสถานที่ประกอบพิธี ลงจากรถยนต์และยืนอยู่กับที่
๔. พนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานขึ้นสู่เมรุ เจ้าภาพเดินตาม และหยุดที่หน้าบันไดเมรุ
๕. พนักงานพระราชพิธีเชิญเครื่องขมาศพและเพลิงหลวงพระราชทานวางที่โต๊ะ
๖. พนักงานพระราชพิธีคำนับศพ แล้วลงจากเมรุ
๗. เจ้าภาพจัดพิธีกรอ่านหมายรับสั่ง ประวัติผู้วายชนม์ และคำสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จบแล้วจึงเชิญผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานพระราชทานเพลิงยืนสงบนิ่ง เพื่อเป็นการไว้อาลัย ๑ นาที
๘. เจ้าภาพเชิญผู้เป็นประธานในการพระราชทานเพลิงศพขึ้นเมรุเพื่อทอดผ้าบังสุกุล
๙. ประธานในพิธีฯ ทอดผ้าบังสุกุล ถ้าเป็นผ้าไตรของหลวงพระราชทาน ฝ่ายสงฆ์ต้องใช้พัดยศขึ้นพิจารณาผ้าบังสุกุล
๑๐. เมื่อพระสงฆ์ท่านลงจากเมรุเรียบร้อยแล้ว ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ถวายคำนับ ทบิยกระถงข้าวตอก และกระถงดอกไม้จากพนักงานพระราชพิธี วางที่ฐานพินหน้าหีบศพ
๑๑. ประธานในพิธีฯ ทบิยดอกไม้จันทน์ จากพนักงานพระราชพิธี จุดเพลิงพระราชทานจากโคมไฟที่เจ้าพนักงานพระราชทานถือเชิญไปสอดดวงลงไปใต้พินรอบศพ แล้วจึงลงจากเมรุ
- สำหรับกรณีผู้วายชนม์เป็นทหาร หรือตำรวจ ที่ได้กองเกียรติยศ เมื่อประธานวางกระถงข้าวตอก กระถงดอกไม้ และเครื่องขมาที่ฐานพินหน้าหีบศพ ให้เป่าแตรนอน จบแล้วประธานในพิธีฯ ทบิยรูปเทียนดอกไม้จันทน์ แล้วจึงบรรเลงเพลงเคารพศพ และจุดเพลิงเป็นการพระราชทานเพลิงศพ
๑๒. พระสงฆ์ขึ้นเมรุเผาศพก่อน แล้วแขกผู้มีเกียรติกับบรรดาญาติของผู้วายชนม์จึงขึ้นเมรุเผาศพตามลำดับ
๑๓. เจ้าภาพส่งพนักงานพระราชพิธี สำนักพระราชวัง เดินทางกลับ

กรณีการพระราชทานหีบเพลิงไปพระราชทานยังต่างจังหวัด (ระยะห่างจากสำนักพระราชวังเกิน ๕๐ กิโลเมตร)

ตามระเบียบที่สำนักพระราชวังได้วางไว้ เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าภาพแล้วแต่กรณี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักพระราชวัง เพื่อขอพระราชทานเพลิงศพ หากศพนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับพระราชทานเพลิงศพ สำนักพระราชวัง จะได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าภาพทราบ จากนั้นเจ้าภาพหรือเจ้าหน้าที่ของจังหวัด แล้วแต่กรณีให้จัดเจ้าหน้าที่ไปขอรับหีบเพลิงพระราชทานได้ที่ กองพระราชพิธี สำนักพระราชวังเมื่อได้รับหีบเพลิงพระราชทานไปแล้ว ต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. เชิญหีบเพลิงพระราชทานไปวางที่ศาลากลางจังหวัด อำเภอ หรือหน่วยราชการที่สังกัดในท้องที่ หรือที่บ้านเจ้าภาพ แล้วแต่กรณี โดยตั้งไว้ในที่อันสมควรและควรมีพานรองรับหีบเพลิงพระราชทานนั้นด้วย

๒. เมื่อถึงกำหนดวันที่ขอพระราชทานเพลิงศพ ทางจังหวัด อำเภอ หรือเจ้าภาพ แล้วแต่กรณีจะต้องจัดเจ้าหน้าที่แต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ เพื่อเชิญหีบเพลิงพระราชทานพร้อมด้วยพานรอง (หนึ่งหีบต่อหนึ่งคน) ไปยังเมรุที่จะประกอบพิธี และก่อนที่จะเชิญขึ้นไปตั้งบนเมรุ นั้น ควรยกศพขึ้นตั้งเมรุให้เรียบร้อยก่อน

๓. เจ้าภาพจัดผู้ตั้งแถวรอรับการเชิญหีบเพลิงพระราชทานเดินสู่เมรุ โดยแต่งเครื่องแบบไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ที่เป็นข้าราชการให้แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์

๔. เชิญพานหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปตั้งไว้บนโต๊ะทางด้านศีรษะศพ (บนโต๊ะที่ตั้งหีบเพลิงพระราชทานนั้นจะต้องมีผ้าปูให้เรียบร้อย และห้ามมิให้นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดวางร่วมอยู่ด้วยเป็นอันขาด) เมื่อเชิญพานหีบเพลิงพระราชทานวางเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชิญคำนับเคารพศพ ๑ ครั้ง แล้วลงจากเมรุ

๕. เมื่อถึงกำหนดเวลาพระราชทานเพลิงให้เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีอาวุโสสูงสุดในที่นั้นขึ้นเป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิง (ผู้มีอาวุโสสูงสุดนั้น หมายถึง อาวุโสทั้งด้านคุณวุฒิและด้านวัยวุฒิ ทั้งนี้ หากมีพระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป หรือราชสกุลที่มีเกียรติในราชการ ซึ่งผู้วายชนม์หรือทายาทอยู่ได้บังคับบัญชา หรือเป็นผู้ที่เคารพนับถือ สมควรเชิญบุคคลนั้นเป็นประธาน)

๖. ในระยะเวลาก่อนเจ้าภาพเชิญผู้มีอาวุโสสูงสุดขึ้นเป็นประธาน ประกอบพิธีพระราชทานเพลิงนั้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปรออยู่ ณ โต๊ะวางหีบเพลิงพระราชทานบนเมรุก่อน เมื่อผู้เป็นประธานทอดผ้าไตรบังสุกุล พระภิกษุได้ชักผ้าบังสุกุลแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทานแก้ห่อหีบเพลิงพระราชทานออก จากนั้นผู้เป็นประธานปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

๖.๑ ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับถวายคำนับ ๑ ครั้ง

๖.๒ หยิบเทียนชนวนในหีบเพลิงพระราชทาน มอบให้เจ้าหน้าที่ผู้เชิญถือไว้ หยิบกลักไม้ขีดในหีบเพลิงพระราชทานจุดไฟต่อเทียนชนวนที่เจ้าหน้าที่ผู้เชิญถือไว้ รอจนเทียนลูกใหม่ติดแล้ว

๖.๓ ถวายบังคม (ไหว้) ๑ ครั้ง ก่อนหยิบรูป ดอกไม้จันทน์ และเทียนพระราชทาน (จำนวน ๑ ชุด) ในทึบเพลิงพระราชทาน จุดไฟหลวงจากเทียนชนวนแล้ววางไว้กลางฐานที่ตั้งศพ จากนั้นก้าวถอยหลังหนึ่งก้าว คำนับเคารพศพ ๑ ครั้ง แล้วลงจากเมรุ เป็นอันเสร็จพิธี

๗. ในส่วนของผู้ที่ไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพทั้งประชาชนและข้าราชการ รวมทั้งพนักงานลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ ควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ส่วนบุตรหลานหรือญาติ รวมทั้งผู้ที่เคารพนับถือผู้วายชนม์ที่รับราชการจะแต่งกายเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ ก็จะเป็นการถวายพระเกียรติ และยังนับว่าเป็นเกียรติแก่ผู้วายชนม์

ข้อสังเกต :

⊙ วิธีการปฏิบัติในพิธีจุดไฟหลวงพระราชทานเพลิงศพนี้ ผู้แทนพระองค์หรือผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีฯ จะจุดไฟหลวงพระราชทานเพลิงศพเป็นลำดับแรกในพิธี

⊙ ห้ามเปิด หรือบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ในการพระราชทานเพลิงศพ เมื่อเจ้าหน้าที่เชิญเพลิงพระราชทาน หรือเจ้าภาพเชิญทึบเพลิงไปถึงมณฑลพิธี

⊙ กรณีของการเชิญพานทึบเพลิงพระราชทานไปยังมณฑลพิธีนั้น เจ้าหน้าที่ผู้เชิญจะต้องระมัดระวังกิริยามารยาท ให้อยู่ในอาการสำรวม ไม่พูดคุยกับผู้ใด และไม่ต้องทำความเคารพผู้ใด และไม่เชิญทึบเพลิงพระราชทานเดินตามหลังผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอันขาด และระหว่างทางที่เจ้าหน้าที่เชิญทึบเพลิงพระราชทานเดินไปสู่เมรุนั้น ผู้มีเกียรติที่มาร่วมพิธีควรนั่งอยู่ในความสงบ แต่มีต้องยืนขึ้น ไม่ต้องทำความเคารพ และไม่มีการบรรเลงเพลงอย่างใดทั้งสิ้น

⊙ สำหรับศพที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานผ้าไตรทอดถวายพระบังสุกุลด้วยนั้น ผู้เป็นประธานต้องถวายบังคม (ไหว้) ๑ ครั้ง ก่อนหยิบผ้าจากเจ้าหน้าที่ผู้เชิญ แล้วจึงทอดผ้าตามพิธีต่อไป

⊙ การอ่านหมายรับสั่งประวัติผู้วายชนม์ และคำสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในพิธีพระราชทานเพลิงศพ เพื่อแสดงถึงการได้รับพระราชทานเพลิงศพในครั้งนั้น ๆ (เนื่องด้วยเหตุใด) ให้อ่านเรียงลำดับ คือ

- หมายรับสั่ง (ในกรณีที่ได้รับหมายรับสั่ง ถ้ายังไม่ได้รับหมายรับสั่งก็ไม่ต้องอ่าน)
- ประวัติผู้วายชนม์
- คำสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ตัวอย่างเนื้อหาในคำสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลิงศพ (นาย...นาง...นางสาว...ยศ) ซึ่งนับเป็นพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติอันสูงสุด แต่ผู้วายชนม์และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

หากความทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของ (นาย, นาง, นางสาว, ยศ) ได้ด้วยประการใด ในสัมปรายภพคงจะมีความปลอบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้นในพระมหากษัตริย์คุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอัน สูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุตร ธิดา และหลานๆ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวาย บังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้ เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมเป็นสรรพสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้าและวงศ์ตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

ครอบครัว.....(นามสกุล).....

หมายเหตุ : ในส่วนของคำลงท้ายคำอ่านสามารถอ่านชื่อบุคคลผู้เป็นทายาททั้งหมด หรือจะออกชื่อแต่เจ้าภาพ ย่อมสามารถที่จะกระทำได้ ขึ้นอยู่กับความประสงค์และความสะดวกของเจ้าภาพเป็นสำคัญ

การวางดินในพิธีฝังศพ

การเตรียมการ :

ภายหลังการสวดพระอภิธรรมและการบำเพ็ญกุศลอื่น ๆ แล้ว หากเจ้าภาพมีความประสงค์ที่จะดำเนินการ ฝังศพ และขอพระราชทานดินฝังศพ เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นเกียรติแห่งวงศ์ตระกูลของผู้วายชนม์ ในการ จัดเตรียมพิธีลักษณะโดยรวมเช่นงานพิธีฌาปนกิจ พิธีพระราชทานน้ำสรงหรืออาบศพ และพิธีพระราชทานเพลิงศพ โดยต้องจัดเตรียมโต๊ะ ๑ ตัว บุผ้าขาว ตั้งด้านศีรษะของศพ สำหรับวางดินพระราชทาน

การดำเนินการ :

๑. พนักงานพระราชพิธีเชิญดินพระราชทานออกจากพระบรมมหาราชวัง ถึงมณฑลพิธี
๒. เจ้าภาพตั้งแถวรอรับดินพระราชทานที่หน้าศาลาพิธี
๓. พนักงานพระราชพิธีเชิญดินพระราชทานลงจากรถยนต์ แล้วเชิญดินไปยังที่ตั้งหีบศพแล้ววางที่ หน้าหีบศพ (ด้านศีรษะ) ตรงโต๊ะที่จัดเตรียมไว้ พนักงานพระราชพิธีคำนับศพ

๔. เจ้าภาพทำพิธีการวะศพเสร็จแล้ว
๕. พิธีกรอ่านประกาศเกียรติคุณของผู้ที่ได้รับพระราชทานดินในการฝังศพ จบแล้วเชิญผู้มีเกียรติที่มาในงานพระราชทานดิน ยืนสงบนิ่งไว้อาลัย ๑ นาที
๖. เจ้าภาพเชิญหีบศพจากที่ตั้งไปที่หลุมฝังศพ เพื่อทำพิธีการวะศพเป็นครั้งสุดท้าย
๗. เจ้าภาพเชิญหีบศพลงหลุม
๘. เจ้าภาพเชิญผู้เป็นประธานในการพระราชทานดินในการฝังศพมาไว้ที่ปากหลุม ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ถวายคำนับ ๑ ครั้ง
๙. หยิบกระถางข้าวตอก ดอกไม้ (เครื่องขมา) จากพนักงานพระราชพิธีวางบนหีบศพ ต่อจากนั้นประธานหยิบห่อดินพระราชทาน สีขาว - สีดำ ครั้งละ ๑ คู่ วางเรียงต่อจากเครื่องขมาศพ จนครบ ๑๐ คู่
๑๐. ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ถวายคำนับ ๑ ครั้ง
๑๑. แยกผู้มีเกียรติกับบรรดาญาติมิตรทำการฝังศพตามลำดับ
๑๒. เจ้าภาพส่งพนักงานพระราชพิธี สำนักพระราชวังเดินทางกลับ เป็นอันเสร็จพิธี

ข้อสังเกต :

วิธีการปฏิบัติในการวางดินในพิธีฝังศพนี้ ผู้แทนพระองค์หรือผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์ จะวางดินพระราชทานศพเป็นลำดับแรกในพิธี

การทอดกฐิน

การทอดกฐิน เป็นประเพณีที่สำคัญของพุทธศาสนิกชน หมายถึง การนำผ้ากฐินไปวางต่อหน้าพระสงฆ์ อย่างต่ำ ๕ รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปหนึ่งรูปใด ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งหมดนั้นให้เป็นผู้รับกฐิน การทอดกฐิน ในปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็น “ทานพิเศษ” เนื่องจากในปีหนึ่ง แต่ละวัดจะรับกฐินได้เพียงครั้งเดียวในระยะเวลา ๑ เดือน หลังวันออกพรรษา อันเป็นประเพณีที่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนถือปฏิบัติสืบมาแต่ครั้งพุทธกาล

กฐิน สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑ **จุลกฐิน** คือ กฐินที่ดำเนินการโดยความเคร่งครัดริบถ้วน ของการทำจีวรตามบัญญัติสิกขาบท อันจะ ละเลยมิได้ ถือเป็นสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำให้เสร็จภายในกำหนดหนึ่งวัน ให้ครบถ้วนกระบวนการ และถูกต้องตามพระวินัย แล้วทอดถวายให้เสร็จในวันเดียวกันนั้น

๒ **มหากฐิน** คือ กฐินที่ประกอบด้วยปัจจัยไทยทานบริวารเครื่องกฐินจำนวนมาก ไม่ริบถ้วนเพื่อจะได้ ส่วนหนึ่งเป็นทุนทำนุบำรุงวัด เพื่อพัฒนาความเจริญ หรือปรับปรุงซ่อมแซมบูรณะของเก่า หรือสร้างอุโบสถ โบสถ์ วิหาร ศาลาใหม่ เป็นต้น จึงมักนิยมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเป็น “**กฐินสามัคคี**”

การทอดกฐินของพุทธศาสนิกชนชาวไทย แบ่งออกตาม เกณฑ์ของ ประเภทของวัดที่จะไปทอด โดยวัดที่เป็นพระอาราม หลวง ผ้าพระกฐินทานและเครื่องกฐินทาน พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวฯ จะได้เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานด้วยพระองค์ เอง หรือโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ไปเป็น ผู้แทนพระองค์ฯ พระราชทานเครื่องกฐินทานเหล่านี้ ด้วยพระราช ทรัพย์ส่วนพระองค์ จึงเรียกว่า “กฐินหลวง” และหากทรงเสด็จไป พระราชทานยังวัดราษฎร์ด้วยในบางคราว เรียกว่า “กฐินต้น”

สำหรับวัดราษฎร์ทั่วไป บุคคลและคณะบุคคลทั่วไปจะไปร่วมกันทอด โดยการจองล่วงหน้าไว้ ก่อน ตั้งแต่ในพรรษา ก่อนจะเข้าเทศกาลกฐิน ถ้าวัดใดไม่มีผู้จองกฐินเมื่อใกล้เทศกาลกฐิน ประชาชน หรือทายก ทายิกาแห่งวัดนั้นก็จรรवरวมกันจัดการทอดกฐินขึ้น

การจองกฐินวัดราษฎร์ทั่วไป นิยมทำเป็นหนังสือจองกฐินไปติดประกาศไว้ยังวัดที่จะทอดถวายเป็น กิจจะลักษณะ เพื่อให้ทราบวันเวลาที่จะไปทอด หรือจะไปนมัสการเจ้าอาวาสท่านให้ทราบไว้ก็ได้ ส่วนการขอ พระราชทานผ้าพระกฐินไปทอด ณ พระอารามหลวง ให้แจ้งกรมการศาสนา ซึ่งกรมการศาสนาจะได้ขึ้นบัญชีผู้ขอ พระราชทานไว้กราบบังคมทูล และแจ้งวัดทราบ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ขอพระราชทานจะไปติดต่อกับทางวัดในการ กำหนดวันนำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย และรายละเอียดต่าง ๆ จนถึงก่อนวันกำหนดวันทอดจึงมารับผ้า พระกฐินและเครื่องกฐินพระราชทานจากกรมการศาสนา หรือจะให้กรมการศาสนาจัดส่งให้ ตามแต่จะตกลงกัน

การนำกฐินไปทอดสามารถกระทำได้ ๒ แบบ แบบหนึ่ง คือ การนำผ้ากฐินทานกับเครื่องบริวารที่จะถวาย ไปตั้งไว้ที่วัดซึ่งจะทอดก่อน พอถึงวันที่กำหนด เจ้าภาพผู้ที่จะเป็นประธานทอดกฐินหรือรับพระราชทานผ้ากฐินมา

จึงพากันไปวัดเพื่อทำพิธีถวาย ส่วนแบบที่สอง ตามคติที่ถือว่าการทอดกฐินเป็นการถวายทานพิเศษแก่พระสงฆ์ที่ได้จำพรรษาครบไตรมาสว่าได้กุศลแรง จึงได้มีการฉลองกฐินก่อนนำไปวัด โดยมีการทำบุญเลี้ยงพระที่บ้านซึ่งตั้งองค์กฐิน และจัดเลี้ยงผู้คนที่มาร่วมงาน อาจจัดมหรสพสมโภชด้วย หรือบางงานก็อาจมีการรวบรวมปัจจัยไปถวายวัด ถวายพระ เรียกว่า “กฐินสามัคคี” พอถึงวันที่กำหนดไว้จะแห่แห่นเป็นขบวนไปยังวัดที่จองกฐินไว้

การถวายกฐินนิยมถวายในโบสถ์ โดยเฉพาะกฐินพระราชทานจะถวายกันในโบสถ์ ก่อนจะถึงกำหนดเวลา โดยจะนำเครื่องบริวารกฐินไปจัดตั้งไว้ในโบสถ์ก่อน ส่วนผ้าพระกฐินทานจะยังไม่นำเข้าไ้ พอถึงกำหนดเวลา พระสงฆ์จะรับกฐิน ลงโบสถ์พร้อมกัน เจ้าภาพเจ้าของกฐิน หรือผู้รับพระราชทานผ้ากฐินไปทอด พร้อมด้วยผู้ร่วมในงานจะพากันไปยังโบสถ์ เมื่อถึงหน้าโบสถ์เจ้าหน้าที่จะนำผ้าพระกฐินไปทอด พร้อมด้วยเจ้าภาพหรือผู้รับพระราชทานผ้าพระกฐินนั้น ประธานรับผ้าพระกฐินวางบนมือถือประคอง นำคณะเดินเข้าสู่โบสถ์ แล้วนำผ้าพระกฐินไปวางไว้บนพานที่จัดไว้หน้าพระสงฆ์และหน้าประธานในโบสถ์ ส่วนคณะที่ตามมาเข้านั่งประจำที่ซึ่งจัดไว้ ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย จากนั้นกราบพระประธานในโบสถ์ (กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง) แล้วลุกมายกผ้าพระกฐินในพานขึ้น ดึงผ้าห่มพระประธานมอบเจ้าหน้าที่รับไปห่มพระประธานภายหลัง แล้วประนมมือวางผ้าสาธุการ ประธานวางผ้าพระกฐินลงบนพานเช่นเดิมแล้วกลับเข้านั่งที่ถัดจากนี้จะเป็นพิธีกรานกฐินของพระสงฆ์

กฐินสามัคคี ในบางแห่งนิยมถวายกันที่ศาลาการเปรียญ หรือวิหารสำหรับทำบุญ แล้วเจ้าหน้าที่จึงนำผ้ากฐินที่ถวายแล้วไปถวายพระสงฆ์ทำพิธี กรานกฐินในโบสถ์เฉพาะสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง

ในการทำพิธีนิตถารกิจของพระสงฆ์นี้ เริ่มจากการกล่าวคำขอความเห็นที่เรียกกันว่าอุปะโลภณ์ และการสวดญัตติทุติยกรรม คือ การยินยอมยกให้ต่อจากนั้นพระสงฆ์รูปที่ได้รับคามยินยอมนำผ้าไตรไปครองเสร็จแล้วขึ้นนั่งยังอาสนะที่เดิม ประชาชนผู้ถวายผ้าพระกฐินทาน ทายกทายิกาและผู้ร่วมบำเพ็ญกุศล ณ ที่นั้น เข้าประเคนสิ่งของอันเป็นบริวารขององค์กฐินตามลำดับจนเสร็จแล้ว พระสงฆ์จับตาลปัตรขึ้น ประธานสงฆ์เริ่มเจริญพระพุทธมนต์ด้วยคาถาอนุโมทนา ประธานหรือเจ้าภาพผู้ถวายผ้าพระกฐินทานกรวดน้ำ จนจบบทแล้ว คฤหัสถ์นั่งประนมมือรับพรพระ เป็นเสร็จพิธี

สำหรับในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน มีคำแนะนำในการปฏิบัติโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

๑) การถวายผ้าพระกฐิน ควรถวายภายหลังวันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือเมื่อกฐินหลวงเสด็จพระราชดำเนินวันแรกแล้ว

๒) ติดต่อกับทางวัดโดยตรง เพื่อแจ้งวัน เวลา และขอให้เจ้าอาวาสท่านส่งไวยาวัจกร เพื่อดำเนินการประสานงานและเตรียมการในเรื่องของการจัดสถานที่และสิ่งจำเป็น ได้แก่

- ที่บูชาพระรัตนตรัย อันมีเครื่องบูชาพร้อม
- อาสนะสงฆ์ สำหรับพระสงฆ์ลงอนุโมทนาพระกฐิน
- โต๊ะกว้างขนาด ๑ - ๑๘ นิ้ว หรือขนาดพอสมควร สำหรับวางพานแว่นฟ้าผ้าไตรพระกฐิน และพานเทียนพระปาฏิโมกข์ โต๊ะนี้มีขนาดสูงเสมอกับอาสนะสงฆ์และตั้งไว้ชิดอาสนะสงฆ์ ตรงหน้าพระเถระ รูปที่ ๒
- โต๊ะวางเครื่องบริวารพระกฐินและเครื่องไทยธรรม ตั้งไว้ท้ายอาสนะสงฆ์หรือในที่ที่เหมาะสม

เหมาะสม

- โตะเก้าอี้สำหรับผู้เป็นประธาน และผู้ร่วมพิธีตามสมควร
- จัดให้มีการบำเพ็ญกุศลอย่างอื่น เช่น สมโภช การถวายภัตตาหารพระภิกษุ สามเณร เป็นต้น

แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละราย

๓) เมื่อถึงวันที่กำหนด ก่อนผู้เป็นประธานจะไปตั้งหรือก่อนเริ่มพิธี ให้เจ้าหน้าที่เชิญเครื่องพระกฐินไปจัดไว้บนโตะ วางเทียนพระปาฏิโมกข์ไว้บนพาน ส่วนผ้าไตรพระกฐินและผ้าขาว (หากเป็นวัดธรรมยุต มักนิยมผูกไว้บนพานรวมกัน) พับผ้าห่มพระประธาน วางทับบนผ้าไตรพระกฐิน ผ้าไตรพระกฐินและผ้าห่มพระประธานนี้ จัดวางไว้บนพานกาไหล่ และให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งเครื่องแบบ หรือแต่งกายแบบสากลนิยม คอยส่งให้ผู้เป็นประธานที่เชิงบันไดหรือประตูเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี ในกรณีที่จะจัดเป็นขบวนแห่ ก็อนุโลมตามนัยนี้ได้

๔) ประธานรับผ้าพระกฐินจากเจ้าหน้าที่ที่เชิงบันไดพระอุโบสถ อุ่มประคองเข้าสู่พระอุโบสถ ตรงไปวางที่พานแว่นฟ้า ซึ่งตั้งอยู่หน้าอาสนะสงฆ์ตรงรูปที่ ๒

๕) เมื่อวางผ้าพระกฐินแล้ว จุดธูปเทียนเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย แล้วกราบ ๓ หน

๖) เมื่อกราบพระรัตนตรัยแล้ว ไปที่พานแว่นฟ้า หยิบผ้าห่มพระประธานส่งให้เจ้าหน้าที่ เพื่อนำไปมอบแก่โหวตวัจกร แล้วยกผ้าพระกฐินขึ้นประคองพนมมือ หันหน้าไปทางพระประธานว่า นะโม ๓ จบ หันหน้าไปทางพระสงฆ์ว่าคำถวายผ้าพระกฐิน เมื่อกล่าวจบ ประเคนแด่พระสงฆ์รูปที่ ๒ พร้อมด้วยเทียนปาฏิโมกข์ เสริ่งแล้วเข้านั่งประจำที่ ในระหว่างที่ประธานเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธีนี้ ให้ผู้ที่อยู่ในพิธีทั้งหมด ยืนแสดงความเคารพจนกว่าจะว่าคำถวายผ้าพระกฐินจบ จึงนั่งลงพร้อมกัน

ถ้ามีปีพาทย์หรือเครื่องดนตรีอย่างอื่นร่วมในงาน ให้บรรเลงเพลงช้า แต่เมื่อประธานเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี จนถึงเวลาจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ให้หยุดบรรเลงทันที แม้จะยังไม่จบเพลงก็ตาม และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้สัญญาณ เวลาเริ่มหรือหยุดบรรเลง

๗) พระสงฆ์ทำพิธีกรรม (กฐินกรรม)

๘) เมื่อพระสงฆ์ทำพิธีเสร็จ ออกไปครองผ้า ระหว่างนั้นพิณพาทย์บรรเลงเพลงสาธุการ (ถ้ามี) เมื่อครองผ้าเสร็จกลับเข้าไปนั่งอาสนะสงฆ์ ควรให้พิณพาทย์หยุดบรรเลง ประธานและผู้ไปร่วมพิธีถวายเครื่องพระกฐินแด่พระสงฆ์ที่เป็นองค์ครองผ้า เริ่มตั้งแต่บาตรเป็นต้นไป จนถึงเครื่องมือก่อสร้าง ถ้าจัดเครื่องไทยธรรมถวายเพิ่มเติมควรถวายภายหลังเครื่องพระกฐินหลวง

๙) หากผู้บริจาคร่วมโดยเสด็จพระราชกุศล ควรประกาศให้ที่ประชุมทราบ

๑๐) พระสงฆ์อนุโมทนา ผู้เป็นประธานในพิธีกรวดน้ำ พระสงฆ์อนุโมทนาจบ ประธานกราบพระรัตนตรัยเป็นการเสร็จพิธี พิณพาทย์บรรเลงเพลงกราวรำ (ถ้ามี)

๑๑) หากกรมการศาสนาเป็นผู้จัดสรรและดำเนินการขอพระราชทานให้พิมพ์ควรรายงานการถวายผ้าพระกฐิน พระราชทานและยอดเงินโดยเสด็จพระราชกุศลไปยังกรมการศาสนา ภายหลังจากการถวายผ้าพระกฐินแล้วเสร็จ เพื่อรวบรวมดำเนินการกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานถวายพระราชกุศลพร้อมกันต่อไป

การทอดผ้าป่า

“**ผ้าป่า**” เป็นภาษาไทย หมายถึง ผ้าที่ตกหรือถูกทิ้งไว้ตามป่าหาเจ้าของมิได้ ในสมัยพุทธกาล เรียกว่า “ผ้าบังสุกุล” คือ ผ้าที่เชือนฝุ่นที่ไม่มีเจ้าของหวงแหน ทิ้งอยู่ตามป่าบ้าง ตามป่าช้าบ้าง ตามถนนหนทาง หรือที่ห้อยอยู่บนกิ่งไม้บ้าง เป็นต้น

พิธีทอดผ้าป่า เป็นการทำบุญอีกอย่างหนึ่งของชาวพุทธ คล้ายกับพิธีทอดกฐิน แต่ไม่มีกำหนดระยะเวลาจำกัด คือ สามารถจะทอดเมื่อไหร่ก็ได้ และวัดหนึ่ง ๆ ในแต่ละปีจะจัดให้มีการทอดผ้าป่าก็ครั้งก็ได้เช่นกัน อีกทั้งยังไม่เจาะจงเกี่ยวกับภิกษุที่จะรับผ้ากฐินแต่อย่างใด

ในปัจจุบันมีการเรียกชื่อ “**ผ้าป่า**” ไปหลายประการ อีกทั้งมีรูปแบบและวิธีการของการทอดผ้าป่าแตกต่างกันไปในแต่ละแบบ ได้แก่ ๑. ผ้าป่าทางกฐิน (ผ้าป่าแถมกฐิน) ๒. ผ้าป่าโยง ๓. ผ้าป่าสามัคคี

★ **ผ้าป่าทางกฐิน** คือ ผ้าป่าชนิดที่เจ้าภาพจัดให้มีขึ้น ต่อจากการทอดกฐิน คือ เมื่อทำพิธีทอดกฐินเสร็จแล้ว ให้มีการทอดผ้าป่าด้วยเลย

★ **ผ้าป่าโยง** หมายถึง ผ้าป่าที่จัดทำรวมๆ กันหลายกองนำบรรทุกระเบือแห่ไปทอดตามวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งจะมีเจ้าภาพเดียวหรือหลายเจ้าภาพก็ได้

★ **ผ้าป่าสามัคคี** คือ ผ้าป่าที่มีการแจกฐีกาบอกบุญไปตามสถานที่ต่าง ๆ ให้ร่วมกันทำบุญแล้วแต่ศรัทธา โดยจัดเป็นกองผ้าป่ามารวมกัน จะเป็นกี่กองก็สุดแท้แต่ เมื่อถึงกำหนดวันทอดจะมีขบวนแห่ผ้าป่ามารวมกันที่วัดอย่างสนุกสนาน บางทีจุดประสงค์ก็เพื่อร่วมกันหาเงินสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และอื่น ๆ

พิธีทอดผ้าป่า

ผู้ที่ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพผ้าป่าในปัจจุบัน ต้องแจ้งแก่เจ้าอาวาสวัดที่ต้องการจะนำผ้าป่ามาทอด เรียกว่าเป็นการจองผ้าป่า เมื่อกำหนดวันเวลาเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็ทำการ**ตั้งองค์ผ้าป่า** มีส่วนประกอบสำคัญ คือ ๑. ผ้า ๒. กิ่งไม้สำหรับพาดผ้า และ ๓. ให้อุทิศถวายไม่เจาะจงพระรูปใครรูปหนึ่ง

ในการตั้งองค์ผ้าป่า เจ้าภาพจะจัดหาผ้าสำหรับภิกษุมานึ่งหนึ่ง อาจเป็น สบง จีวร สังฆาฏิ หรือทั้ง ๓ อย่าง แล้วแต่ศรัทธาเพราะไม่มีข้อกำหนด นำกิ่งไม้ไปปักไว้ในภาชนะขนาดพอสมควร เพื่อใช้เป็นที่พักผ้าป่า และใช้สำหรับนำสิ่งของเครื่องใช้ที่จะถวายพระ เช่น สนูป ยาสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ผ้าอาบน้ำฝน สมุด ดินสอ ฯลฯ สำหรับเงินหรือปัจจัยนั้น นิยมเสียบไม้ปักไว้กับต้นกล้วยเล็ก ๆ ในกองผ้าปานั้น เมื่อถึงเวลาจะต้องทอดผ้าปานั้นให้นำ

ผ้าป่าไปวางต่อหน้าพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้าป่า จากนั้นพระสงฆ์รูปหนึ่งได้รับฉันทานุมัติจากหมู่สงฆ์ก็จะลุกขึ้นเดินถือตาลปัตรมาชักผ้าบังสุกุลที่องค์ผ้าป่า โดยกล่าวคาบปริกรรมว่า “อิมัง” ปังสุกุลละจีวะรัง อัสสา มิกัง มัยหัง ปาปุณาติ” อันหมายความว่า “ผ้าบังสุกุลผืนนี้ เป็นผ้าที่ไม่มีเจ้าของหวงแหน ย่อมตกเป็นของข้าพเจ้า” ต่อจากนั้นพระสงฆ์จะสวดอนุโมทนาบุญ จากนั้นเจ้าภาพทรวัดน้ำอุทิศส่วนกุศล เป็นอันเสร็จพิธีแต่อาณิสสส์ที่แท้จริงของการทอดผ้าป่านั้นอยู่ที่ “จิตใจ” และความตั้งใจของผู้ที่จะทอดถวายผ้าป่า โดยไม่เจาะจงแก่ภิกษุสงฆ์ หรือสามเณรรูปใดนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการทอดผ้าป่า อันจะได้อาณิสสส์แห่งทานอย่างยิ่ง

การถวายสังฆทาน

สังฆทาน คือ ทานที่อุทิศแก่สงฆ์ มิได้เจาะจงแก่บุคคล โดยเข้าใจกันทั่วไปในเรื่องของการถวายสังฆทานนี้แต่เดิม คือ การจัดภัตตาหารถวายแก่พระสงฆ์ เรียกว่า ถวายสังฆทาน มีแบบแผนมาแต่ครั้งพุทธกาล แต่ในปัจจุบันในการถวายสังฆทานให้พระสงฆ์ จะตั้งพระพุทธรูปเป็นประธานอนุโลมเข้ากรณีของการถวายสังฆทานแก่สงฆ์ มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประมุข และทานวัตถุที่จะถวายเป็นสังฆทานมีภัตตาหารเป็นที่ตั้ง นอกจากนั้นจะมีของเป็นบริวารอื่น ๆ อีกตามสมควร หรือจะไม่มีก็ได้ มักนิยมจัดเตรียมเป็นชุดสังฆทานจัดใส่ภาชนะไว้ก่อนให้เรียบร้อย โดยจะถวายก็รูปก็ได้ตามแต่ศรัทธา สามารถจะถวายได้ทั้งพระสงฆ์ที่ท่านออกบิณฑบาตเป็นการเฉพาะหน้าในขณะนั้น หรือนำสังฆทานไปถวายที่วัดที่พระสงฆ์ท่านพำนักอยู่ก็สามารถกระทำได้ หรือหากจะถวายสังฆทานในบ้าน ท่านควรตั้งที่บูชาพระพุทธรูปให้เหมาะสม และเมื่อได้นิมนต์พระสงฆ์มาถึงแล้วจึงนำภัตตาหารที่เตรียมไว้มาตั้งตรงหน้าพระสงฆ์ พร้อมสมาทานศีล (รับศีล) จบแล้วจึงกล่าวคำถวายสังฆทานดังนี้

ในขณะที่กล่าวคำถวายสังฆทานนี้ ฟังประณมมือ พอกกล่าวจบ รับ “สาธุ” แล้วประเคนภัตตาหารและของบริวารแก่พระสงฆ์ ท่านจะเจริญพระพุทธรูปมนต์อนุโมทนาในทานนี้ และต่อด้วยบททรวัดน้ำ ให้ผู้ถวายสังฆทานทรวัดน้ำ แล้วเสร็จให้ประณมมือรับพรต่อไปจนจบ เป็นอันเสร็จพิธีในการถวายสังฆทาน

ศาสนาคริสต์

คริสต์ศาสนา เป็นศาสนาที่มีความเชื่อในพระเจ้าสูงสุด (God) ที่มีความเป็นเอกภาพแบบตรีเอกภาพระหว่างพระบิดา พระบุตร (พระเยซูคริสต์) และพระจิต ผู้นับถือประกอบด้วยนิกายต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยมีนิกายหลัก ๆ ๓ นิกาย คือ นิกายโรมันคาทอลิก (Roman Catholic) หรือเรียกย่อๆ ว่า “คาทอลิก” ลำดับถัดมาคือ นิกายออร์ทอดอกซ์ (Orthodox) และนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant) ซึ่งแต่ละนิกายนั้น มีความแตกต่างกันในบางประการ คริสต์ศาสนาได้เข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาผ่านทางคณะมิชชันนารี สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีประชากรผู้นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่น ๆ (ยกเว้นศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม) คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ (จากประมวลข้อมูลสถิติพื้นฐาน สำนักงานสถิติแห่งชาติปี ๒๕๔๖) อันเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากเป็นอันดับที่ ๓ ของประเทศไทย แต่เป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากถึง ๑ ใน ๓ ของประชากรโลก (มากกว่า ๒,๐๐๐ ล้านคนโดยประมาณ) ซึ่งในการจัดทำเอกสารครั้งนี้ จะได้ศึกษารวบรวม และนำเสนอถึงพิธีการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์ในการเข้าร่วมพิธีการทางศาสนา ตามหลักการและแนวทางของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant) เท่านั้น เนื่องจากในประเทศไทยมีคริสตชนนับถือ ๒ นิกายดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

หลักการปฏิบัติของศาสนา

คริสตชนนำหลักธรรมเรื่องความรักมาสู่แนวทางปฏิบัติ ๓ แนวทาง คือ

๑. การปฏิบัติธรรม กล่าวคือ คริสตชนต้องรับฟังคำสอนที่บันทึกในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งเป็นหัวใจของคำสอนของศาสนาคริสต์ เพราะในพระคัมภีร์มิใช่แค่กล่าวถึงประวัติของพระเยซูเจ้า แต่ยังคงกล่าวถึงชีวิต และคำสอนของพระองค์ คริสตชนจึงควรรับฟังบทเทศนาที่มาจากพระคัมภีร์ เช่น ความรัก การให้อภัย ฯลฯ

๒. การปฏิบัติศาสนกิจ กล่าวคือ คริสตชนต้องสัมพันธ์และมีชีวิตพระเจ้าด้วยการร่วมในพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ (แนวปฏิบัติหลักของคาทอลิก) หรือ ร่วมพิธีนมัสการ (แนวปฏิบัติหลักของคริสเตียน) การ**อธิษฐานภาวนา** เพราะกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่พระเยซูเจ้าได้ทรงปฏิบัติและทรงเรียกร้องให้สาวกและผู้ติดตามต่อมาได้ปฏิบัติตาม คริสตชนจึงต้องมาโบสถ์เพื่อร่วมพิธีดังกล่าวในวันพระเจ้าเสปด้าหละ ๑ ครั้ง

๓. การปฏิบัติกิจกุศล กล่าวคือ คริสตชนต้องแสดงออกถึงหลักธรรมความรัก ที่พระเยซูเจ้าทรงสอน เช่น การทำทาน การจำศีลอดอาหาร การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสที่พบเห็นในสังคม ฯลฯ

การปฏิบัติตามหลักธรรมของคริสตชน คือ การเข้าใจถึงความรักของพระเจ้าผ่านทางชีวิตของพระเยซู เมื่อคริสตชนเข้าใจแล้ว ทุกคนต้องมุ่งสู่การปฏิบัติ ๓ ประการ คือ “การปฏิบัติธรรม - การปฏิบัติศาสนกิจ - การปฏิบัติกิจกุศล” ที่จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปในชีวิตของตน

ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย

ศาสนาคริสต์ คือ ศาสนาที่มีความเชื่อหลัก ๆ เหมือนกัน คือเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้า ในพระเยซู คริสตเจ้า และพระคัมภีร์ อย่างไรก็ตามในแต่ละนิกายอาจมีความแตกต่างกันออกไปบ้างในด้านความเชื่อ ด้านศาสนาพิธี ด้านการปฏิบัติกรปกครอง

การแบ่งศาสนาคริสต์เป็นนิกายหลัก ๆ

✿ **นิกายโรมันคาทอลิก (Roman Catholic)** เรียกสั้น ๆ ว่า “คาทอลิก” เนื่องจากใช้ภาษาละติน และยึดแนวทางจารีตพิธีกรรมของโรมันเป็นหลัก มีพระสันตะปาปาเป็นประมุขสูงสุด เป็นองค์ที่ ๒๖๕ และมีพระคาร์ดินัล พระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวช ปกครองและเผยแผ่ศาสนา มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรมรวมทั้งยังมีคณะนักบวชชายและหญิง ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานตามวัตถุประสงค์ของแต่ละคณะ เช่น คณะคามิลเลียนดูแลคนป่วย ส่วนคณะซาเลเซียน ช่วยเด็กยากจน กำฟ้าร์ว้า คณะเซนต์คาเบรียล และคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ดูแลกิจการด้านการศึกษาเยาวชน ฯลฯ

✿ **นิกายออร์ทอดอกซ์ (Orthodox)** ส่วนใหญ่จะยึดพิธีกรรมแบบดั้งเดิม ใช้ภาษากรีก ส่วนใหญ่อยู่ในรัสเซีย กรีกและยุโรปตะวันออก มีผู้นำสูงสุดของแต่ละประเทศ เรียกว่า พระอัยกา (Patriarch) เช่น พระอัยกาแห่งรัสเซีย พระอัยกาแห่งคอนสแตนติโนเปิล เป็นต้น ไม่มีผู้นำสูงสุดระดับสากล ปัจจุบันในประเทศไทยมีกลุ่มที่เป็นออร์ทอดอกซ์เพียงเล็กน้อย

✿ **นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestants)** ประกอบด้วยนิกายย่อย ๆ อีกเป็นจำนวนมากเป็นร้อยนิกาย และมีความแตกต่างกันหลัก ๆ คือ ด้านการปกครองแต่ละนิกายมีอิสระต่อกัน ส่วนใหญ่เป็นฆราวาสทำหน้าที่ประกาศศาสนา เรียกว่าศิษยาภิบาลหรือศาสนาจารย์ เป็นผู้นำฝ่ายจิตใจของคริสตจักร

ข้อสังเกต : ในประเทศไทย มีข้อสังเกตเล็ก ๆ น้อย ๆ มีคำเรียกคาทอลิกว่า “คริสตัง” และเรียกโปรเตสแตนต์ว่า “คริสเตียน” คาทอลิกเรียกวัดว่า “วัด หรือ โบสถ์” ส่วนทางโปรเตสแตนต์เรียกว่า “คริสตจักร”

ความแตกต่างกันระหว่างนิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์

✿ **เกี่ยวกับพระคัมภีร์** ในฐานะทรงอำนาจสูงสุดในเรื่องราวของความเชื่อ ในทัศนคติของศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ ซึ่งพบความแตกต่างกันเกี่ยวกับจำนวนเล่มของพระคัมภีร์ รวมทั้งแนวทางการตีความหมายของพระคัมภีร์ คาทอลิกตีความจากความเห็นชอบจากส่วนกลาง แต่โปรเตสแตนต์มีความอิสระกว่า

✿ **เกี่ยวกับพิธีมิสซา (Mass) หรือพิธีศีลมหาสนิท** ในฐานะที่เป็นพิธีกรรมแห่งพระกายและพระโลหิตของคริสตเจ้า เป็นการถวายคำสรรเสริญต่อพระบิดาเจ้า เป็นเครื่องระลึก เป็นเครื่องบูชาพลีชีพและการประทับอยู่จริงของพระคริสตเจ้า รวมทั้งการเสด็จลงมาของพระจิตเจ้าผู้ทรงทำให้บูชาศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพบความแตกต่างเกี่ยวกับการประทับอยู่ของพระเยซูในแผ่นปังนั้น คาทอลิกเชื่อว่าเป็นพระกายและพระโลหิตแท้ของพระเยซูเจ้า แต่โปรเตสแตนต์เชื่อว่า แผ่นปังและเหล้าองุ่นเป็นเพียงสัญลักษณ์แห่งการประทับอยู่ของพระองค์เท่านั้น

✿ **เกี่ยวกับการปกครอง** เป็นเรื่องของบทบาทหน้าที่ศาสนศักดิ์ และการปกครองของสังฆราช พระสงฆ์ (บาทหลวง) ในศาสนาคริสต์ทั้งนิกายคาทอลิก หรือศาสนาจารย์ในศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ซึ่งพบความแตกต่างเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวซึ่งคาทอลิกมีแนวทางการปกครองที่เป็นหลักระดับชั้นฐานันดรที่เกี่ยวข้องกับผู้รับศีลบวช แต่โปรเตสแตนต์มีการปกครองที่อาศัยระบบโดยฆราวาสคริสตชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับศีลบวช

✿ **เกี่ยวกับข้อความเชื่อเรื่องพระนางพรหมจารีมารีอา** ในฐานะพระมารดาของพระเจ้า ตามความเชื่อของศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ ซึ่งพบความแตกต่างเกี่ยวกับสถานภาพของพระแม่ต่อพระเยซูคริสต์ คาทอลิกให้เกียรติแม่พระในฐานะที่มีความเป็นแม่ของพระเยซูเจ้า ผู้มีสถานะภาพที่เป็นมนุษย์แท้และพระเจ้าแท้ ส่วนโปรเตสแตนต์ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องความเชื่อพระเยซูเจ้าโดยตรง โดยมีต้องอาศัยความเชื่อโยงเกี่ยวกับพระนางมารีอา

ศาสนพิธีที่สำคัญ

นิกายโรมันคาทอลิก

ศาสนพิธีที่สำคัญของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกนั้น เป็นไปตามหลักคำสอนแห่งศาสนา ซึ่งข้อเท็จจริงมิได้เป็นเพียงคติธรรมคำสอน หากแต่ครอบคลุมถึงการปฏิบัติพิธีการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของศาสนาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคริสต์ศาสนิกชน ซึ่งมีพระผู้เป็นเจ้าของทรงเป็นศูนย์กลางชีวิต ดังต่อไปนี้

พิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ (Mass)

ความหมาย เป็นศาสนพิธีหลักของคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิก เป็นรูปแบบของการประทับอยู่ของพระเจ้า โดยคริสตชนจะต้องร่วมพิธีอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง คือวันอาทิตย์ คริสตชนที่เข้าร่วมพิธีจะได้รับฟังวาจาของพระเจ้าผ่านทางฟังพระคัมภีร์ และได้รับอาหารที่เป็นแผ่นปังศักดิ์สิทธิ์ เพื่อพวกเขาเหล่านั้นจะได้ดำเนินชีวิตเป็นคริสตชนที่ดี

ขั้นตอน ของพิธีมิสซาบูชาของพระคุณ

เริ่มพิธี

ก. เพลงเริ่มพิธี	ข. บทรำวิงวอน
ค. บทพระสิริรุ่งโรจน์	ง. บทภาวนาของประธาน

ภาควจนพิธีกรรม

ก. บทอ่าน	ข. พระวรสาร
ค. เทศน์	ง. บทข้าพเจ้าเชื่อ
จ. บทภาวนาเพื่อมวลชน	

ภาคบูชาขอบพระคุณ

ก. เตรียมเครื่องบูชา	ข. บทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา
ค. บทภาวนาขอบพระคุณและการเสกศีล	ง. รับประทานสาสนี
จ. บทภาวนาหลังรับศีล	

ปิดพิธี

ศีลศักดิ์สิทธิ์ (Sacraments)

ศีลศักดิ์สิทธิ์เป็นเหมือนรูปแบบของการที่พระเจ้าทรงอยู่และประทานพระคุณสำหรับคริสตชน ตั้งแต่เกิดจนตายที่เป็นแบบขั้นตอนต่าง ๆ ของชีวิต

๑. ศีลล้างบาป (Baptism) เป็นพิธีกรรมในการรับเข้าเป็นสมาชิกคริสตชน มาจากคำกริยาภาษากรีก bapto หรือ baptiza แปลว่า “จุ่ม” เป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ประการแรก และเป็นพิธีเข้าเป็นคริสตชนอันเป็นการแสดงออกภายนอกเพื่อยอมรับคริสต์ศาสนา จารีตศีลล้างบาปกระทำโดย การรดน้ำสามครั้งเหนือศีรษะผู้รับพิธี พร้อมกับกล่าวว่า “ข้าพเจ้าล้างท่านในพระนามของพระบิดา พระบุตรและพระจิต” เนื่องมาจากความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับบาปติดตัว เป็นบาปกำเนิด (original sin) อันเนื่องมาจากบรรพบุรุษคู่แรกคืออาดัมและเอวา ชดคำสั่งของพระเจ้าเป็นเจ้า น้ำได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของการชำระล้างบาป แต่ในปัจจุบันบาทหลวงท่านจะรดน้ำลงบทศีระของผู้ที่รับศีลล้างบาป สำหรับเด็กเล็กๆ ที่บิดามารดาเป็นคริสตชนจะนำบุตรไปพบบาทหลวงให้ท่านทำพิธี พร้อมมีพ่อทูนหัว (godfather) หรือแม่ทูนหัว (godmother) ไปด้วย เพื่อเป็นตัวแทนของเด็กในการประกาศความเชื่อ และเป็นผู้รับผิดชอบเตรียมการ ในการอบรมเลี้ยงดูเขาด้านศาสนาต่อไป

๒. ศีลกำลัง (Confirmation) เป็นพิธีกรรมสำหรับผู้เข้าพิธีเป็นชาวคริสต์อย่างสมบูรณ์แบบ และการยืนยัน (to confirm) ความเชื่อและศรัทธาของผู้เข้าพิธีว่าจะปฏิบัติตนเป็นชาวคริสต์อย่างสมบูรณ์หลังจากที่เคยรับศีลล้างบาปแล้ว โดยการประกาศความเชื่ออย่างเปิดเผย และด้วยความเต็มใจ ผู้ที่ทำพิธีให้ศีลกำลังคือ

พระสังฆราชหรือบาทหลวง โดยมีพิธีการปกมือทั้งสองบนศีรษะของผู้เข้าพิธีรับศีลกำลังและเจิมน้ำมันคริสมา (น้ำมันศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการเสกโดยพระสังฆราชและบรรดาพระสงฆ์ในวันพฤหัสบดีศักดิ์สิทธิ์) ที่หน้าผากของผู้นั้นเป็นการประทับ “ตรา” (รูปกางเขน) บนวิญญาณ อันเป็นสัญลักษณ์ของความแข็งแกร่งที่พระจิตเจ้าประทานให้ ซึ่งนับแต่นี้ไปจะเป็นพลังนำเขาในทุกสิ่งที่จะกระทำ

๓. ศีลอุบาย (Penance) เป็นพิธีกรรมที่ทำให้ผู้กระทำบาปสามารถกลับคืนดีกับพระเจ้าและได้รับการอภัยโทษจากพระเจ้า การแก้บาปมีเงื่อนไข โดยการไปสารภาพบาปต่อบาทหลวง ซึ่งเป็นผู้แทนของพระเจ้าเป็นเจ้าบาทหลวงจะอภัยบาปให้ และอบรมผู้มาขออภัยให้ระมัดระวังไม่ทำบาปอีก

๔. ศีลมหาสนิท (Eucharist หรือ Holy communion) เป็นพิธีกรรมหลักของชีวิตแบบคริสตชน เป็นรูปแบบของการอยู่ร่วมกันระหว่างคริสตชนกับพระเจ้าอย่างสนิทแนบแน่น โดยการนำรูปแบบงานเลี้ยงครั้งสุดท้าย (The Last Supper) ที่พระเยซูทรงร่วมรับประทานอาหารค่ำร่วมกับบรรดาสาวกทั้ง ๑๒ คน ก่อนที่พระองค์จะสละพระชนม์ชีพบนไม้กางเขน การประกอบพิธีกรรมของศีลมหาสนิทนี้ ต่อมาเรียกว่า “มิสซา” (Mass)

คาทอลิกเข้ารับศีลมหาสนิทจะรับขนมปัง และเหล้าองุ่นที่เป็นการรับพระกาย และพระโลหิตของพระเยซูเข้าไปในตัวเขาและพระเยซูจะมีความสนิทแนบแน่นเป็นหนึ่งเดียวกัน เรียกว่า “มหาสนิท” (Communion) รวมทั้งการเป็นหนึ่งเดียว ในการอยู่ร่วมกับชาวคริสต์อื่น ๆ ด้วยความรัก (Agape) การทำมิสซานี้ประกอบพิธีทุกวัน โดยบาทหลวง คริสตชนเข้าร่วมก็สามารถไปร่วมได้ทุกวันแต่วันอาทิตย์เป็นวันบังคับ

๕. ศีลบวช (Orders) เป็นพิธีกรรมที่พระเจ้าทรงเลือกสรรและแต่งตั้งบุคคลบางคนให้ทำหน้าที่พิเศษ อันเป็นการรับใช้พระเจ้าจนตลอดชีวิต ผู้ที่จะบวชเป็นบาทหลวงหรือพระสงฆ์ในศาสนาคริสต์ได้ต้องเป็นชายที่ผ่านการรับศีลล้างบาปและศีลกำลังแล้ว นอกจากนั้นยังต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีและเชื่อมั่นว่าตนได้รับการดูแลจากพระเจ้าเป็นเจ้า เพราะศีลศักดิ์สิทธิ์นี้จะ “ตรา” ไว้ในบุคคลผู้รับทำให้เขาเป็น “พระสงฆ์ตลอดนิจนรันดร” และมีหน้าที่พิเศษบางอย่างที่ทำให้เขาแตกต่างไปจากคริสตชนอื่น

๖. ศีลสมรส (Matrimony) เป็นพิธีกรรมเพื่อชายหญิงสร้างครอบครัวตามแบบคริสตชน ประกอบพิธีกรรมโดยบาทหลวง พิธีสมรสซึ่งเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา คาทอลิกสอนความเป็นหนึ่งเดียวให้สามีภรรยาดำรงในความรักตลอดชีวิตและห้ามการหย่าร้าง เป้าหมายของการแต่งงานอีกอย่างหนึ่งคือการมีบุตร

๗. ศีลเจิมคนไข้ (Extreme unction) เป็นพิธีกรรมสำหรับคนป่วยไข้ หรือคนใกล้สิ้นชีวิต พิธีกรรมนี้สืบเนื่องมาจากการที่พระเยซูทรงรักษาคคนป่วยให้หายได้ด้วยอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์ สำหรับผู้ป่วยหนักบาทหลวงจะเป็นผู้ทำพิธีให้ โดยการเจิมผู้ป่วยด้วยน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ ปกติแล้วคริสตชนผู้ป่วยหนักประสงค์จะรับการเจิมครั้งสุดท้ายนี้ รวมทั้งผู้ป่วยไ้ธรรมดาด้วย กรณีผู้ป่วยแบบกะทันหันไม่สามารถหาบาทหลวงมาเจิมได้ญาติพี่น้องอาจรับหน้าที่เป็นผู้เจิมให้ก็ได้และไปแจ้งบาทหลวงภายหลัง

พิธีอื่น ๆ (ที่คาทอลิกเกี่ยวข้องกับศาสนาอื่น)

พิธีสมรส

พิธีแต่งงานมีลักษณะเรียบง่ายโดยผู้กระทำพิธีคือเจ้าบ่าวและเจ้าสาวเอง พระสงฆ์เป็นแต่เพียงพยานทางการของพระศาสนจักร รวมทั้งประชาคมที่ร่วมอยู่ในพิธีนั้นด้วย การแต่งงานหรือความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาเปรียบได้กับความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ ระหว่างพระคริสต์กับพระศาสนจักรของพระองค์ด้วยเหตุนี้ “มนุษย์จึงไม่มีสิทธิ์แยกทั้งสองคนจากกัน”

พิธีการแต่งงานเป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ เป็นเครื่องหมายและเครื่องมือสำหรับความรอด เป็นพระพรที่พิเศษที่พระเจ้าประทานให้แก่สามีภรรยาเพื่อจะได้ดำเนินชีวิต เป็นพยานถึงความสัมพันธ์ที่พระเจ้าทรงมีต่อมนุษย์ความรักที่พระคริสต์ทรงมีต่อพระศาสนจักร

ตามปกติ พิธีกรรมการแต่งงานจะประกอบพิธีในโบสถ์และกระทำระหว่างมิสซา หลังจากภาควจนะ

พิธีกรรม พระสงฆ์จะไปยืนต่อหน้าคู่บ่าวสาว โดยมีพยานเป็นชายหญิงอีกคู่หนึ่งอยู่ด้วย ส่วนสำคัญที่สุดของพิธีกรรม มี ๒ ส่วน คือ

๑. คำมั่นสัญญาของคู่แต่งงานที่ว่า “ฉันขอรับเธอเป็นภรรยา (สามี) และขอสัญญาว่าจะซื่อสัตย์ต่อเธอทั้งในยามสุขและในยามทุกข์ ทั้งในเวลาป่วยและเวลาสบาย และจะยกย่อง ให้เกียรติเธอจนกว่าชีวิตจะหาไม่” และ
๒. การสวมแหวนโดยทั้งสองสวมแหวน ซึ่งพระสงฆ์เสกนั้นแก่กัน พร้อมกับกล่าวแก่กันและกันว่า “ขอให้รับแหวนวงนี้เพื่อเป็นเครื่องหมายถึงความรัก และความซื่อสัตย์ของฉัน”

หมายเหตุ : ปัจจุบันคาทอลิกประมาณร้อยละ ๗๕ จะแต่งงานกับชาวพุทธ ทั้งคู่ควรได้รับความรู้เรื่องแต่งงานเป็นกรณีพิเศษ

พิธีศพ/ การร่วมพิธีศพ /การฝังศพ

ความหมาย เรื่องความตายของคริสตชนนั้น ถูกเผยแสดงสอดคล้องกับความเข้าใจพระธรรมล้ำลึกปัสกาแห่งการสิ้นพระชนม์และการกลับเป็นขึ้นมาของพระคริสตเจ้า ซึ่งให้ความหวังแก่คริสตชนผู้สิ้นใจเหมือนกับพระเยซูคริสตเจ้านั้น “ถูกเนรเทศจากร่างกายมากกว่า เพื่อไปอยู่กับพระเจ้า” ความตายนั้นเป็นการเริ่มต้นความสมบูรณ์ของชีวิตใหม่ที่ได้เริ่มเมื่อวันรับศีลล้างบาป

พิธีการฝังศพคริสตชน เป็นการประกอบพิธีกรรม พระศาสนจักรมุ่งแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวที่มีประสิทธิภาพกับผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยคริสตชนมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนที่ร่วมชุมนุมกันในการฝังศพ และเพื่อการประกาศชีวิตนิรันดร์แก่ชุมชน

ธรรมเนียมทางพิธีกรรมเมืองคัมภีร์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. การสวดระหว่างตั้งศพ (หรือวันสวดพระอภิธรรมแบบพุทธ) คาทอลิกจะจัดจวนพิธีกรรม หรือพิธีบูชาขอบพระคุณในวันที่ศพยังตั้งอยู่ในบริเวณบ้าน หรือสถานที่พักศพตามจำนวนวันที่กำหนดตามความเหมาะสมไม่ยึดถือฤกษ์ยาม

๒. วันปลงศพ คาทอลิกจะประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณสำหรับผู้ล่วงลับ และจะทำพิธีฝังในหลุมศพที่สุสานใกล้เคียง

การร่วมพิธีวันฝังศพ โดยปกติจะมีพิธีมิสซาปลงศพก่อนโดยปกติจะทำกันในวัด ผู้ร่วมพิธีที่มีใจคริสต์ควรแต่งตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และร่วมพิธีมิสซาด้วยความสำรวม ไม่พูดคุย หรือส่งเสียงรบกวนระหว่างพิธีอันทำให้เกิดความไม่เรียบร้อยได้ หลังจากเสร็จพิธีขณะที่นำศพของผู้ตายไปยังสุสาน โดยแขกผู้มีเกียรติญาติพี่น้องนำดอกไม้และดินที่แจกให้ระหว่างทางเข้าสู่สุสาน นำไปวางบนโลงศพของผู้ตาย เพื่อแสดงความเคารพรักและเตือนใจเสมอมาว่า มนุษย์นั้นมาจากดินและก็กลับกลายเป็นดิน

วันสำคัญทางศาสนา

๑. วันอาทิตย์ (Sunday) เป็นวันพระเจ้าที่ชาวคริสต์หยุดงานและจะไปปฏิบัติศาสนกิจร่วมพิธีมิสซาที่โบสถ์ที่ใกล้เคียง

๒. วันคริสตมาส (Christmas) คือ วันสมโภชการเกิดมาของพระเยซู ตรงกับวันที่ ๒๕ ธันวาคมของทุกปี

๓. วันสมโภชปัสกา (Pasqua) หรือ (Easter) คือ วันสมโภชการกลับคืนชีพของพระเยซู ตรงกับวันอาทิตย์แรกหลังจากวันพระจันทร์เต็มดวงระหว่างวันที่ ๒๑ มีนาคม ถึง ๒๕ เมษายน วันใดวันหนึ่ง

๔. วันสมโภชเกี่ยวกับพระนาง มารีอา เช่น สมโภชแม่พระได้รับเกียรติยกขึ้นสวรรค์ทั้งกายและวิญญาณ (Mary Assumption) ตรงกับวันที่ ๑๕ สิงหาคม และสมโภชแม่พระปฏิสนธินิรมล (Mary Immaculate Conception) ตรงกับวันที่ ๘ ธันวาคม ของทุกปี

๕. วันฉลองเกี่ยวกับนักบุญ เช่น นักบุญทั้งหลาย (All Saints day) ตรงกับวันที่ ๑ พฤศจิกายน วันฉลองนักบุญยอแซฟ ตรงกับ ๑๙ มีนาคม วันฉลองนักบุญเปโตรและเปาโล ตรงกับวันที่ ๒๙ มิถุนายนของทุกปี

๖. วันฉลองเกี่ยวกับทูตสวรรค์ เช่น ฉลองทูตสวรรค์มีคาเอล คาเบรียล และราฟาเอล ทุกวันที่ ๒๙ กันยายนของทุกปี

๗. คาทอลิกยังมีวันฉลองอีกหลายวัน ซึ่งจะถูกรับรองไว้ในปฏิทินคาทอลิก

นิกายโปรเตสแตนต์^๑

ศาสนพิธีที่สำคัญของศาสนาคริสต์กลุ่มโปรเตสแตนต์มีลักษณะที่คล้ายกับคาทอลิก คือ การมีพระเยซูคริสต์เป็นศูนย์กลางของการประกอบพิธี แต่มีความแตกต่างไปคือ มิได้เน้นรูปแบบพิธีกรรมที่เป็นกฎเคร่งครัดให้ความสำคัญต่อพระคัมภีร์ และไม่เน้นการประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระแม่มารีย์และบรรดานักบุญ

พิธีนมัสการพระเจ้า

ความหมาย การนมัสการพระเจ้า หมายถึง การสรรเสริญ ถวายเกียรติ และการตอบสนองพระราชกิจของพระองค์ ผู้ทรงกระทำพระราชกิจในอดีต ปัจจุบันและอนาคต เป็นกระบวนการสื่อสาร ๒ ทางระหว่างพระเจ้าเป็นเจ้ากับมนุษย์ ในฐานะที่พระเจ้าเป็นผู้ริเริ่มกระทำพระราชกิจของพระองค์ และมนุษย์เป็นผู้ตอบสนอง

รูปแบบของการนมัสการพระเจ้า (ของสภาคริสตจักรในประเทศไทย) มีที่มาจากความเข้าใจในพระวาทะของพระเจ้าเป็นเจ้า (โดยเฉพาะจากพระธรรมอิสยาห์ ซึ่งเมื่อได้พบกับองค์พระเจ้าผู้บริสุทธิ์และทรงเดชานุภาพ จึงได้มองเห็นความผิดบาปของตนเอง ยอมสารภาพและรับการชำระจากพระองค์ โดยประสงค์จะอุทิศตนเป็นผู้รับใช้ของพระเจ้า เป็นการแสดงออกถึงความหมายของพฤติกรรมที่เราทำร่วมกันในการนมัสการ โดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายให้เป็นที่ปรากฏออกมา ได้แก่ บทเพลง พระวาทะ การอธิษฐาน การถวาย และศาสนพิธี เป็นต้น อันเป็นไปตามโครงสร้างของ “ระเบียบนมัสการพระเจ้า”

ระเบียบนมัสการพระเจ้า แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ การทรงสำแดงของพระเจ้า

ส่วนที่ ๒ การสำนึกผิดและรับการอภัย

ส่วนที่ ๓ การเผยพระวาทะของพระเจ้า

ส่วนที่ ๔ การตอบสนองของมนุษย์

การนมัสการพระเจ้า ซึ่งเป็นการสื่อสารของมนุษย์ต่อพระเจ้า เพื่อตอบสนองต่อพระองค์ โดยการเฉลิมฉลองพระคุณ ความรัก ในความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ด้วยความเชื่อถ้อยศรัทธา ด้วยใจสำนึกผิด ด้วยยกย่องถวายเกียรติ ขอบพระคุณ และถวายตัว การทรงสำแดงของพระเจ้า ซึ่งประจักษ์แก่คริสตชนของพระองค์ ด้วยความจริง จิตวิญญาณ และความบริสุทธิ์ จึงสมควรที่มนุษย์จะสรรเสริญ เทิดพระเกียรติ และสดุดีความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าเป็นเจ้าในการตอบสนองต่อพระเจ้าของคริสตชน เกิดขึ้นเมื่อเขาเหล่านั้นได้มองเห็นตนเอง รู้จักตนเอง สำนึกตน และรู้ผิดบาป จึงสารภาพให้พระเจ้าทรงอภัย และทรงชำระให้แก่เขา ซึ่งจะปรากฏในรูปแบบการนมัสการ คือ การอธิษฐาน การสารภาพความผิดบาป การขอชำระ ยอมรับการนำจากพระองค์ และการประกาศอภัยโทษบาป จากพระวาทะของพระเจ้า

^๑ ในส่วนของเนื้อหาของหัวข้อศาสนพิธีโปรเตสแตนต์ ในหนังสือคู่มือฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนข้อมูล และตรวจทานแก้ไขให้กรมการปกครอง โดยคริสตจักรในประเทศไทย

การเผยแพร่พระวาทะและการรับฟังพระวาทะของพระเจ้า เป็นส่วนที่ ๓ ในการนมัสการ ซึ่งจะเกิดขึ้น ภายหลังจากที่ได้รับการชำระความผิดบาปแล้ว เป็นการรับพระบัญชาจากพระองค์ เพื่อกระทำพันธกิจในการรับใช้ พระองค์

การตอบสนองของมนุษย์ต่อพระเจ้าจะสมบูรณ์ เมื่อได้ฟังพระบัญชาจากพระองค์ จึงเกิดความเข้าใจและ สำนึกที่จะตอบสนองด้วย การยอมจำนน การมอบถวาย และการอุทิศตนในการรับใช้พระองค์ ซึ่งอยู่ในรูปแบบ ของศาสนพิธีต่าง ๆ

องค์ประกอบของระเบียบนมัสการ ประกอบด้วย

- ▶▶ การสรรเสริญเทิดพระเกียรติและโมทนาพระคุณ
- ▶▶ การสารภาพความผิดบาป
- ▶▶ การประกาศอภัยโทษ และการชำระ
- ▶▶ การยืนยันความเชื่อ
- ▶▶ การเผยแพร่พระวาทะและการฟังพระวาทะของพระเจ้า
- ▶▶ การมอบถวาย
- ▶▶ ศาสนพิธี
- ▶▶ ขอพระพร

ขั้นตอนในการปฏิบัติตามระเบียบการนมัสการพระเจ้า มีดังนี้

(แบบการนมัสการวันอาทิตย์หรือโอกาสอื่น)

ส่วนที่ ๑ การทรงสำแดงของพระเจ้า

๑. การเตรียมจิตใจ

๑.๑ เตรียมใจนมัสการพระเจ้า (ใช้เพลงบรรเลงจากเครื่องดนตรี หรือคณะนักร้องหรือร้อง เดี่ยวจากนั้นผู้นำ กล่าวว่า “พระเจ้าทรงสถิตในพระวิหารบริสุทธิ์ของพระองค์ จงให้สิ่งทั้งปวงพวยพุ่งต่อพระพักตร์ พระองค์เถิด ให้เรานมัสการพระเจ้าด้วยใจยำเกรง”

๑.๒ การเทิดพระเกียรติ ผู้นำหรือผู้ประกอบพิธี กล่าวว่า “ขอให้พระคุณและสันติสุขจาก พระบิดาของเรา และจากพระเยซูคริสตเจ้าจงดำรงอยู่กับท่านทั้งหลายเถิด ขอให้เราสรรเสริญองค์พระผู้เป็นเจ้า”

ผู้ร่วมในพิธี กล่าวรับ “ให้เราสรรเสริญพระนามขององค์พระผู้เป็นเจ้า”

ผู้นำ กล่าว “ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปตลอดเป็นนิตย์” ตั้งแต่ดวงอาทิตย์ขึ้น ไปจนกระทั่ง ดวงอาทิตย์ตก”

ผู้ร่วมในพิธี กล่าวรับ “ขอให้พระนามขององค์พระผู้เป็นเจ้าเป็นที่สรรเสริญ”

๒. ถวายเพลงเทิดพระเกียรติ

๓. อธิษฐาน (สรรเสริญพระเจ้า)

ส่วนที่ ๒ การสารภาพบาปและรับการอภัย

ผู้นำ กล่าวนำ “พระคัมภีร์สอนเราว่า เมื่อเราเข้ามาอยู่จำเพราะพระเจ้า เราจะต้องถ่อมใจ สารภาพความผิดบาปของเรา พระคัมภีร์ กล่าวว่า ถ้าเราทั้งหลายจะว่าเราไม่มีบาปเราก็หลงตัวเอง และสักจะไม่ได้ อยู่ในตัวเราเลย ถ้าเราสารภาพบาปของเรา พระองค์ทรงสัตย์ซื่อและเที่ยงธรรมก็จะทรงโปรดยกบาปโทษของเรา และจะทรงชำระเราให้พ้นจากอธรรมทั้งสิ้น ให้เราอธิษฐานสารภาพผิดต่อพระพักตร์ของพระเจ้า”

๑. อธิษฐานสารภาพบาป ผู้นำและผู้ร่วมพิธี กล่าวพร้อมกัน “ข้าแต่พระเจ้าผู้ทรงฤทธิ์และเมตตา กรุณา ทรงเป็นแหล่งแห่งบรรดาความดี ผู้ทรงล่วงรู้ความคิดในใจของข้าพระองค์ทั้งหลาย ข้าพระองค์ขอสารภาพ ต่อพระองค์ว่าได้ทำผิดบาปต่อพระองค์ และทำชั่วร้ายในสายพระเนตรของพระองค์ ขอได้โปรดชำระข้าพระองค์ จากมลทินบาปในอดีตและขอประทานพระคุณ และฤทธานุภาพที่ละทิ้งความชั่ว เพื่อว่าเมื่อหลุดพ้นจากการเป็นทาส ของความบาปแล้ว ข้าพระองค์จะได้บังเกิดผลดี โดยพระเยซูคริสต์ทูลขอในพระนามพระเยซูคริสต์เจ้า อาเมน”

๒. การประกาศการอภัยโทษ โดยศิษยาภิบาล หรือศาสนาจารย์ ใช้ข้อพระคัมภีร์ หรือเลือกข้อ พระคัมภีร์ตอนหนึ่งตอนใดที่มีความเหมาะสม อาทิ “จงฟังคำของพระเจ้าที่กระชับความมั่นใจของเราแต่พระเจ้า ทรงสำแดงความรักของพระองค์แก่เราทั้งหลาย คือ ขณะที่เรายังเป็นคนบาปอยู่นั้น พระคริสต์ได้ทรงสิ้นพระชนม์ เพื่อเรา (โรม ๕ : ๘) เหตุฉะนั้นถ้าผู้ใดอยู่ในพระคริสต์ ผู้นั้นก็เป็นคนที่ถูกสร้างใหม่แล้ว สิ่งสารพัดเก่า ๆ ก็ล่วงไป นี้แน่ะกลายเป็นสิ่งใหม่ทั้งนั้น ทั้งสิ้นนี้เกิดมาจากพระเจ้าผู้ทรงให้เราคืนดีกันกับพระองค์ทางพระเยซูคริสต์ และ ทรงโปรดประทานให้เรา มีพันธกิจเรื่องการคืนดีกัน (๒ โครินธ์ ๕ : ๑๗ - ๑๘) พี่น้องทั้งหลายให้เราสรรเสริญพระเจ้า ผู้ทรงพระคุณไถ่เราจากอำนาจแห่งความบาปแล้ว”

๓. อธิษฐานเผื่อสมาชิก โดยศิษยาภิบาล หรือผู้ปกครอง

๔. ถวายเพลง

ส่วนที่ ๓ การเผยพระวจนะของพระเจ้า

ผู้นำ กล่าวนำ “ให้เราถ่อมใจรับฟังพระวจนะของพระเจ้า

ผู้ร่วมพิธี รับประทานพร้อมกัน “ข้าแต่พระเจ้า” ขอทรงเปิดตาของข้าพระองค์ เพื่อข้าพระองค์จะได้เห็น สิ่งมหัศจรรย์จากพระธรรมของพระองค์” หรืออาจใช้เพลงสั้น ๆ ขับร้องแทนได้

๑. อัญเชิญพระวจนะของพระเจ้า สามารถเลือกมานำเสนอได้ ทั้งจากพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม และจากพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่

๒. ถวายเพลงสาธุการ

๓. ถวายเพลง เช่น เพลงสรรเสริญ โดยคณะนักร้อง

๔. เผยพระวจนะ

๕. ประกาศหลักข้อเชื่อ ผู้นำ กล่าวว่า “ขอให้เราทั้งหลายประกาศความเชื่อของเราตามหลักข้อ เชื่อ” ซึ่งสามารถเลือกใช้หลักข้ออัครธรรมทูต หรือหลักข้อเชื่อในเชียก็ได้

๖. พิธีมหาสนิท ซึ่งมีลำดับพิธีการต่าง ๆ จะได้นำเสนอในเรื่องของพิธีมหาสนิทต่อไป

๗. ถวายเพลง

ส่วนที่ ๔ การตอบสนองของมนุษย์

๑. เชิญชวนถวายโดยใช้ข้อคัมภีร์ หรือข้อความ ดังต่อไปนี้ ผู้นำ “พี่น้องทั้งหลาย การมนัสการที่แท้จริง คือ การถวายตัวเราให้เป็นเครื่องบูชาอันมีชีวิตอยู่โดยรู้ยู่่าสิ่งสารพัดที่เรามีอยู่นั้นเป็นของพระองค์ ขอให้เราถวายทั้งทรัพย์สินและชีวิตเพื่อพระราชกิจของพระเจ้า”

๒. ผ่านถูงถวาย

๓. อธิษฐานมอบถวาย

๔. ถวายเพลง

๕. คำกำชับ โดยผู้ขอพระพร ดังนี้ “จงออกไปสู่โลกอย่างสันติ จงมีใจกล้า จงยึดถือสิ่งที่ดีไว้ อย่าทำความชั่วตอบแทนความชั่ว จงหนุนใจผู้ท้อแท้และเกือกูลผู้อ่อนแอ จงช่วยคนทุกข์เข็ญใจ และให้เกียรติแก่ทุกคน จงรักและปรนนิบัติองค์พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า จงชื่นชมยินดีในฤทธิ์เดชแห่งพระวิญญาณบริสุทธิ์

๖. ขอพระพร

๗. เพลงตอบสนอง

๘. ประกาศงานของคริสตจักร

- เสร็จพิธี -

พิธีกรรมเฉพาะ

พิธีบัพติศมา หรือพิธีเข้าพันธสัญญา

ความหมาย

เป็นการเข้าสู่พันธสัญญาระหว่างพระผู้เป็นเจ้าของเจ้ากับผู้รับบัพติศมา โดยประกาศตนตามความเชื่อที่ว่า “ความบาป” ของเราได้รับการอภัยจากพระเยซูคริสต์ ด้วยพระองค์ได้ตายแทนเรา ดังนั้น เราจึงได้รับการสร้างใหม่ (เกิดใหม่) เข้าสู่ครอบครัวของพระเจ้า (คริสตจักร)

สัญลักษณ์ของพิธีบัพติศมา

พิธีบัพติศมาใช้ “น้ำ” เป็นสัญลักษณ์ เนื่องด้วยน้ำมีคุณสมบัติในการชำระล้างให้สะอาด ในพิธีนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะสื่อให้เห็นว่า ผู้รับบัพติศมา ได้รับการอภัยบาป ปราศจากมลทิน และความผิดบาป รวมทั้งเป็นการได้รับชีวิตใหม่ ที่เราได้รับจากพระเยซูคริสต์เจ้า

รูปแบบของพิธีบัพติศมา

ในประเทศไทยใช้กันอยู่ ๒ รูปแบบ โดยสื่อความหมายอย่างเดียวกัน และควรต้องมีความเข้าใจด้วยตระหนักว่า “เราได้รับความรอดโดยพระคุณและการทรงไถ่จากพระเยซูคริสต์” คือ พิธีจุ่ม และพิธีพรหม

● **พิธีจุ่ม** คือ การที่ให้ผู้รับบัพติศมาลงไปในน้ำ จะเป็นบ่อที่จัดเตรียมขึ้นในคริสตจักร หรือแม่น้ำ หรือทะเลตามความเหมาะสม

● **พิธีพรหม** คือ การนำน้ำแตะที่ศีรษะโดยผู้ประกอบพิธีจะใช้มือขวาจุ่มลงในขันน้ำที่ผู้ปกครองคริสตจักรเป็นผู้ถือขันน้ำที่เตรียมไว้ และผู้ประกอบพิธีวางมือบนศีรษะของผู้ที่รับบัพติศมา

ผู้ที่รับบัพติศมาต้องเตรียมพร้อม โดยรับการศึกษา เรียนรู้ ให้มีความเข้าใจถึงหลักความเชื่อแนวทางการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตใหม่ จากคริสตจักร ทั้งผู้ที่เป็นผู้เชื่อใหม่ และลูกหลานผู้เชื่อ

สำหรับพิธีบัพติศมาแก่เด็กหรือทารก ซึ่งยังไม่สามารถประกาศความเชื่อด้วยตนเองได้ จะทำการเข้าสู่พันธสัญญา (รับบัพติศมา) ผ่านทางบิดามารดาของเด็ก และคริสตจักร (ชุมชนของพระเจ้า) อันเป็นการสัญญาต่อพระองค์ว่าจะช่วยกันรับผิดชอบในการนำทารกหรือเด็กผู้นี้ ไปสู่ความเชื่อในภายหลัง โดยจะกระทำขึ้นเมื่อเด็กมีอายุครบ ๑๒ ปี อันเป็นการยืนยันความเชื่อของตนเอง ใน “พิธีประกาศตัวเป็นสมาชิกสมบูรณของคริสตจักร” หรือแม้ว่าคริสตจักรอาจจะไม่ให้บัพติศมาแก่เด็กหรือทารก ย่อมจัดให้มี “พิธีถวายบุตร” ขึ้นแทนซึ่งหมายความถึงการมอบเด็กหรือทารกให้อยู่ในการอารักขาของพระเจ้า จนเมื่อเด็กหรือทารกผู้นั้นเติบโตขึ้นและมีความพร้อมที่จะประกาศความเชื่อของตนเองได้ จึงให้การอบรมจากคริสตจักร และประกอบพิธีบัพติศมาต่อไป

พิธีมหาสนิท

ความหมาย

คริสเตียนจัดพิธีมหาสนิท เพื่อเป็นการระลึกถึงพันธสัญญาและฟื้นฟูสัมพันธ์กับพระองค์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคริสตศาสนิกชน และประกาศการถวายพระชนม์ขององค์พระผู้เป็นเจ้าจนกว่าพระองค์จะเสด็จมาโดยคริสตชนทุกคนที่ได้รับบัพติศมา หรือได้ประกาศความเชื่อมาแล้วก็รับสิทธิ์เข้าร่วมพิธีมหาสนิท พิธีมหาสนิทสำหรับคริสตชนทั่วไป และพิธีมหาสนิทสำหรับผู้ไม่สามารถไปโบสถ์ได้

พิธีมหาสนิทสำหรับคริสตชนทั่วไป

ซึ่งจะจัดให้มีพิธีขึ้นในโบสถ์ **กรณีพิธีมหาสนิทอยู่ตอนท้ายของการนมัสการ** ผู้ร่วมพิธีจะร่วมขับร้องเพลงเตรียมใจสู่พิธีมหาสนิท ผู้ประกอบพิธี (ศาสนาจารย์) จะกล่าวนำแล้วร่วมกันน้อมระลึกถึงพระเยซูคริสต์ ผู้ตั้งพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ คือ พิธีมหาสนิทนี้ ดังที่พระองค์ได้ตรัสสั่งเหล่าสาวกไว้ว่า “จงกระทำอย่างนี้ให้เป็นที่ระลึกถึงเรา” ก่อนที่พระองค์จะทนทุกข์ทรมาน ซึ่งพิธีนี้จะทำให้คริสตชนระลึกถึงพันธสัญญาต่อพระองค์ว่า จะเชื่อฟังพระองค์ตลอดไป โดยจิตของเราอยู่ในพระองค์ ดังเป็นแขนงแห่งเถาองุ่น ที่เสมือนเช่นพระเยซูคริสต์ ดังนั้น**พิธีมหาสนิทนี้จะทำให้คริสตชนมั่นใจ**ยิ่งว่า พระเยซูคริสต์ทรงพระชนม์จะเสด็จกลับมาและประทับอยู่กับเรา โดยเมื่อเสร็จการอธิษฐาน จะยกข้อความในพระคัมภีร์เพื่อใช้ในการขอพร และร่วมกันรับประทานขนมปัง และน้ำองุ่นตามความเหมาะสม โดยพิธีนี้มีความหมายสำคัญ ๓ ประการ ดังต่อไปนี้

● **ประการแรก** พระกายที่พระเยซูคริสต์ทรงยอมทนทุกข์ทรมานด้วยความรัก และการเสียสละ เพื่อนำเรากลับมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระเจ้า คั่นติดกันกับเพื่อนบ้านและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในคริสตจักร การเข้าสู่พิธีนี้ หมายถึง การยอมรับว่าเราต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของพระกายของพระคริสต์ คือ คริสตจักร และยอมจำนนที่จะทำตามพระบัญชาของพระเยซูคริสตเจ้าของเรา

● **ประการที่สอง** พระโลหิตที่พระเยซูคริสต์ประทานให้เป็นค่าไถ่เราพ้นจากความผิดบาป และกลับมาคืนดีกับพระเจ้าพระบิดาของเรา เพราะฉะนั้นโดยพระเยซูคริสต์เท่านั้นที่ทรงมีชีวิตอยู่ในเรา

● **ประการที่สาม** พระเยซูคริสต์ ตรัสว่า “จงกระทำการนี้ให้เป็นที่ระลึกถึงเรา” ให้เราทั้งหลายระลึกถึงความรัก การเสียสละ การทรงไถ่ การคืนดีที่พระองค์ได้ทรงกระทำเพื่อเรา พิธีนี้เป็นพันธสัญญามั่นคงที่พระเจ้าทรงมีต่อเราและฝ่ายเราสัญญาว่าจะเชื่อฟังพระองค์ตลอดไป ฉะนั้นถ้าผู้ใดสำนึกบาปของตน และต้องการที่จะพ้นจากอำนาจของบาปนั้น ทั้งมีความเชื่อ และไว้วางใจในพระเยซูคริสต์ และประสงค์ที่จะให้พระองค์เป็นผู้ช่วยในการดำเนินชีวิต

จากนั้นคริสตชนร่วมกันอธิษฐานถึงความสำนึกผิดบาปและการชำระบาป ผู้ประกอบพิธีจะกล่าวรับและแสดงการขอบพระคุณต่อพระเยซูคริสต์ พร้อมแสดงความเคารพ และมอบขนมปังให้กับคริสตชนทั้งหลายรับไปเพื่อรับประทานพร้อมกัน จากนั้นหยิบถ้วยด้วยความเคารพ ด้วย “ถ้วยนี้ คือ พันธสัญญาใหม่โดยโลหิตของพระเยซูคริสตเจ้า” แล้วคริสตชนรับไปดื่มพร้อมกัน จากนั้นอธิษฐานและขอพระพรต่อพระเจ้าผู้ทรงพระคุณการไถ่และชีวิตใหม่ในองค์พระเยซูคริสต์ การยอมรับและเป็นผู้รับใช้ตามพระประสงค์ของพระองค์แล้วร่วมกันขับร้องเพลงตอบสนองเป็นอันเสร็จพิธี

พิธีมหาสนิทสำหรับผู้ไม่สามารถไปโบสถ์ได้

พิธีการเริ่มพิธีคือ เริ่มต้นด้วยการร้องเพลง อธิษฐาน ตามความเหมาะสม โดยผู้ประกอบพิธีจะไม่ใช่ข้อพระคัมภีร์ รวมทั้งอาจเลือกใช้คำอธิษฐานเฉพาะตอนที่เห็นว่ามีความเหมาะสม ดังนั้น เมื่อเริ่มพิธีผู้ประกอบพิธีจะกล่าวนำ จากนั้นจะดำเนินพิธีอธิษฐาน โดยผู้ร่วมพิธีจะกล่าวตาม จากนั้นเพื่อเป็นการระลึกถึงพระกรุณาของพระเยซูคริสต์ จึงดำเนินการประกาศถึงพันธสัญญาที่ให้ไว้กับพระองค์ ผู้ประกอบพิธีจะมอบขนมปังและน้ำองุ่นแก่ผู้รับและผู้ปกครองที่ไปร่วมด้วย ให้ดื่มเพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณของพระเยซู (ควรรับประทานขนมปังและดื่มน้ำองุ่นด้วยอาการเคารพ) จากนั้นร่วมกันอธิษฐานขอพระพร เสร็จพิธี อาจมีการบรรเลงหรือขับร้องเพลงตอบสนอง (พระเจ้าเป็นความรัก)

พิธีมงคลสมรส

การเริ่มต้นของครอบครัวจะเริ่มต้นด้วย “การสมรส” โดย คู่สมรสที่เป็นคริสเตียนจะต้องจดทะเบียนสมรสให้ถูกต้องตามกฎหมาย และจัดให้มีพิธีมงคลสมรส อันมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- ◆ **ความเป็นหนึ่งเดียว** หมายถึง สามีและภรรยาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยจะต้องมีรักเดียวใจเดียว
- ◆ **ความมั่นคง** หมายถึง คู่สมรสจะต้องอยู่กินด้วยกันจนตลอดชีวิต

การสมรสแบบคริสเตียน ย่อมมีความหมายมากกว่าการประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนเพราะยังมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอีกท่านหนึ่ง คือ องค์พระเยซูคริสต์ผู้เป็นศูนย์กลางของครอบครัวพระองค์จะเป็นผู้ให้ความหมายทรงนำและชี้ทางในความสัมพันธ์ ฉะนั้นการสมรสของคริสเตียนจึงมีความหมายที่ลึกซึ้งเพราะมิได้เป็นเพียงข้อตกลงทางสังคม หรือโดยทางกฎหมายเท่านั้น หากเป็นการกระทำสัญญากันต่อพระพักตร์แห่งพระเจ้า และต่อหน้ากลุ่มชน ผู้มาร่วมเป็นสักขีพยาน และคำสัญญาที่คู่สมรสได้ให้ต่อกันและกันจะยั่งยืนอยู่ได้ หากใช่เพราะอำนาจของกฎหมาย หรือความเกรงกลัวต่อโทษ แต่เป็นคำสัญญาที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งผูกพันอย่างถาวรยิ่งกว่าเอกสารสัญญาตามกฎหมายใด ๆ ด้วยเป็นสัญญาที่ได้ทำไว้กับองค์พระผู้เป็นเจ้า ผู้เป็นเจ้า ชีวิต ทั้งยังมีญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายเข้ามารับทราบ รับรู้ และเป็นผู้ร่วมในการตัดสินใจ จึงเป็นเหตุให้การสมรส ของคริสเตียน เป็นความสัมพันธ์ที่ผูกพันระหว่างครอบครัวสองครอบครัวอีกด้วย

ระเบียบการนมัสการพระเจ้าเนื่องในพิธีมงคลสมรส โดยสังเขป

๑. แยกผู้มีเกียรติเข้าสู่พระวิหาร หรือสถานที่ประกอบพิธี ดนตรีบรรเลงเพลงเตรียมใจ

๒. ศาสนจารย์ผู้ประกอบพิธี นำขบวนเจ้าบ่าว เข้าสู่สถานที่ประกอบพิธีประกอบด้วย

- ✿ บิดา และมารดาฝ่ายเจ้าบ่าว
- ✿ มารดาของเจ้าสาว
- ✿ เพื่อนเจ้าบ่าว
- ✿ เจ้าบ่าว

๓. ผู้ประกอบพิธีจุดเทียนเล่มใหญ่ หมายถึง พระเยซูคริสต์ผู้เป็นความสว่างของโลก แล้วจุดเทียนประดับ หมายถึง เรารับแสงสว่างจากองค์พระเยซูคริสต์ เพื่อจะส่องสว่างต่อไปในชุมชน ดังคำตรัสของพระเยซูคริสต์ที่ว่า “ท่านทั้งหลายเป็นความสว่างของโลก”

๔. ขบวนเจ้าสาว เข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี ประกอบด้วย

- ✿ ผู้ถือพานแหวน (เด็ก ๑ หรือ ๒ คน ตามความเหมาะสม)
- ✿ ผู้ถือพานทะเบียนสมรส (เด็ก ๑ หรือ ๒ คน ตามความเหมาะสม)
- ✿ เพื่อนเจ้าสาว
- ✿ ผู้โปรยดอกไม้
- ✿ เจ้าสาว
- ✿ ผู้มอบเจ้าสาว (บิดา หรือมารดา หรือญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาว)

ขณะเดียวกันผู้ที่อยู่ในที่ประชุม หรือผู้ร่วมเป็นเกียรติในพิธีทุกท่านให้ยืนขึ้น โดยพร้อมเพรียงกัน

๕. ผู้ประกอบพิธี เริ่มดำเนินการพิธีมงคลสมรส โดย

- ▶▶ สดับพระวาทะของพระเจ้า และอธิษฐาน
- ▶▶ อ่านหลักฐานการสมรสของบ้านเมือง
- ▶▶ เจ้าบ่าวและเจ้าสาวกล่าวคำปฏิญาณและให้คำมั่นสัญญา
- ▶▶ มอบและสวมแหวนสมรส
- ▶▶ คำกำชับจากพระคัมภีร์ เพื่อเป็นการให้โอวาท
- ▶▶ อธิษฐานเผื่อคู่สมรส
- ▶▶ จุดเทียนสมรส
- ▶▶ เจ้าหน้าทีลงนามใบสำคัญสมรสของคริสตจักร
- ▶▶ คารวะบุพการี
- ▶▶ ประกาศความเป็นสามีภรรยา

๖. ผู้ที่ประชุมยืนขึ้นแสดงความยินดี และร้องเพลงอวยพรแก่คู่สมรส ซึ่งอาจใช้ “เพลงไทยนมัสการ บทที่ ๑๙๖ ความรักวิเศษเหนือรักอื่นใด หรือจะเลือกใช้เพลงหนึ่งเพลงใดจากหนังสือ ชีวิตคริสเตียน” และ “จิตใจ เบิกบานในวันแต่งงาน เพลงอวยพรคู่บ่าวสาว และพระเจ้าอยู่ด้วยคู่บ่าวสาว” (ที่ประชุมคงยืนอยู่)

๗. คู่สมรสเดินออกจากสถานที่ประกอบพิธี ติดตามด้วยผู้ถือพานทะเบียนสมรส พานแหวน บิดา มารดา และผู้มาร่วมนมัสการพระเจ้า โดยที่ประชุมคงยืนอยู่ เมื่อคู่สมรสเดินผ่าน ให้ที่ประชุมโปรยดอกไม้เพื่อเป็นการแสดงความยินดีและอวยพรแก่คู่สมรส

ขั้นตอนพิธีเลี้ยงฉลองการสมรส

♥ เจ้าภาพ หรือพิธีกรจะเรียนเชิญแขกผู้มีเกียรติเข้าสู่ห้องเลี้ยงรับรอง เพื่อเป็นการร่วมแสดงความยินดีแก่คู่สมรส

♥ เจ้าบ่าวเจ้าสาว (คู่สมรส) บิดา มารดา ของคู่บ่าวสาว ขึ้นบนเวที พิธีกรดำเนินพิธีการแนะนำบุพการีของคู่สมรส

♥ มารดาเจ้าบ่าว สวมมาลัยให้แก่เจ้าสาว เพื่อต้อนรับเป็นลูกสะใภ้ ส่วนมารดาเจ้าสาว สวมมาลัยให้กับเจ้าบ่าว เพื่อต้อนรับเป็นลูกเขย

♥ คู่สมรส ตัดขนมเค้กแต่งงาน (ถ้ามี)

♥ แขกผู้ใหญ่กล่าวแสดงความยินดี และให้โอวาทแก่คู่สมรส

♥ คู่สมรส กล่าวขอบคุณผู้มาร่วมเป็นเกียรติในพิธีมงคลสมรส

♥ ตัวแทนเจ้าภาพกล่าวขอบคุณ และเชิญแขกผู้มีเกียรติรับประทานอาหาร หรืออาหารว่าง

♥ อธิษฐานขอบคุณพระเจ้าสำหรับอาหาร หรืออาหารว่าง คู่สมรสจะเดินไปขอบคุณ และ

ถ่ายรูปปร่วมกับผู้มาร่วมพิธี และอาจจะมีการมอบของที่ระลึกให้กับผู้มาร่วมงานด้วยก็ได้ เสร็จพิธี

ข้อสังเกต : แหวนแต่งงานของชาวคริสต์เป็นที่รู้จักกันว่าต้องเป็นแหวนกลมเกลี้ยงไม่มีรอยต่อ เพื่อสื่อถึงความรักอันไม่มีที่สิ้นสุด

ทะเบียนสมรสที่ใช้ในพิธีมงคลสมรสที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นหนังสือสำคัญที่ออกโดยคริสตจักร จึงเป็นคนละฉบับกับทะเบียนสมรสที่ออกให้ตามกฎหมายว่าด้วยการสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ชุดแต่งงานตามประเพณีนิยมของคริสเตียนจะเป็นสีขาว เพราะเปรียบเสมือนความบริสุทธิ์ของหญิงสาว “ผู้รอคอย” จะได้แต่งงานกับ “คู่พระพร” ที่พระเจ้าเป็นเจ้าทรงประทานให้ ส่วนผ้าคลุมหน้า (Veil) เป็นตัวแทน (สัญลักษณ์) ของการอดทน รอคอยสงวนไว้ เพื่อว่าที่สามีจนถึงวินาทีที่ทั้งคู่ได้แต่งงานกัน

พิธีบรรจุศพ พิธีฝังศพ และพิธีเผาศพ

การนมัสการพระเจ้าก่อนพิธีฝังศพ หรือเผาศพ อาจจัดในบ้าน พระวิหาร หรือศาลา ก็ได้ ตามแต่ความสะดวกของเจ้าภาพ จากนั้นจะมีพิธีฝังศพ หรือเผาศพที่สุสาน

ก่อนประกอบพิธีบรรจุศพ ฝังศพ และเผาศพนั้น มีขั้นตอนเตรียมการ โดยสังเขป ดังนี้

- ญาติของผู้เสียชีวิตอาบน้ำศพ และแต่งกายให้กับผู้เสียชีวิตไว้เรียบร้อยแล้ว
- เตรียมหีบหรือโลงสำหรับบรรจุศพให้เรียบร้อยแล้ว โดยภายในประกอบด้วยไม้ตะแกรง ผ้าปูหมอน และผ้าคลุมร่าง และใบชาสำหรับดับกลิ่น
- เตรียมดอกไม้สดสำหรับคารวะและไว้อาลัย
- นัดหมายญาติหรือผู้ใกล้ชิด ๔ - ๖ ท่าน ให้เตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้กร่างบรรจุลงในหีบหรือโลง

ขั้นตอนพิธีบรรจุศพ

☉ ผู้ร่วมพิธีทุกคนยืนสงบไว้อาลัย

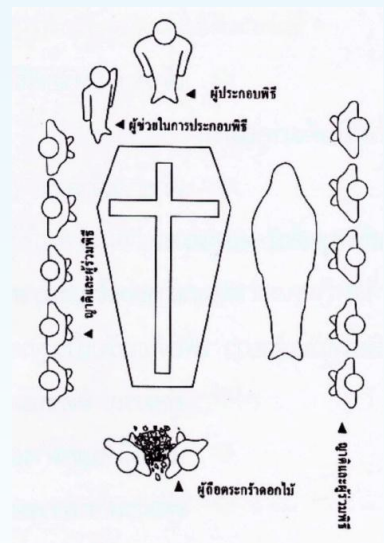
☉ ผู้ประกอบพิธีอัญเชิญ พระวอจนะของพระเจ้า อาทิสตุติ ๙๐, สตุติ ๑๒๑ : ๑ - ๕, สตุติ ๒๓ หรือ ยอห์น ๑๔ : ๑ - ๖ (เลือกตอนหนึ่งตอนใด)

☉ เพลงนมัสการ เช่น เพลง “สรรเสริญพระเจ้าผู้อำนวยพร”

☉ อธิษฐาน

☉ นำร่างลงบรรจุในหีบหรือโลงที่เตรียมไว้ (ไม่ควรนำสิ่งอื่นใดลงไปในหีบหรือโลงนั้น)

- ☉ ยืนไว้อาลัยแล้วนำดอกไม้วางไว้บนร่างของผู้เสียชีวิต
- ☉ อธิษฐานขอพระพร
- ☉ เพลงตอบสนอง

ขั้นตอนพิธีฝังศพ

❖ นมัสการพระเจ้าก่อนเคลื่อนศพสู่สุสาน สำหรับใช้ที่บ้านหรือที่โบสถ์ มีขั้นตอน คือ

⇒ บทชวชนนมัสการ (เลือกจากพระคัมภีร์ในบทต่าง ๆ ได้แก่ ๑๒๔ : ๘ หรือ ๔๖ : ๑ - ๒, เฉลยธรรมบัญญัติ ๓๓ : ๒๗, ยอห์น ๑๑ : ๒๕ - ๒๖, สดุดี ๒๓, ๑ ยอห์น ๓ : ๑๙ - ๒๔)

⇒ เพลงนมัสการ อันเกี่ยวข้องกับความหวังชีวิตนิรันดร์ โลกหน้า สวรรค์และการเล่าโลมใจ

⇒ อธิษฐาน ผู้นำกล่าว “ข้าแต่พระบิดาผู้ทรงสถิตในสวรรค์ พระองค์ทรงรักข้าพระองค์ทั้งหลาย พระองค์ทรงเปลี่ยนเงาแห่งความตายให้เป็นแสงอรุณ พระองค์ทรงประทานความประเล้าประโลมใจซึ่งไม่มีผู้ใดจะให้ได้ เพราะพระองค์ทรงเป็นผู้ประทานชีวิต และพิชิตความตาย โปรดช่วยให้ข้าพระองค์ทั้งหลายมีใจเคารพและเชื่อฟังพระองค์ และเข้าใจความหวังที่ได้ทรงประทานไว้ ตามที่ปรากฏในพระคัมภีร์ โปรดประทานพระวิญญาณบริสุทธิ์ ให้แก่ข้าพระองค์ทั้งหลาย เพื่อจะได้พ้นจากความมืด และความโศกเศร้า เข้าอยู่ในแสงสว่างแห่งสันติ ด้วยการไว้วางใจในองค์พระเยซูคริสต์ ผู้ชนะความตาย พระองค์ทรงประทานการอภัยโทษและชีวิตนิรันดร์แก่คนทั้งปวง”

⇒ ผู้นำและที่ประชุม กล่าวคำ อธิษฐานพร้อมกัน “ข้าแต่พระบิดาแห่งข้าพระองค์ทั้งหลายผู้ทรงสถิตในสวรรค์ ขอให้พระนามของพระองค์เป็นที่เคารพสักการะ ขอให้แผ่นดินของพระองค์มาตั้งอยู่ ขอให้เป็นที่ไปตามน้ำพระทัยของพระองค์ ในสวรรค์เป็นอย่างไรก็ให้เป็นอย่างนั้นในแผ่นดินโลก ขอทรงโปรดประทานอาหารประจำวันแก่ข้าพระองค์ทั้งหลายในกาลวันนี้ และขอโปรดยกบาปผิดข้าพระองค์เหมือนข้าพระองค์ยกโทษผู้ที่กระทำผิดต่อข้าพระองค์นั้น และขอย่านำข้าพระองค์เข้าไปในการทดลอง แต่ขอให้พ้นจากสิ่งชั่วร้าย เหตุวาระอาชานาญและฤทธิ์เดช และพระสิริเป็นของพระองค์สืบ ๆ ไปเป็นนิตย์ อาเมน”

⇒ พิธีกรหรือผู้นำ อ่านประวัติผู้วายชนม์

⇒ อัญเชิญพระวจนะของพระเจ้า (เลือกจากพระธรรมที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ สดุดี ๒๓ : ๔๖, ๙๐, ๑๒๑, ๑๓๐ หรือ ยอห์น ๑๔ : ๑, ๓, ๑๕ - ๒๐, โรม ๘ : ๑๔ - ๓๔, ๑ โครินธ์ ๑๕ : ๒๐ - ๒๘, ๓๕ - ๔๙, ๕๔ - ๕๘, ๒ โครินธ์ ๔ : ๑๕ - ๕ : ๑๐, ๑ เอเฟซัส ๑ : ๑๓ - ๑๘, ๒ โครินธ์ ๑๒ : ๑ - ๔, ๒๒ : ๑ - ๗ หรือถ้าเป็นศพเด็กอาจเลือกใช้ มัทธีว ๑๘ : ๑ - ๕, ๑๐, ๑๔, มาระโก ๑๐ : ๑๓ - ๑๖)

⇒ เพลงสรรเสริญพระเจ้าโดยคณะนักร้อง (ถ้ามี)

⇒ เผยพระวจนะ

⇒ อธิษฐานเผื่อครอบครัวผู้วายชนม์

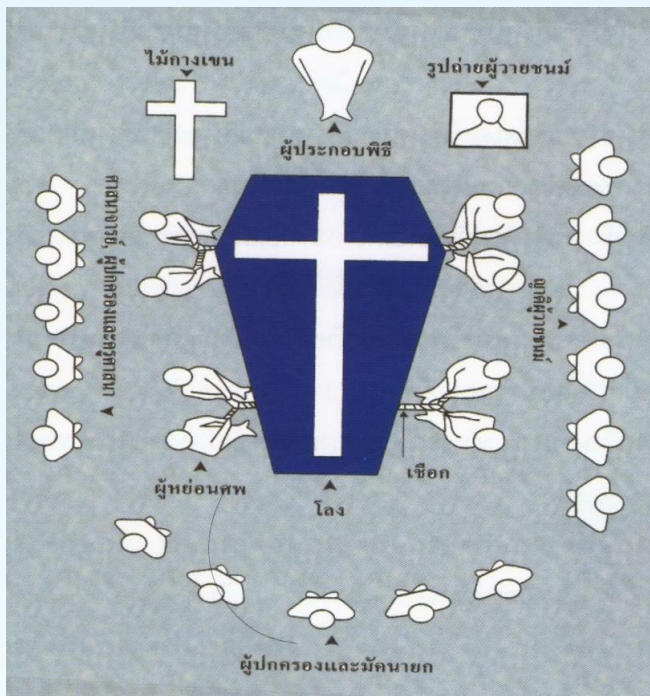
⇒ เพลงนมัสการ

⇒ ขอพระพร (อาจเลือกจากข้อพระคัมภีร์ คือ ฮีบรู ๑๓ : ๒๐ - ๒๓, ยูดา ๒๔, ๒๕, ๒ เอเฟซัส ๑ : ๑๖, เอเฟซัส ๖ : ๒๓ - ๒๔, ๒ โครินธ์ ๑๓ : ๑๔)

❖ การเคลื่อนย้ายศพสู่สุสาน ให้จัดรูปขบวน ดังนี้

- ๑) ผู้ประกอบพิธี
- ๒) ไม้กางเขน
- ๓) ภาพถ่ายผู้วายชนม์
- ๔) หีบศพ
- ๕) ฉวาทิและผู้มาร่วมพิธี

❖ เมื่อเคลื่อนศพมาถึงสุสานแล้ว ให้วางศพและสิ่งต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในภาพแสดงพิธีฝังศพ

❖ การนมัสการพระเจ้า เนื่องในพิธีศพ มีระเบียบการนมัสการ คือ

- ➡ ดนตรีบรรเลงเพลงเตรียมใจเข้าสู่การนมัสการพระเจ้า
- ➡ อารัมภบทธรรม สดุดี ๑๐๓ : ๑ - ๕
- ➡ เพลงนมัสการ บทที่ ๕๑ “พระเยซูคริสต์ทรงนำข้าเดิน”
- ➡ อธิษฐานสรรเสริญขอบพระคุณพระเจ้าและขอการทรงนำ
- ➡ พระวจนะอ่านสลับ “รำพึงถึงชีวิตอนิจจัง”
- ➡ ผู้นำประกอบพิธี กล่าวนำ “จิตใจของข้าพเจ้าเราร้อนอยู่ในข้าพเจ้า ขณะที่

ข้าพเจ้ากำลังรำพึงอยู่นั้น ไฟก็ลุก ข้าพเจ้าจึงพูดด้วยลิ้นของข้าพเจ้าว่า...”

⇒ ผู้ร่วมพิธี กล่าวรับ ข้าแต่พระเจ้า ขอให้ข้าพระองค์ทราบถึงบันปลายของข้าพระองค์ และวันเวลาของข้าพระองค์จะนานสักเท่าใด ขอให้ข้าพระองค์ทราบว่าชีวิตข้าพระองค์ไม่เที่ยงอย่างไร

⇒ ผู้นำ “ดูเถิด พระองค์ทรงกระทำให้วันเวลาของข้าพระองค์ยาวสองสามฝ่ามือเท่านั้น ชีวิตของข้าพระองค์ไม่นานเท่าไรเลย เฉพาะพระพักตร์พระองค์ ชีวิตมนุษย์ทุกคนดำรงอยู่สั้นเพียงลมหายใจเท่านั้น”

⇒ ผู้ร่วมพิธี “มนุษย์ไปๆ มาๆ อย่างเงาแน่ที่เดียว เขาทั้งหลายอยู่อย่างเปล่า ๆ แน่ที่เดียว มนุษย์กอบโกยไว้ และไม่ทราบว่าใครจะเก็บไป”

⇒ ผู้นำ “ข้าแต่พระเจ้า ขอทรงสดับคำอธิษฐานของข้าพระองค์ ขอทรงเงี่ยพระกรรณ ฟังการร้องทูลของข้าพระองค์ ขออย่าทรงเฉยเมยต่อน้ำตาของข้าพระองค์

⇒ ผู้ร่วมพิธี “เพราะข้าพระองค์เป็นแต่แขกที่ผ่านไปมาของพระองค์ เป็นคนที่อาศัยอยู่อย่างบรรพบุรุษของข้าพระองค์ มนุษย์ทุกคนเป็นแต่เพียงลมหายใจเท่านั้น”

⇒ ผู้นำ “ถึงปราชญ์ก็ยังคงตาย คนโง่และคนโหดก็ต้องพินาศเหมือนกัน และสิ่งทรัพย์สิน ศฤงคารของตนไว้ให้คนอื่น”

⇒ ผู้ร่วมพิธี “มนุษย์จะคงชีพในศักดิ์ศรีของตนไม่ได้ เขาก็เหมือนสัตว์เดรัจฉานที่พินาศ”

⇒ ผู้นำ “เพราะเมื่อเขาตาย เขาจะไม่เอาอะไรไปเลย”

⇒ ผู้ร่วมพิธี “ข้าแต่พระเจ้าของข้าพระองค์ บัดนี้ข้าพระองค์จะรอคอยอะไรเล่า ความหวังของข้าพระองค์อยู่ในพระองค์

⇒ ผู้นำ “ข้าแต่พระเจ้าของข้าพระองค์ ข้าพระองค์ปีติยินดีที่จะกระทำตามน้ำพระทัยของพระองค์ พระธรรมของพระองค์ อยู่ในจิตใจของข้าพระองค์”

⇒ กล่าวพร้อมกัน “ข้าแต่พระเจ้า ขอทรงพอพระทัยที่จะช่วยกู้ข้าพระองค์ ข้าแต่พระเจ้าขอทรงเร่งมาสงเคราะห์ข้าพระองค์ด้วยเถิด”

⇒ เพลง “สารการ”

⇒ อัญเชิญพระวจนะของพระเจ้า

⇒ เผยพระวจนะ

⇒ อธิษฐานเผื่อลูกหลานและญาติพี่น้องของผู้วายชนม์

⇒ เพลงนมัสการ บทที่ ๒๐๑ “พระองค์เป็นทุกสิ่งในชีวิต”

⇒ ขอพระพร

⇒ เพลงตอบสนอง “โปรดฟังคำทูลขอ”

❖ พิธีฝังศพ

ในพิธีควรเตรียมการ และประสานงานในเรื่องของสถานที่ในการฝังศพและการประกอบพิธีไว้ก่อนการเคลื่อนขบวนศพ

การเคลื่อนขบวนศพ มีลำดับ ดังนี้

- ๑) ผู้ถือกางเขน
- ๒) ผู้ประกอบพิธี
- ๓) ภาพถ่ายผู้วายชนม์
- ๔) โลงศพ
- ๕) ญาติพี่น้องและบรรดาผู้มาร่วมพิธี

เมื่อมาถึงสุสาน ให้นำโลงศพไปตั้งไว้บนหลุมศพที่เตรียมไว้สำหรับการฝัง ส่วนผู้มาร่วมพิธียืนสงบไว้อาลัย แล้วจึงเริ่มดำเนินการขั้นตอนของพิธีฝังศพ

⇒ อัญเชิญพระวาระของพระเจ้า (เลือกพระวาระจากอิสยาห์ ๔๕ : ๘, ปฐมกาล ๒ : ๗, สดุดี ๑๖ : ๙ - ๑๑, ๑๐๓ : ๑๓ - ๑๗, ๑ โครินธ์ ๑๕ : ๕๔ - ๕๕, ๒ โครินธ์ ๕ : ๔ - ๕, ยอห์น ๑๑ : ๒๕ - ๒๖)

⇒ อธิษฐาน

⇒ เพลง “กลับไปในพระเยซูมีพร เหมือนดังคนเหนื่อยทอดตัวลงนอน จะตื่นเมื่อไคน้ำตาไม่มี ศัตรูผู้ใดไม่อาจราวี กลับไปในพระเยซูใคร่ถึง เมื่อเป็นเมื่อตายท่านเป็นที่ฝัง ร่างข้างนอนจนท่านลงมาร้องคืนแต่่งใหม่เข้าสู่เมืองฟ้า อาเมน” (หรือเพลงอื่นๆ ตามที่เหมาะสม โดยระหว่างที่ขับร้อง ให้หย่อนโลงศพลงไปในหลุม แต่หากด้านสถานที่ไม่อำนวยจะหย่อนโลงศพลงหลุมภายหลังจาก “ขอพระพร” ก็ได้)

⇒ พิธีฝังศพ ผู้ประกอบพิธีกล่าว “เนื่องจากพระเจ้าผู้ทรงฤทธิ์ได้ทรงรับจิตวิญญาณของมิตรสหายผู้ล่วงลับไปแล้ว เราจึงนำศพของเขามาฝังไว้ในหลุม เพื่อคืนจะเป็นดิน (วางดินหนึ่งห่อ) และเจ้าจะกลับเป็นเจ้า (วางดินหนึ่งห่อ) จูสิจะได้กลับเป็นจูสิ (วางดินหนึ่งห่อ) เรามีความเชื่อว่าองค์พระเยซูคริสต์เจ้าจะทรงเปลี่ยนสภาพอมตะนี้ ให้เป็นสภาพอมตะ โดยฤทธิ์ของพระองค์

⇒ ขอพระพร

⇒ เพลงตอบสนอง โปรดฟังคำทูลขอ

⇒ ผู้ประกอบพิธี กล่าวเชิญ ศาสนาจารย์ ศิษยาภิบาล ครุศาสนา ผู้ปกครอง มัคทายก ญาติผู้ล่วงลับ และผู้มาร่วมพิธี (ตามลำดับ) เพื่อร่วมพิธีฝัง โดยวางห่อดินหรือดอกไม้บนโลงศพ

❖ พิธีเผาศพ

เช่นเดียวกับพิธีฝัง โดยเคลื่อนขบวนศพตามลำดับ และเมื่อเคลื่อนมาถึงที่สุสาน หรือฌาปนสถาน ให้นำโลงศพไปตั้งยังที่สำหรับเผา ผู้มาร่วมพิธียืนไว้อาลัย

⇒ อัญเชิญพระวาระของพระเจ้า (เลือกพระวาระจากอิสยาห์ ๔๕ : ๘, ปฐมกาล ๒ : ๗, สดุดี ๑๖ : ๙ - ๑๑, ๑๐๓ : ๑๓ - ๑๗.๑ โครินธ์ ๑๕ : ๕๔ - ๕๕, ๒ โครินธ์ ๕ : ๔ - ๕ ยอห์น ๑๑ : ๒๕ - ๒๖)

⇒ เพลงนมัสการ

⇒ อธิษฐาน

⇒ ผู้ประกอบพิธีกล่าว “เนื่องจากพระเจ้าผู้ทรงฤทธิ์ ได้ทรงรับจิตวิญญาณของมิตรสหายผู้ล่วงลับไปแล้ว เราจึงนำศพของท่านมาเผา เพื่อดินจะได้กลับเป็นดิน และเถ้าจะได้กลับเป็นเถ้า ธูสก็จะได้กลับเป็นธูส เรามีความเชื่อว่าองค์พระเยซูคริสต์เจ้าจะทรงเปลี่ยนสภาพอมตะนี้ ให้เป็นสภาพอมตะโดยฤทธิ์เดชของพระองค์

⇒ ขอพระพร

⇒ เพลงตอบสนอง

⇒ ผู้ประกอบพิธี กล่าวเชิญ ศาสนาจารย์ คิษยาภิบาล ผู้ปกครอง มัคทายก ญาติผู้ล่วงลับ และผู้มาร่วมพิธี ตามลำดับ ร่วมวางดอกไม้จันทน์ ร่วมพิธีเผา

วันสำคัญทางศาสนาคริสต์

● วันอาทิตย์ที่	๙ เมษายน	วันอาทิตย์ทางตาล
● วันศุกร์ที่	๑๔ เมษายน	วันศุกร์ประเสริฐ
● วันอาทิตย์	๑๖ เมษายน	วันพระเยซูคริสต์ทรงคืนพระชนม์
● วันอาทิตย์ที่	๔ มิถุนายน	วันพระวิญญาณบริสุทธิ์
● วันอาทิตย์ที่	๑ ตุลาคม	วันมหาสนิทสากล
● วันอาทิตย์ที่	๓ ธันวาคม	วันเทศกาลเตรียมรับเสด็จ
● วันจันทร์ที่	๒๕ ธันวาคม	วันคริสต์สมภพ

การวางตนที่เหมาะสมระหว่างศาสนา

การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ของคริสตชนกับศาสนิกของศาสนาอื่น ๆ ในสังคมไทยโดยธรรมชาตินั้น คริสตชนจะเป็นผู้ที่รักสันติ ไม่ใช่ความรุนแรง และยอมเป็นฝ่ายถูกกระทำอยู่แล้ว เนื่องจากพระเยซูทรงสอนให้รักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง ไปจนถึงขั้นรักศัตรู แม้แต่พระเยซูเองก็ทรงยอมถูกข่มเหงจนสิ้นพระชนม์โดยยังทรงอภัยแก่บุคคลเหล่านั้น บรรดาสาวกของพระองค์ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

คริสตชนไทยปรารถนาจากภาครัฐ และบุคคลทั่วไป

เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์กับทุกศาสนาในสังคมไทย ก็คือ เสรีภาพและความเสมอภาคในการนับถือศาสนา และการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา อันได้แก่

๑) เสรีภาพของคริสตชนในการเชื่อในพระเยซูคริสต์ การปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ การนมัสการพระเจ้า และการสร้างสถานนมัสการ ฯลฯ

๒) เสรีภาพคริสตชนที่จะรักษาความเชื่อของตนไว้ คริสตชนมีเสรีภาพที่จะไม่ต้องอธิษฐาน ไม่แสดงความเคารพที่มีนัยทางศาสนาต่อวัตถุ รูปปั้น ภาพ หรือบุคคล ของศาสนาหรือความเชื่ออื่น เนื่องจากคริสตชนมีบทบัญญัติว่าจะแสดงการนมัสการแต่พระเจ้าเท่านั้น

๓) เสรีภาพแก่คริสตชนในการสอนและสื่อสารเรื่องของศาสนาคริสต์ให้แก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งให้ เสรีภาพแก่คนไทยโดยทั่วไปที่จะสามารถเรียนรู้เรื่องของคริสต์ศาสนาจากคริสตชน ไปจนถึงxonับถือศาสนาคริสต์ด้วย

๔) ภาครัฐและบุคคลทั่วไปพึงให้เกียรติคริสต์ศาสนาอย่างเท่าเทียมกับศาสนาอื่น และต้องไม่ถือเอาการที่บุคคลหรือองค์กรใดเพราะเขาเป็นคริสตชน มาเป็นเหตุให้ปฏิบัติต่อบุคคลหรือองค์กรนั้นอย่างไม่เป็นธรรมไม่เสมอภาค เมื่อเทียบกับการปฏิบัติต่อผู้ที่นับถือศาสนาอื่น

คริสตชนไทยต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์กับศาสนาในสังคมไทย

คริสตชนต้องไม่ใช่เสรีภาพในการนับถือศาสนา และการสอนเรื่องศาสนาคริสต์จนเกินขอบเขต จนกระทั่งไปละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ละเมิดศาสนาอื่น และละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น

๑) ด้านการไม่ละเมิดศาสนาอื่น คริสตชนต้องไม่กล่าวถึงศาสนาอื่นในด้านลบ หรือกล่าวเปรียบเทียบกับศาสนาของตนเหนือกว่าศาสนาอื่น

๒) ด้านการไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การสอนหรือสื่อสารเรื่องของคริสต์ศาสนา ต้องไม่เป็นการบีบบังคับให้ผู้ฟังต้องตอบสนอง และต้องให้ผู้ฟังมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่รับฟังได้

๓) ด้านความไม่เป็นศาสนาคริสต์นิยม คริสตชนต้องไม่ถือเอาการที่บุคคล หรือ องค์กรใดที่มีได้เป็นคริสตชนมาเป็นเหตุให้ปฏิบัติต่อบุคคลหรือองค์กรนั้นอย่างไม่เป็นธรรม และไม่เสมอภาคเมื่อเทียบกับการปฏิบัติต่อผู้ที่เป็นคริสตชน

๔) ด้านความรัก - เคารพต่อธรรมประเพณี คริสตชนต้องเคารพต่อกฎหมายประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน หรือองค์กรศาสนาอื่น ๆ

ศาสนิกชนอื่น ๆ ควรปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อศาสนพิธีคริสตชน

๑. การวางตนให้เหมาะสมเมื่อจะต้องเข้าร่วมพิธีคริสต์ศาสนา เช่น พิธีมิสซาของคาทอลิก หรือพิธีนมัสการของโปรเตสแตนต์ การเข้าร่วมพิธีสวดศพ หรือพิธีปลงศพ ของคริสตชน โดยการแต่งกาย การอยู่ในอิริยาบถที่เหมาะสม ซึ่งปกติแล้วพิธีกรรมของคริสต์ศาสนาจะได้แจ้ง หรือประชาสัมพันธ์ระหว่างพิธีว่า ขั้นตอนไหน ยืน นั่ง หรือคุกเข่า

๒) การรู้ถึงพิธีกรรมเฉพาะอย่างที่สงวนไว้เฉพาะของศาสนาคริสต์แต่ละนิกาย เช่น การรับศีลมหาสนิท (แผ่นปังศักดิ์สิทธิ์) ซึ่งสงวนไว้เฉพาะคาทอลิก

๓) การรู้แนวทางหรือเงื่อนไขบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับข้อความเชื่อและหลักปฏิบัติที่จำเป็นของแต่ละนิกาย เช่น การที่ศาสนิกชนอื่นจะแต่งงานกับคริสตชน ควรศึกษาว่ามีเงื่อนไขหรือแนวทางปฏิบัติอย่างไร เงื่อนไขดังกล่าวนั้น ควรปรึกษาบาทหลวง หรือผู้นำคริสตจักร เพราะการแต่งงานระหว่างศาสนาจะมีผลตามมาอีกมากมาย เช่น พิธีกรรมการแต่งงาน และการอบรมเลี้ยงดูบุตร

๔) การรู้หลักการปฏิบัติตนเมื่อต้องอยู่ร่วมกันในสถาบัน หรือองค์กรคริสตชน เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน และสถานสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ ว่าแต่ละองค์กรมีแนวทางพิเศษที่แตกต่างจากองค์กรของศาสนาอื่นอย่างไร

สรุป

หลักธรรมของศาสนาคริสต์เป็นหลักธรรมเกี่ยวกับความรักต่อพระเจ้าต่อตนเอง และต่อเพื่อนมนุษย์ เช่น ความรักต่อผู้ยากจน ผู้ตกทุกข์ได้ยาก คนเป็นโรค คนเจ็บป่วย ฯลฯ โดยหลักธรรมดังกล่าวมุ่งให้ผู้ปฏิบัติเน้นจิตตารมณ์ความรักมากกว่าจะเน้นรูปแบบเชิงกฎหมายและความยุติธรรม ส่วนคริสตชนจะต้องนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สังคมนั้น ๆ เกิดบรรยากาศแห่งความรักตามที่พระเยซูสอน

หลักธรรมของศาสนาสามารถพบเห็นได้จากการศึกษาพระคัมภีร์และการร่วมในพิธีกรรมของคริสตชนแต่ละนิกาย เพราะพระคัมภีร์และพิธีกรรมสามารถหล่อเลี้ยงชีวิตคริสตชนให้ใกล้ชิดกับองค์พระเยซูคริสต์

ส่วนผู้นับถือศาสนาอื่น (พุทธ อิสลาม ฯลฯ) หากมีโอกาสศึกษาหลักธรรมหรือเรียนรู้พิธีกรรมของศาสนาคริสต์แล้วจะทำให้สามารถวางตนได้อย่างเหมาะสม เพื่อนำไปสู่ “ความสมานฉันท์” ภายในประเทศและทำให้ประเทศไทยมีความสงบและสันติสุข

หมายเหตุ :

๑. เอกสารที่ท่านศึกษาอยู่นี้ เกิดจากการประมวลความรู้เพื่อผู้นับถือศาสนาต่างๆ (ที่มีใช้คริสต์ศาสนา) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องที่สุด อาจเป็นไปได้ที่ศัพท์ทางศาสนาอาจจะเข้าใจได้ยาก รวมทั้งหลายประโยคได้แฝงความคิดเชิงศาสนศาสตร์ (เทววิทยา) ไว้ด้วย หากไม่สามารถเข้าใจ ท่านควรศึกษาผู้รู้ของศาสนาคริสต์อีกครั้งหนึ่ง

๒. หนังสืออ้างอิงในส่วนของผู้เรียบเรียง

๑) ศาสนาคริสต์ (เสรี พงศ์พิศ)

๒) ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย (บาทหลวงวรยุทธ กิจบำรุง)

๓) รายงานคริสต์ศาสนา (ศิลาชัย เขาว์เจริญรัตน์)

๔) ความแตกต่างระหว่างคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ (คู่มือสัมมนาศึกษาข้อเชื่อของศาสนาคริสต์นิกาย

โรมันคาทอลิก และโปรเตสแตนต์)

ศาสนาอิสลาม^๒

ศาสนาอิสลาม ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นต้นมา จากประมวลข้อมูลสถิติพื้นฐาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ.๒๕๔๖ ทราบจำนวนโดยประมาณของผู้นับถือศาสนาอิสลามในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ ๔.๖ ของพลเมืองทั่วประเทศ ดังนั้น การเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม จะเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน อันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามัคคี และหลักความไม่เบียดเบียนตามวิถีทางแห่งศาสนา ภายใต้ร่มธงไตรรงค์ของไทยที่ประชาชนทุกหมู่เหล่าอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลาม เป็นระบอบแห่งการดำเนินชีวิต ซึ่งได้จากพระโองการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า โดยผ่านศาสนทูตในแต่ละยุค เป็นศาสนาสากลสำหรับมนุษยชาติ นำทางมนุษย์ไปสู่สัจจะธรรม เป็นธรรมบัญญัติของชีวิตที่ไม่ปล่อยใหลมนุษย์อยู่ใต้อารมณ์ใฝ่ต่ำ

มุสลิม เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ทศนับถือศาสนาอิสลาม หมายถึง ผู้ที่นอบน้อมตนต่อพระองค์อัลลอฮ์ ซุบฮานะฮูวะตะอาลา (ซ.บ.) แต่ผู้เดียวอย่างสิ้นเชิงเพื่อความสันติ

องค์ประกอบของศาสนา

❖ **ศาสดา** คือ ท่านศาสดามุฮัมมัด

❖ **คัมภีร์** คือ **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน** บันทึกด้วยภาษาอาหรับ แบ่งออกเป็น ๓๐ ญุซอ์ (ภาค) ๑๑๔ ซูเราะห์ (บท) จำนวน ๖,๒๓๖ อายะฮ์ (โองการ)

❖ **สาวกหรือผู้สืบทอด** คือ มุสลิมทุกคน ทั้งนี้เพราะในอิสลามไม่มีสถาบันนักบวช มุสลิมทุกคนมีหน้าที่ทั้งเป็นผู้เรียน ผู้ปฏิบัติและผู้เผยแผ่

❖ **ศาสนสถาน** คือ มัสยิด มีความหมายว่า บ้านของอัลลอฮ์ อนึ่งสำหรับคำว่า “สุเหร่า” เป็นคำหนึ่งที่ใช้เรียกศาสนสถาน แปลว่า ชุมชนที่พัก

❖ **พิธีกรรม** เป็นศาสนาที่เน้นในการปฏิบัติ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีรูปแบบของพิธีกรรมของอิสลามตั้งแต่เกิดจนตาย ตื่นจนหลับ

^๒ เนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามนี้ ได้รับการตรวจสอบแล้ว จากสำนักจุฬาราชมนตรี ตามหนังสือที่ สท. ๑๐๐.๐๔.ศ/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙

อุปนิสัยทั่วไปของมุสลิม

- ❖ เครื่องศรัทธาศาสนาอิสลาม (ศรัทธาและปฏิบัติอย่างจริงจัง)
- ❖ เชื่อฟังผู้นำศาสนา
- ❖ ปฏิบัติตนในสังคมมุสลิม แบบญาติมิตร มีความเป็นพวกพ้อง
- ❖ รักสันติ และมีความเป็นอยู่แบบง่าย ๆ

ริดตะฮ์

ริดตะฮ์ หมายถึง การที่มุสลิมผู้มีสติสัมปชัญญะ และบรรลุนิสัยดี ทั้งชายและหญิง โดยได้ละทิ้งศาสนาอิสลามไปยึดมั่นในการปฏิเสธ ด้วยความเต็มใจของตนเอง ซึ่งผู้ละทิ้งศาสนาอิสลาม เรียกว่า “**มูรตัดด์**” ซึ่งการ “**ตกมูรตัดด์**” นี้ สามารถเกิดได้ ๓ ทาง คือ

๑. ทางกาย

- ❖ การกราบรूपปั้น ดวงดาว ดวงอาทิตย์ ฯลฯ โดยถือเป็นสิ่งเคารพสักการะ ตลอดจนการกราบมนุษย์ เช่น บิดา มารดา หรือญาติผู้ใหญ่
- ❖ การกระทำอย่างเปิดเผย โดยแสดงการเหยียดหยันต่ออัลลอฮ์ ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา ศาสนาอิสลาม อัลกุรอาน หรือท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม
- ❖ ร่วมปฏิบัติพิธีสักการะบูชาของศาสนาอื่น เช่น เข้าร่วมพิธีทางศาสนาในงานบวชนาค ในงานศพ หรือแต่งกายเป็นภิกษุ สามเณร หรือเป็นนักบวช ฯลฯ
- ❖ ยับยั้งหรือไม่ร่วมมือในการสอนคำกล่าวปฏิญาณตนแก่ผู้ที่ประสงค์จะขอรับนับถือศาสนาอิสลาม
- ❖ การตั้งสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีกับอัลลอฮ์
- ❖ การตั้งผู้หนึ่งผู้ใดเป็นสื่อกลางติดต่อระหว่างเขากับอัลลอฮ์ เพื่อขอไถ่โทษ หรือล้างบาป
- ❖ การเห็นดีเห็นงามกับการกระทำหรือพิธีกรรมของมุชริก (ผู้ตั้งภาคีกับอัลลอฮ์) หรือให้ความร่วมมือกับมุชริกในการบ่อนทำลายศาสนาอิสลาม สร้างความยุ่งเหยิงปั่นป่วน กดขี่ข่มเหงมุสลิม
- ❖ การที่มุสลิมผินหลังให้ศาสนาอิสลาม โดยไม่ทำการศึกษา และไม่ปฏิบัติตามบัญญัติอิสลามโดยเจตนา

๒. ทางวาจา

- ❖ พุดจาดูหมิ่นบัพัญญัติของศาสนา เช่น พุดว่า ละหมาดแล้วก็ไม่เห็นรวย ฯลฯ
- ❖ กล่าวเท็จ หรือบิดเบือนบัพัญญัติของศาสนา เช่น พุดว่าไม่ต้องจ่ายชะกาต ก็ได้ เพราะศาสนาไม่ได้บังคับ หรือพุดว่ากินเหล้าไม่บาป ฯลฯ
- ❖ กล่าวดูหมิ่นอัลลอฮ์ ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา หรือร่อซูล หรือมะลาอิกะฮ์ เช่น พุดว่า อัลลอฮ์ไม่มีความยุติธรรม เพราะให้ฉันได้รับความลำบากทุกวัน หรือการพุดจาดูหมิ่นดูแคลนเดชาานุภาพของพระองค์ ฯลฯ

- ❖ ประนามมุสลิมด้วยกันว่า ไม่ใช่มุสลิม
- ❖ การเหยียดหยัน เหยียดหยามอัลลอฮ์ ชูบฮานะฮฺวะตะอาลา ศาสนาอิสลาม หรือท่านนบีมุฮัมมัด ค็อลลัลลอฮูอะลัยฮิอะซัลลัม หรือเหยียดหยัน หรือไม่เชื่อการฟื้นชีพใหม่ในโลกหน้า การตอบแทนผู้ทำความดีและลงโทษผู้ทำความชั่ว
- ❖ การแสดงความสงสัย เช่น มีความสงสัยในสิ่งที่เป็นบัญญัติศาสนา การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด ฯลฯ

๓. ทางจิตใจ

- ❖ สงสัยในคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ชูบฮานะฮฺวะตะอาลา เช่น การสงสัยว่า มีองค์เดียวหรือหลายองค์ มีจริงหรือไม่ ฯลฯ
- ❖ สงสัยในคุณลักษณะ หรือสงสัยเกี่ยวกับตัวของท่านร่อซูล เช่น สงสัยว่าคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ค็อลลัลลอฮูอะลัยฮิอะซัลลัม เป็นเท็จหรือจริง หรือสงสัยว่าท่านนบีมุฮัมมัด เป็นศาสนทูตจริงหรือเปล่า ฯลฯ
- ❖ สงสัยเกี่ยวกับสวรรค์ นรก วันกิยามะห์ (วันปรโลก) ฯลฯ ว่ามีจริงหรือไม่
- ❖ การไม่เชื่อว่า มุชริก (ผู้ตั้งภาคีกับอัลลอฮ์) หรือกาฟิร (ผู้ปฏิเสธการศรัทธา) อยู่นอกแนวทางของอิสลาม หรือมีความสงสัยว่าเขาเป็นกาฟิรจริงหรือไม่ ทั้งๆ ที่ตัวของเขาได้แสดงออกอย่างเปิดเผย หรือการกล่าวรับรองว่า ลัทธิความเชื่อถือของมุชริกและกาฟิรมีความถูกต้อง
- ❖ การเชื่อมั่นว่า ศาสนาอื่นหรือลัทธิความเชื่อถืออื่น มีความถูกต้องสมบูรณ์ และศาสนาอิสลาม ยังมีความผิดพลาดและบกพร่อง หรือยอมรับว่า การตัดสินด้วยบัญญัติอื่นมีความถูกต้องชอบธรรมมากกว่าบัญญัติอิสลาม
- ❖ การเกลียดชังบัญญัติอิสลามและซุนนะฮ์ (แบบอย่าง) ของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด
- ❖ การเชื่อว่า เป็นที่อนุญาตให้มุสลิมละทิ้งศาสนาอิสลามไปนับถือศาสนาอื่นได้
- ❖ การแสดงออกทางการเชื่อมั่น เช่น การเชื่อว่ามีพระเจ้าอื่นคู่เคียงอัลลอฮ์ การเชื่อว่า สิ่งนั้นเป็นที่อนุมัติ (หะลาล) ทั้ง ๆ ที่ สิ่งนั้นมีตัวบทชัดเจนบ่งบอกว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้าม (หะรอม)

การสิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิมจะไม่ใช่ผลกับบุคคลเหล่านี้

- ❖ เด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- ❖ คนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน
- ❖ คนเมาที่ไม่เจตนาเสพสิ่งมีนเมา
- ❖ ผู้ที่ถูกบังคับให้กระทำ แต่จิตใจยังศรัทธามั่น

สิ่งที่ต้องปฏิบัติในอิสลาม

๑. ต้องเผยแพร่สัจธรรม
๒. กำจัดสิ่งแหลมคมที่เป็นอันตรายออกจากทางเดิน
๓. บอกทางให้แก่ผู้ที่หลงทาง
๔. จงแต่งงานและการแต่งงานที่ดีที่สุด คือ การใช้จ่ายน้อยและรับน้อยที่สุด
๕. เมื่อเวลาจะมีการกู่ฮิม จงให้ผู้กู่ฮิมเป็นผู้เขียนสัญญา
๖. จงกินและดื่มให้หมดภาชนะ อย่าให้เหลือ หรือฟุ่มเฟือย
๗. เมื่อมีขบวนศพเคลื่อนผ่านมาจงยืนให้เกียรติศพนั้น
๘. จงรักษาความสะอาด เพราะความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา
๙. เมื่อแขก (ผู้มาเยี่ยม) จะกลับบ้าน เจ้าของบ้านต้องออกไปส่งถึงประตู ถ้ามีรั้วก็ให้ส่งถึงประตูรั้ว
๑๐. เมื่อจะกระทำกิจใด ๆ ที่เป็นผลดีต่อสังคม จงกระทำอย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าจะทำสิ่งนั้นวันละเล็กน้อยก็ตาม
๑๑. จงรักษาคำมั่นสัญญา
๑๒. จงห่างไกลสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นสื่อชักนำไปสู่ความชั่วช้า
๑๓. เมื่อจะกระทำกิจกรรมใด ๆ ต้องทำเพื่ออัลลอฮ์ องค์กรเดียวเท่านั้น
๑๔. จงตรงต่อเวลาในการใช้หนี้สิน และจงผ่อนปรนลูกหนี้
๑๕. จงจ่ายค่าแรงงานของผู้ใช้แรงงาน ก่อนที่เหงื่อของเขาจะแห้ง (ให้จ่ายเร็วๆ)
๑๖. จงช่วยกันขจัดความชั่วช้าที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบ
๑๗. ให้เริ่มสอนกุรอาน หนังสือ รวมทั้งมารยาทและจริยธรรม แก่บุตรหลานตั้งแต่เยาว์วัย และเมื่ออายุได้ ๗ ขวบ ให้แยกที่นอนระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย
๑๘. จงชักชวนให้มนุษย์กระทำความดี และยับยั้งการกระทำความชั่ว
๑๙. ต้องต่อสู้ดิ้นรนชวนขวยเพื่อให้ได้มาซึ่งสัจธรรม
๒๐. จงต่อสู้และชวนขวย เพื่อให้ชนะกิเลส หรืออำนาจใฝ่ต่ำของตนเอง ฯลฯ

ข้อห้ามในอิสลาม

๑. ห้ามตั้งหุ่นส่วนหรือตั้งภาคี หรือนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเทียบเท่ากับอัลลอฮ์ ชูบฮานะฮฺวะตะอะลา เช่น เมื่อเวลามีการเคารพกัศด้อัลลอฮ์ ในขณะที่เดียวกันก็ไปไหว้ต้นไม้ เทวรูปและวัตถุต่างๆ
๒. ห้ามกราบไหว้บูชาดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ รูปปั้น รูปภาพ ต้นไม้ ก้อนหิน จอมปลวก แม่น้ำ ภูเขา ผีसाงานไม้ เทวดา ตลอดจนวิญญาณต่างๆ ในอิสลามไม่มีเจ้าที่ เจ้าพ่อ เจ้าแม่ ศาลพระภูมิ
๓. ห้ามเชื่อเรื่องดวงชะตาราศี ผูกดวง ดูหมอ ห้ามถือโชคกลางของขลัง ไม่มีฤกษ์ยามและไสยศาสตร์ทั้งหลาย การทำเสน่ห์ ไสยศาสตร์ เวทย์มนต์ ตะกรุด ผ้ายันต์ เครื่องรางของขลัง การเชื่อในฤกษ์ยาม การทำนายโชคชะตา การทำนายฝัน
๔. ห้ามเล่นการพนันทุกรูปแบบ ห้ามเสี่ยงทาย เสี่ยงโชค ห้ามเล่นการพนันในรูปแบบของการแข่งม้า ห้ามซื้อขายหวยใต้ดิน และสลากกินแบ่งรัฐบาล (ลอตเตอรี่)

๕. ห้ามกินสัตว์ที่ตายเอง โดยมิได้เชือดด้วยพระนามอัลลอฮ์ คือ ต้องเชือดโดยมุสลิม (ยกเว้นปลา สัตว์น้ำ)
๖. ห้ามกินอาหารอย่างฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่าย และห้ามกินและดื่มสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย
๗. ห้ามเสพหรือขายสิ่งมีนเมาทุกชนิด ทุกรูปแบบ เช่น สุรายาเมา เบียร์ ภัฏชา ยาฝิ่น เฮโรอีน ทินเนอร์ ยาบ้า ยาฆ่า ยาอี ยาเค และสิ่งใดก็ตาม ถ้าเสพไปแล้วเป็นอันตรายต่อร่างกายและสติปัญญา
๘. ห้ามผิดประเวณีกับหญิงทุก ๆ คน ไม่ว่าจะด้วยการยินยอม สมครใจ หรือให้คำตอบแทนอย่างคุ่มค้ำก็ตาม และสิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นสื่อชักนำไปสู่อบายมุขแล้ว อิสลามก็ห้ามเช่นกัน เช่น ห้ามอ่านหรือซื้อหนังสือที่ผิดศีลธรรม ภาพยนตร์ลามก หรือเข้าบาร์ไนต์คลับ ผับ สถานที่อาบอบนวด บ่อนไฟ บ่อนไก่ สนามม้า ฯลฯ
๙. ห้ามฆ่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดโดยเจตนา ปราศจากความจำเป็นธรรม และไม่มีเหตุผล แต่การฆ่าสัตว์มารับประทาน การฆ่าสัตว์ที่ทำอันตรายต่อมนุษย์ เช่น สุนัขบ้า ภู ก็เป็นที่อนุมัติ
๑๐. ห้ามติดสินบนทุกชนิด ห้ามซื้อสิทธิ ขายเสียง และโกงเวลาหน้าที่การงาน
๑๑. ห้ามรู้เรื่องส่วนตัวของผู้อื่น และอย่านำเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นที่ไม่ได้เป็นภัยต่อสังคมมาโจมตี หรือมาเปิดเผย
๑๒. ห้ามเฉยเมยเมื่อมีคนตกหาย
๑๓. ห้ามบริโภคอาหารใด ๆ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าอาหารนั้นได้มาจากการทุจริต
๑๔. ห้ามกระทำการใด ๆ ที่สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น
๑๕. ห้ามเข้าไปในบ้านของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
๑๖. ห้ามประกอบอาชีพใด ๆ ที่ขัดต่อศีลธรรมและคุณธรรม ซึ่งอาชีพเหล่านั้น จะชักนำผู้อื่นและตนเองไปสู่ความหายนะ เช่น การตั้งช่องโศกณิ ขายสุรา เปิดบาร์ไนต์คลับ อาบอบนวด ตั้งบ่อนและขายลอตเตอรี่
๑๗. ห้ามคุมกำเนิด ทำแท้ง นอกจากมีความจำเป็นที่ชอบด้วยบทบัญญัติศาสนา
๑๘. ห้ามเป็นคนหลงชาติ หลงตระกูล
๑๙. ห้ามกักตุนสินค้า ห้ามค้ากำไรเกินควร ห้ามขายสินค้าที่มีคุณภาพเสื่อม
๒๐. ห้ามสตรีเปิดเผยอวัยวะที่พึงสงวน นอกจากใบหน้าและฝ่ามือ ห้ามแต่งกายด้วยเสื้อผ้าบาง ๆ หรือทรงรัดรูป ยั่วยวน ซึ่งเป็นบ่อเกิดปัญหาอาชญากรรมทางเพศ
๒๑. ห้ามใช้เวลาและทรัพย์สินไปในทางที่ไร้ประโยชน์
๒๒. ห้ามกระทำการใด ๆ ที่จะสร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น
๒๓. ห้ามร่วมประเวณีกับภรรยาในขณะที่มีประจำเดือน
๒๔. ห้ามเรียกผู้อื่นโดยฉายาแทนชื่อของเขา
๒๕. ห้ามคบสมาคมกับทรราชและผู้กดขี่
๒๖. ห้ามหนีทัพในขณะที่ประจัญบาน
๒๗. เมื่อมีคนอยู่ด้วยกันสามคน ห้ามคนสองคนพูดภาษาเดียวกัน หรือซุบซิบกันโดยที่คนที่สามฟังไม่รู้เรื่อง
๒๘. ห้ามเกี่ยวข้องกับดอกเบี๋ยทุกรูปแบบทุกชนิด

๒๙. ห้ามถ่ายปัสสาวะและอุจจาระลงในแม่น้ำ ลำคลอง บนถนน ในโรงพระบริเวณใต้ร่มเงาของต้นไม้ ที่ใช้สำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ใต้ต้นไม้ที่มีลูกผลไว้รับประทาน และเมื่อถ่ายเสร็จแล้ว ต้องมีการชำระล้างให้สะอาดด้วย

๓๐. ห้ามอิจฉาริชยา

๓๑. ห้ามเป็นพยานเท็จ

๓๒. ห้ามบิดพลิ้ว

๓๓. ห้ามเบียดเบียนทรัพย์สินของเด็กกำพร้า

๓๔. ห้ามหมุดหวัง หรือลั่นหวังในความเมตตาของอัลลอฮ์

๓๕. ห้ามสัมผัสมือกับผู้ที่แต่งงานกันได้

๓๖. ห้ามผู้ชายทำตัวคล้ายผู้หญิง และผู้หญิงทำตัวแบบผู้ชาย ห้ามผู้ชายสวมใส่เครื่องแต่งกายแบบผู้หญิง และห้ามผู้หญิงสวมใส่เครื่องแต่งกายแบบผู้ชาย ห้ามผู้ชายสวมใส่เครื่องประดับเช่นเดียวกับผู้หญิง

๓๗. ห้ามมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ

๓๘. ห้ามฆ่าตัวตายด้วยวิธีใดก็ตาม

๓๙. ห้ามมุสลิมและมุสลิมะฮ์ ใช้ภาษาละ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยทองคำและเงิน ฯลฯ

การปฏิบัติตามประเพณีของผู้อื่นสำหรับมุสลิม

❖ ประเพณีนั้นจะต้องไม่เป็นประเพณีของศาสนา หรือลัทธิความเชื่อถือใด ๆ ดังนั้น ประเพณีลอยกระทง เทศกาล สงกรานต์ ฯลฯ จึงเป็นประเพณีที่ไม่อนุญาตให้มุสลิมนำมายึดถือปฏิบัติ

❖ ประเพณีนั้นจะต้องไม่เป็นไปในรูปการสักการะบูชา ดังนั้น ประเพณีกินเจ ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง ฯลฯ จึงไม่อนุญาตให้มุสลิมนำมายึดปฏิบัติ

❖ ประเพณีนั้นจะต้องไม่ขัดกับหลักบัญญัติอิสลาม ดังนั้น การประกวดเทพี การประกวดนางงาม การประกวดดนตรี ฯลฯ จึงไม่อนุญาตให้มุสลิมนำมาปฏิบัติ

❖ ประเพณีนั้นจะต้องไม่เลียนแบบ หรือดัดแปลงมาจากประเพณีของศาสนิกอื่น ดังนั้น วันวาเลนไทน์ การจัดงานวันเกิด วันตาย วันอายุครบรอบ ๖๐ ปี ฯลฯ จึงไม่อนุญาตให้มุสลิมนำมาปฏิบัติ

หลักการปฏิบัติของข้าราชการในพื้นที่ที่มีชาวมุสลิม

การประพฤติปฏิบัติตน

๑. ข้าราชการจะต้องถือว่าศาสนาไม่ใช่สิ่งที่จะแบ่งแยกคนไทยออกจากกัน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๘ ได้บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน...”

๒. พึงศึกษาหลักการศาสนาบัญญัติ ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนกิจของชาวไทยมุสลิมให้ทราบอย่างถ่องถ้วน เพื่อป้องกันการผิดพลาด เพื่อจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง เช่น วัฒนธรรมการเกิดตามหลักศาสนาอิสลามทารกที่คลอดออกมาทุกคนจะต้องได้รับการกล่าวอะซาน (กรอกที่หูข้างขวา) และกอมัต (กรอกที่หูข้างซ้าย) จากบิดาหรือผู้มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม เป็นต้น

๓. สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่เป็นมุสลิมจะต้อง ปฏิบัติตามหลักการทางศาสนาอย่างเคร่งครัดและในโอกาสเดียวกันจะต้องประสานงาน กับผู้ที่นับถือศาสนาอื่น โดยไม่มีการแบ่งแยกกัน

๔. ข้าราชการพึงคบหาสมาคมและไปมาหาสู่ครอบครัวชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน ตามโอกาสอันสมควร

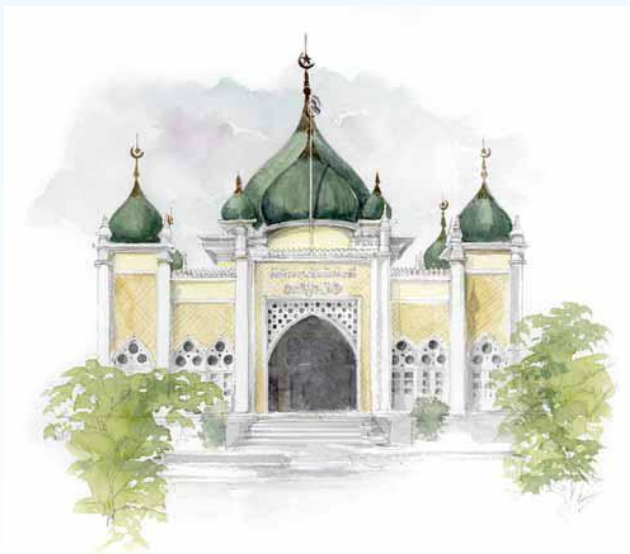
๕. พึงละเว้นการประพฤติผิดข้อห้ามทางศาสนาอิสลาม ในชุมชนที่มีชาวไทยมุสลิมในอาคารบ้านเรือนหรือในศาสนสถาน เช่น มัสยิดและปอเนาะ จนเป็นที่รังเกียจของชาวไทยมุสลิม เช่น การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์ต้องห้าม การดื่มสุราเมรัย รวมทั้งการละเว้นการให้ของต้องห้ามตามหลักการศาสนา เช่น วัตถุมงคลเป็นของขวัญแก่ชาวไทยมุสลิม หรือการขอความร่วมมือให้ซื้อสิ่งของดังกล่าว

สำหรับเจ้าพนักงานที่จำเป็นจะต้องเข้าไปในชุมชน หรือเคหสถานของชาวไทยมุสลิม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามหมายค้นหรือหมายจับ และมีการนำสุนัขเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน ต้องทำความระมัดระวังเนื่องจากสุนัขเป็นสัตว์ที่หลักศาสนาห้ามมิให้สัมผัสหรือถูกต้องน้ำลายของมัน

๖. พึงละเว้นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมต่อสตรีมุสลิม เช่น การอยู่สองต่อสอง การถูกเนื้อต้องตัว เว้นแต่กรณีจำเป็น เช่น การรักษาพยาบาล เป็นต้น เพราะหลักการศาสนาอิสลาม ห้ามสตรีคลุกคลีกับบุรุษที่ไม่ใช่ญาติ โดยเฉพาะการอยู่ด้วยกันสองต่อสอง เมื่อผู้ปกครองหรือสามีไม่อยู่

๗. พึงละเว้นการเชื้อเชิญให้ชาวไทยมุสลิมรับประทานเนื้อสัตว์ที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนา หรือดื่มสุราและของมึนเมา ทั้งในงานสังคมต่าง ๆ หรือเป็นการส่วนตัว ไม่ว่า ณ ที่ใด

๘. เมื่อข้าราชการมีความจำเป็นต้องเข้าไปในมัสยิดหรือชุมชนมุสลิม หรือใช้สถานที่ของมัสยิด ให้ปฏิบัติดังนี้

- ❖ สำหรับผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม ก่อนจะเข้ามัสยิดต้องได้รับอนุญาตจากอิหม่าม หรือกรรมการมัสยิดก่อน
- ❖ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดสุภาพเรียบร้อย เหมาะแก่กาลเทศะ
- ❖ ให้ถอดรองเท้าก่อนเข้ามัสยิดไม่นำสิ่งของต้องห้ามตามหลักการศาสนาเข้าไปในบริเวณมัสยิด
- ❖ ห้ามคุยกันในเรื่องที่ไม่สมควร เพราะมัสยิดใช้เป็นที่ละหมาดและอบรมธรรม
- ❖ ไม่เสพของมีนเมาในขณะที่เข้าไปในมัสยิด หรือในระหว่างที่ตนเองมีนเมา หรือมีกลิ่นของสิ่งมีนเมา
- ❖ ไม่เสพของมีนเมาในขณะที่เข้าไปในชุมชน

การปฏิบัติงาน

๑. ข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีชาวมุสลิม ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา โดยถือความสุจริต และเที่ยงธรรมเป็นหลัก

๒. พึงบริการประชาชนด้วยอัธยาศัยไมตรีอันอ่อนโยน และให้ประชาชนที่มารับบริการได้รับความสะดวก ตามสมควรภายในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่หวั่นเหนียว หรือแสดงความรังเกียจประชาชนผู้มารับบริการ และควรแสดงให้เห็นว่าทุกคนได้รับความช่วยเหลืออย่างเสมอภาคกัน

๓. ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารพึงเอาใจใส่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงหากปรากฏว่า ข้าราชการคนใดกดขี่ ข่มเหง หรือใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมต่อราษฎร ควรมีการลงโทษอย่างเด็ดขาด และจะต้องไม่ช่วยเหลือหรือปิดบังเรื่องไว้ เพราะจะเป็นทางนำมาซึ่งความไม่พอใจและก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นได้

๔. ในการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ครั้งแรกในท้องที่มีชาวมุสลิม ควรจะได้ทำความรู้จักหรือแสดงความคารวะต่อผู้นำทางศาสนาของจังหวัด อำเภอ หรือตำบลที่จะไปปฏิบัติงานนั้น เช่น ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โต๊ะครู ตะโต๊ะยุติธรรม อิหม่าม กรรมการมัสยิด โดยจะต้องปฏิบัติตนด้วยความเคารพต่อผู้นำทางศาสนาตามสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ของท่านเหล่านั้น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของศาสนาอิสลามตามสมควร

๕. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐจัดขึ้น เช่น การประชุมสัมมนา การออกพบปะกับประชาชน ในหมู่บ้าน การเดินทางไปทัศนศึกษาดูงาน ฯลฯ ควรหลีกเลี่ยงวันศุกร์ หรือวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม เช่น วันอีดีลฟิฏร์ และวันอีดีลอัฎฮา ทั้งนี้ หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ควรจัดเวลาสำหรับการไปละหมาดในวันศุกร์ให้ได้ รวมทั้งตารางเวลาเรียนของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรจัดเวลาเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติศาสนกิจในวันศุกร์ และวันธรรมดา สำหรับข้าราชการ ครู นักเรียน ที่นับถือศาสนาอิสลามด้วย

๖. การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในพื้นที่ที่มีชาวมุสลิม ควรจะต้องทำความเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ของผู้นับถือศาสนา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งใช้สิทธิเสรีภาพแก่คนไทยทุกคนในการนับถือศาสนา เพื่อจะได้ปฏิบัติต่อครู นักเรียน และประชาชนในพื้นที่ที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง

การพูดทักทายและแสดงความเคารพ

๑. ข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีชาวมุสลิม พึงเรียนรู้ภาษาอาหรับ และสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พึงเรียนรู้ภาษามลายู ให้พูดและอ่านเขียนภาษามลายูได้ ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งในทางราชการและส่วนตัว เพราะจะทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยดี และในทำนองเดียวกัน ให้ส่งเสริมชาวไทยมุสลิมเรียนรู้ภาษาไทยให้ทั่วถึงกันด้วย

๒. ในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน ต้องไม่ใช้กิริยาวาจาที่หยาบคาย ไม่ใช้ถ้อยคำที่ดูถูกเหยียดหยาม ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการกล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความหมายในเชิงลบ เช่น กล่าวตำหนิการแต่งกาย วิถีแห่งการดำเนินชีวิต หลักปฏิบัติของศาสนา รวมทั้งแสดงการแบ่งแยกระหว่างคนที่นับถือศาสนาต่างกัน เช่น เรียกชาวไทยมุสลิมว่า “แขก” หรือ “ออรั้งมลายู” เป็นต้น

๓. การทักทายและการทำความเคารพ เมื่อมุสลิมพบกันหรือจะจากกัน จะกล่าวสลาม หรือคำทักทายแก่กัน คือ “อัสลามมูอะลัยกุม วะเราะฮ์มะตุลลอฮิ วะบะเราะกาตุฮิ” ความหมาย คือ “ขอความสันติสุขความเมตตาปราณี และความเป็นสิริมงคลจากพระองค์ อัลลอฮ์ จงมีแต่ท่าน” และผู้ได้รับการทักทายจะกล่าวตอบว่า “วะอะลัยกุมมูสลาม วะเราะฮ์มะตุลลอฮิ วะบะเราะกาตุฮิ” หมายความว่า “ขอความสันติสุข ความเมตตาปราณีและความเป็นสิริมงคล จากพระองค์อัลลอฮ์ จงมีแต่ท่านเช่นกัน” ในการให้และรับสลามนี้ บางทีก็กล่าวและรับด้วย คำสั้น ๆ ว่า “อัสลามมูอะลัยกุม” และรับว่า “วะอะลัยกุมมูสลาม” แต่ผู้รับสลาม ควรรับด้วยประโยคที่ยาวกว่าผู้ให้สลาม อันมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

แนวทางในการกล่าวสลามแก่กันและกัน

- ☆ เด็กควรกล่าวสลามแก่ผู้ใหญ่
- ☆ คนเดินควรกล่าวสลามแก่คนนั่ง
- ☆ ผู้ชี้พาหนะควรกล่าวสลามแก่คนเดิน
- ☆ คนจำนวนน้อยควรกล่าวสลามแก่คนจำนวนมาก
- ☆ ควรกล่าวสลามเมื่อเข้าไปในที่ประชุม และเมื่อออกจากที่ประชุม
- ☆ ไม่ควรกล่าวสลามแก่ผู้ละหมาด หรือรับประทานอาหาร หรือผู้ที่อยู่ในห้องน้ำ
- ☆ ควรสัมผัสมือกันด้วยมือขวา
- ☆ ไม่ควรรับปล่อยมือ หรือดึงมือกลับ จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะดึงมือกลับ หรือปล่อยมือ

ชาวไทยมุสลิมจะให้การสัมผัสมือทั้งสองด้วยกันระหว่างหญิงต่อหญิง หรือชายต่อชาย ส่วนระหว่าง ชายกับหญิง ห้ามสัมผัสมือกัน ทั้งนี้ เป็นไปตามคำสอนของศาสนาอิสลาม ที่ห้ามหญิง และชายที่ไม่ได้แต่งงานกันถูกเนื้อต้องตัวซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตาม วิธีการทักทายและการแสดงความเคารพกับคนไทยในศาสนาอื่น จะให้การไหว้ตามประเพณีไทยก็ได้ ส่วนการกราบลงกับพื้นนั้น บทบัญญัติศาสนา ห้ามมิให้กระทำโดยเด็ดขาด เพราะการกราบนั้น ใช้ปฏิบัติเฉพาะกับอัลลอฮ์ เท่านั้น

การแต่งกาย

ข้าราชการไม่ควรตั้งข้อรังเกียจหรือบิบบังคับในเรื่องการแต่งกายของชาวไทยมุสลิม ควรจะอนุโลมให้เขาแต่งกายได้ตามประเพณีนิยม เนื่องจากการแต่งกายเป็นข้อบังคับ และขนบธรรมเนียมที่บัญญัติไว้ในศาสนาอิสลาม เช่น

๑. สตรีมุสลิมต้องแต่งกายปกปิดทั่วร่างกาย (อิญาบ) ซึ่งจะมีทั้งผู้ถือปฏิบัติเคร่งครัดและแต่งกายแบบทั่วไป ควรให้การสนับสนุนและไม่นำความแตกต่างเป็นข้ออ้าง เปรียบเทียบนำไปสู่การกีดกันไม่ให้ถือปฏิบัติตามหลักการศาสนา

๒. ชาวไทยมุสลิมที่จะไปร่วมงานศพ จะแต่งกายแบบธรรมดาทั่วไป เนื่องจากการแต่งชุดดำผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม สำหรับผู้อื่นที่ไปร่วมงานศพของชาวไทยมุสลิม อาจแต่งชุดดำหรือแต่งกายแบบธรรมดาทั่วไปก็ได้

๓. การแต่งกายของหญิงมุสลิม (มุสลิมะห์) ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีดซิด จะแต่งกายตามสมัยนิยมหรือแฟชั่นที่ขัดต่อศาสนบัญญัติไม่ได้

กล่าวโดยสรุป คือ หญิงมุสลิมต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีดซิด ฟังเปิดได้แต่ใบหน้าและฝ่ามือเท่านั้น

๔. การแต่งกายของชายมุสลิมต้องแต่งกายให้สะอาดและสุภาพ ต้องปกปิดส่วนที่อยู่ระหว่างสะดือกับหัวเข่า ส่วนรูปแบบของเสื้อผ้าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ เช่น กางเกง โสร่ง สิ่งที่อิสลามจำกัดแก่ชาย คือ การแต่งกายโดยปิดเพศ เสื้อผ้าที่เป็นผ้าไหม หรือเครื่องประดับที่ทำด้วยทอง

การจัดกิจกรรมประชุม สัมมนา ที่มีชาวมุสลิมอยู่ด้วย

๑. ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ควรจะได้ผ่อนผันให้ทำได้โดยเสรี เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตลอดจนศีลธรรมอันดีของท้องถิ่น เช่น การขออนุญาตฆ่าสัตว์เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ก็ควรจะได้อำนวยความสะดวกให้ตามระเบียบแบบแผนและกฎหมายที่มีอยู่

๒. ข้าราชการทุกคนควรไปร่วมงานในการประกอบพิธีทางศาสนาอิสลามตามโอกาสอันควร เพื่อแสดงให้เห็นว่า ข้าราชการให้เกียรติยกย่องและส่งเสริมศาสนาอิสลาม เช่นเดียวกันกับศาสนาอื่น

๓. ข้าราชการพึงไปร่วมงานประเพณีของชาวไทยมุสลิมตามที่ได้รับคำเชิญ หรือที่ทราบว่าเป็นพิธีการที่เราจะเข้าร่วมได้โดยไม่ขัดกับหลักศาสนา

๔. พึงละเว้นการบังคับหรือชักชวนให้ชาวไทยมุสลิม ร่วมพิธีในศาสนาอื่น หรือพิธีที่ต้องการทำความเคารพ โดยการกราบหรือไหว้บุคคล หรือเคารพรูปใด ๆ ที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลามที่ห้ามกราบไหว้บูชาวัตถุหรือสิ่งของธรรมดา นอกจากอัลลอฮ์ เท่านั้น ดังกรณีตัวอย่างเช่น

✘ ในการจัดพิธีทางศาสนาที่ผู้เข้าร่วมพิธีเป็นชาวไทยมุสลิม ควรหลีกเลี่ยงมิให้มีการจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ควรให้ผู้เข้าร่วมพิธียืนต้อนรับให้เกียรติประธานขณะเดินเข้าสู่ห้องประชุมเท่านั้น โดยประธานอาจคำนับธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ หรือโต๊ะหมู่บูชาที่จัดไว้เท่านั้นเพื่อให้ทุกคนได้ปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน

✘ การรำไหว้ครูในการเรียนการสอนวิชามวยไทย ระเบียบกระทรวงสำหรับนักเรียนนักศึกษาที่เป็นมุสลิมให้งดเว้นท่ากราบ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของท่ากราบ

✘ การจัดพิธีไหว้ครู ให้นักเรียนทุกคนร่วมฟังโอวาทของครูโดยพร้อมเพรียงกันก่อน แล้วจึงแยกกันไปจัดกิจกรรมไหว้ครู โดยนักเรียนมุสลิมมอบเฉพาะดอกไม้หรือของที่ระลึกให้แก่ครู โดยมิใช้ธูปเทียน

✘ การจัดพิธีในวันสำคัญของชาติ เช่น วันปิยมหาราช ให้จัดผู้แทนที่มีไม่มุสลิม เป็นผู้ถวายความเคารพพระบรมรูปหรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือจัดตามความเหมาะสม โดยให้ผู้ร่วมพิธีทั้งหมดยืนตรง

✘ การเข้าแถวของนักเรียนเพื่อเชิญธงชาติแล้วมีการสวดมนต์ไหว้พระ ในขณะที่นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธสวดมนต์ ให้นักเรียนมุสลิมยืนสำรวม หากจะมีการปฏิบัติพิธีทางศาสนา ให้นักเรียนมุสลิมเลือกปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

๑) กล่าวบททวนหลักศรัทธา (รูกุนอีมาน) และหลักปฏิบัติ (รูกุนอิสลาม)

๒) อ่านดุอา ซึ่งหมายความว่า “โอ้อัลลอฮ์ ขอได้โปรดเปิดความรอบรู้แก่พวกเรา และโปรดกระจายคลังแห่งความเมตตาแก่พวกเรา โอ้พระผู้ทรงเมตตายิ่งกว่าเมตตาทั้งปวง”

๓) จบด้วยการกล่าวสรรเสริญท่านศาสดามุฮัมมัด (ซอลาฮาวาด)

✘ พิธีสวดลูกเสือ ให้จัดผู้แทนลูกเสือที่มีไม่มุสลิม เป็นผู้ทำพิธีถวายราชสดุดีต่อพระบรมรูปของ ร.๖ โดยลูกเสือที่ไม่เป็นมุสลิมทั้งหมดเข้าแถวยืนตรงในบริเวณพิธี ทั้งนี้ ในพิธีดังกล่าวอาจใช้พระบรมฉายาลักษณ์ แทนพระบรมรูปของ ร.๖ ได้ตามความเหมาะสม

การตาย

การตายในทัศนะของอิสลามไม่ได้เป็นความทุกข์ แต่เป็นการกลับไปสู่ความเมตตาของอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้า ในเรื่องชีวิตหลังการตายของมุสลิมนั้นจะไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดตามกรรมของแต่ละคน หากแต่ว่าวิญญาณเหล่านี้จะอยู่ในบรซัค (สถานที่กึ่งกลางระหว่างชีวิตในโลกนี้กับปรโลก) เพื่อจะรอการเกิดใหม่อีกครั้ง ในวันพิพากษาผลงานในโลกนี้ ส่วนลักษณะของสถานที่และสภาพความเป็นอยู่จะเป็นเช่นไรนั้น เป็นสิ่งที่เกินกว่าระดับสติปัญญาของมนุษย์ทราบได้

เมื่อมุสลิมเสียชีวิต จะต้องบริหารจัดการฝังให้เรียบร้อยภายใน

๒๔ ชั่วโมง เป็นหน้าที่ของญาติหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่เป็นมุสลิม จะจัดการกับศพตามหลักการศาสนา ๔ ประการ คือ การอาบน้ำศพ ท่อศพ กล่าวคำอวยพรต่อศพ (ละหมาดให้แก่ศพ) และการฝัง ซึ่งควรร่วมหรือรอจนกระทั่งฝังเสร็จ มุสลิมจะไม่นำไปเผาศพเด็ดขาด

มุสลิมทุกคนถือเป็นหน้าที่ของตนที่จะไปเยี่ยมเยียนและละหมาดให้ศพ และไปแสดงความเสียใจกับญาติ การเยี่ยมอาจจะนำเงินหรือเครื่องบริโภคไปทำบุญกับเจ้าภาพตามประเพณีของคนในหมู่บ้านนั้น ๆ ก็ได้ สิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง คือ ไม่ไปเป็นภาระแก่เจ้าของบ้านโดยการไปรับประทานอาหารหรือแม่แต่น้ำ เพราะเจ้าของบ้านย่อมกำลังอยู่ในภาวะเศร้าเสียใจและอาจกำลังเดือดร้อนในการจากไปของผู้ตาย และท่านศาสดาห้ามไม่ให้มีคว้นขึ้นที่บ้านคนตายถึง ๓ วัน หมายความว่า ไม่มีการหุงต้มอาหารแต่เป็นหน้าที่ของญาติสนิทและเพื่อนบ้านในการจัดหาอาหารให้สำหรับบ้านผู้ตาย นอกจากนั้นยังห้ามการบูชาในรูปแบบอื่น ๆ อาทิ การให้ความสำคัญแก่รูปภาพผู้ตาย โดยคล้องมาลัยไว้ที่รูป ตั้งกระถางรูปไว้ใต้รูปเพื่อแสดงคารวะและเมื่อต้องการได้สิ่งใดจะมาขอที่นี่ เช่น การปฏิบัติของศาสนาปฐมบรรพ (Primitive Religions) เป็นที่ต้องห้ามอย่างเด็ดขาดในหลักการอิสลาม เพราะเป็นลักษณะการแสดงออกของการตั้งภาคีต่อพระเจ้า

สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อมัยยิต (ผู้ตาย) ก่อนนำไปฝัง

๑. คลุมร่างให้มิดชิดก่อนจัดการเรื่องต่าง ๆ
๒. อาบน้ำชำระร่างกายผู้ตายให้สะอาด พร้อมกับอาบน้ำละหมาด (ผู้อาบน้ำควรเป็นเพศเดียวกันกับมัยยิต และเป็นบุคคลใกล้ชิด)
๓. ใช้ผ้าซับบัมัยยิตให้แห้ง เพื่อห่อ (กะผืน) ด้วยผ้าขาวให้มิดชิดจากศีรษะจรดเท้า
๔. นำมัยยิตใส่โลงเพื่อนำไปละหมาดที่มัยยิต

ข้อควรปฏิบัติและควรละเว้นอื่น ๆ

๑. อย่าด่าว่าคนตาย
๒. อย่าขุดค้ำหักกระดูกคนตาย
๓. อนุญาตให้ร้องไห้ได้เมื่อมีผู้ตาย แต่ห้ามการคร่ำครวญตีกอกชกตัว หรือจ้ำจมนมาร่ำให้ต่อหน้าศพ
๔. มารยาทของการเดินทางไปส่งคนตาย คนเดินอาจจะอยู่ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างซ้ายหรือข้างขวาก็ได้ แต่ให้อยู่ใกล้คนตาย
๕. การเข้าไปฝังศพในกุโบร (สุสาน) ไม่เป็นการบังควรสำหรับผู้หญิงที่จะเข้าไป
๖. เมื่อผ่านกุโบร หรือสุสาน ควรกล่าวสละมแก่บรรดาผู้ตาย มีใจความว่า “อัสสะลามอะลัยกุม ยาอะฮ์ลัลกุโบรวัลมุสลิมีนนะวัลมุสลิมะฮ์” ขอความสันติสุข จงมีแต่ชาวกุโบรที่เป็นผู้ศรัทธาทั้งชายและหญิง”
๗. เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดตายลง ห้ามมิให้มุสลิมเคาะพู่ชาศพโดยการไหว้ (การกราบนั้นแม้จะยังไม่ตายก็เป็นกรห้าม เพราะมุสลิมจะกราบ “สญูด” อัลลอฮ์ได้เพียงองค์เดียวเท่านั้น)

อาหารและเครื่องดื่มที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิม

อาหาร ธรรมเนียมในการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้มุสลิมแตกต่างจากประชาชาติอื่น ๆ

สัตว์ที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิมในการนำมาประกอบอาหาร

- ✘ สัตว์ที่ตายโดยตายเอง ถูกรัดคอตาย ถูกตีตาย พลัดตกจากที่สูง ชนกันตาย ถูกสัตว์ป่าจับกิน
- ✘ เลือดทุกชนิด เพราะอาจมีเชื้อโรคได้ เพราะแพทย์สามารถตรวจโรคได้จากเลือด
- ✘ สุกร
- ✘ สัตว์ที่ถูกฆ่าจากวัตถุประสงค์เพื่อการบวงสรวงบูชา
- ✘ สัตว์ที่ถูกฆ่าโดยไม่ได้ระบุนามของอัลลอฮ์
- ✘ สัตว์ที่มีเขี้ยวเล็บ และสัตว์ที่ใช้กึ่งเล็บจิกอาหาร และสัตว์เลื้อยคลานบางชนิด

เครื่องดื่ม เครื่องดื่มซึ่งต้องห้ามของมุสลิม คือ สิ่งที่ทำให้มึนเมาทุกชนิด ไม่ว่าจะเมามาก เมาน้อยก็ตาม ฉะนั้น สุรา เบียร์ น้ำผลไม้ที่เจือบรัณดี อาหารที่เจือด้วยของเหล่านี้เป็นที่ต้องห้ามแก่มุสลิมชายหญิงทุกคนในทุกโอกาสและทุกฤดูกาล

หลักปฏิบัติพื้นฐาน ๕ ประการ

หลักปฏิบัติพื้นฐาน หมายถึง ข้อบัญญัติพื้นฐานที่มุสลิมทุกคนต้องนำมาปฏิบัติ (ในเอกสารหรือตำราบางฉบับ เรียกว่า หลักศาสนกิจ หรือ ศาสนกิจ) ๕ ประการ ประกอบด้วย

๑. การกล่าวปฏิญาณตนว่า “ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮ์ มุฮัมมัดร่อซูลุลลอฮ์” หมายความว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และแท้จริงมุฮัมมัด คือ ศาสนาพูดของพระองค์
๒. การปฏิบัติละหมาดวันละ ๕ เวลา
๓. การถือศีลอด ๑ เดือน ในรอบ ๑ ปี (เดือนรอมฎอน)
๔. การจ่าย ซะกาต คือ เงินทองหรือทรัพย์สินแก่คนยากจนหรือผู้มีสิทธิรับในอัตราร้อยละ ๒.๕
๕. การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ บัยตุลลอฮ์ ที่เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ๑ ครั้ง ในขณะที่มีชีวิต (สำหรับผู้ที่มีความสามารถพอ)

การละหมาด

การละหมาด หรือนมาซ มาจากคำภาษาอาหรับว่า “อัศ-สะละฮ์” ซึ่งแปลว่าการขอพร หรือดูอา ส่วนคำว่า ละหมาด หรือนมาซนั้น ภาษาไทยรับมาจากภาษาเปอร์เซียหรืออิหร่าน

การละหมาด คือการแสดงความเคารพต่ออัลลอฮ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ จะต้องปฏิบัติตั้งแต่บรรลุนิติภาวะ จนถึงวันสุดท้ายของชีวิต

การละหมาดแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ

- ❖ ละหมาดฟัรฎู
- ❖ ละหมาดสุนัต

ละหมาดฟัรฎู

ผู้ที่จำเป็นต้องทำละหมาดฟัรฎู ได้แก่

๑. ผู้นับถือศาสนาอิสลาม
๒. มีวัยถึงเกณฑ์บังคับ คือ อายุครบ ๑๕ ปี หรือถึงวัยมีความรู้สึกลงเพศแล้ว เช่น เด็กผู้ชาย ที่ฟันร่วมประเวณี หรือเด็กหญิงที่มีเลือดประจำเดือน และมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ไม่บ้าหรือวิกลจริต
๓. เป็นผู้ที่สะอาดจากญุนูป (หมายถึง ผู้ที่ได้ชำระล้างร่างกายด้วยการอาบน้ำตามหลักการอิสลาม หลังจากได้ร่วมประเวณีกับภรรยา หรือมีการหลั่งอสุจิ) เหยฎ (ผู้ที่มีประจำเดือน) นิฟาส (เลือดหลังคลอดบุตร) และวิลาตะฮ์ (การคลอดบุตร) แล้ว

การละหมาดฟัรฎู ปฏิบัติวันละ ๕ เวลา คือ

๑. **เวลาเช้ามืด** เรียกว่า ละหมาดซุบฮิ (คนไทยมุสลิมอ่านออกเสียงว่า “ซูโอบะฮ์”) เริ่มตั้งแต่แสงอรุณขึ้น จนถึงดวงอาทิตย์ขึ้น
๒. **เวลาบ่าย** เรียกว่า ละหมาดดูฮรี เริ่มตั้งแต่ดวงอาทิตย์คล้อย จนถึงเวลาที่เงาของสิ่งหนึ่งเท่าตัวของมัน
๓. **เวลาเย็น** เรียกว่า ละหมาดอัศริ เริ่มตั้งแต่หมดเวลาดูฮรี จนถึงดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า
๔. **เวลาพลบค่ำ** เรียกว่า ละหมาดมัฆริบ เริ่มตั้งแต่หมดเวลาอัศริ จนถึงหมดแสงสีแดง
๕. **เวลากลางคืน** เรียกว่า ละหมาดอิซาอ์ เริ่มตั้งแต่หมดเวลามัฆริบ จนแสงอรุณของวันใหม่อุบัติขึ้น

ละหมาดสุนัต

การละหมาดสุนัต คือ การละหมาดก่อน หรือหลังละหมาดฟัรฎู ประจำวัน เพื่อเป็นการทดแทนความบกพร่องของละหมาดฟัรฎู และเพิ่มผลบุญของการละหมาดฟัรฎู ให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อได้ละหมาด มุสลิมจะละหมาดที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นมัสยิด หรือสุเหร่า อาจจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน บนพาหนะ ฯลฯ ขอแต่ให้เป็นที่สะอาด

การละหมาดวันศุกร์ (ญุมอะฮ์)

นอกจากการทำละหมาดประจำวัน ๆ ละ ๕ ครั้งแล้ว สิ่งที่มุสลิมชายจะต้องปฏิบัติในวันศุกร์ คือการละหมาดร่วมกันหลังจากเที่ยงวัน ซึ่งเรียกว่าละหมาดญุมอะฮ์ (ญะมาอะฮ์) หรือละหมาดวันศุกร์

หากชายใดอยู่ในภาวะนี้แล้วหลีกเลี่ยงการละหมาดถือว่าเป็นความผิด สำหรับบุคคลที่ไม่จำเป็น ต้องละหมาดวันศุกร์ ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้ป่วย และคนเดินทาง บุคคลดังกล่าวหากต้องการไปละหมาดวันศุกร์ย่อมทำได้ หากได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองหรือสามีแล้ว

ผู้ที่จะต้องละหมาดวันศุกร์ คือ บุคคลผู้มีคุณสมบัติทั้ง ๗ ประการ ดังนี้

๑. เป็นมุสลิม
๒. เป็นอิสระชน ไม่ใช่ทาส
๓. มีอายุครบตามศาสนบัญญัติ
๔. มีสติสัมปชัญญะ
๕. เป็นเพศชาย
๖. เป็นผู้ที่มีร่างกายปกติ ไม่ใช่เจ็บป่วย
๗. ต้องเป็นผู้อยู่ประจำถิ่น ไม่ใช่คนเดินทาง

ข้อบังคับของการละหมาดวันศุกร์ มี ๖ ประการ คือ

๑. ต้องทำในตำบลหรือหมู่บ้านนั้น

๒. จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัตินำการละหมาดวันศุกร์อยู่ฟังกุตบะฮ์ (พูดเทศนา) และร่วมละหมาด ไม่น้อยกว่า ๔๐ คน

๓. กำหนดเวลาเริ่มอ่านคุตบะฮ์จนเสร็จการละหมาด ต้องอยู่ภายในเวลาของละหมาดคุฮ์รี (เวลาบ่าย)

๔. ผู้อ่านคุตบะฮ์ต้องอ่านทั้ง ๒ คุตบะฮ์

๕. ในท้องถิ่นเดียวกัน จะต้องละหมาดวันศุกร์ร่วมกันเพียงแห่งเดียวพร้อมกัน

ในการทำละหมาด มุสลิมจากทุกมุมโลกต้องหันหน้าไปยังจุดเดียวกัน คือ หันหน้าไปทางกิบละฮ์ (กิบลัต) ได้แก่ ทิศที่อัลกะอ์บะฮ์ หรือ บัยตุลลอฮ์ (อาคารรูปสี่เหลี่ยม) ตั้งอยู่ คือ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยมุสลิมในประเทศไทยจะหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ส่วนในอเมริกาจะหันมาทางทิศตะวันออก

การถือศีลอด

การถือศีลอด เป็นหลักปฏิบัติข้อหนึ่งในอิสลาม เรียกในภาษาอาหรับว่า “อัศ-ศิยาม” แปลว่า การละการงดเว้น การระงับยับยั้ง การครองตน ดังนั้น การถือศีลอดจึงหมายถึง การงดเว้นจากการบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม การมีเพศสัมพันธ์ การรักษาอวัยวะทุกส่วนให้พ้นจากการช้ำ ทั้งด้านกายกรรม วาจกรรม และมนกรรม ตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งหมดแสง

การถือศีลอด มีความมุ่งหมายเพื่อฝึกฝนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้มีความหนักแน่น อดทน ได้รู้ถึงความทิวเป็นเช่นไร เพื่อจะได้เห็นนอกเห็นใจคนจน และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม

ในรอบปีหนึ่ง ๆ มุสลิมทุกคนทั้งชาย หญิง จะต้องถือศีลอดคนละ ๑ เดือน ซึ่งเรียกว่าเดือนรอมฎอน (เดือนที่ ๙) ในช่วงเวลานี้ ชาวอิสลามจะลุกขึ้นรับประทานอาหารเช้า

มุสลิมจะต้องถือศีลอด เช่นเดียวกับการละหมาด แต่จะมียกเว้นหรือผ่อนผันสำหรับบุคคล ดังนี้

❖ **คนแก่ชรา** ไม่สามารถถือศีลอดได้ และผู้ที่เจ็บป่วยเรื้อรัง โดยไม่มีหวังจะหายป่วย หรือ หากถือศีลอดแล้วจะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ เป็นผู้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถือศีลอด และไม่ต้องถือศีลอดชดใช้ด้วย แต่ต้องให้อาหารแก่คนยากจนแทนวันที่เขาขาดไป (ควรเป็นอาหารที่สามารถรับประทานอิมได้โน ๑ วัน แทนแต่ละวัน หรือจะเป็นข้าววันละ ๑ ลิตร ก็ได้)

❖ **คนป่วยมากจน** ไม่สามารถถือศีลอดทั้งวัน ซึ่งจะต้องถือศีลอดชดใช้ภายหลัง

❖ **หญิงมีครรภ์และแม่ลูกอ่อน** ที่ให้นมแก่ทารกหรือแม่นม เนื่องจากเกรงว่าถ้าถือศีลอดแล้วจะเป็นอันตรายแก่ตน หรือเกรงว่าจะเกิดอันตรายแก่ตนเองหรือบุตรในครรภ์ จะต้องถือศีลอดชดใช้ในภายหลัง และต้องจ่ายฟิตายะฮ์ ถือเป็นการเสียค่าปรับ ด้วยการแจกอาหารให้กับคนยากคนจน ตามจำนวนวันที่ขาดการถือศีลอดไป เป็นอัตรา ๑ ทะนัน (๑ ลิตร) ต่อการขาดศีลอด ๑ วัน

❖ **หญิงมีประจำเดือน** หรือมีเลือดหลังคลอดบุตร (นิฟาส) ต้องถือศีลอดชดใช้ภายหลัง

❖ บุคคลที่อยู่ในระหว่างเดินทางไกล ซึ่งจะต้องถือศีลอดใช้ภายหลัง

❖ บุคคลที่ทำงานหนักตลอดเวลา เช่น กรรมกรแบกหาม ผู้ที่ทำงานในเหมืองแร่ ทหารที่ประจำการอยู่ในสนามรบ ฯลฯ อนุญาตให้ละศีลอดได้ แต่จะต้องถือศีลอดชดใช้เมื่อมีโอกาส

บุคคลที่ได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผันนี้ เมื่อพ้นจากภาวะความจะเป็นแล้ว จะต้องถือศีลอดทดแทน (ถือศีลอดชดใช้) ตามจำนวนที่ละจากการถือศีลอดไป ทั้งนี้ เนื่องจากศรัทธาที่เคร่งครัดของมุสลิมที่ว่า “**หนี้ของอัลลอฮ์จะต้องชดใช้ก่อนสิ่งอื่นใด**”

ข้อควรปฏิบัติ (สุนัต) ในการถือศีลอด

๑. รับประทานอาหารเช้า (ชะฮูร์) หลังเที่ยงคืน หรือใกล้เวลาเริ่มถือศีลอด
๒. รับประทานศีลอดรับประทานอาหารเช้าทันที เมื่อถึงเวลากำหนด
๓. ให้ละศีลอดด้วยอินทผลัมและน้ำ หรือผลไม้ ก่อนรับประทานอาหารเช้า
๔. จดเว้นจากคำพูดที่หยาบคาย คำพูดไร้สาระ เช่น การนินทา การพูดเท็จ การยู่แย้ย ฯลฯ
๕. ละหมาดตะรอวีห์ทุกคืน
๖. ประกอบความดีให้มาก เช่น ละหมาดสุนัต อ่านกุรอาน บริจาคทาน
๗. แจกหรือเลี้ยงอาหารผู้ถือศีลอด
๘. อาบน้ำญูบ เฮฎ หรือนิฟัส ก่อนรุ่งอรุณจริงจะปรากฏ (ถ้ามี)

สิ่งที่ไม่ควรทำ (มักรูฮ์) ระหว่างถือศีลอด

๑. ล่าช้าการละศีลอดเมื่อได้เวลา
๒. ซิมหรือเคี้ยว หรือดมอาหาร หรือดมดอกไม้ หรือสิ่งอื่นใดที่มีกลิ่นหอม
๓. ทะเลาะวิวาทกัน นินทา ยู่แย้ย
๔. กรอกเลือด เอน้ำบ้วนปาก หรือใส่จมูกจนเกินควร

เหตุที่ทำให้เสียศีลอด

๑. เจตนารับประทานหรือดื่มแม้แต่เพียงเล็กน้อย
๒. เจตนามีเพศสัมพันธ์ในเวลาการถือศีลอด
๓. เจตนาทำให้น้ำอสุจิสลื่นออกมาจะด้วยวิธีใดก็ตาม
๔. เจตนาอาเจียน
๕. เสียสติ เป็นลม เสียจริต
๖. เจตนาเอาสิ่งใดสว่างล้ำเข้าไปภายในอวัยวะที่เป็นรู เช่น ปาก จมูก หู ทวารหน้า และทวารหลัง
๗. มีประจำเดือนหรือเลือดออกหลังการคลอดบุตร
๘. สิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม (ตกมูรตัด)

ข้อสังเกต : ข้อห้ามต่าง ๆ ห้ามเฉพาะในเวลาถือศีลอด คือเวลากลางวันเท่านั้น ส่วนน้ำลายในปากสามารถกลืนได้ ผู้ที่ฝ่าฝืน ข้อห้าม หรือไม่อาจปฏิบัติตามได้ การถือศีลอดย่อมสูญเปล่า และจะต้องถือศีลอดชดใช้ในภายหลัง

การจ่ายชะกาต

ชะกาต เป็นคำที่มาจากภาษาอาหรับ “ชะกาฮฺ” แปลว่า การทำให้บริสุทธิ์ ทำให้หมดมลทิน หรือ การเกลากิเลสตัณหา และหมายถึงความจำเริญ งอกงาม การเพิ่มทวี

ในอิสลามถือว่าการบริจาคทานเป็นหลักปฏิบัติรองลงมาจากภาระหมาด คำว่า “ทาน” ตามทัศนะของอิสลามมีความหมายกว้างรวมทั้งการให้ทรัพย์สินสมบัติ สติปัญญา กำลังกาย เพื่อความดีงามและประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือแก่ส่วนรวม

การบริจาคทานถึงแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ ทานอาสา และทานบังคับ ในที่นี้จะกล่าวถึงทานบังคับ ซึ่งใช้บังคับแก่มุสลิมทุก ๆ คน

ความมุ่งหมายของชะกาต ก็เพื่อให้ทรัพย์สินที่หามาได้และมีอยู่ (ในทางสุจริต) เป็นทรัพย์สินที่บริสุทธิ์ตามหลักการของอิสลาม และเป็นการขัดเกลากจิตใจของผู้จ่ายให้สะอาดบริสุทธิ์ ลดความตระหนี่ ขี้เหนียว เห็นแก่ตัว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการเตือน การสอนให้มนุษย์ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ ไม่เกิดความละโมภ และให้มนุษย์มีความตระหนี่กว่า บรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เขาได้มานั้นเป็นของฝากจากอัลลอฮ์ มนุษย์เป็นเพียงผู้รักษาและใช้จ่ายไปในทางที่พระองค์ทรงกำหนด เช่น ไม่ใช่จ่ายสุร่ยสุร่าย และจะต้องจ่ายส่วนหนึ่งแก่ผู้ที่ยากจน เพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมหลักประกันของสังคมให้มั่นคง

ดังนั้น ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจเท่าใด ก็ต้องจ่ายแก่ผู้มีสิทธิรับชะกาตมากเท่านั้น

ทานบังคับประเภทแรก คือ ชะกาตมัล (ชะกาตที่คำนวณจากทรัพย์สินที่ครอบครอง) ผู้ที่ต้องจ่ายชะกาตคือ ผู้ที่มีทรัพย์สินครบรอบปีละเกินจำนวนที่กำหนด สิ่งที่จะต้องจ่ายเป็นชะกาต ได้แก่

๑. ทองคำ เงิน และเงินตรา
๒. ปศุสัตว์
๓. พืชผลทางการเกษตร หรือสิ่งเพาะปลูก
๔. สินค้า
๕. ผลไม้

หลักการอิสลามได้กำหนดจำนวนที่แน่นอนว่า สิ่งดังกล่าวนั้น จะต้องไม่เกินจำนวนเท่าใด จึงจะต้องจ่ายเป็นชะกาต และแต่ละชนิดนั้นต้องจ่ายเป็นจำนวนเท่าใด

ชะกาตเงินและทอง มีกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะต้องจ่ายชะกาตเงินและทอง คือ เป็นมุสลิม เป็นอิสระชน เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ มีครบจำนวนตามบทบัญญัติของศาสนา และครบรอบ ๑ ปี หมายถึงเงินตราที่ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หากเก็บสะสมไว้เกินราคาของราคาทองคำหนัก ๘๕ กรัม คือ ๕.๖๗ บาท จะต้องจ่ายชะกาตเท่าอัตราของเงินและทองคำ คือ ร้อยละ ๒.๕

แต่เฉพาะเงินตราที่ตั้งจำนวนกำหนดที่จะต้องออกชะกาตไม่ตายตัว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับราคาทองคำในปีนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นความยุติธรรม เพราะภาวะเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ตัวบ่งชี้ที่ดีคือราคาทองคำนั่นเอง หลักการอิสลามที่วางไว้ตั้งแต่เมื่อ ๑,๔๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา จึงยังคงไม่ล้าสมัย และยังคงเป็นหลักการที่ยืนหยัดต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์สืบต่อไป

ตัวอย่างการจ่ายชะกาตเงินตรา

สมมติว่า ปีนี้ทองคำมีราคา ๖,๐๐๐ บาท ต่อน้ำหนักทองคำหนึ่งบาท มุสลิมที่มีเงินตราเก็บไว้ครบรอบปี และเกินจำนวนที่กำหนดไว้ คือ เกินกว่าราคาทองคำหนัก ๘๕ กรัม คือ ๕.๖๗ บาท ต้องบริจาคร้อยละ ๒.๕ ของจำนวนเงินตราที่มีอยู่ คือ

$$๖,๐๐๐ \times ๕.๖๗ = ๓๔,๐๒๐ \text{ บาท}$$

$$\text{ต้องจ่ายร้อยละ ๒.๕} = ๘๕๐.๕๐ \text{ บาท}$$

ฉะนั้น ผู้ที่มีเงินตราสะสมไว้ครบรอบปีในปีนี้เกินกว่า ๓๔,๐๒๐ บาท ก็ต้องจ่ายชะกาต ๒.๕ % ของจำนวนเงินตราที่มีอยู่

ข้อสังเกต : สำหรับทองรูปพรรณที่ใช้เป็นเครื่องประดับของสตรี ถือว่าเป็นของใช้ส่วนตัว และมีจำนวนพอสมควรนั้น ไม่ต้องจ่ายชะกาต

ชะกาตสิ่งเพาะปลูก มีกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะต้องจ่ายชะกาตสิ่งเพาะปลูก คือ เป็นมุสลิม เป็นอิสระชน เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เป็นสิ่งเพาะปลูกที่มนุษย์เป็นผู้ปลูก และมีครบจำนวนตามข้อกำหนด โดยมีอัตราในการจ่ายชะกาต ดังนี้

▶▶ หากเพาะปลูกด้วยตนเอง และอาศัยน้ำที่ไหลตามธรรมชาติ เช่น น้ำฝน น้ำคลอง ฯลฯ ต้องจ่ายชะกาศ ร้อยละ ๑๐ คือ ข้าวเปลือก ๑๐ ถึง จ่ายชะกาศ ๑ ถึง

▶▶ หากการเพาะปลูกนั้น ต้องอาศัยเครื่องทุ่นแรง เช่น ใช้เครื่องวิดน้ำ ใช้รถไถนา หรือเสียค่าจ้างคนงานอัตราการจ่ายชะกาศจะลดลงเหลือ ร้อยละ ๕ คือ ข้าวเปลือก ๒๐ ถึง ต้องจ่ายชะกาศ ๑ ถึง

ชะกาศสินค้า มีกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะต้องจ่ายชะกาศสินค้า คือ เป็นมุสลิม เป็นอิสระชน ทรัพย์สินนั้นต้องเป็นสินค้า และมีเจตนาค้าขายในสินค้านั้น มีกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์ในทรัพย์สินนั้น ครอบรอบปี และครบจำนวน โดยในการคิดคำนวณเพื่อจ่ายชะกาศสินค้า พึงกระทำเมื่อครบรอบปีหนึ่ง ๆ ให้ตีราคาสินค้าที่ค้างปีตามราคาต้นทุน แล้วจึงจ่ายชะกาศในอัตราร้อยละ ๒.๕ สำหรับจำนวนสินค้าที่ต้องคิดชะกาศให้นำสินค้ามาคำนวณราคา ให้ครบจำนวน เมื่อเทียบเท่ากับจำนวนชะกาศเงินทอง จึงต้องจ่ายชะกาศ รวมทั้งเงินหมุนเวียนที่ทำการค้าก็จะต้องนำมาคิดชะกาศด้วยเช่นกัน

ชะกาศปศุสัตว์ มีกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะต้องจ่ายชะกาศ คือ เป็นมุสลิม เป็นอิสระชน มีกรรมสิทธิ์ครบจำนวนที่ศาสนากำหนด ครอบรอบปี ต้องเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้สำหรับขาย โดยเลี้ยงในทุ่งหญ้าหรือในป่า หรือหุบเขา สัตว์ที่ต้องจ่ายชะกาศนั้นมี ๕ ชนิด คือ อูฐ วัว ควาย แพะ และแกะ

อัตราการจ่ายชะกาศปศุสัตว์ มีดังต่อไปนี้

อูฐ	๕	ตัว	จ่ายชะกาศเป็นแพะ	๑	ตัว
วัว	๓๐	ตัว	จ่ายชะกาศลูกวัวเพศผู้อายุครบ ๑ ปี	๑	ตัว
วัว	๔๐	ตัว	จ่ายชะกาศลูกวัวเพศเมียอายุครบ ๒ ปี	๑	ตัว

▶▶ หากมีมากกว่านี้ก็ให้คิดเพิ่มตามอัตรานี้ และอัตราควายให้คิดเหมือนกับอัตราวัว

แพะ	๔๐	ตัว	จ่ายชะกาศแพะอายุ ๒ ปีบริบูรณ์	๑	ตัว
แพะ	๑๒๑	ตัว	จ่ายชะกาศแพะ	๒	ตัว
แพะ	๒๐๑	ตัว	จ่ายชะกาศแพะ	๓	ตัว
แพะ	๔๐๐	ตัว	จ่ายชะกาศแพะ	๔	ตัว

▶▶ หากมีมากขึ้นอีก ให้จ่ายชะกาศ ๑๐๐ ตัว ต่อ ๑ ตัว และอัตราแกะ ให้คิดเหมือนอัตราแพะ

ชะงากดผลไม้ มีกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะต้องจ่ายชะงากด คือ เป็นมุสลิม เป็นอิสระชน มีกรรมสิทธิ์ และครบรอบปี โดยมีอัตราการจ่ายชะงากดให้คิดเช่นเดียวกับชะงากดสิ่งเฉพาะปลูก (ร้อยละ ๑๐) ซึ่ง**ผลไม้ที่ต้องคำนวณอัตราจ่ายชะงากดนั้น มี ๒ ชนิด เท่านั้น คือ องุ่น และอินทผลัม**

บุคคลผู้มีสิทธิรับชะงากด

บุคคลที่อัลลอฮ์ ได้กำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับชะงากดมี ๘ ประเภท คือ

๑. คนอนาถา (พะกีร) ได้แก่ บุคคลไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้ เนื่องจากขาดสมรรถภาพบางประการ ในร่างกาย จำเป็นจะต้องได้รับอนุเคราะห์
๒. คนขัดสน (มีสกิน) ได้แก่ ผู้ที่มีความสามารถจะหาเลี้ยงชีพได้แต่ขาดแคลนเนื่องจากความยากจนของตน เช่น แม่หม้ายที่สามีตายต้องเลี้ยงลูกกำพร้าตามลำพัง โดยที่ไม่มีทรัพย์สินสมบัติ
๓. ผู้รวบรวมและจ่ายชะงากด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ถูกแต่งตั้งขึ้นให้รวบรวมเก็บชะงากดไปแจกจ่ายแก่บุคคลหรือองค์การที่พึงได้รับ ซึ่งแสดงว่าการรวบรวมและการแบ่งทรัพย์สินนี้ ต้องอาศัยองค์กรกลาง ซึ่งเรียกว่า “บัยตุลมาล” คือ คลังเก็บสิ่งที่ได้จากการรับชะงากด (คลังชะงากด)
๔. ผู้ที่ควรแก่การปลอบใจ ได้แก่ ผู้ที่จะมา หรือได้รับนับถือศาสนาอิสลาม เมื่อเข้ามาใหม่ ก็อาจจะอดตัดขาดแคลนด้วยถูกตัดญาติจากพ่อแม่พี่น้อง จึงสมควรได้รับการอุปการะ หากเป็นผู้มั่งคั่งก็ไม่ต้อง
๕. ได้แก่เชลยหรือทาสซึ่งไม่สามารถไถ่ถอนตนเองได้ แสดงถึงการที่อิสลามช่วยในการเลิกทาส
๖. ได้แก่ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งเป็นหนี้ที่เกิดจากการประกอบสัมมาอาชีพ แต่หากเป็นหนี้อื่นเกิดจากการเสียหายน การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฯลฯ ไม่จัดอยู่ในประเด็นที่จะนำชะงากดไปไถ่ถอน
๗. ได้แก่ผู้เดินทางที่มีความจำเป็นต้องรับการช่วยเหลือ เช่น ขาดปัจจัยในการเดินทางกลับมาตุภูมิของตน
๘. ได้แก่การบริจาคในแนวทางของอัลลอฮ์ (ฟีลบีลิลลาฮ) ซึ่งในประเด็นนี้มีความหมายกว้างมาก นั่นคือ ในกิจการกุศลทั่วไป เช่น นำไปสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล สาธารณสถานต่าง ๆ ปกป้องประเทศ ขจัดความไม่รู้หนังสือ ฯลฯ

ควบคู่กับการจ่ายชะงากดนี้ อิสลามห้ามอย่างเด็ดขาดในเรื่องดอกเบี้ย เพราะการบริจาคตานเป็นการสงสารมนุษย์เท่าใด ดอกเบี้ยก็เป็นการกำจัดการสงสารมากขึ้นเท่านั้น

ทานบังคับประเภทที่สอง คือ ชะงากดฟิฏเราะฮ์

ชะงากดฟิฏเราะฮ์เป็นทานบังคับอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้บังคับแก่มุสลิมทุก ๆ คน มุสลิมทุกคนต้องจ่ายชะงากดฟิฏเราะฮ์ ในช่วงสุดท้ายของการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน

วจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด กล่าวว่า “ชะงากดฟิฏเราะฮ์นั้นจะขัดเกลากล้าผู้ถือศีลอดให้สะอาดจากมลทินของคำพูดเหลวไหล คำพูดหยาบคายและเป็นอาหารสำหรับผู้ยากไร้ ผู้ใดจ่ายชะงากดฟิฏเราะฮ์ก่อนละหมาดก็เป็นชะงากดที่ถูกรับ แต่ผู้ใดจ่ายชะงากดฟิฏเราะฮ์หลังละหมาดอีต มันก็เป็นเพียงการบริจาคตานธรรมดา”

ฉะนั้น “ฟิฏเราะฮ์” ถือเป็นชะงากดส่วนบุคคล หมายความว่า เป็นทานที่มุสลิมทุกคนที่เกิดมาก่อนเวลาการละหมาด เนื่องในวันอีดีลฟิฏเราะฮ์ (วันรายอพอซอ) หรือมีชีวิตถึง จะต้องจ่าย จึงเป็นชะงากดที่ไม่จำกัดด้วย เพศ

ฐานะหรือรายได้ เช่น ชะกาดประจำปี จำกัดเพียงครอบครัวนั้นต้องมีรายได้ที่จะซื้ออาหาร รับประทานในวันนั้น และมีพอที่จะจ่ายได้ แต่หากครอบครัวใดไม่อยู่ในภาวะที่จ่ายได้ อิสลามอนุมัติให้ไม่ต้องจ่ายชะกาดฟิฏเราะฮ์ หากแต่อยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้รับชะกาดนี้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเพื่อนบ้าน และผู้นำศาสนาประจำหมู่บ้านที่พึงสอดส่องเพื่อช่วยเหลือครอบครัวเหล่านี้

จึงเป็นหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวที่มีพอที่จะจ่ายจะต้องเป็นผู้ดำเนินการให้แก่ทุกคนที่อยู่ในความรับผิดชอบ สำหรับระยะเวลาของการจ่ายนั้นจะต้องจ่ายก่อนถึงวันอีด (อีดีลฟิฏร์) แต่ต้องเป็นช่วงเช้าตรู่ก่อนที่จะมีการละหมาดเนื่องในวันอีดนั้น

สิ่งของที่ใช้ในการจ่ายชะกาด มักใช้สิ่งที่ใช้บริโภค เป็นอาหารหลักของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ข้าวสาร ข้าวเหนียว ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ ฯลฯ

สำหรับประเทศไทย ให้จ่ายชะกาดฟิฏเราะฮ์ ด้วยข้าวสารคนละ ๑ กันตัง (ประมาณ ๔ ลิตร) หรือประมาณ ๒.๕๐ กิโลกรัม) โดยเลือกข้าวชนิดที่ดี

บุคคลที่มีสิทธิได้รับชะกาดฟิฏเราะฮ์ คือ บุคคลและกิจการทั้ง ๘ ประเภท เช่นเดียวกับชะกาดประจำปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจนขัดสน ๒ ประเภทแรก สมควรได้รับการพิจารณาก่อน

เศาะตะเกาะฮ์ หมายถึง การบริจาคทานซึ่งเป็นทานบริจาคตามใจสมัคร (ทานอาสา) มิได้บังคับหรือมีกฎเกณฑ์เหมือนดังการจ่ายชะกาดทั้ง ๒ ประเภทข้างต้น

การประกอบพิธีฮัจญ์

“ฮัจญ์” แปลว่า การมุ่งไปสู่ หรือการไปเยือน หมายถึง การเดินทางไปประกอบศาสนกิจ ณ อัลกะฮ์บะฮ์ หรือ บัยตุลลอฮ์ ในนครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ตามแบบอย่างที่ท่านศาสดามุฮัมมัดได้กระทำไว้

พิธีฮัจญ์ เป็นศาสนกิจข้อที่ ๕ ของมุสลิม ซึ่งเป็นข้อเดียวในหลักปฏิบัติ ๕ ประการ (รูกันอิสลาม) ที่ให้ปฏิบัติเฉพาะบุคคลที่มีความสามารถเท่านั้น

บุคคลที่มีความสามารถในการประกอบพิธีฮัจญ์ หมายถึง มุสลิมที่มีสุขภาพแข็งแรง สติปัญญาสมบูรณ์ มีทรัพย์สินเพียงพอในการใช้จ่ายโดยมิต้องเป็นหนี้ ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ และเส้นทางที่จะเดินทางไปจะต้องปลอดภัย

ดังนั้น การนำที่ดินและทรัพย์สินไปจำนอง จำนำ หรือขาย เพื่อนำไปประกอบพิธีฮัจญ์ โดยกลับมาแล้วไม่มีที่ทำการ หรือเป็นเหตุที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ลูกหลาน จึงเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับศาสนบัญญัติเช่นเดียวกับคนที่มีความสามารถพร้อมแต่ไม่ยอมไป เพราะเสียดายทรัพย์สินจะพร่องไป

ในปีหนึ่ง ๆ มุสลิมจากทั่วโลกจะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์พร้อมกัน ๑ ครั้ง พิธีจะทำในเดือนซุลฮิจญะห์ (เดือนที่ ๑๒ ของปีฮิจเราะห์ศักราช) ของแต่ละปี

แต่หากมุสลิมเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจมิใช่ฤดูกาลทำฮัจญ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าว เรียก ศาสนกิจนั้นว่า “อุมเราะห์” หรือฮัจญ์เล็ก

ความมุ่งหมายจากการประกอบพิธีฮัจญ์ ก็เพื่อให้มุสลิมทั่วทุกมุมโลกมีโอกาสได้มาพบปะสังสรรค์เกิดสัมพันธภาพและภราดรภาพ สมดังวจนะที่ว่า “มุสลิมทุกคนที่เป็นพี่น้องกัน” ซึ่งกล่าวได้ว่าพิธีฮัจญ์เป็นการประชุมสมัชชาที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งยังไม่มีประชาชาติใดทำได้เหมือน ซึ่งเป็นการแสดงถึงเอกภาพของมุสลิม

นอกจากนั้น การประกอบพิธีฮัจญ์ ยังมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในมวลมนุษยชาติเพราะผู้ที่มาประกอบพิธีฮัจญ์ในปีหนึ่ง ๆ จะมีเชื้อชาติ ผิวพรรณ ฐานะ ฯลฯ แตกต่างกัน แต่ทุกคนไม่ว่าเป็นราชาหรือยากจิวขาว หรือ ดำ ฯลฯ ต่างอยู่ในเครื่องแต่งกาย ด้วยผ้าขาว ๒ ชิ้น เหมือนกันหมด โดยปราศจากเครื่องประดับใด ๆ ทั้งสิ้น และต้องทำพิธี เหมือนกัน โดยไม่มีใครได้อภิสิทธิ์ใด ๆ

ฉะนั้น จากที่มาของพิธีกรรม จุดประสงค์และขั้นตอนของการทำฮัจญ์ จึงเห็นได้ว่า การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์มิใช่การเดินทางไปเพื่อไถ่บาป หรือการไปแสดงถึงความมั่งมี และผู้เสร็จจากพิธีก็มีได้รับอภิสิทธิ์ใด ๆ ทั้งสิ้น จะไม่มีศักดิ์เป็นพระอย่างที่บางคนเข้าใจและไม่ใช่นักบวช เพราะในอิสลามไม่มีการเป็นพระหรือนักบวช

วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม

๑. วันฮารีรายอ หรือวันอีด

วันอีดทางศาสนาอิสลามในปีหนึ่งมี ๒ วัน คือ วันอีดิลฟิฏْرِ และวันอีดิลอัฎฮา วันอีดสองวันนี้ห่างกัน ๗๐ วัน มุสลิมจะไปร่วมละหมาดในวันอีด ในเวลาประมาณ ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. โดยพาครอบครัวไปด้วยหลังจากนั้นก็มีการพบปะ ให้พรกัน ขอภัยกัน ไปเยี่ยมผู้ใหญ่ ให้ความสนุกสนานรื่นเริงแก่เด็ก ๆ และทำงาน

วันอีดิลฟิฏْرِ หรือเรียกกันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า รายอปอซอ เป็นวันอีดครั้งแรกของปีหลังจากมุสลิมถือศีลอด (ปอซอ) มาแล้วในเดือนรอมฎอน เป็นเวลาหนึ่งเดือน ทางศาสนากำหนดให้ปฏิบัติศาสนกิจตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในวันอีด

ก่อนประกอบพิธีละหมาดในวันอีดิลฟิฏْرِ จะมีการจ่ายข้าวสาร ที่เรียกว่า “ชะกาตฟิฏเราะฮ์”

ฟิฏเราะฮ์ เป็นศาสนบัญญัติอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติในวันอีดิลฟิฏْرِ (หรือรายอปอซอ) พิธีนี้จะทำได้นับตั้งแต่วันเข้าเขตเดือนรอมฎอน จนถึงตอนเช้าก่อนประกอบพิธีละหมาดเนื่องในวันอีดิลฟิฏْرِ ชะกาตฟิฏเราะฮ์เป็นทานบังคับ โดยใช้อาหารที่บริโภคเป็นประจำในแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย คือข้าวสาร หรืออาจบริจาคทานบังคับเป็นเงินก็ได้ตามอัตราราคาข้าวสาร ๔ ทะนาน หัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่จ่ายให้แก่บุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบ เช่น บุตร ภรรยา คนใช้ เป็นต้น

ผู้รับชะกาตฟิฏเราะฮ์หรือเงินดังกล่าว ก็มีคณาจารย์ คนเดินทางที่ขาดทรัพย์ คนที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามใหม่ ๆ ที่ขาดการดูแลเอาใจใส่จากญาติพี่น้อง และอื่น ๆ ที่จัดอยู่ในบุคคล ๗ ประเภท

๒. วันอีดิลอัฎฮา (รายอฮัจยี)

วันอีดหลัง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่มุสลิมเดินทางประกอบพิธีฮัจยี ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย กำลังประกอบศาสนกิจอยู่ และผ่านพ้นการพักแรมที่ทุ่งอารอฟะห์แล้ว พิธีการทางศาสนาที่ปฏิบัติในวันนี้ส่วนใหญ่เหมือนวันอีดิลฟิฏْرِ (รายอปอซอ) มีพิธีการที่ไม่เหมือนอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่มีการจ่ายชะกาตฟิฏเราะฮ์ (จ่ายข้าวสาร) แต่มีพิธีกรรมกุรบาน (การเชือดสัตว์เป็นพลีทาน) แทน

กุรบาน ถูกบัญญัติไว้ในศาสนาอิสลามเพื่อปฏิบัติในวันอีดิลอัฎฮา (รายอฮัจยี) หลังจากละหมาดเนื่องในวันอีดิลอัฎฮาแล้ว และต่อจากนั้นอีก ๓ วัน ด้วยการฆ่าสัตว์เป็นพลีทานแก่กลุ่มมุสลิมผู้ยากไร้ สัตว์ที่จะเชือดจะต้องมีลักษณะสวยงาม มีอวัยวะทุกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ คือ ไม่พิการหรืออวัยวะไม่สมบูรณ์

สัตว์ที่ศาสนาอนุญาตให้เชือดเพื่อพิธีกรรม มีดังนี้

- แพะ , แกะ จำนวน ๑ ตัว ถือเป็นหนึ่งส่วน (ต่อหนึ่งคน)
- วัว , ควาย , อูฐจำนวน ๑ ตัว ถือเป็น ๗ ส่วน (หมายถึง สามารถร่วมหุ้นกันได้ ๗ คน)

ผู้ที่ประกอบพิธีนี้จะเชือดเพื่อตนเอง ๑ ส่วน อุทิศให้แก่ผู้อื่นก็ได้หรือจะทำร่วมกับเพื่อน ญาติก็ได้ตามจำนวนส่วนของเนื้อสัตว์

ผู้รับชะกาตฟีฏเราะฮ์ (ข้าวสาร) หรือกุรบาน (เนื้อสัตว์) เป็นทานนั้น **จะต้องเป็นมุสลิมโดยเฉพาะ** เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิธีการทางศาสนา

การร่วมในงานรื่นเริงและการเยี่ยมเยียนกันนั้น **ผู้นับถือศาสนาอื่นไปร่วมด้วยก็ได้** และเป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดีงาม

๓. วันขึ้นศักราชใหม่

จากวันที่ ๑ เดือนมูฮัรรัม เป็นวันแรกของการเริ่มศักราชใหม่ ตามประวัติศาสตร์ถือเป็นวันที่ท่านศาสดามุฮัมมัดลี้ภัยจากนครมักกะฮ์ไปสู่นครมะดีนะห์ เมื่อวันนี้ได้เวียนมาบรรจบ มุสลิมจึงรำลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น แต่เพื่อมิให้การรำลึกภาพเหตุการณ์สำคัญในวันนั้นเป็นการสูญเปล่า ก็ประกอบกิจกรรมกุศล เช่น การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การเอ่ยคำสวดสรรเสริญองค์ศาสดา อันเป็นสิริมงคล

๔. วันเมาลิด (เฉลิมฉลองคล้ายวันเกิดของศาสดามุฮัมมัด)

ตรงกับวันที่ ๑๒ เดือนรอบิอุลเอาวัล (เดือนสามของศักราชอิสลาม) เมื่อวันนี้เวียนมาบรรจบครบรอบมุสลิมจะได้จัดงานถวายความรำลึกถึงท่านศาสดามุฮัมมัดอาจจัดขึ้นตามมัสยิดหรือตามบ้านก็ได้ ในพิธีจะมีการนำประวัติของท่านศาสดามากกล่าวถึง เป็นการสวดดีในคุณธรรมอันสูงส่งของท่าน มีทั้งการกล่าวด้วยร้อยแก้ว และร้อยกรองเป็นประการหนึ่งที่สอนให้เยาวชนได้รู้จักบุคคลสำคัญทางศาสนา เป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของท่านศาสดาผู้มีพระคุณและแสดงกตเวทิตาคุณไปในตัวด้วย นอกจากนี้ ก็มีการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การกล่าวคำรำลึกถึงอัลลอฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหากรุณาธิคุณ ตลอดทั้งมีการขอพร เมื่อเสร็จพิธีแล้วก็จัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาร่วมชุมชน

การจัดงานในวันนี้ บางจังหวัดถือเป็นงานประจำปีของจังหวัด ประกอบด้วยพิธีกรรมต่าง ๆ และการเผยแพร่ศาสนา ตลอดจนสร้างความเข้าใจแก่ศาสนิกชนอื่นในกรุงเทพมหานครถือเป็นงานระดับประเทศเรียกว่า “งานเมาลิดกลาง” ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธี หรือทรงโปรดให้ผู้แทนพระองค์เป็นประธานในพิธีทุกปีเสมอมา

๕. วันอาชูรอ

ตรงกับวันที่ ๑๐ ของเดือนมุฮัรรัม ซึ่งเป็นเดือนแรกของศักราชอิสลาม เป็นวันที่อัลลอฮ์ได้ประทานสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ชาวโลกหลายประการ โดยเฉพาะในวันนี้ ได้มีการกล่าวกันว่า เป็นวันที่เรือของศาสดานูห์ ซึ่งบรรทุกประชาชนของท่านจำนวนหนึ่ง ได้มาจอด ณ ที่แห่งหนึ่ง ขณะที่มหาอุทกภัยถึงวาระที่สุด และต่างก็พินภัย เสี่ยงอาหารที่เหลืออยู่นั้น ศาสดาได้นำมาปรุงอาหารรับประทาน ดังนั้น มุสลิมบางกลุ่มได้รำลึกถึงเหตุการณ์นั้นและได้ปฏิบัติตามอย่างโดยนำเอาพืชและเนื้อสัตว์มาทำเป็นอาหาร คาวบ่าง หวานบ่าง เรียกชื่ออาหารตามความสำคัญของวันว่า “อาชูรอ” และเรียกเพี้ยนไปว่า “บูโบ” ก็มี ซึ่งมีความหมายว่า การเอามารวมกัน ต่อมาในยุคของท่านศาสดามุฮัมมัด ท่านได้ถือศีลอดไว้เป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้ประชาชาติของท่านได้ถือศีลอดวันดังกล่าว

๖. วันอิสราะห์และเม็ยะร่าจ

ตรงกับวันที่ ๒๗ เดือนร่อฎับ (เดือนที่ ๗ ของศักราชอิสลาม) เป็นวันที่ท่านศาสดามุฮัมมัดได้ออกเดินทางจากมัสยิดอัลหะรอม นครมักกะห์ ไปสู่มัสยิดอัล-อักซอ นครเยรูซาเล็มในตอนกลางคืน และหลังจากนั้นเดินทางสู่ชั้นฟ้าเบื้องบน จากนั้นก็ได้รับบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องละหมาด ๕ เวลา ฉะนั้น เพื่อรำลึกถึงประวัติส่วนนี้ของท่านมุสลิมจึงพร้อมกันอ่านชีวประวัติเรื่องการเม็ยะร่าจ เป็นการสอนให้เยาวชนทราบชีวประวัติตอนหนึ่งของท่าน

วันสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวจะระบุไว้ ตรงกับวันที่เท่าไร เดือนอะไร ตามวันเดือนสากลไม่ได้ เนื่องจากอิสลามกำหนดวันตามจันทร์คติ และถือการเห็นดวงจันทร์ในวันที่ ๒๙ ของเดือนเป็นการกำหนดวันเริ่มต้นเดือนใหม่ในรอบปีหนึ่งมี ๓๕๐ วัน หรือ ๓๕๕ ซึ่งตามสากลมี ๓๖๕ วัน วันสำคัญวันหนึ่ง ๆ จึงเลื่อนขึ้นประมาณปีละ ๑๐ วัน

๗. วันศุกร์

เป็นวันสำคัญในรอบสัปดาห์ ซึ่งได้กำหนดให้มุสลิมทุกคนไปร่วมละหมาดกันที่มัสยิดในหมู่บ้าน สำหรับประเทศไทย เวลาละหมาดอยู่ระหว่าง ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีน

ปัจจุบันขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของคนจีน ได้ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยหลายประการ การได้เรียนรู้ถึงธรรมเนียมประเพณีของคนจีน ทำให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และได้รับการยอมรับจากคนไทยเชื้อสายจีน ดังที่ขุนวู กล่าวไว้ว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง”

การสักการะเทวรูปในศาลเจ้า

กรมการปกครอง มีหน้าที่กำกับดูแลศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในที่ดินของรัฐ หรือ ในที่ดินเอกชนที่อุทิศให้เป็นสมบัติของศาลเจ้าตามกฎหมายว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีผู้จัดการปกครองศาลเจ้าและผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าเป็นกำลังสำคัญในการบริหารกิจการของศาลเจ้าให้เจริญก้าวหน้าและบรรลุลตามวัตถุประสงค์ ชำราชากรฝ่ายปกครองจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องไปเยี่ยมเยียนศาลเจ้าในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบให้ครบถ้วน อนึ่ง ยังมีศาลเจ้าเอกชนอีกจำนวนมากที่ไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้

การสักการบูชาเทวรูปในศาลเจ้าจะมีความแตกต่างกันออกไป เนื่องจากในศาลเจ้าแต่ละแห่ง มีจำนวนรูปเคารพมากน้อยแตกต่างกันออกไป การสักการะเทวรูปในศาลเจ้าแต่ละแห่ง จึงควรสอบถามผู้ดูแลศาลเจ้าในเรื่องของเช่นไหว้ จำนวนรูปที่จุด บูชาที่ใดบ้างและลำดับของการปักธูปที่ใดก่อน - หลัง แห่งละกี่ดอกเรียงลำดับอย่างไร เป็นต้น

เทศกาลตรุษจีน

วันตรุษจีน เป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนจีนและเป็นวันแรกของฤดูใบไม้ผลิ ถือเป็นการขอพรเทพเจ้าเพื่อเป็นสิริมงคลให้กิจการก้าวหน้า การค้ารุ่งเรือง ทำนาได้ผลผลิตสมบูรณ์ ซึ่งตรงกับวันที่ ๑ เดือน ๑ ตามปฏิทินจีน (นับตามจันทรคติ) ถือเป็นเทศกาลใหญ่ในหมู่ของชาวจีน

กิจกรรมที่สำคัญในเทศกาลตรุษจีน ประกอบด้วย

วันจ่าย คือ วันก่อนสิ้นปี ๑ วัน เป็นวันจับจ่ายซื้อของไว้ไหว้ และของใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นเนื่องจากร้านค้าจะหยุดยาวหลายวัน

วันไหว้ เป็นการไหว้วันสิ้นปี เริ่มจากการไหว้เจ้าที่ในตอนเช้าและไหว้บรรพบุรุษในตอนสาย บางบ้านจะมีการไหว้ผีไม่มีญาติในตอนบ่ายด้วย

วันตรุษจีน ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ การไหว้รับวันตรุษจีน เป็นการไหว้เทพเจ้าแห่งโชคลาภในเวลากลางดึก เมื่อเวลาเช้าวันตรุษหรือวันชิวอิก และไหว้เจ้าที่ และไหว้บรรพบุรุษในตอนเช้าวันตรุษจีน ด้วยส้มและขนมโหงวเส็กทึ้ง (ขนม ๕ สี ได้แก่ ถั่วตัด งาตัด ข้าวพอง ถั่วเคลือบน้ำตาล และผักเชื่อม บางทีก็เรียกว่า “ขนม

จันอับ”) บางบ้านนิยมอาหารเจและขนมอี๋ (บัวลอย) และกินเจในวันนี้ด้วย ส้มเป็นผลไม้ที่ไหว้เพื่ออวยพรให้ลูกหลานโชคดี และใช้ให้เป็นของขวัญ มีชื่อเรียกอีกคำหนึ่งว่า “ไต้กิก” ซึ่งแปลว่าโชคดี

วันถือ ในวันตรุษจีนหรือวันชิวอิก คนจีนถือเป็นวันที่จะพูดแต่คำดีๆ ทำสิ่งดีๆ ใส่เสื้อผ้าชุดสวยงามไม่ทำงานหนัก ไม่กวาดบ้าน และยังมีกาให้เงินอั่งเปา ซึ่งถือเป็นเงินสิริมงคลที่ผู้ใหญ่ให้แก่ลูกหลานเพื่ออวยพรให้มีสุขภาพแข็งแรงเจริญก้าวหน้า

คำอวยพรที่นิยมทักทายกันในวันตรุษจีน

“ซินเจียยู่อี่ ซินนี้ฮวดไช้” หมายถึง	เวลาใหม่ให้สนใจ	ปีใหม่ให้สมปรารถนา
	วันใหม่ให้สมปรารถนา	ปีใหม่ให้โชคดี
“ซินเจียยู่อี่ สี่ซุยเฮงล้ง” หมายถึง	สี่ฤดูให้อยู่สบาย	โชคดี
“บ่วงสี่อู๋” หมายถึง	ทุกเรื่องสมปรารถนา	
“ฮะแกเผ่งอั้ง” หมายถึง	ทั้งบ้านปลอดภัย	
“ฉุกยิบเผ่งอั้ง” หมายถึง	เข้าออก (บ้าน) ปลอดภัย	โชคดี
“โป่วโป่ว กาเซ็ง” หมายถึง	ทุกก้าวให้สำเร็จ	
“คุยกังไต้กิก” หมายถึง	เริ่มงานให้โชคดี	
“เจ็กปั้ง บ่วงหลี่” หมายถึง	ลงทุนหนึ่งเดียว กำไรเป็นหมื่น	
“กิมเจ็กมั่วตั้ง” หมายถึง	เงินทองไหลมาเต็มบ้าน	
“ไซ้จ้วงก่วงจิ่ง” หมายถึง	โชคเงินทองไหลมาเทมา	

ธรรมเนียมการแต๊ะเอีย ซึ่งเมื่อลูกหลานและลูกจ้างได้เงินแต๊ะเอีย (เปรียบเสมือนโบนัสประจำปี) ก็จะไปเที่ยวกัน ถือเป็นการพักผ่อนที่ทำงานหนักมาตลอดปี

การแต๊ะเอียหรือให้อั่งเปา มีวิธีการให้ดังนี้

- นายจ้าง ให้ลูกน้อง
- พ่อแม่ให้ลูกหลาน
- ถ้าลูกทำงานแล้วหรือแต่งงานแล้ว ก็จะเป็นฝ่ายให้พ่อแม่
- ลุง ป้า น้า อา ให้หลาน
- เขย สะใภ้ ให้น้อง ภรรยา สามี

เคล็ดลับที่ถือเป็นสิริมงคลในการแต๊ะเอีย คือ เลข ๔๐๐, ๘๐๐, ๑,๒๐๐

นอกจากนี้ ยังมีธรรมเนียมการไปไหว้ขอพรผู้ใหญ่หรือญาติมิตร (ไปเจีย) โดยมีส้มสีทอง ๔ ผล (สีทองเป็นสิริมงคล) อวยพรให้ “นี่นี้ไต้กิก” แปลว่า ทุก ๆ ปี ให้โชคดีตลอดไป เมื่อเจ้าบ้านได้รับส้ม ๔ ผล ก็จะเก็บส้มไว้ ๒ ผล และนำส้มของตนเปลี่ยนแทน ๒ ผล แล้วจึงคืนส้มทั้ง ๔ ผลกลับไป ผู้อวยพรก็จะนำส้ม ๔ ผลไปอวยพรบ้านอื่น ๆ ต่อไป

งานแต่งงาน

ประเพณีการแต่งงานของคนจีน มีรายละเอียดซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมการปฏิบัติที่ยึดถือต่อเนื่องกันมายาวนาน อาจมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปบ้างของแต่ละท้องถิ่น ในรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ประกอบกับความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีของคนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย หรือคนไทยเชื้อสายจีน มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย จึงขอกล่าวเพียงกว้าง ๆ เท่านั้น

การผูกดวง เมื่อความรักเจริญงอกงาม จนกระทั่งคู่รักตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันแล้ว พ่อแม่ของทั้งสอง ๒ ฝ่าย จะนำวัน เดือน ปี และเวลาเกิดของทั้งคู่ไปผูกดวงและหาฤกษ์ในการจัดพิธีแต่งงาน ยกเว้นทั้งคู่มีดวงที่ขัดกันอย่างรุนแรง ก็มักจะไม่อนุญาตให้แต่งงานกัน

การเตรียมของใช้เจ้าสาว ของใช้ที่เจ้าสาวเตรียมและนำติดตัวไปบ้านเจ้าบ่าวนั้น เพื่อเป็นเคล็ดให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตของคู่สมรส และแสดงให้เห็นว่าเจ้าสาวนั้นไม่ได้มาแต่ตัวเปล่าๆ ประกอบด้วย

- เอี่ยมสีแดง ๑ ตัว ตรงกลางเอี่ยมเป็นช่องกระเป๋ากักตัวอักษรจีนว่า “แป๊ะนี้ไห่เล่า” หมายถึง ให้อยู่กินกันจนแก่เฒ่าอายุถึง ๑๐๐ ปี ในกระเป๋ามีเมล็ดพืช ๕ ชนิด ห่อกระดาษสีแดง เสียบปิ่นทองพร้อมเสียบต้นซุงเฒ่าไว้ ๒ ต้น มีปลายไหล่ขึ้นมา ถือเป็นเคล็ดว่าให้มีลูกหลานที่ดี มีความก้าวหน้าไว้สืบสกุล

- ตัวหนังสือจีน “ซังฮี้” หมายถึง คู่ยินดี

- แผ่นหัวใจสีแดง สำหรับติดเครื่องประดับทอง เครื่องประดับ

เพชรมากน้อยขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าสาว

- กะละมังสีแดง ๒ ใบ

- ถังน้ำสีแดง ๒ ใบ

- กระโถนสีแดง ๑ ใบ

- กระจก กรรไกร ด้าย เข็ม

- ถาดสำหรับใส่เครื่องใช้อื่น ๆ ซึ่งจะจัดไว้เป็นคู่ ๆ

การเตรียมขันหมากของฝ่ายชาย จะนิยมใช้ส้มเซ่งติดตัวหนังสือจีนคำว่า “ซังฮี้” ไว้ทุกลูก ซึ่งส้มเซ่งจะต้องมีจำนวนเป็นเลขคู่ เช่น ๔๔ หรือ ๘๘ ผล สำหรับเครื่องขันหมากอื่น ๆ ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้กำหนด เช่น ขาหมู ตับหมู หัวใจหมู กระเพาะหมู ซึ่งจะใช้ของสด (ดิบ ๆ) ติดตัวหนังสือจีนคำว่า “ซังฮี้” สีแดง สำหรับขนมก็จะ เป็นขนมเหนียวเคลือบงา ขนมเปียะ ขนมถั่วตัด ขนมข้าวพองทุบ

การรับตัวเจ้าสาว เจ้าสาวจะทำพิธีไหว้เทพยดาฟ้าดิน ไหว้เจ้าที่ และบรรพบุรุษแล้วรับประทานอาหารพร้อมอวยคำอันเป็นมงคล เมื่อฝ่ายเจ้าบ่าวมาถึงบ้าน ฝ่ายเจ้าสาวจะต้อนรับด้วยน้ำชาและขนมอี๋เมื่อได้เวลาอันสมควร ฝ่ายหญิง จะนำฝ่ายเจ้าบ่าวฝ่าด่านประตูเงิน ประตูทอง เพื่อมอบช่อดอกไม้ให้แก่เจ้าสาวและกินขนมอี๋ด้วยกันก่อนออกไปขึ้นขบวนรถแต่งงาน

ขบวนรถแต่งงาน ในขบวนรถแต่งงาน ฝ่ายหญิงจะมีญาติที่เป็นผู้ชาย เช่น พี่ชาย น้องชายหรือหลานชาย ถือตะเกียงที่จุดสว่างนั่งรถอีกคันนำหน้าขบวนไปหรือนั่งรถคู่บ่าวสาวก็จะนั่งข้างหน้า เพื่อเป็นเคล็ดว่าให้คู่สมรสมีลูกชายสืบสกุล นอกจากนี้ในขบวนรถยังมีเสื้อผ้า เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ฝ่ายเจ้าสาวเตรียมไว้ให้ด้วย

พิธีบ้านเจ้าบ่าว เมื่อถึงบ้านเจ้าบ่าวจะนำตะเกียงไปตั้งไว้ในห้องนอนและจุดไว้ตลอดทั้งคืน (ตะเกียงนี้ในปัจจุบันมีการนำตะเกียงที่ใช้ถ่านไฟหรือแบตเตอรี่แทนตะเกียงน้ำมัน) คู่บ่าวสาวร่วมกันไหว้ฟ้าดิน ไหว้เจ้าที่ไหว้บรรพบุรุษ ไหว้พ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่พร้อมยกน้ำชาและกินขนมอี๋

การกลับบ้านเจ้าสาว เมื่อแต่งงานครบ ๓ วัน เจ้าสาวถึงจะกลับบ้านพ่อแม่ โดยมีน้องชายเจ้าสาวมารับ เจ้าสาวต้องเตรียมส้ม ๑๒ ผลไปด้วย เมื่อถึงบ้านฝ่ายหญิง คู่บ่าวสาวจะยกน้ำชาให้พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงพร้อมรับคำอวยพรและของขวัญ ซึ่งนิยมให้เป็นทองคำ

งานศพ

งานศพตามประเพณีและพิธีกรรมของคนจีน มีขั้นตอนและรายละเอียดมาก ซึ่งทุกขั้นตอนตั้งแต่การเลือกทำเลที่ฝังศพ (ฮวงซุ้ย) การบรรจุศพ การทำพิธีงัดเด็ก การฝังศพ การไว้ทุกข์และการทำบุญหลังงานศพแล้ว แต่มีรายละเอียดและที่มาที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานนับพันปี โดยคนจีนมีความเชื่อว่าขั้นตอนและพิธีกรรมต่าง ๆ นี้จะส่งผลในทางดีและไม่ดี ต่อลูกหลานของผู้เสียชีวิต

ดังนั้นทุกขั้นตอนจึงมีรายละเอียดที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เชื่อถือกันมาว่าจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัน เดือน ปี ของผู้เสียชีวิตและวันเดือน ปี เกิด ของพ่อ แม่ ลูก หลาน การปฏิบัติให้ถูกต้องตามประเพณี จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ชำนาญในแต่ละด้าน แต่ละขั้นตอน เช่น ชินแส ผู้มีอาชีพจำหน่ายโลงศพมูลนิธิหรือสมาคมคนจีน ผู้ทำพิธีงัดเด็ก ฯลฯ ซึ่งรายละเอียดจะไม่ขอกล่าวในที่นี้

การร่วมแสดงความเสียใจและไว้อาลัย

ในการแสดงความเสียใจต่อผู้เสียชีวิต ตามธรรมเนียมคนจีนจะเขียนคำไว้อาลัยเป็นตัวหนังสือ ๔ ตัว แล้วติดตัวหนังสือบนผ้าห่มหรือผ้าแถบสีขาว แล้วแขวนไว้ นอกจากตัวหนังสือไว้อาลัยแล้ว จะมีผ้าสีขาวผืนเล็ก ๆ แพะที่ด้านข้าง ซึ่งจะมีชื่อผู้ตายและผู้ส่งคำไว้อาลัยด้วย

การเคารพศพในพิธีบำเพ็ญกุศล

การจัดงานศพของคนจีนในประเทศไทย ปัจจุบันมีการผสมผสานการปฏิบัติร่วมกับประเพณีของคนไทย เช่น มีการสวดพระอภิธรรมศพ และแสดงการไว้อาลัยด้วยพวงหรีด

สำหรับการทำความเคารพของคนจีนจะมีการไหว้ด้วยธูป และตามด้วยการคารวะ วิธีการไหว้ของคนจีนจะไม่พนมมือเหมือนคนไทย แต่จะเอามือสองมือประกบกัน หรือใช้การช้อนนิ้วประคองมือแบบในหนังกำลังภายใน คนจีนเรียกท่าไหว้นี้ว่า “อ๊อบ” และในการไหว้ธูปก็นิยมถือธูปในท่าไหว้ “อ๊อบ” เช่นเดียวกัน ส่วนการคารวะผู้ตายที่อาวุโสกว่า คือ การคุกเข่า เอามือจับหรือแตะเข่าหรือค้อมตัวไปข้างหน้า เอามือแตะพื้น แล้วก้มศีรษะคำนับ แล้วอาจยืนขึ้นก้มศีรษะคำนับอีกครั้ง หากผู้ตายอายุน้อยกว่า หรืออาวุโสเท่ากัน ให้ยืนคำนับ ๓ ครั้ง

เมื่อสวดพระอภิธรรมศพเสร็จแล้ว ลูกหลานผู้ตาย จะนั่งเป็นแถว ๒ พาก ด้านหน้าโลงศพ (แยกชายและหญิง โดยเรียงตามศักดิ์ ลูกใน ลูกนอก แล้วเรียงตามลำดับอาวุโส) พิธีกรจะเชิญผู้อาวุโสสูงสุดทำหน้าที่ประธานในการเคารพศพ (นิยมทำเป็นหมู่ หรือ คณะ) มายืนที่ด้านหน้าโต๊ะไหว้ ส่วนรองประธานจะยืนข้าง ๆ หรืออยู่แถวที่สอง จากนั้นจะประกาศเชิญแขกที่เหลือทั้งหมด มาเข้าร่วมเคารพศพหมู่ ด้วยการยืนเป็นแถว ๆ ที่ด้านหลังประธานและรองประธาน เมื่อพร้อมแล้วพิธีกรจะประกาศเป็นคำภาษาจีน โดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

เอียงเฮีย	(คารวะด้วยธูป) เจ้าหน้าที่ส่งธูปที่จุดแล้วให้ประธานไหว้ในท่าอ๊อบ
เอียงซีฮวย	(คารวะด้วยไม้สวด)
เอียงแม้ง	(คารวะด้วยน้ำชา)
เอียงไฉป้อ	(คารวะด้วยกระดาษเงินกระดาษทอง)
ฮ่วยไฉป้อ	(เผากระดาษเงินกระดาษทอง) เจ้าหน้าที่เป็นผู้จุดไฟเผาในภาชนะที่จัดไว้
ฉ่วงทีเอียง	(เอ่ยชื่อผู้ตาย) เล่ง กิวไฉ้ เกียซ้มกจ๊กกจง

ขอเชิญท่านผู้มีเกียรติร่วมกันคำนับศพ (เอ่ยชื่อผู้ตาย) ๓ ครั้งพร้อมกัน

อึกกจ๊กกจง คารวะครั้งที่ ๑

ยี้กจ๊กกจง คารวะครั้งที่ ๒

ซ้มกจ๊กกจง คารวะครั้งที่ ๓

ส่วนที่ ๓

การเขียนสมุดตรวจราชการ

หลักการเขียนสมุดตรวจราชการ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้สมุดตรวจราชการ พ.ศ.๒๕๕๒

๑. ในช่อง “ลำดับที่/วัน เดือน ปี” (ตามตัวอย่างที่นำเสนอมาพร้อมนี้) ให้ระบุเลขลำดับที่ใช้สมุดตรวจราชการ แล้วทำเครื่องหมายขีดทับ (/) และตามด้วยปีที่ตรวจ (ใช้ปีปฏิทิน) (ในระเบียบฯ ไม่ได้ระบุไว้ แต่เพื่อความเป็นสากล เหมือนกับ เลขที่คำสั่ง หรือ ประกาศ ที่เรียงลำดับเลขที่ตามปีปฏิทิน) สาเหตุที่ต้องระบุลำดับที่ใช้ในการตรวจไว้เพื่อให้ทราบว่า ในรอบปี หมู่บ้าน/ตำบล หรือหน่วยงานต่าง ๆ มีผู้บังคับบัญชาหรือส่วนราชการเข้าตรวจเยี่ยมพื้นที่กี่ครั้ง จากนั้นบรรทัดถัดมาให้ระบุ วันเดือนปี และเวลา ที่ทำการตรวจฯ

๒. ในช่อง “สถานที่ตรวจ/โครงการที่ตรวจ/คำแนะนำหรือการสั่งการผู้ตรวจ” ให้ผู้ตรวจฯ เขียนบันทึกการตรวจฯ (ตามข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้สมุดตรวจราชการ พ.ศ.๒๕๕๒) โดยแบ่งเป็นย่อหน้าเพื่อถ่ายทอดการจับใจความ ประกอบด้วย

ย่อหน้าที่ ๑ ให้ระบุว่าผู้ตรวจฯ มาตรวจราชการร่วมกับผู้ใด (ถ้ามาคนเดียวไม่ต้องระบุ)

จากนั้นให้ระบุว่าเดินทางมาปฏิบัติราชการด้วยเรื่องใด โดยในเรื่องแรกควรระบุถึงการมาเยี่ยมเยือนราษฎร (กรณีเข้าพื้นที่หมู่บ้าน/ตำบล) เนื่องจากเป็นหน้าที่หลักของข้าราชการที่ต้องดูแลทุกข์ สุข ของพี่น้องประชาชน ต่อมาจึงระบุข้อราชการที่ต้องการมาตรวจเยี่ยมเป็นการเฉพาะ (ถ้ามีหลายเรื่องก็ระบุเป็นข้อ ๆ) แล้วจึงระบุสถานที่ที่มาทำการตรวจฯ

ย่อหน้าที่ ๒ ให้ระบุผลการตรวจราชการ โดยแยกเป็นรายประเด็น ในประเด็นแรก

ควรเป็นการตรวจฯในเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น ความเป็นอยู่ของประชาชน สภาพแวดล้อม หากพบเรื่องดี ๆ ควรชมเชยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นกำลังใจ

ย่อหน้าถัดมา สรุปผลการตรวจราชการตามประเด็นที่ระบุไว้ในข้อ ๒.๑ ควรระบุรายละเอียด

ผลการตรวจให้ชัดเจน ทั้งผลการตรวจเอกสาร การตรวจเยี่ยมพื้นที่ หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อสั่งการ ให้ระบุให้ชัดเจนเป็นข้อ ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจติดตามความคืบหน้าครั้งต่อไป (ไม่ควรเขียนปนกันจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน)

ในย่อหน้าสุดท้าย ควรเขียนแสดงความขอบคุณทีมงานผู้รับการตรวจฯ เพื่อสร้าง

ความประทับใจและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ให้ผู้ตรวจฯ พร้อมคณะ (ถ้ามี) ลงลายมือชื่อ พร้อมระบุ บุช ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง และ

วัน เดือน ปี ที่ทำการตรวจให้ละเอียดครบถ้วน ตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา (บางกรณีที่เคยปรากฏ หัวหน้าคณะฯ อาจเป็นผู้ลงลายมือชื่อเพียงผู้เดียว ซึ่งไม่ผิดระเบียบแต่อย่างใด แต่ประโยชน์ของการลงลายมือชื่อทุกคนก็คือ

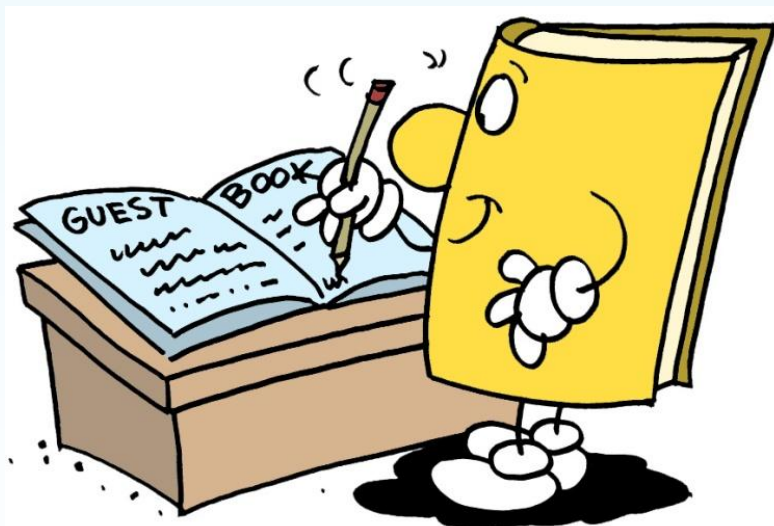
ความสะดวกในการติดตามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตรวจฯ ครั้งนั้น หากระบุแต่ในบันทึกการตรวจเพียงอย่างเดียว อาจเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ เช่น ตามตัวอย่าง หากพัฒนาการอำเภอส่งผู้แทนคือพัฒนาการตำบล ไปร่วมกับ คณะผู้ตรวจฯ เมื่อไม่มีการลงลายมือชื่ออาจทำให้สับสนในภายหลังเมื่อมีการติดตามงานได้)

๓. ในช่อง “การดำเนินการของผู้รับการตรวจฯ” ให้ผู้รับการตรวจฯ (ในตัวอย่างคือผู้ใหญ่บ้าน) รับผิดชอบดำเนินการตามข้อ ๑๐ หรือ ข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้สมุดตรวจราชการ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่กล่าวไว้ว่า

ข้อ ๑๐ ให้ผู้รับการตรวจดำเนินการตามที่ผู้ตรวจราชการบันทึกไว้ในข้อ ๙ ในกรณีที่สามารถดำเนินการได้ในทันที ให้รีบดำเนินการโดยไม่ชักช้า แล้วบันทึกไว้ในสมุดตรวจราชการ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามที่ผู้ตรวจราชการบันทึกไว้ได้ทันทีหรือไม่สามารถดำเนินการได้ให้บันทึกชี้แจงข้อขัดข้องหรือเหตุผลไว้ในสมุดตรวจราชการ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามที่ผู้ตรวจราชการบันทึกไว้ได้ทันที ผู้รับการตรวจมีหน้าที่ต้องติดตามการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการต่อผู้บังคับบัญชา เป็นระยะ ๆ ในกรณีดังกล่าวนี้ ให้ผู้รับการตรวจรายงานความคืบหน้าทุกสองเดือน และเมื่อมีผลสำเร็จแล้วให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาภายในห้าวันทำการนับแต่วันที่ดำเนินการมีผลสำเร็จ

จากตัวอย่าง การเขียนสมุดตรวจเยี่ยมราชการ ที่นำเสนอมาพร้อมกันนี้ ผู้ใหญ่บ้าน จึงต้องรายงานผลการดำเนินการตามที่ผู้ตรวจฯ บันทึกไว้ต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นที่ระบุไว้ในระเบียบฯ ข้อ ๑๒ (๓) “จังหวัด และอำเภอ ให้เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนตำบลและหมู่บ้าน ให้เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงนายอำเภอและให้นายอำเภอเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด” ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านจึงต้องรายงานผ่านกำนัน ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล จนถึงนายอำเภอ นายอำเภอจึงได้สั่งการให้นำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดทราบอีกชั้นหนึ่ง

ตัวอย่างการเขียนสมุดตรวจราชการ

ลำดับที่ วัน เดือน ปี	สถานที่และงาน/โครงการที่ตรวจ คำแนะนำหรือการสั่งการของผู้ตรวจ	การดำเนินการ ของผู้รับการตรวจ
ที่ ๗/๕๗ ๑๑ เม.ย.๕๗ ๑๒.๐๐ น.	<p>วันนี้ ข้าพเจ้า พร้อมด้วยคณะประกอบด้วย ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ และ กำนันตำบลสงบสุข ได้เดินทางมาปฏิบัติราชการ เพื่อเยี่ยมเยือนทุกข์ - สุข ของราษฎรและตรวจติดตามการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ บ้านปลอดภัย หมู่ที่ ๗ ตำบลสงบสุข อำเภอร่มเย็น จังหวัดน่านอยู่จากการเยี่ยมเยือนราษฎร และเยี่ยมชมพื้นที่บ้านปลอดภัย ต้องขอชมเชยท่านผู้ใหญ่บ้านฯ และทีมงาน ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง เสียสละ และอดทน จนเป็นที่รักใคร่ของราษฎรในหมู่บ้าน สภาพแวดล้อมในหมู่บ้านสะอาด เป็นระเบียบ มองดูแล้วน่าอยู่</p> <p>สำหรับความคืบหน้าตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ในภาพรวมถือว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางที่โครงการฯ ได้กำหนดไว้ และทันตามกรอบระยะเวลาที่ต้องเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดทำเอกสารถูกต้องตรงตามแบบฯ การใช้สอยพื้นที่ดำเนินโครงการฯ สามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า แต่ยังมีจุดที่ต้องพิจารณาดำเนินการเพิ่มเติม คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ควรจัดทำนิตยสารเพื่อนำเสนอพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ทรงมีแนวพระราชดำริโครงการต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อปวงชนชาวไทย เพื่อให้ราษฎรได้ทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ต่อพสกนิกรชาวไทย ๒. ควรจัดทำเอกสารสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการฯ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ผู้สนใจ <p>สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้านฯ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน และทีมงาน ที่ให้การต้อนรับข้าพเจ้า และ คณะอย่างอบอุ่น</p> <p>เยี่ยม กระเทียมหวาน (นายเยี่ยม กระเทียมหวาน) นายอำเภอร่มเย็น ๑๑ เม.ย.๕๗</p>	<p>เรียน กำนันตำบลสงบสุข</p> <p>ตามที่นายอำเภอร่มเย็นและคณะ ได้มาปฏิบัติราชการและเยี่ยมเยือนราษฎร ตรวจติดตาม ความคืบหน้าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้งได้มีข้อเสนอแนะให้ทางหมู่บ้านปลอดภัยพิจารณาดำเนินการ ๒ ประการ รายละเอียดตามสำเนาการตรวจราชการ นั้น</p> <p>บัดนี้ ทางหมู่บ้านได้จัดทำ นิตยสารฯ และ เอกสารประชาสัมพันธ์ ตามข้อแนะนำของนายอำเภอเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้</p> <p>จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อทราบต่อไป</p> <p>ยะ มะระหวาน (นายยะ มะระหวาน) ผู้ใหญ่บ้านปลอดภัย หมู่ที่ ๒ ๑๔ เม.ย.๕๗</p> <p>ย่อน กระท้อนหวาน (นายย่อน กระท้อนหวาน) กำนันตำบลสงบสุข ๑๔ เม.ย.๕๗</p> <p>ย้า มะขามหวาน (นายย้า มะขามหวาน) ปลัดอำเภอผู้ประสานงาน ต.สงบสุข ๑๕ เม.ย.๕๗</p>

ลำดับที่ วัน เดือน ปี	สถานที่และงาน/โครงการที่ตรวจ คำแนะนำหรือการสั่งการของผู้ตรวจ	การดำเนินการ ของผู้รับการตรวจ
	<p style="text-align: center;">ยี่ ะฆามหวาน (นายยี่ ะฆามหวาน) ปลัดอำเภอรั่มเย็น ๑๑ เม.ย.๕๗</p> <p style="text-align: center;">ยอก ะฆอกหวาน (นายยอก ะฆอกหวาน) พัฒนาการอำเภอรั่มเย็น ๑๑ เม.ย.๕๗</p> <p style="text-align: center;">ย่อน ะฆท้อนหวาน (นายย่อน ะฆท้อนหวาน) กำนันตำบลสงสุข ๑๑ เม.ย.๕๗</p>	<p>-ทราบ -สำเนาำเรียน ผวจ.</p> <p style="text-align: center;">เยี่ยม ะฆเทียมหวาน (นายเยี่ยม ะฆเทียมหวาน) นายอำเภอรั่มเย็น ๑๖ เม.ย.๕๗</p>

การเขียนสมุดเยี่ยมในการดูงานต่างประเทศ

การเขียนสมุดเยี่ยมในการดูงานต่างประเทศในที่นี้ ขอเสนอเฉพาะตัวอย่างถ้อยคำที่น่าจะได้เขียนในสมุดเยี่ยมหลังจากที่ได้ดูงานแล้ว โดยเป็นการกล่าวถึงความรู้สึกกับกิจการและการต้อนรับของหน่วยงานนั้น ๆ และอาจเพิ่มเติมเรื่องอื่นอีกได้ตามสมควร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการเขียนสมุดเยี่ยมในการดูงานต่างประเทศ

ขอขอบคุณด้วยความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่งในการที่ท่านได้ให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิตและเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี	Please accept our sincere appreciation for excellent arrangement and Kind hospitality.
พวกเรา รู้สึกเป็นเกียรติมีความประทับใจที่ท่านได้ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นและจะระลึกเสมอ ขอขอบคุณด้วยความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง	We are very much impressed by your warm welcome and thoughtful. We arrangement of our visit. Let us express to you our sincere thanks and appreciation for the courtesy you have rendered us.
พวกเรามีความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่งและขอบพระคุณในความกรุณาเอาใจใส่ดูแลจากท่านเป็นอย่างสูงพวกเรามีความสุขเป็นอย่างมากในทุกสิ่งที่ท่านได้จัดเตรียมต้อนรับเป็นความประทับใจที่ไม่รู้ลืมในความร่วมมือทุกสิ่งทุกประการที่ท่านได้ทำงานกับอย่างเต็มสุดกำลังความสามารถ...	Most sincere appreciation and thanks for your very gracious hospitality. We have enjoyed immensely the programmed arranged for our visit. It is very appreciative for all the cooperation and hard work done by your officials during the visit of...

ตัวอย่างการเขียนสมุดเยี่ยมในการดูงานต่างประเทศ (ต่อ)

<p>ขอขอบคุณในการให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิตอันดีพวกเรามีความชื่นชมในความสามารถที่ทำให้พวกเรามีความตระหนักและมุ่งมั่นในการพัฒนารักษาความมั่นคงแห่งชาติ เราหวังว่าประเทศไทยของเราจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศของท่านตลอดไปกาลนาน</p>	<p>Thank you very much for warm and friendly reception. We appreciate The competent briefing which convinced us that your... (Briefing unit) is contributing Very significant development to your national security. We hope that our country - Thailand - we'll continue to have a closer relationship with... (country visited) forever.</p>
<p>เป็นมิตรภาพที่แนบแน่น...และทำให้ประเทศไทยของเราได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการที่ได้มาศึกษาดูงานเราจะได้เป็นมิตรภาพต่อกันทุกเวลานาทีไม่ว่าในยามที่พระอาทิตย์ส่องแสงหรือลับของฟ้า ไม่มีคำพูดใดที่จะมีค่าเพียงพอที่จะแสดงถึงคุณค่าความรู้สึกของเราที่ได้รับความสะดวกซึ่งและมีความอบอุ่นใจเป็นอย่างยิ่ง</p>	<p>To foster friendship.....and Thailand is one of the objectives that Has been achieved successfully by this visit. We have been friends together. In sunshine and in shade. Words are not adequate to express our sincere appreciation and your gracious hospitality</p>

บรรณานุกรม

การปกครอง, กรม. ๒๕๔๓. ทำเนียบทะเบียนศาลเจ้าทั่วราชอาณาจักร ประจำปี ๒๕๔๓ ฉลอง ๑๐๐ ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี (๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓), ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. กรุงเทพฯ : บริษัท เดอะสยาม เฮอริเทจ จำกัด.

การปกครอง, กรม. ๒๕๔๔. คู่มือการจัดงานพระราชพิธี รัฐพิธี และงานพิธีของข้าราชการฝ่ายปกครอง, เอกสารสิ่งพิมพ์ ลำดับที่ ๕/๒๕๔๔ กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.

การปกครอง, กรม. ๒๕๔๗. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน, เอกสารสิ่งพิมพ์ ลำดับที่ ๓๐/๒๕๔๗ ส่วนกิจการชายแดนและผู้อพยพ สำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.

การปกครอง, กรม. ๒๕๔๘. อนุสรณ์การถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน กรมการปกครอง ประจำปี ๒๕๔๘ ณ วัดมงคลนิมิตร พระอารามหลวง อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.

กรมการปกครอง, กรม. ๒๕๕๑. คำกล่าวในงานพิธีหรือโอกาสต่าง ๆ สำหรับข้าราชการฝ่ายปกครอง, วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.

การศาสนา, กรม. ๒๕๒๓. ศาสนพิธีฉบับกรมการศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.

การศาสนา, กรม. ๒๕๔๗. คู่มือการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์, กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

การศาสนา, กรม. ๒๕๔๘. คู่มือการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์, กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

การศาสนา, กรม. ๒๕๔๘. ศาสนาสร้างสันติ, กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

การศาสนา, กรม. ๒๕๔๙. คู่มือพิธีกรและการปฏิบัติพิธีทางพระพุทธศาสนา ฉบับปรับปรุง, ฝ่ายพิธี

กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คริสตจักรในประเทศไทย, สภา. ๒๕๔๕. คู่มือศาสนพิธี, สภาคริสตจักรในประเทศไทย มีนาคม ค.ศ.๒๐๐๒.

กรุงเทพฯ : บริษัทประชุมทองพรินทร์ตั้งกรุ๊ป จำกัด.

จิตรรา ก่อฉันทเกียรติ. ๒๕๓๙. ตีพิมพ์. กรุงเทพฯ : แพรวสำนักพิมพ์, (พิมพ์ครั้งที่ ๙).

จิตรรา ก่อฉันทเกียรติ. ๒๕๔๑. เกี่ยวข้องด้วย (ลูกหลานกตัญญูโชคดี). กรุงเทพฯ :

แพรวสำนักพิมพ์, (พิมพ์ครั้งแรก).

จิตรรา ก่อฉันทเกียรติ. ๒๕๔๘. เอง-เอง-ฮง-ชก ธรรมเนียมนี้คือคำพร. กรุงเทพฯ :

อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), (พิมพ์ครั้งที่ ๙).

ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก. ๒๕๔๘. คู่มือมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) ฉบับปรับปรุง ฮ.ศ.๑๔๒๕. กรุงเทพฯ :

มัสยิดดารุสลาม (บาหยัน), (พิมพ์ครั้งที่ ๘) กรกฎาคม ๒๕๔๘ - กุมภาพันธ์ ๑๔๒๖, ๒๓๔ หน้า,

ชลธิชา บุณนาค. ๒๕๔๘. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ไดมอนด์ คลิฟฟ์ รีสอร์ทแอนด์สปา, (โรงแรม). ๒๕๔๘. เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแผ่นพับ. กรุงเทพฯ.

ถาวร โชติชื่นและเสนห์ ศรีสุวรรณ. ๒๕๔๗. ทีเด็ด เกร็ดการพูด. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์บุ๊คแบงก์, (พิมพ์ครั้งที่ ๙), ๑๙๐ หน้า.

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. ๒๕๔๘. พูดได้ พูดเป็น ศาสตร์และศิลป์แห่งการพูด. กรุงเทพฯ :

พาร์โกลีบ. (พิมพ์ครั้งที่ ๒๐).

ธนาภิต, (เรียบเรียง). ๒๕๓๙. ประเพณี พิธีมงคล และวันสำคัญของไทย. กรุงเทพฯ :

ชมรมเด็ก, สำนักพิมพ์ปิรามิด.

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. ๒๕๔๕. คู่มือข้าราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ.

พระราชวัง, (สำนัก). ๒๕๔๐. รวมเรื่องและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับราชสำนัก. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

ไพศาล อานามวัฒน์, (บาทหลวง). ๒๕๔๙. บทความศาสนาคริสต์. สภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิก
แห่งประเทศไทย. ๒๓ หน้า.

ภัทรพร ศิริกาญจน, (บก.), และคนอื่น ๆ. ๒๕๔๖. ความรู้พื้นฐานทางศาสนา. บทที่ ๓ ศาสนาคริสต์,
หนังสือประกอบคำบรรยาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (พิมพ์ครั้งที่ ๔),
หน้า ๖๓ - ๘๐.

ไมตรี อินทุสุต. ๒๕๔๗. บุคลิกภาพ การสมาคมและการบรรยายสรุปสำหรับฝ่ายปกครอง.
สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

ไมเคิล สมิตธิส. ๒๕๔๒. 'ธีรน้อย', (แปลและเรียบเรียง). มารยาทสากล ในการสังสรรค์และงานเลี้ยง. กรุงเทพฯ :
บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์ จำกัด, (พิมพ์ครั้งที่ ๕).

รุ่งธรรม ธรรมปิมาณันท์ และคณะ, มปป. ภาพประกอบการศึกษาการจัดโต๊ะหมู่บูชา. ศูนย์จริยธรรมการศึกษา ส.ธ.
และนักศึกษาศูนย์บริการไทย คณะทศวรรษศาสตร์ วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ :
บริษัทสยามแกลเลอรี จำกัด.

วอร์เรน นอร์แมน, ๒๕๔๗. ชีวิตฉงน. กรุงเทพฯ : กนกบรรณสาร. (พิมพ์ครั้งที่ ๗).

สันทัต ศะศิวิณช, (ดร.). ๒๕๔๖. เอกสารประกอบการศึกษาหลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๕๔.
บุคลิกภาพและมารยาทสังคม.

สมุห์เอี่ยม สิริวัฒน์, (พระครู). มปป. มนต์พิธีสำหรับภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป. กรุงเทพฯ :
อักษรสมัย.

เสาวนีย์ รุจิระอัมพร - จิตต์หมวด. ๒๕๒๒. วัฒนธรรมอิสลาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

สุเมธ เมธาวิทยากุล, (รศ.). ๒๕๔๗. พิธีกรรมไทย. สงขลา : โรงพิมพ์เหมการพิมพ์.

สุเมธ แสงนิมნวล, (รวบรวม). ๒๕๔๘. พูดอย่างไร ให้สัมฤทธิ์ผล. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์บุ๊คแบงก์, (พิมพ์ครั้งที่ ๗), ๑๕๙ หน้า.

สุเมธ แสงนิมนวล และไอศูรย์ ตีร์ตัน, (รวบรวม). ๒๕๔๘. แนวทางตัวอย่างการพูดในโอกาสต่าง ๆ (ภาค ๑).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บุ๊คแบงก์, (พิมพ์ครั้งที่ ๙), ๑๙๐ หน้า.

สุเมธ แสงนิมนวล และไอศูรย์ ตีร์ตัน, (รวบรวม). ๒๕๔๘. แนวทางตัวอย่างการพูดในโอกาสต่าง ๆ (ภาค ๒).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บุ๊คแบงก์, (พิมพ์ครั้งที่ ๖), ๑๙๐ หน้า.

ศูนย์ประสานงานทหารกองหนุนแห่งชาติ. มปป. ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน.

อนุวัฒน์ ขจรวัฒนาเวศน์, (เรียบเรียง). ๒๕๔๘. พูดจาดีไม่มีเสื่อม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ Read & Share, ๒๐๐ หน้า

อารี วิชาชัย. ๒๕๔๓. เอกสารประกอบการสอนพุทธศาสนพิธี (ปญ ๒๑๓), ภาควิชาปรัชญาและศาสนา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (เอกสารอัดสำเนา).

เอกสารและสิ่งอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง

www.84000.org ๘๔๐๐๐ พระธรรมชั้นดี

www.catholic.or.th สำนักงานอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ (Bangkok Archdiocese)

www.dresses.com

www.iaformalwear.com

www.muslimthai.com

www.sahamongkol.com บริษัท สหมงคลจัดเลี้ยง จำกัด

www.sme2you.com

www.thaitemple.tripod.com

www.watwashington.org

www.wmpts.com

www.bloggang.com บล็อกเนยสีฟ้า

www.loadebookstogo.blogspot.com

www.oknation.net

www.nuttpo.wordpress.com

www.getretirementplans.com

www.thumbs.dreamstime.com

www.moneycontrol.com

www.my-ecoach.com

www.knowin.wordpress.com

www.wikihow.com/Deliver-Effective-Presentations

- บริษัทสยามแกลเลอรี จำกัด. ภาพประกอบการศึกษา ชุด ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย
- บริษัทสยามแกลเลอรี จำกัด. ภาพประกอบการศึกษา ชุด มารยาทไทย
- หนังสือสภาศรีสถจักรในประเทศไทย ที่ สค. ๑๐๑/๐๔๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙
- หนังสือสำนักจุฬาราชมนตรี ที่ สห. ๐๔๕.๐๓.ศ/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๙
- หนังสือสำนักจุฬาราชมนตรี ที่ สห. ๑๐๐.๐๔.ศ/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙

คณะที่ปรึกษา

๑. นายกฤษฎา บุญราช	อธิบดีกรมการปกครอง
๒. นายอภิชาติ เทียวพานิช	รองอธิบดีกรมการปกครอง
กลุ่มภารกิจด้านความมั่นคง
๓. นายสถาพร ศิริภักดิ์	รองอธิบดีกรมการปกครอง
กลุ่มภารกิจด้านสนับสนุนการบริหารงานแบบบูรณาการ
๔. นายชูเกียรติ มุทธากาญจน์	รองอธิบดีกรมการปกครอง
กลุ่มภารกิจด้านการบริหารงานปกครอง

คณะผู้จัดทำ

๑. นายนรภัทร ปลอดทอง	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
๒. นายพัชระ สิมะเสถียร	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและเผยแพร่
๓. นางภารดี จุ้ยสำราญ	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
๔. นายเกรียงไกร ปัญญาพงศธร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๕. นางนิตยา รินทรักษ์	บรรณารักษ์ชำนาญการ
๖. นายกวิน แว่นแก้ว	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
๗. นางสาวกรรณก คำผล	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
๘. นางสาวจารุภรณ์ อติเปรมานนท์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางวรรณมา ประจง	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
๑๐. นางสาวรุจจาภา ธีระพัฒน์	นายช่างศิลป์ชำนาญงาน
๑๑. นางธนพรรณณ เชื้อทองคำ	ลูกจ้างประจำ